

**Eurooppalaiset
historialliset
kamppailutaidot
Suomessa**

Jyrki Talonen

Jyrki Talonen

Eurooppalaiset historialliset kamppailutaidot
Suomessa

Suomen urheiluhistoriallisen seuran julkaisusarja nro 1

Teos on Suomen urheiluhistoriallinen seura ry:n nimeämien asiantuntijoiden tarkastama.

Teksti, taitto ja kuvatoimitus: Jyrki Talonen

Kansi: Marja ja Jani Heiskanen

ISBN 978-952-67440-6-3 (PDF)

ISSN 2489-6047

© Jyrki Talonen

Turku 2017

Esipuhe

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 20 vuotta ensimmäisen suomalaisen eurooppalaiseen historialliseen miekkailuun keskittyneen seuran, WarusSeppäin Kilta ry:n, perustamisesta. Nykypäivään tultaessa eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harjoittelu on edennyt Suomessa valtavasti. Maahamme on perustettu lukuisia erilaisia seuroja, järjestetty kilpailutoimintaa ja muita tapahtumia sekä tuotu ko. toimintaan liittyviä uusia lajeja.

Alun perin tämä tutkielma oli tarkoitettu Suomen urheiluhistoriallinen seura ry:n (SUHS) vuosikirjaan 2016. Kirjoitustyö laajeni lopulta kirjaksi, joka päätettiin julkaista erillisenä julkaisuna. Tekstiin on lisätty myös liiteosiot, joissa esitellään tämänhetkiset suomalaiset seurat historiallisen miekkailun, ratsastuksen, buhurtin ja historian elävöittämisen saralta. Teos on käynyt läpi tieteellisen vertaisarvioinnin eli referee-menettelyn SUHS:n järjestämänä, josta lämpimät kiitokset. Lähdeviitteet on merkitty SUHS:n vuosikirjoissa olevan käytännön mukaisesti; lisätietoja seurasta: www.suhs.fi.

Kiitokset hyvistä havainnoista ja täsmennyksistä päätekstin suhteen Ilkka Hartikaiselle (EHMS/TFS ry), Laura Husulle (SHMS ry), Jaakko Nuotiolle (Rohan Tallit), Marko Saarelle (WSK ry), Jukka Salmelle (JHMS ry), Juhani Saloselle (Maahinkainen ry / MCSF Jyväskylä), Joeli Takalalle (Grieswartt), Tero Ulviselle (EMAC ry) sekä historiallisen miekkailun osalta erityisesti Tuomas Tähtiselle (THMS ry) ja Mika Vesteriselle (Savon Miekka ry).

Kiitokset kannen hienosta suunnittelusta ja toteutuksesta FT, LitM Marja Heiskaselle ja FM Jani Heiskaselle.

Kiitokset avusta FM Minna-Liisa Karjalaiselle ja KL Jouni Korkiasaarelle sekä Petri Peltolalle (Etulinja ry).

Kiitokset kannen varusteista Ville Huhdalle, Rautaportti.fi.

Thanks to Kevin O'Brien (Ph.D.) for proofreading the English summary.

Kiitokset myös kaikille valokuviinsa käyttöoikeuden antaneille ja lukuisille liiteosioita kommentoineille, nimenne löytyvät lähdeviitteistä. Mahdolliset virheet ovat omiani.

Turussa 25.10.2017

Jyrki Salonen, FM

Sisällysluettelo

1. Johdanto	9
2. Eurooppalaisten taistelutaitojen kulttuurihistoriallinen viitekehys	15
2.1. Myöhäiskeskiajan Eurooppa ja kamppailumanuaalit	15
2.2. Aseteknologian ja aikakauden muutokset sekä manuaalien sisältö 1500-luvulta lähtien	20
2.3. Yksilökamppailulajien harjoittelu ja manuaalit Suomessa – Ruotsin ja Venäjän vallan aikana	26
3. Historiallinen eurooppalainen miekkailu (HEMA) – kamppailuoppaista taistelutaidoiksi	33
3.1. Pyrkimys vanhojen kamppailutaitojen ennallistamiseen 1800-luvun lopulta lähtien	33
3.2. HEMA toiminnan historia Suomessa	35
3.3. Kilpailutoiminta historiallisessa miekkailussa	45
4. Historiallinen ratsastus – hevonen sodassa ja turnajaisissa	53
4.1. Ritarikulttuurin vaikutteet Ruotsin valtakunnan itäosissa	57
4.2. Historiallinen ratsastus Suomessa	59
5. Buhurt – keskiaikaa mallintavaa joukkuekamppailu-urheilua	67
5.1. Buhurt organisoitiin Suomessa nopeasti	68
5.2. Kilpailutoiminta Suomessa ja kansainvälisesti	70
6. Viikingit, vanha sotaväki ja muut historiallisten taistelutaitojen mallinnukset	77

7. Havaintoja eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen

lähestymistavoista	83
7.1. Rekonstrukttiivinen lähestymistapa.....	86
7.2. Synkretistinen lähestymistapa	87
8. Lopuksi	91
Liite 1 – Historiallisen miekkailun (HEMA) seurat Suomessa	99
Liite 2 – Historialliseen ratsastukseen liittyvät seurat Suomessa.....	127
Liite 3 – Buhurt-seurat Suomessa.....	138
Liite 4 – Historian elävöittämiseen liittyviä seuroja Suomessa.....	144
<i>Summary</i>	185

1. Johdanto

Turussa järjestettiin 15.–17. heinäkuuta 2016 tietävästi ensimmäistä kertaa Euroopassa kilpailullinen historiallisiin lähteisiin perustuva turnajaistapahtuma, jossa oli mukana kattava kirjo vanhoihin eurooppalaisiin taistelutaitoihin keskittyneitä lajeja: miekkailua pitkämiekoilla, haarniskoitua täyskontaktilaji buhurtia ja keskiaikaista ratsastustaitoa. Ratsulajien osalta käytiin samalla suomenmestaruuskilpailut. Järjestelyjen päävastuun kantoi suomalainen Rohan Tallit ja muina järjestäjinä toimivat alan yhdistykset, Medieval Combat Sport Finland ja Turun Historiallisen Miekkailun Seura, yhteistyössä Espoon seuran bolognalaisen miekkailun pääopettajan Ilkka Hartikaisen kanssa. Tilaisuuden kuvasi suorana lähetyksenä YouTubeen Turun AMK:n taideakatemian opiskelijat ja tapahtuma herätti laajalti huomiota mediassa. Se järjestettiin uudelleen vuonna 2017 ja suunnitelmissa on ollut laajentaa tapahtumaa kansainvälisempään suuntaan.

Kiinnostus vanhoihin eurooppalaisiin taistelutaitoihin on ollut huimassa kasvussa viimeisen viidentoista vuoden aikana. Suuntaus on sama niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Vaikka alan harrastajat ovat kirjoittaneet paljon teoksia, tieteellisiä tutkimuksia eurooppalaisista historiallisista yksilökamppailutaidoista on erittäin vähän. Seuraavassa arvioidaan lyhyesti keskeistä tutkimuskirjallisuutta ja niiden merkitystä eurooppalaista miekkailua käsittelevien manuaalien osalta.

Ensimmäisenä on mainittava Egerton Castlen (1858–1920) vaikutusvaltainen teos *Schools and Masters of Fencing – from the Middle Ages to the Eighteenth Century* (1885), josta tuli eurooppalaisen miekkailuhistorian perusteos lähes sadan vuoden ajaksi. Miekkailutaitojen kehitys oli Castlelle evolutiivinen prosessi primitiivisistä malleista kohti yhä hienostuneempaa – hänen oman aikakautensa – miekkailua. Castle tarkastelee miekkailua Euroopassa julkaistujen lajioppaiden kautta, aloittaen aiheen käsittelyn kirjansa nimestä huolimatta varsinaisesti 1500-luvulta eteenpäin. Toisaalta Castle toi ansiokkaasti esiin miekkailun kehitystä, mutta keskiajan taistelutaidoista hänellä oli

selkeä mielipide: “*The rough untutored fighting of the Middle Ages represented faithfully the reign of brute force in social life as well as politics (...), when strength was lauded more than skill.*” Castlen mielipiteet vaikuttivat merkittävästi käsityksiin miekkailun historiasta aina 1900-luvun lopulle saakka, jolloin hänen ajatuksiaan alettiin kyseenalaistaa.¹

Muita tuon aikakauden miekkailun tutkijoita ja kirjailijoita olivat sotilastaustan monesti omaavat henkilöt, kuten esimerkiksi kapteeni Sir Richard Francis Burton teoksellaan *The Book of the Sword* (1884), eversti Cyril Matthey kirjallaan *The Works of George Silver* (1898) ja Alfred Hutton, johon palataan myöhemmin tässä esityksessä.

Arthur Wisen teos *The Art and History of Personal Combat* (1971) lienee ensimmäinen yritys luoda kokonaisvaltainen katsaus henkilökohtaiseen väkivaltaan ja sen harjoittelun historiaan. Wise pohtii teoksensa alussa väkivallan luonnetta viitaten kaunokirjallisuuteen, kreikkalaiseen ja keskiajan mytologiaan, ja jopa Raamatun kertomuksiin. Tämän jälkeen hän tarkastelee väkivallan historiaa etenkin miekkailuoppaiden kautta aloittaen Castlen tavoin 1500-luvulta päätyen ampumaseisiin, samuraihin ja hävittäjälentäjien kaksintaisteluihin ilmaherruudesta. Wisen kirja on alan perusteoksia, mutta ei pysty menemään jo sivumääränkään rajoissa kovin syvällisesti eri aihepiireihin, vaan pysyy kehityslinjojen yleistasolla.²

Professori William M. Gaugler (1931–2011) tarkasteli teoksessaan *The History of Fencing – Foundations of Modern European Swordplay* (1997) eurooppalaisen miekkailun kehitystä miekkailuoppaiden kautta. Vaikka hän oli tietoinen esimerkiksi keskiajan kamppailumanuaaleista kuten Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* -teoksesta,

¹ Castle, Egerton. *Schools and Masters of Fencing. From the Middle Ages to the Eighteenth Century.* Arms and Armour Press, London 1969 (1st print 1885), 5, 16–17; ks. myös Anglo, Sidney. *The Martial Arts of Renaissance Europe.* Yale University Press, London 2000, 34.

² Wise, Arthur. *The Art and History of Personal Combat.* Hugh Evelyn Limited, London 1971, xx, 7–9, 11, 13–14, 17, 19–20. Lisäksi on syytä mainita Michael B. Poliakoffin “*Combat Sports in the Ancient World. Competition, Violence, and Culture*” (1995), joka on antiikin yksilökamppailutaitoja käsittelevä alan perustutkimus.

Gaugler aloittaa tarkastelunsa Achille Marozzon klassikkokirjasta *Opera Nova* (1536). Gauglerin mielestä modernin miekkailun periaatteet kehittyivät nimittäin vasta 1500-luvulle tultaessa. Teos keskittyy Castlen tavoin miekkailuoppaiden informaatioon eikä sido tarkasteltavana olevaa aihetta laajemmin kulttuurihistorialliseen kontekstiin. Tosin siitäkkin huolimatta sivumäärä nousee lähes 500 sivuun.³

Toimittajan ja säilämiekkailun viisinkertaisen Iso-Britannian mestarin, Richard Cohenin, teos *By the Sword. A History of Gladiators, Musketeers, Samurai, Swashbucklers, and Olympic Champions* (2002) sisältää keskiajan osalta virheitä ja toistaa Egerton Castlen ajatusta siitä, että miekkailu alkoi kehittyä vasta 1500-luvulta eteenpäin. Kirjassa käsitellään laajasti miekkailun historiaa eri näkökulmista ja teos onkin parhaimmillaan niillä osa-alueilla, jotka ovat kirjoittajalle tutumpia. Varsinainen tutkimus kirja ei ole, vaikka ko. teos joskus sen kaltaiseksi mielletään.

Professori Sidney Anglon *The Martial Arts of Renaissance Europe* (2000) on ensimmäinen merkittävä akateeminen esitys, jossa on tutkittu eurooppalaisia kamppailutaitoja aina keskiajalta saakka ja erittäin moniulotteisesti. Vaikka Anglon teos painottuu monien muiden vastaavien kirjojen tavoin nimenomaan kamppailumanuaalien tulkintaan, kirjassa on myös viittauksia kunkin aikakauden kulttuurihistoriaan ja siihen viitekehukseen, josta käsin kamppailutaitojen opettajat ovat manuaalejaan laatineet. Anglon kirja onkin noussut vanhojen eurooppalaisten kamppailutaitojen historiateosten kärkeen.

Miekkailun historiaa Suomessa on tutkinut Carmela Walder pro gradussaan *Håll Vapnet Blankt – Fäktningens utveckling till modern idrottsgren i Finland* (1997). Lyhyttä taustoitusta lukuun ottamatta Walder käsittelee lajin historiaa maassamme 1800-luvulta eteenpäin. Lisäksi voidaan mainita Suomen Miekkailu- ja 5-otteluliitto ry:n juhlijulkaisu

³ Gaugler, William M. *The History of Fencing. Foundations of Modern European Swordplay*. Laureate Press, Bangor 1998 (1st edition (1997)), xv, 1.

Miekkailu Suomessa. En garde! Prêts? Allez! (s.a.), jossa luodaan katsaus pääasiassa modernin olympiamiekkailun historiaan Suomessa.

Tässä teoksessa tarkastelen Turun Linnan Turnajaisissa 2016 esiintyneitä historiallisia lajeja, muita vastaavia eurooppalaisia suuntauksia Suomessa ja historian elävöittämistä. Lisäksi pohdin laajemmin näiden lajien lähestymistavoiltaan erilaisia teoreettisia malleja ja käytännön harjoittelua.

Historiallisista eurooppalaisista kamppailutaidoista käytetään tavallisesti lyhennystä HEMA (Historical European Martial Arts) tai Suomessa joskus termiä ”historiallinen miekkailu”. HEMA:aa määriteltäessä käsitettä täytyy lähestyä maantieteen, aikakauden ja sisällön näkökulmista. Maantieteellisesti HEMA rajoittuu kamppailutaitoihin, joita harjoitettiin suunnilleen sellaisen Euroopan alueella, jonka katsotaan ulottuvan Atlantilta Uralille ja Jäämereltä Välimerelle.

Ajallisesti monet pitävät HEMA:n lähtökohtana ensimmäisiä eurooppalaisia yksilökamppailua opettavia kirjoja. Satunnaisia kuvauksia esimerkiksi kreikkalaisesta painitekniikasta ja miekkailusta löytyy toki jo antiikin kirjallisuudesta kuten *Oxyrhynchus Papyrus* (MS P.Oxy.III.466), jonka sijoituspaikka on New Yorkissa Columbia University’n Rare Book & Manuscript Library. Tätä mahdollisesti jopa 100-luvulta peräisin olevaa papyrusta pidetään vanhimpana säilyneenä länsimaisena

Tower Fechtbuch eli MS I.33 on tiettävästi vanhin eurooppalainen keskiajalta säilynyt kamppailuopas. Se on ajoitettu 1320-luvulle. Kuva: Commons Wikimedia.

kamppailutekniikoita (painia) opettavana esityksenä. Viikinkien taistelukuvauksia löytyy saagoista, mutta vanhin säilynyt keskiajan kamppailuopas on Leedsin Royal Armouriesissa säilytettävä ns. *Tower Fechtbuch* tai *Walpurgis Fechtbuch* eli *MS I.33*. Se on kirjoitettu latinaksi ja ajoitettu 1320-luvulle. Teoksessa kuvataan kupurakilven ja miekan käyttöä kaksintaistelun omaisessa tilanteessa, ehkä silti enemmän vapaa-ajan miekkailuna⁴. Piirroksissa esiintyy ottelijoina muun muassa munkki ja nainen. Vanhimmat tunnetut pitkämiekkää käsittelevät teokset ovat Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409; ks. myöh.) sekä vanhin Johannes Liechtenaueriin (ks. myöh.) viittaava kirjallinen lähde ns. *Nürnbergger Handschrift GNM 3227a* (1389–1494 väliltä), mikäli se sijoittuu aikajanan alkupäähän. Jälkimmäisen säilytyspaikkana on Nürnbergissä sijaitseva Germanisches Nationalmuseum.

Tässä yhteydessä on todettava, että keskiaika-termi on renessanssihumanistien jälkeenpäin luoma käsite kuvaamaan aikakautta antiikin ja heidän oman aikansa välissä. Se alkoi viitata vasta 1600-luvulta lähtien tiettyyn aikakauteen kokonaisuutena. Läntisen Euroopan suurien kehityslinjojen mukaisesti keskiaika on yleensä jaettu tässäkin teoksessa käytetyn tavan mukaan kolmeen osaan: varhaiskeskiaikaan (n. 300–900), sydänkeskiaikaan (n. 1000–1200) ja myöhäiskeskiaikaan (n. 1300–1500 luvun alkuun). Suomalainen kansallinen tapa jakaa omaa keskiajan historiaamme poikkeaa tästä.⁵

Vanhimpia sotalaitosta ja siihen liittyviä sotilasharjoituksia käsitteleviä kirjoja on säilynyt Euroopassa jo antiikin ajoista lähtien. Vaikka ne eivät käsittele varsinaisesti yksilötaistelua vaan massasodankäyntiä, voidaan pohtia pitäisikö myös nämä teokset lukea mukaan HEMA:n piiriin – niitä käytetään jo apuna historian elävöittämisessä. Samaa voi sanoa vanhoista ratsastuksen oppaista, joita käytetään historiallisen

⁴ I.33:n eräs englanninkielinen käännös facimile-sivuineen on saatavilla osoitteesta: www.armanorthhouston.org/classwork/MS_I33.pdf. Vanhoista eurooppalaisista kamppailumanuaaleista on internetissä alan tutkijoille ja harrastajille tarkoitettu tietokanta, <http://wiktenauer.com/wiki/Treatises>

⁵ Ks. esim. Heikkilä, Tuomas; Niskanen Samu. Euroopan synty. Keskiajan historia. Edita, Helsinki 2004, 9, 11.

ratsastuksen osa-alueella. Lisäksi harrastajat ovat käytännössä laajentaneet tutkimustaan myös kirjallisten lähteiden ulkopuolelle, suosien poikkitieteellistä lähestymistapaa.

HEMA:n ajallinen yläraja vaihtelee niin ikään hieman näkemysten mukaan: jotkut pitävät ylärajana 1800-lukua; joidenkin mielestä pikemminkin toista maailmansotaa, jolloin kirjoitettiin lukuisia käsikähmätaistelua käsitteleviä kirjoja ja laadittiin opetusfilmejä eri maissa sotalaitosten käyttöön.

Sisällöllisesti jotkut traditiot voivat kuulua osittain HEMA:n pariin, kuten nyrkkeily; vanhassa 1800- tai 1900-luvun alkupuolen muodossaan sitä voidaan nimittäin pitää osana HEMA:a. Joka tapauksessa HEMA-käsitteen alle sijoittuu sisällöllisesti monenlaisia kamppailutaitoja, joita kuitenkin yhdistävät eri tavoin eurooppalaiset traditiot. Ihmisten kiinnostus historiaan ja halu ymmärtää käytännön tasolla miten entisaikojen ihmiset kamppailivat ja ajattelivat taistelusta.

2. Eurooppalaisten taistelutaitojen kulttuurihistoriallinen viitekehys

2.1. Myöhäiskeskiajan Eurooppa ja kamppailumanuaalit

Antiikin Kreikan ja Rooman perinteet näkyivät keskiajan kulttuurissa monin tavoin muun muassa uskonossa, filosofiassa, tieteessä, taiteessa ja koulutuksessa. Bysantti ja kristikunnan eteläpuolelle levittäytynyt islamilainen kulttuuripiiri antoivat niin ikään vaikutteitaan Eurooppaan. Pohjoisessa Pyhä roomalainen, tai saksalais-roomalainen, keisarikunta levittäytyi etelään tuolloin aina nykyisen Pohjois-Italian alueelle saakka. Se ei ollut kansallisvaltio nykymielessä eikä sillä ollut esimerkiksi varsinaista pääkaupunkia. Keisarikunnalla oli kuitenkin oma keskushallintonsa ja voimakkaana yhdistävänä tekijänä toimi kristinusko, joka oli jollakin tavalla läsnä keskiajan kulttuurin lähes jokaisella elämänalueella.⁶

Keskiajalla kristillinen kirkko suhtautui nuivasti kaikkeen sellaiseen, mikä voisi ihannoida ihmiskehoa. Kirkon kanta oli, että kaiken toiminnan maan päällä tuli valmistaa ihmistä kuoleman jälkeiseen elämään. Siitä huolimatta reaali maailma toimi toisin ja monenlaiset pelit, leikit ja harjoitukset kukoistivat kansan parissa. Sotaharjoitukset myös kirkko ymmärsi tarpeellisina, sillä haarniskoitujen armeijoiden tuli puolustaa kristinuskoa ja etenkin kirkkoa.⁷

Kaupunkivaltiot olivat tyypillisiä etenkin keski- ja renessanssiajan Italiassa. 1300-luvulla Italian niemimaalla ei ollut selvää auktoriteettia, joka olisi pystynyt tarjoamaan yhdenmukaisuutta ja rauhaa. Italiassa kehittyi siitä huolimatta uusia mahdollisuuksia

⁶ Artz, Frederick B. *The Mind of the Middle Ages. An Historical Survey A.D. 200–1500.* Third revised edition. The University of Chicago Press, London 1980 (1st print 1953), 4, 95, 132, 178; Hay, Denys and Law, John. *Italy in the Age of the Renaissance 1380–1530.* Longman History of Italy. General editor Denys Hay. Longman Group, New York 1990 (1st print 1989), 225; Larner, John. *Culture and Society in Italy 1290–1420.* B.T. Batsford Ltd, London 1971, 38.

⁷ Moolenijzer, Nicolaas J. *Our Legacy from the Middle Ages.* In the Publication *Sport & Physical Education in the Middle Ages.* Edited, with essays by Earle F. Zeigler. Trafford Publishing, Bloomington 2006, 178–180.

taiteen, ajatusten ja muun kulttuurin ilmauksille. Samaan aikaan laajoilla alueilla Euroopassa elämä jatkui vanhan feodaaliyhteiskunnan ja maailmankuvan malliin.⁸

Poliittisesta epävakaudesta hyötyivät paljon ns. komppaniat, suuret palkkasoturijoukot. Italian alueella ne tekivät kaupunkivaltioiden kanssa kollektiivisesti sotilaallisiin palveluksiin liittyviä sopimuksia (*condotta*) ja heitä johti kapteeni (*condottiere*). Joukot koostuivat tuolloin näillä seuduilla italialaisten lisäksi yleensä saksalaisista ja myöhemmin myös eteläranskalaisista palkkasotilaista. Kun sotilaiden palveluksia ei enää tarvittu, joukon saattoi palkata entisen työnantajan vihollinen. Eurooppaa koetteli 1300-luvulta lähtien myös väestö- ja talouskriisi. Koko keskiajan jatkunut väestönkasvu pysähtyi ruton, nälän ja sotien seurauksena.⁹

Tämä levoton aikakausi tuotti varhaisia säilyneitä eurooppalaisia kamppailuoppaita, jotka oli käytännössä suunnattu yläluokkaan kuuluville nuorille miehille. He eivät suinkaan olleet aloittelijoita sotataitojen alalla ja kirjoittajatkin olettivat lukijan omaavan vähintään tietyt perustaidot. Yläluokkaan kuuluvat pojat saivat jo varhain opetusta erilaisissa taidoissa, joihin kuuluivat muun muassa ratsastus, uinti, paini, tanssi, turnajaiset, jousiammunta ja muut aseet sekä erilaiset ketteryysarjoitukset. Metsästyshyönteistö yhdisti useita liikuntamuotoja, kuten kiipeämistä, jousiammuntaa ja keihäänheittoa.

⁸ Ks. esim. Hay & Law 1990, 4, 285–286, 290; Lerner 1971, 21. Keskiajalla vallinneen maailmankuvan mukaan kaikki maailmassa oli järjestetty tietyn hierarkian mukaisesti. Ihminen oli korkea-arvoisin eläimistä, mutta alhaisin ”älykkäistä” olennoista, kuten enkeleistä. Ihmisen rakenne (mikrokosmos) vastasi universumin rakennetta (makrokosmos) ja näiden keskinäisten suhteiden pohtiminen oli astrologin työtä. Maan yläpuolella, eräänlaisessa kehässä miellettiin olevan kuu, aurinko ja tietyt tähdet. Näiden kaikkien uskottiin liikkuvan eri nopeuksilla maan yllä idästä länteen enkelillisen älyn ohjaamina, samoin kuin sielun koettiin ohjaavan ihmistä. ”Kehän” yläpuolella oli liikkumaton Jumalan taivas ja paratiisi. Artz 1980, 234–237.

⁹ Fossier, Robert. The Great Trial. In the publication The Cambridge Illustrated History of the Middle Ages III 1250–1520. Ed. by Robert Fossier. Translated by Sarah Hanbury Tenison. Press Syndicate of the University of Cambridge, Cambridge 1987c. (Premiere edition 1983. 1st print in english 1986), 61–62; Keen, Maurice. A History of Medieval Europe. Frederick A. Praeger Inc., New York 1967, 232; Lerner 1971, 123, 125–126, 128–130.

Koulutukseen kuului myös esimerkiksi musiikki, runot ja sosiaaliset taidot, mutta näitä pidettiin enemmänkin lisänä varsinaisille sotataidoille.¹⁰

Vanhat eurooppalaiset keskiajan kamppailuoppaat keskittyivät lähinnä turnajais-, kaksintaistelu- ja itsepuolustustyypiseen kamppailuun opettaen samassa teoksessa lukuisia erilaisia aseita ja aseetonta kamppailua haarniskoituna ja ilman sitä – joskus hevosen selästä suoritettuna. Miekkailumanuaalit esittivät siis vain osan aatelinuorukaisille tarpeellisista taidoista. Tuon ajan lukija ymmärsi, että kokonaisvaltaiseen sotilaalliseen koulutukseen liittyi monia muitakin osa-alueita.

Myöhäiskeskiajalta on johdettu kaksi merkittävää koulukuntaa tai niiden perustajaa: saksalainen Johannes Liechtenauer (noin 1300- ja 1400-luvun vaihteesta) ja italialainen Fiore dei Liberi (noin 1350 – jälk. 1409). Nämä kansallisuuteen viittaavat termit eivät aivan tarkkaan ottaen noudata keskiajan näkemystä asiasta, mutta modernissa kielenkäytössä näillä viitataan siis nykyisen Saksan ja Italian alueisiin.

Fiore dei Liberin teoksesta *Fior di Battaglia* (”Taistelun kukka”, noin 1404–1409) on säilynyt neljä erilaista käsin kirjoitettua ja kuvitettua versioita¹¹. Modernista näkökulmasta tarkasteltuna kirjan hieman erikoinen nimi selittyy sillä, että keskiajalla eri lähteistä ammentaviin teoksiin oli tapana viitata nimellä ”kukka”. Fiore kertoo muun muassa saaneensa opetusta erilaisilta kamppailutaitojen mestareilta, myös saksalaisilta. Hänen teoksensa kuvastaa hyvin mistä tuon ajan kamppailutaitojen opettajat olivat kiinnostuneita. Fioren omasta elämästä sen sijaan ei tiedetä kovin paljoa muuta, kuin mitä käy ilmi kirjan esipuheesta – jopa hänen kansallisuutensa modernissa mielessä on epäselvä. Nimen loppuosa *liberi* viittaa saksalaiseen ns. vapaaseen ritaristoon eli *milites liberiin*, johon Fiore nähtävästi kuului. Nimien valinta oli tuohon aikaan kuitenkin melko

¹⁰ Moolenijzer 2006, 183.

¹¹ Fiore dei Liberin teoksen säilyneet versiot ovat (*Il Fior di Battaglia* (Ms. M.383; Morgan Library & Museum, New York); *Fior di Battaglia* (Ms. Ludwig XV 13; J. Paul Getty Museum, Los Angeles), *Flos Duellatorum* (Pisani Dossi Ms.; yksityiskokoelma ja facimile-painos 1902) sekä latinaksi kirjoitettu *Florius de Arte Luctandi* (Mss. Latin 11269; Bibliothèque nationale de France).

joustavaa. Fiore omisti esipuheessaan teoksensa Ferraran kaupunkivaltion hallitsijalle, markiisi Niccolo III de'Estelle (1383–1441). Fioren teos on moniin myöhempiinkin kamppailumanuaaleihin verrattuna poikkeuksellisen laaja.¹²

Johannes Liechtenauerista säilyneet tiedot puolestaan perustuvat toisen käden lähteisiin eikä hänen elämästään tiedetä käytännössä juuri mitään. Liechtenauerin kirjoittamana pidetään keskeiset miekkailunopetukset sisältävää esitystä (*Zettel*), joka on laadittu eräänlaiseen runomuotoon ja kulkeutunut aluksi oraalisena perinteenä. Ko. runo oli laadittu tarkoituksella vaikeaselkoiseksi. Myöhemmin tähän traditioon kuuluvat mestarit julkaisivat viimeistään 1400-luvulta lähtien omia teoksiaan, joissa he kommentoivat ja selittivät Liechtenauerin opetuksia. Historian tutkimuksen näkökulmasta ei ole täysin yksiselitteistä onko Liechtenauer ollut todellinen historiallinen henkilö, mutta joka tapauksessa saksalaisen koulukunnan traditio myös yli 20 kamppailuoppaan muodossa on vaikuttava. Joskus Joachim Meyerin teosta *Gründtliche Beschreibung der Kunst des Fechtens* (1570) pidetään viimeisenä saksalaista koulukuntaa edustavana kirjana – ennen modernia aikaa. Tosin Theodori Verolini julkaisi vuonna 1679 teoksen *Der Künstliche Fechter*, jossa oli katsaus mitä ilmeisimmin Meyerin opetuksiin pitkämiekan ja sapelin kaltaisen aseiden (*dusäck*) käytössä.¹³

Professori Sidney Anglon mukaan sekä Fioren edustama italialainen koulukunta että saksalainen koulukunta vaikuttivat vielä pitkälti renessanssiajan miekkailuoppaisiin esimerkiksi tikaritekniikoiden samankaltaisuuden ja miekan käsittelyn peruseriaatteiden muodossa. Toisaalta voidaan pohtia ovatko tiettyjen teknisten ratkaisujen osalta jotkut kamppailutaitojen opettajat vain tulleet samoihin johtopäätöksiin ilman, että heillä olisi ollut mahdollisuutta tutustua ainakaan suoraan

Käytännössä ei tiedetä mikä näistä on – tai onko mikään – aivan alkuperäinen versio.

¹² Carruthers, Mary. *The Book of Memory. A Study of Memory on Medieval Culture*. Cambridge Studies in Medieval Literature 10. Cambridge University Press, Cambridge 2001. (First print 1990), 176-177; Howe, Russ. *Fiore dei Liberi: Origins and Motivations*. *Journal of Western Martial Arts*, July 2008. [Ref. 21.7.2016]. http://jwma.ejmas.com/articles/2008/jwmaart_howe_0808.htm

¹³ Ks. myös Anglo 2000, 23, 122, 128, 339.

varhaisempiin teoksiin. Esimerkiksi Fioren kirjan facimile-painos julkaistiin vasta vuonna 1902.¹⁴

Jotta voisi paremmin ymmärtää vanhoja manuaaleja ja niiden eri versioita, on aikakauden kulttuurihistorian lisäksi ymmärrettävä kirjan asemaa ja luonnetta etenkin keskiajalla. Tuolloin teoksen *auctores, auktoriteetia* oli aina sisältö – ei teoksen laatija. Kirjoitettua tekstiä ei pidetty koskaan varsinaisesti valmiina vaan sen koettiin vaativan täydennyksiä, muokkausta ja korjaamista. Tämä opetettiin oppilaille jo alkeiskoulussa.¹⁵

Keskiajan kulttuuri oli keskeisellä tavalla muistiin perustuva samoin kuin moderni länsimainen kulttuuri on dokumentteihin perustuva. Muistia arvostettiin vielä pitkään esimerkiksi kirjapainotaidon keksimisen jälkeenkin. Koko kirjan funktio käsitettiin tuolloin toisin kuin nykyään ja kirja oli vain yksi tapa muistaa asia. Siksi sivujen ulkoasulla, tekstillä ja kuvituksella oli oma tärkeä merkityksensä muistamisen apuvälineinä. Opeteltuaan teoksen ihmisellä oli oikeus muuttaa alkuperäistä tekstiä ja järjestää se haluamallaan tavalla. Hänellä oli tavallaan oikeus, nykytermillä ilmaistuna, toimittaa teos uudelleen. Keskiajan oppinut piti kirjan opettelemista samankaltaisena prosessina kuin ruuan sulatusta, myös fyysisessä mielessä. Kirjan tiedot sulautuivat osaksi oppinutta, jonka jälkeen tieto oli hänen ”omaansa”.¹⁶

Plagiointia oli tuolloin vain se, että henkilö toisti toisen teoksen tekstiä sanasta sanaan. Sen sijaan ideoiden tai asian esittäminen omanaan toisin sanoin ei tuolloin kattanut plagioinnin käsitettä. Lukijat ja kuulijat ymmärsivät, tai pitivät itsestään selvänä, että henkilön tiedot perustuivat varhaisemmille teoksille, jotka hän oli muokannut omakseen. Lukijat saattoivat välittömästi tunnistaa kohdan jostakin toisesta teoksesta, sillä se oli

¹⁴ Ibid., 113, 123–124, 130, 136; Tuomas Tähtinen (THMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 30.9.2016.

¹⁵ Carruthers 2001, 190, 196.

¹⁶ Ibid., 8-9, 164, 195, 212–213; ks. myös Niiranen, Susanna. Keskiajan kirjallisuus historiantutkijan lähteenä. Teoksessa Keskiajan avain. Toimittaneet Marko Lamberg, Anu Lahtinen ja Susanna Niiranen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tutkimuksia 1230. SKS, Helsinki 2009, 55–64.

yhteisön kollektiivisessa muistissa. Tämä tarkoitti vain sitä, että he olivat lukeneet ja omaksuneet saman teoksen.¹⁷

Kamppailumanuaalien keskittyessä lähinnä asetaitojen tekniikan ja taktiikan opettamiseen, julkaistiin myös yleisteoksia kaksintaisteluista, turnajaisista ja etenkin Bysantissa sotataktiikasta. Länsi-Euroopassa Rooman aikakauden sotilasopas, Publius Flavius Vegetius Renatuksen kirjoittama *de Re Militari* (noin 400-luvulta), pysyi eräänlaisena ”sodankäynnin raamattuna” koko keskiajan aina 1500-luvulle saakka ja teosta luettiin vielä sen jälkeenkin. Siksi kamppailumanuaaleissa ei yleensä käsitellä laajamittaiseen sodankäyntiin tarkoitettuja asioita, kuten jousia, varsijousia, heittokoneita tai joukkojen liikuttelua.¹⁸

2.2. Aseteknologian ja aikakauden muutokset sekä manuaalien sisältö 1500-luvulta lähtien

Musketit ja tykistö alkoivat myöhäiskeskiajalta lähtien ottaa yhä merkittävämpää roolia sodankäynnissä¹⁹. Ampuma-aseen merkitykseen vaikutti eri maissa suuntaus vakinaisen armeijan perustamiseen, joka kuului suoraan kuninkaan alaisuuteen. Miehistön

¹⁷ Carruthers 2001, 218–219.

¹⁸ Ks. myös Anglo 2000, 4 ja Hartikainen, Ilkka. Miekkailun historia Euroopassa. Luento Turun Linnan Turnajaiset -tapahtumassa 15.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot). De Re Militarista ks. esim. Nicholson, Helen. Medieval Warfare: Theory and Practice of War in Europe, 300–1500. Palgrave Macmillan, Basingstoke 2004, 16–17, 23.

¹⁹ Ruudin keksiminen juontuu Kiinassa taolaiseen alkemiaan, jossa pyrittiin löytämään ”tulen rohdos” tai kaava. Taolaisessa filosofiassa tuli on yksi viidestä elementistä, josta maailman koetaan muodostuvan. Muut ovat maa, metalli, puu ja vesi.

Ruuti teki tuloaan Kiinasta Eurooppaan jo 1200-luvun lopulla. Sen välittäjäksi tai jopa aineen keksijäksi on joskus ehdotettu saksalaiseksi arveltua Berthold Schwartzia, joka sittemmin on osoittautunut kuvitteelliseksi henkilöksi.

Roger Bacon (noin 1214–1292) sen sijaan oli todellinen henkilö, joka loi akateemisen uran Oxfordissa. Hänen on joskus mainittu kirjoittaneen ruudin kemiallisen kaavan, mutta tätä eräänlaista salakirjoitusta voi tulkita monin tavoin. Baconia pidetään kuitenkin ensimmäisenä eurooppalaisena, joka kuvaili kirjallisesti ruutia ja sen ainesosia paaville valmistelemassaan työssä noin vuonna 1267. Ensimmäinen viittaus ruudin sotilaallisesta käytöstä Euroopassa on vuodelta 1331. Kelly, Jack. Gunpowder, Alchemy, Bombards, and Pyrotechnics. The History of the Explosives that Changed the World. Basic Books, New York 2005 (1st print 2004), 2-3, 20–21, 23–25.

lukumäärä alkoi kasvaa ja heidät oli pystyttävä kouluttamaan nopeasti käyttökelpoisiksi sotilaiksi.²⁰

Ruudin keksimisen, tykistön, sotateknologian kehittymisen ja palkka-armeijoiden myötä yläluokan taistelutaidot menettivät merkitystään sodankäynnissä. Tuon ajan herrasmiehellä ei ollut tarvetta olla ammattisotilas vaan juuri jälkimmäisten ansiosta yläluokka saattoi keskittyä myös ei-sotilaallisiin liikuntamuotoihin ja harjoituksiin. Koettiin, että fyysinen kyvykkyys heijasti myös luonnetta ja loi tietynlaista arvokkuutta. Fyysisillä harjoituksilla oli mahdollista kehittää osaltaan kokonaisvaltaisesti ihmistä fyysisen, psyykkisen ja henkisen osa-alueen kautta. Näiden ajatusten muotoutumisessa oli suuri merkitys kahdella kasvatusteorioilla, Vittorino de Feltrillä (1378–1446) ja Guarino de Veronalla (1374–1460). Tämä humanistinen liikuntafilosofia, renessanssiajan kokonaisvaltaisen kasvatuksen ihanne (*L'uomo universale*) syntyi Italian ylimystön ja prinssien hoveissa yksityisopettajien pohtiessa aatelispoikien kasvatusta.²¹

Ampuma-aseeseen suhtauduttiin tuon ajan kamppailuopettajien piireissä ristiriitaisin tuntein: joidenkin mielestä oli sopeuduttava muuttuvaan aikakauteen ja miekan rooli nähtiin, ratsuväkeä lukuun ottamatta, pikemminkin siviilielämän kunniakkaiksi koetuissa kaksintaistelussa, saliharjoittelussa tai upseerin aseman symbolina; toisten mielestä perinteisiä kamppailutaitoja tuli edelleen opettaa viitaten niiden kehittävän ritarillisia hyveitä, kuten esimerkiksi harkitsevuutta ja miehuullisuutta. Ampuma-ase symboloi

²⁰ Ks. myös esim. Malkki, Janne; Marjomaa, Risto; Raitasalo, Jyri; Karasjärvi, Tero; Sipilä, Joonas. *Sodan historia*. Otava, Helsinki 2008, 112, 122, 127.

Jacob van Gheyn teos *Wapenhandeligen van Roers, Musquetten ende Spiesen* (1607) oli merkittävä sotilaalliselta kannalta. Se aloitti suuntauksen muun muassa muskettien latauksen ja laukaisun yhdenmukaistamiseksi jaotellen toimenpiteen 43 peräkkäiseen asentoon, joita voitiin toistaa yhä uudelleen. Taistelukentillä nämä toimet tehtiin muutaman lyhyen komennon kautta. Lynn II, John A. *The Battle Culture of Forbearance, 1660–1789*. In the publication *Warfare and Culture in World History*. Edited by Wayne E. Lee. New York University Press, New York 2011, 102.

²¹ Joutsivuo, Timo. *Suuren Gargantuan jäljillä. Liikunta ja terveys renessanssin lääketieteessä*. Teoksessa *Urheilu katsoo peiliin. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 1999*. Toimittaneet Heikki Roiko-Jokela ja Esa Sironen. SUHS, Helsinki 1999, 92; McIntosh, Peter C. *Physical Education in Renaissance Italy and Tudor England*. In the Publication *Sport & Physical Education in the Middle Ages*. Edited, with essays by Earle F. Zeigler. Trafford Publishing, Bloomington 2006, 112, 114–118.

ehkä joillekin opettajille, kuten Joachim Meyerille, jopa eräänlaista moraalista ja yhteiskunnallista rappiota, vaikka ko. välineen tehokkuutta ei voinutkaan kiistää. Heidän oli vaikea hyväksyä sitä, että yläluokka oli menettämässä otettaan taistelukentän valtiaina. Ruutiaseiden yleistyminen merkitsi siinä mielessä oikeastaan laajempaakin yhteiskunnallista murrosta. Ruudista käytettiin joskus nimitystä ”paholaisen kaava”. Tämä johtui osittain siitä, että yksi ruudin ainesosista (rikki) on aina yhdistetty paholaiseen. Jo 1500-luvun alkupuoliskolla ryöstöjen ja salamurhien pelossa asetettiin ensimmäisiä kieltoja viritettyinä pysyvien ns. rataslukkopistoolien kantamisesta.²² Myöskään HEMA:n piirissä ei yleensä harjoitella ruutiaseilla.

Raskaan ratsuväen hiipumiseen vaikuttivat kuitenkin monet tekijät, ruutiaseiden saapuminen oli vain yksi osa. Ritareita²³ ajoivat ahtaalle löytöretkien myötä ja yleisestikin lisääntynyt kaupankäynti, porvareiden rikastuminen ja ammattilaitoksien muotoutuminen. Jälkimmäisiin kuuluivat palkka-armeijoiden lisäksi muun muassa piiritys- ja linnoitustaidon sekä tykkitekniikan ammattilaiset. Raha mahdollisti suuret armeijat ja rahatalouden leviäminen muutti myös yhteiskunnan rakennetta.²⁴ Kirjapainotaidon kehittymisen myötä kamppailuoppaiden määrä kasvoi entisestään ja niiden luonne alkoi vähitellen muuttua aatelistolle suunnatuista oppaista laajempaa yleisöä tavoitteleviksi kirjoiksi. Tämä kehitys korostuu mitä lähemmäksi nykyaikaa tullaan.

²² Kelly 2005, ix; Meyer, Joachim. *Gründliche Beschreibung / der freyen Ritterlichen und Adelichen kunst des Fechtens / in allerley gebrauchlichen Wehren / mit schönen und nützlichen Figuren gezieret unnd fürgestellet* (1600; ensimmäinen painos 1570). Transcribed by Mark Rector. [Ref. 21.7.2016]. www.angelfire.com/vt/meyer/Foreword.html; Hintsala, Kari. *Käsituliaseiden kehitys keskiajalta nykypäiviin. Ase miestä myöten / Män och deras vapen. Näyttely Turun linnassa 22.4–18.9.2005. Turun maakuntamuseo, näyttelyesite 38, Turku 2005, 25–26.*

²³ Ritarin käsitteestä ks. tark. sivu 57.

²⁴ Huhtinen, Aki-Mauri. *Sanasota – Johdatus sodan ja sodanjohtamisen filosofiaan*. Toim. Tuomo Aimonen. *Elan Vital*, Lahti: Johtamisen laitos, Maapuolustuskorkeakoulu, Helsinki 2005, 103–104; Malkki & Marjomaa & Raitasalo & Karasjärvi & Sipilä 2008, 123, 128.

Miekkailumanuaalit eivät olleet ainoita liikuntaoppaita vaan sellaisia alettiin julkaista muiltakin aloilta. Eräs renessanssille tyypillinen piirre oli erilaisten kasvatusoppaiden laatiminen. Terveystä ja myös maallisesta elämästä tuli arvo sinänsä, ja kohtuullinen määrä liikuntaa kuului vahvasti tuon ajan terveysajatteluun. Yksi varhaisimmista terveyttä käsittelevistä teoksesta oli *Tacuinum sanitatis medicina* (ensimmäiset versiot 1300-luvulta). Kirjassa kuvataan muun muassa miekkailua yhden käden miekalla ja kupurakilvellä. Teos ei ole silti kamppailutaitojen manuaali vaan pikemminkin terveysopas.²⁵ Baldassare Castiglionen teos *Il Cortegiano* (1528) tuli laajalti tunnetuksi niin Italian alueella kuin käännöksenä muuallakin Euroopassa. Hän esitteli siinä ihanteellisen herrasmiehen elämäntyylin ja teoksesta muodostui eräänlainen yläluokan käyttäytymis- ja liikuntaopas. Monet teoksessa esitetyt ajatukset olivat tosin samoja kuin jo 1400-luvulla.²⁶

Kaupunkien varakas porvaristo kiinnostui samaan aikaan miekkailusta osaltaan kaksintaisteluita ja itsepuolustusta silmällä pitäen, mutta myös vapaa-ajan harrastuksena. Koska poliisilaitosta ei modernissa mielessä ollut, kauppiat perustivat omia sotilaallisia joukkojaan (*militia*) turvatakseen kaupunkeja ja kaupankäyntiä. He värväsivät niihin miehiä omasta yhteiskuntaluokastaan. Osa sotilaallisesta harjoittelusta koostui jousiammunnasta ja pian yläluokan turnajaisia mukaillen kaupungeissa alettiin järjestää jousiammuntakilpailuja. Lopulta ohjelmaa laajennettiin miekkailuun ja ratsastukseen, jossa porvariston edustajat matkivat ritareita pukeutumistaan myöten. Näissä kansanjuhliissa samalla hieman pilkattiin yläluokan toisinaan jäykähköä ja muodollista tapakulttuuria.²⁷

²⁵ Joutsivuo 1999, 94, 96–97; *Tacuinum sanitatis medicina* levisi laajalti Euroopassa latinankielisenä käännöksenä, mutta perustui varsinaisesti varhaisempaan arabiankieliseen teokseen *Taqwīm al-sihhah* (”Terveysten almanakka”), jonka oli laatinut irakilainen lääkäri ja kristitty munkki Ibn Butlan (k. noin 1038). ks. esim. Anderson, Cokie. *Diet Books: A Millenium of Advice Unheeded*. [Published 28.12.2010]. [Ref. 19.7.2017]. www.booktryst.com/2010/12/diet-books-millenium-of-advice-unheeded.html

²⁶ McIntosh 2006, 119.

²⁷ Moolenijzer 2006, 188–189.

Toinen keskiluokan sotilasharjoitusten muoto oli valmistautuminen lähikamppailuun eli käsikähmään. He opettelivat käyttämään miekan lisäksi myös muita aseita kuten veistä, tikaria, pitkää piikkimäistä sauvaa ja hilparia; myös paini kuului opeteltaviin asioihin. Miekkailusta tuli niin suosittua, että vähitellen syntyi ammattimaisia miekkailukiltoja kouluttamaan asetaitojen opettajia. Nämä opettajat puolestaan avasivat myöhemmin omia koulujaan, joissa keskiluokan jäsenet saivat opetusta asetaidoissa. Porvaristo oli innostunut oikeudestaan kantaa ja harjoitella aseilla²⁸. Miekkailukoulut muotoutuivat sittemmin sosiaaliselta pohjalta muodostuviksi miekkailukilloiksi.²⁹

Uuden kehityksen myötä perustettiin myös ensimmäiset ritari- ja aatelisakatemit (*collegium illustre*) 1570-luvulla ja ilmiö oli yleiseurooppalainen. Sitä ennen keskiajan aateliskulttuurissa oppiminen oli tapahtunut käytännön kautta hoveissa, linnoissa, kartanoissa tai vaikkapa aatelisperheen oman hovipapin tai kirjurin ohjauksessa. Toisaalta samaan aikaan yliopistojen yhteyteen alettiin rakentaa harjoitustiloja, joissa aatelisopiskelijat saivat opetusta muun muassa ratsastuksessa, aseiden käsittelyssä, tanssissa ja musiikissa. Ylivoimaisesti suosituin yliopisto niin suomalaisten kuin ruotsalaistenkin opiskelijoiden keskuudessa oli Alankomaihin vuonna 1575 perustettu Leiden. Yliopiston hyvin varustettu harjoitussali takasi aatelisille oppilaille ihanteelliset mahdollisuudet kehittää taitojaan ja harjoituksia johtamaan oli saatu sotakokemusta omaavia harjoitusmestareita.³⁰

²⁸ Euroopan pohjoisosia lukuun ottamatta maatyöläiset eivät saaneet omistaa aseita, koska yläluokka pelkäsi kansannousuja. Vastaavasti metsästys ja kalastus olivat säädeltyjä yläluokan etuoikeuksia. Sen sijaan erilaisia pelejä ja leikkejä harrastettiin maalaisväestön keskuudessa, kuten juoksua, kivenheittoa, painia ja pallopelejä. Kansanjuhilla oli juoksukilpailuja, säkkijuoksua ja köydenvetoa niin miehille kuin naisille. Erilaisia pallopelejä pelasivat sekä yläluokka että muut kansalaiset. Turnajaisten lisäksi yläluokan harrastamassa *Calsio Fiorentina* (tai *Calcio Storicossa*) eli 1500-luvun Italiassa kehitetyssä modernin rugbyyn ja vapaaottelun sekoitusta muistuttavassa pallopelissä, nuorukaisilla oli mahdollisuus osoittaa urhoollisuuttaan. Siihen saivat tuolloin ottaa osaa vain kunnostautuneet sotilaat, herrasmiehet ja hallitsijat. Peliä on pelattu jälleen 1930-luvulta lähtien Italiassa ja otteluita löytyy muun muassa YouTubesta. McIntosh 2006, 112–113; Moolenijzer 2006, 179–180, 186.

²⁹ Moolenijzer 2006, 189.

³⁰ Nuorteva, Jussi. Suomalaisten ulkomainen opinkäynti ennen Turun akatemian perustamista 1640.

Tunnetuin 1500-luvun italialaisista taistelutaitojen koulukunnista lienee jo vuonna 1415 Bolognan yliopiston matematiikan professorin Lippo Bartolomeo Dardin perustama suuntaus, joka tunnetaan bolognalaisena koulukuntana. Antonio Manciolino puolestaan laati ainakin vanhimman säilyneen, tähän koulukuntaan kuuluvan, teoksen *Opera Nova* (1531). Toinen varsin kuuluisa mestari oli jo aiemmin mainittu Achille Marozzo samannimisellä kirjallaan *Opera Nova* (1536). Bolognalainen traditio sisältää toki myös muiden opettajien teoksia. Koulukunnan pääaseeksi muodostui lyönteihin ja pistoihin hyvin soveltuva yhden käden ns. sivumiekka. Opetusohjelmaan kuului silti lukuisia muitakin aseita, kuten esimerkiksi pitkämiekka, erilaisia kilpiä ja sauva-aseita sekä tikari. Bolognalaisen miekkailun pedagogiseen malliin kuuluivat myös muodolliset liikesarjat ja systemaattinen lähestymistapa kamppailun harjoitteluun. Se muodosti tavallaan eräänlaisen sillan keskiajan kamppailutaitojen ja myöhemmän rapiirimiekkailun välille.³¹

Italiasta levisi 1500- ja 1600-lukujen taitteessa nimittäin pitkä, pistoihin hyvin soveltuva yhden käden miekka, rapiiri, joka toimi paremmin siviilikäytössä kuin sotakentillä. Manuaaleissa kuvatus harjoittelun painopiste siirtyi vähitellen pitkän pistomiekan käyttöön ensisijaisena aseena ja muut aseet vain tukivat sitä kuten toisessa kädessä oleva tikari, viitta ja jopa lamppu vastustajan sokaisemiseksi. Englantilainen miekkailunopettaja George Silver paheksuikin tuolloin (1599), että ko. ase ”tappaa vain ystäviämme rauhan aikana, mutta ei pysty vahingoittamaan vihollisiamme sodassa”.³²

Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia 177. Bibliotheca historica 27. Suomen historiallinen seura, Helsinki 1997, 322, 326–327, 390–391, 446.

³¹ Hartikainen 2016. Bolognalaisen miekkailun taustoista ja nykyharjoittelusta ks. myös esim. Bolognese Swordsmanship: The Dardi School. [Ref. 21.7.2016]. www.chicagoswordplayguild.com ja Marozzo.com. [Ilkka Hartikaisen bolognalaisen miekkailun sivut].

³² Silver, George. Paradoxes of Defence. Number 8. The English Experience. Its record in early printed book published in facimile. Da Capo Press, Amsterdam 1968 (1st print 1599), quote is from the part “The Epistle Dedicatorie” (A4).

2.3. Yksilökamppailulajien harjoittelu ja manuaalit Suomessa – Ruotsin ja Venäjän vallan aikana

Hallinnon kehittyminen Ruotsin suurvaltakaudesta lisäsi hallintoviranomaisten tarvetta ja kotimaisten yliopistojen oli otettava vastuu sen kehittämisestä. Turun akatemia perustettiin vuonna 1640 vastaamaan näihin tarpeisiin. Sen opetusohjelmaan kuului sittemmin myös miekkailun opetus, johon oppia saatiin Ruotsista. Miekkamestari Dietrich von Porathin laatima italialaisvaikutteinen *Palaestra Suecana* (1693) oli ensimmäinen ruotsinkielinen miekkailun oppikirja. Porath-suku hallitsi myös Turun akatemiassa annettavaa miekkailun opetusta 1600- ja 1700-luvun vaihteessa.³³ 1700-luvulla ja edelleen 1800-luvulla kamppailumanuaalit alkoivat keskittyä pääasiassa kevyen, siviilielämään sopivan, ns. puku- tai sivumiekan käyttöön. Italialaisesta ja myöhemmin ranskalaisesta koulukunnasta tuli lopulta tämänkaltaisen suuntauksen johtava maa. Tästä perinteestä muotoutui moderni, 1800-luvun lopun urheiluaatteesta ammentava olympiamiekkailu.

Pitkäaikainen Turun akatemian, sittemmin Keisarillisen Aleksanterin yliopiston, miekkailuopettaja oli italialainen Gioacchino (Joachim) Otta vuosina 1812–1848. Hän ei koskaan kirjoittanut oppikirjaa miekkailusta, vaikka lajia opetettiin Suomessa niin yliopistossa kuin kadettikoulussa³⁴. Miekkailun opetuksen taso laski huomattavasti Ottan

³³ Nuorteva 1997, 437; Nuorteva, Jussi. Harjoitusmestarilaitos – Liikuntatieteiden, taide-aineiden ja modernien kielten juuret. Tieteessä tapahtuu 1/1998. Saatavana myös internetistä: <https://journal.fi/tt/article/view/58437>

³⁴ Mitä ilmeisimmin juuri ruotsalainen upseeri Gustav Mauritz Pauli julkaisi *Tidningar ifrån Helsingfors* -lehdessä 18. joulukuuta 1829 ilmoituksen, jossa tarjottiin opetusta sapelimekkailussa. Hän oli Ruotsin armeijassa hankkinut hyvän miekkailutaidon sapelilla ja Helsingin yliopistossa miekkailua harjoitettiin floretilla. Vuonna 1831 Pauli avasi Suomen (suuriruhtinaskunnan) tiettävästi ensimmäisen virallisen ja samalla kaupallisen kamppailutaitojen koulun, miekkailusalin Helsingissä Fredrikinkadulla. Hän näytti kuitenkin olleen tyytymätön kurssilaisten lukumäärään ja muutti jo samana vuonna Pietariin, jossa jatkoi toimintaansa voimistelun ja miekkailun opettajana. Walder, Carmela. Håll Vapnet Blankt – Fäktningens utveckling till modern idrottsgren i Finland. Pro gradu -avhandling i Finlands och Skandinaviens historia. Helsingfors Universitet 1997, 25–26.

Helsingissä toimineen Keisarillisen Aleksanterin yliopiston voimistelulaitoksen perustaja italialainen Gioacchino (Joachim) Otta (1775–1848) toimi Suomessa ansiokkaasti vuosina 1812–1848 miekkailun- ja voimistelunopettajana.³⁵

kuoleman jälkeen kunnes Mauritz Mexmontan tuli voimistelulaitokselle miekkailunopettajaksi vuosiksi 1885–1926. Hän otti käyttöön nykyaikaistetun ranskalaisen miekkailun, jonka pääpiirteet oli linjattu Camille Prevostin klassisessa teoksessa *Théorie et Pratique de l'Escrime* (1886). Venäläistämiskausien

vaikutuksesta miekkailu nähtiin Suomessa tuolloin myös aseellisen vastarinnan symbolina venäläistä sortoa vastaan. Yliopiston miekkailusalista tuli Mexmontanin johdolla yksi tämän vastarinnan keskuksista. Hänen lisäksi maisteri Elias Roos ja luutnantti (myöhemmin eversti) Karl Björkstén olivat puuhaamassa ”yliopiston miekkailukerhoa” vuonna 1898, tosin enemmänkin ehkä aatteellisista syistä.³⁶

Arthur Eklund puolestaan oli palkattu vuonna 1905 yliopiston Voimistelulaitoksen miekkailun apuopettajaksi ja hän teki opintomatkan Keski-Eurooppaan vuosina 1909–1910 saaden vaikutteita ranskalaisesta miekkailusta. Taitavana journalistina Eklund kirjoitti miekkailusta paljon ruotsinkielisiin lehtiin ja teki tällä tavoin lajia tunnetuksi myös yliopistomaailman ja sotilaskoulutuksen ulkopuolella.³⁷

³⁵ Tekijä tuntematon. Julkaistu alun perin teoksessa Matti Klinge (ed.): Helsingin yliopisto 1640–1990: Keisarillinen Aleksanterin yliopisto 1808–1917, p. 365. Otava, Helsinki 1989.

³⁶ Walder 1997, 14–15, 31, 35, 39, 50, 54.

³⁷ Miekkailu Suomessa s.a., 45; Walder 1997, 79.

Viimeisenä miekkailunopettajana yliopiston voimistelulaitoksella toimi Oskari Väänänen vuosina 1929–1942.³⁸ Hän kirjoitti ensimmäisen suomalaisen miekkailun oppikirjan vuonna 1923 nimellä *Miekkailun käsikirja I: Lyömämiekkailu kevyellä aseella*. Myös muissa yksilökamppailulajeissa ensimmäiset suomalaiset oppikirjat laadittiin vasta 1900-luvun puolella. Niihin perehdytään lyhyesti myöhemmin tässä tekstissä.

Miekkailua opetettiin jossakin määrin myös kouluissa. Se oli nimittäin pakollinen oppiaine Voimistelulaitoksen miespuolisille opiskelijoille vuosina 1883–1939. Tänä aikana valmistui noin 270 voimistelunopettajaa, joilla oli perusvalmiudet myös miekkailun opettamiseen. Sen opetuksesta koululiikunnassa on säilynyt ilmeisesti vain muutamia hajanaisia tietoja. Kaiken kaikkiaan miekkailun opetus kouluissa lienee ollut kokonaisuutena melko vähistä. Poikkeuksiakin tosin löytyy, kuten esimerkiksi Hämeenlinnan normaalilyseo, jossa vuosina 1884–1917 miekkailtiin voimistelutunneilla useana lukuvuonna.³⁹

Miekkailu levisi 1800-luvun lopulla myös joihinkin urheiluseuroihin, mutta lajin harjoittelu hiipui niissä melko pian. Suomen ensimmäinen miekkailuseura oli vuonna 1923 perustettu Helsingfors Fäktare – Helsingin Miekkailijat ry.⁴⁰

Neljäs miekkailun opetuspaikka Suomessa oli kadettikoulu. Miekkailun harjoittelu kuului sotilaskoulutukseen Ruotsin armeijassa ja monet suomalaisupseerit olivat saaneet miekkailukoulutusta Kuninkaallisessa Turun Akatemiassa. Varsinainen käytännön koulutus annettiin kuitenkin kokeneiden upseerien johdolla joukko-osastoissa ja taistelukentän tehtävissä. Eversti Georg Magnus Sprengtporten ajoi voimakkaasti suuntausta, jonka mielestä suomalaisten upseerien sotilaskoulutusta tuli suunnata

³⁸ Walder 1997, 80.

³⁹ Miekkailu Suomessa s.a., 27–28.

⁴⁰ Ibid., 45.

nimenomaan maamme erikoisolosuhteita silmällä pitäen. Lopulta hänen aloitteestaan Kuopiossa, pian Haapaniemelle siirtyen, aloitti vuonna 1780 toimintansa sotakoulu, jossa opetettiin upseerin uralle aikovia nuorukaisia. Sen ensimmäinen miekkailu- ja ratsastustaidon opettaja oli Carl Gustaf Grundeitz. Sittemmin miekkailua opettivat sotakoulussa yleensä ranskankielen opettajat. Koulu toimi lähes yhtäjaksoisesti Suomen sodan alkamiseen (1808) saakka. Sodan jälkeen Suomesta oli tullut osa Venäjää. Erilaisten vaiheiden jälkeen vuonna 1821 nyt Haminaan siirretty laitos sai nimekseen Keisarillinen Suomen kadettikoulu, joka toimi aina vuoteen 1903 saakka, jolloin venäläistämiskauden seurauksena muutenkin kansallisia vaikutteita pyrittiin heikentämään.⁴¹

Kadettikoulussa olivat miekkailun opettajina muun muassa 1820-luvulla maisteri J. Österblad, vuodesta 1831 maisteri Nils Robert Bonsdorff ja Helsingin lyseossa voimistelunopettajana aiemmin ansioitunut Svante Gallenius vuodesta 1839. Myöhemmin 1850-luvulta lähtien aina kadettikoulun lakkauttamiseen saakka opettajana toimi venäläinen Nikolai Tkatschenkoff. Aluksi opetuksessa noudatettiin ilmeisesti ranskalaisen miekkailukoulukunnan oppeja, mutta Tkatschenkoffin myötä opetus alkoi vähitellen taantua. Silti koulussa opetettiin edelleen floretin lisäksi myös ratsuväen sapelia ja pistintaistelua eli ”pistinmiekkailua”, jonka osaamista vaadittiin myös miekkailun opettajiltakin heidän pyrkiessä virkaan. Pistinmiekkailua pidettiin tuolloin ”neljäntenä” miekkailun lajina riippumatta siitä kuinka paljon tai vähän sitä käytännössä harjoiteltiin. Pistintaistelu rinnastettiin niin vahvasti miekkailuun, että sotilaat joutuivat todennäköisesti viimeistään käsikähmässä huomaamaan lähitaistelun olevan usein teknisesti ja asenteellisesti kaukana miekkailusalien ja harjoituskenttien kontrolloiduista ympäristöistä.⁴²

⁴¹ Ibid., 31, 33.

⁴² Miekkailu Suomessa s.a., 31–32; Walder 1997, 46; ks. myös esim. Helsingin Voimistelulaitoksen johtokunnan pöytäkirja 1895, Helsingin yliopiston keskusarkisto; Tasavallan presidentin adjuntantti, Sotaväen Esikunnan Urheilutoimiston Herra Päällikkö Kapteeni Tiiri, N:o 9, koskee: miekkailunopettajan kutsumista maahan, Helsinki 24.1.1924, T 14861/6, Sota-arkisto; Tasavallan presidentin adjuntantti, Sotaväen Esikunnan Urheilutoimiston Herra Päällikkö Kapteeni Tiiri, N:o 9, koskee: miekkailunopettajan kutsumista maahan, Helsinki 24.1.1924, Liite: koskee

Miekkailu ei suinkaan ollut ainoa yksilökamppailulaji maassamme. Suomessa oli myös muun muassa erilaisia kansanpaineja ja 1800-luvun puolivälissä kiertelevien sirkusseurueiden myötä maahan tuli uudenlaisia painivaikutteita. Sirkuksissa painille oli laadittu tiukat säännöt ja paikalliset voimamiehet osallistuivat kamppailuihin kaupunkeihin saapuvien sirkusten painijoiden ja voimamiesten kanssa.⁴³ Myöhemmin Suomessa kävi ulkomaisia painijoita opettamassa paikallisia voimailijoita etenkin Helsingissä ja painitoiminta alkoi saada maassamme organisoidumman luonteen. Suomalainen paini alkoi muuttua satunnaisista voimainkoetoksista kilpa- ja harrasteurheiluksi selkeine sääntöineen ja niiden sallimine otteineen.

Ensimmäinen painin suomestaruuskilpailu pidettiin vuonna 1898 Kaartin maneesissa Helsingissä ja sen voitti virolainen Georg Hakenschmidt, jolla oli sääntöjen mukaan oikeus osallistua kilpailuihin. Myöhemmin Hakenschmidtistä tuli erittäin tunnettu ammattipainija, joka saavutti mainetta ja menestystä myös Yhdysvalloissa.⁴⁴ Viimeistään suomalaisten painijoiden menestys olympialaisissa ja urheiluseuratoiminnan aloittaminen alkoivat vähitellen sivuuttaa vanhoja kansanpaineja uusien mannermaisten vaikutteiden tieltä.

Samoihin aikoihin Venäjä oli häviämässä sodan Japania vastaan (1904–1905) ja tämän seurauksena yhteiskunnallinen ilmapiiri vapautui hetkeksi. Osittain sen seurauksena Suomessa oli mahdollista julkaista ensimmäisiä ruotsin- ja suomenkielisiä paini- ja jū-jutsu –oppaita. Suomessa ensimmäisen painioppaan *Handbok i brottning och atletik* (1904) kirjoitti Carl Allen ja teos suomennettiin samana vuonna. Niin ikään vuonna 1904 Atle Wilszman käänsi yhdistellen eri kirjoista ranskalaisen painijan Paul Ponsin osaltaan

miekkailunopettajan sopimusta, C.B.E. Aejmalaesus Äimä, everstiluutnantti ja Helsingin Miekkailijain puheenjohtaja. T 14861/6, Sota-arkisto.

⁴³ Hirn, Sven. Kaiken kansan huvit. Tivolitoimintaamme 1800-luvulla. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 443. Pieksämäki 1986, 97.

⁴⁴ Soinio, Eino A. Helsingin Atleettiklubi 1891–1966. HAK, Tapiola 1967, 20–21; ks. myös Lehmusto, Heikki. Helsingin Atleettiklubi 1891–1916. Helsinki 1918, 40–41.

kirjoittaman teoksen *Painijoiden ja voimailijoiden käsikirja – Handbok för brottare och atleter*. Pons (1864–1915) oli voittanut ensimmäiset kreikkalais-roomalaisen painin MM-kilpailut vuonna 1898.

Urheilunyrkkeilyä olivat nähneet 1800-luvun lopulle tultaessa vain muutamat suomalaiset merimiehet, liikemiehet ja jotkut opiskelijat. Helsinkiläisen tavaratalon perustaja Heinrich Stockmannin vanhin poika Karl Stockmann (1865–1938) opiskeli vuosina 1884–1887 Saksassa ja Englannissa. Hän tutustui jälkimmäisessä maassa nyrkkeilyyn ja toi Suomeen palatessaan tietävästi maamme ensimmäiset nyrkkeilyhanskat. Hän esitteli nyrkkeilyä muun muassa Helsingin yliopiston voimistelulaitoksella saaden sen jäsenet hetkellisesti kiinnostumaan lajista. Suomalaiset kansanomaiset voimainkoetukset olivat kuitenkin olleet muun muassa erilaisten pelien ja leikkien lisäksi paini sekä kylätappeluperinne. Nyrkkeily ei muistuttanut näitä kansallisia liikuntaperinteitä ja sen kaksintaistelunomainen aseettomaan lyöntikamppailuun perustuva ottelutapa oli suomalaisille vierasta. Nyrkkeily alkoiikin Suomessa varsinaisesti vasta 1900-luvun puolella.⁴⁵

Suomeen tuli tietoja myös japanilaisesta jū-jutsusta lähinnä 1900-luvun alussa. Maamme ensimmäisen jū-jutsua käsittelevän kirjan laati Helsingin yliopiston voimistelulaitoksen yliopettaja professori Viktor Heikel nimellä *Japansk Gymnastik* (1904). Kirjassa käsiteltiin lajia pääasiassa voimisteluna. Seuraavana vuonna teoksesta tuli suomenkielinen versio. Antikvariaatin omistaja, monitoimiurheilija ja painija Johan K. Lindstedt julkaisi vuonna 1905 suomenkielisinä käännöksinä Irving Hancockin teokset *Japanese Physical Training* ja *Jiu-Jitsu Tricks* nimillä *Dshiu-Dschitsu – 1. Japanilainen ruumiin kasvatus* ja *2. Dshiu-Dshitsu-taistelu-temppuja*⁴⁶. Kirjoissa

⁴⁵ Lounasheimo, Ilmo. Kehän Sankarit. WSOY, Porvoo 1987, 475–476.

⁴⁶ Kirjojen nimet ovat kokonaisuudessaan seuraavat: *Dshiu-Dshitsu. Ikivanha, päälle 2,500 vuotinen japanilainen järjestelmä. 1, Japanilainen ruumiin kasvatus. Harjoitus- ja ravintojärjestelmä sekä yleinen elantotapa, jotka yhteisesti ovat tehneet Mikadon kansan miehet ja naiset terveimmiksi, voimakkaimmiksi ja onnellisimmiksi maailmassa / Dshiu-Dshitsu. Ikivanha, päälle 2,500 vuotinen japanilainen ruumiinkasvatus ja harjoitusjärjestelmä. (2), Dshiu-Dshitsu-taistelu-temppuja. Japanilaisia hyökkäys- ja puolustustapoja kaksintaistelussa.*

käsiteltiin jū-jutsun tekniikkaa ja harjoittelua, ml. ruokavaliota. Teokset olivat myöhempiin maassamme julkaistuihin jū-jutsu kirjoihin verrattuna varsin laajoja. Tosin irrotettuina alkuperäisestä asiayhteydestään, kulttuurillisesta ja aikakautensa kontekstista, monet vanhojen jū-jutsu -kirjojen tekniikat muistuttivat enemmänkin erilaisia ”temppekokoelmia”. Se heijastui myös teosten nimissä ja siinä tavassa miten laji populaarikulttuurissa miellettiin.⁴⁷

Ainakin vuonna 1910 kuuluisa ruotsalainen jū-jutsu- ja nyrkkeilyopettaja Viking Cronholm kävi Suomessa. Hän opetti muun muassa Helsingin yliopiston voimistelulaitoksen oppilaita. Cronholmin kirjaset jū-jutsusta ja nyrkkeilystä julkaistiin suomeksi vuonna 1910. Jälkimmäinen oli samalla ensimmäinen nyrkkeilyopas maassamme.⁴⁸

Monien varhaisten suomalaisten kamppailuoppaiden kirjoittajat puhuivatkin äidinkielenään ruotsia tai kirjat oli käännetty ulkomaisista teoksista. Lisäksi kirjoittajat tai suomentajat tulivat monesti kaupunkien ylä- tai keskiluokasta. Maaseutuyhteisössä harrastetuista suomalaisista kansanpaineista ei suoranaisia opaskirjoja julkaistu, mutta ottaen huomioon näiden painien epämuodollisen luonteen, vaihtelevat säännöt, funktion kisailuina ja niitä harjoittavien ihmisten yhteiskunnallisen aseman, opaskirjojen puuttuminen on ymmärrettävää.

⁴⁷ Samuraiden taistelutaitojen muuntumisesta ja siirtymisestä länsimaihin ks. Talonen, Jyrki. Samurait – taistelukentiltä tietokonekonsoleihin. Teoksessa Lastuja. Toimittaneet Heikki Roiko-Jokela ja Esa Sironen. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 2016. SUHS, Helsinki 2016, 203–240.

Olen valmistelemassa myös laajempaa perustutkimusta yksilökamppailulajien sulautumisesta suomalaiseen liikuntakulttuuriin. Siinä paneudun vielä laajemmin ko. aihepiiriin kuin mikä tämän tutkimuksen puitteissa oli mahdollista.

⁴⁸ ”Instruktionskurser i jiu-jitsu och boxing”. Finskt Idrottsblad 2/1910 (31.1.1910), 22–23; ”Herr Viking Cronholm”. Finskt Idrottsblad 3/1910 (15.2.1910), 34. Ks. myös teokset Cronholm, Viking. Jiu-Jitsu (1910) ja Nyrkkeily (1910).

3. Historiallinen eurooppalainen miekkailu (HEMA) – kamppailu-oppaista taistelutaidoiksi

3.1. Pyrkimys vanhojen kamppailutaitojen ennallistamiseen 1800-luvun lopulta lähtien

Joskus miekkailun tai ylipäätään kamppailulajien kehitys esitetään eräänlaisena evolutiivisena prosessina. Epäilemättä tähän lähestymistapaan on 1800-luvulta lähtien vaikuttanut Charles Darwinin vuonna 1859 julkaistu teos ”Lajien synty”, ja evoluutioteorian leviäminen vähitellen tiedemaailman kautta muuhun yhteiskuntaan. Samaa ajatusta toisti jo alussa mainittu 1800-luvun loppupuolen vaikutusvaltainen miekkailun historioitsija Egerton Castle. Toisaalta väärinkäsityksiä ovat länsimaisen miekkailun osalta aiheuttaneet ritarikulttuuria parodioivat näytelmät, novellit sekä erot turnajais- ja sotavarusteiden välillä⁴⁹.

Ymmärtääkseen paremmin kunkin aikakauden aseistusta ja kamppailullista taktis-teknistä mallia, ne on sijoitettava alkuperäiseen asiayhteyteensä, ymmärtäen laajemmin myös silloista lainsäädäntöä, kulttuuria ja sodankäyntiä. Ihmisten harjoitukselliset tavoitteet ovat muokkautuneet eri aikakausien vaatimusten ja tarpeiden mukaisesti. Esimerkiksi kevyt pukumiekka ei sovellu keskiajan taistelukentille heittokoneiden, jousiampujien ja haarniskoitujen ratsumiesten sekaan. Toisaalta se soveltuu haarniskoimattomaan, muodollisen kaksintaistelun omaiseen tilanteeseen, jossa nopeasti liikkuva kevyt miekka toimii hyvin.

Ensimmäisiä yrityksiä vanhojen eurooppalaisten kamppailutaitojen ennallistamiseksi tai säilyttämiseksi tekivät sellaiset henkilöt kuten Paulus Hector Mair (1517–1579), joka ei

⁴⁹ Keskiaikaisten sotahaarniskoiden replikoilla tehdyt kokeet ovat osoittaneet taistelijan liikkumisen sujuvaksi myös haarniskoituna, väärinkäsitykset ovat kuitenkin eläneet sitkeästi. Breiding, Dirk H. Arms and Armour: a Farewell to Persisting Myths and Misconceptions. In the publication Perspectives on Medieval Art. Learning through Looking. Edited by Ena Giurescu Heller and Patricia C. Pongracz. Museum of Biblical Art, New York 2010, 168–169, 174, 179–182. Ks. myös Le combat en armure au XVe siècle. [Published 26.3.2011]. [Ref. 21.7.2016]. www.youtube.com

ollut varsinainen miekkailun tai kamppailutaitojen opettaja vaan saksalaisen Augsburgin kaupungin varainhoitaja ja vanhojen kamppailuoppaiden keräilijä. Hän myös julkaisi omia loisteliain piirroksin varustettuja teoksiaan entisaikojen miekkatekniikoista.⁵⁰

Ensimmäinen todellinen yritys rekonstruoida vanhoja eurooppalaisia miekkailujärjestelmiä tehtiin tiettävästi englantilaisen Alfred Huttonin toimesta 1800-luvun lopulla. Hän oli sotilas, kirjailija, miekkailun opettaja, ja yleisesti kiinnostunut vanhoista esineistä ja käsikirjoituksista. Vaikka Hutton kirjoitti miekkailuaiheisia teoksia ja opetti aktiivisesti, vanhojen kamppailutaitojen ennallistamispyrkimykset tyrehtyivät sillä erää Huttonin kuolemaan vuonna 1910. Huttonin ystävä ja maamies Egerton Castle oli niin ikään kiinnostunut vanhoista kamppailumetodeista myös käytännön tasolla. Samanlaisia yrityksiä oli ollut esimerkiksi Italiassa ja Saksassa, mutta myöhemmän 1900-luvun tavoin ne olivat enemmän akateemisia tutkimuksia, jotka jäivät suurelta yleisöltä ja varmasti monilta miekkailijoiltakin huomaamatta.⁵¹ Tuolloin vallitseva sosiaalidarvinistinen ajatusmaailma modernin miekkailun ylivertaisuudesta vanhoihin taistelutaitoihin nähden ei myöskään auttanut historiallisten taitojen asemaa. Itsenäisyydestään kamppailevassa Suomessa vallitseva linja oli jopa pyrkiminen pois vanhoista miekkailu- ja painitavoista kohti aikakauden viimeisimpiä urheilullisia suuntauksia, ja menestystä olympialaisissa.

Toinen ongelma miekkailutyölien ennallistamisessa oli vanhojen miekkailuoppaiden säilyttäminen museoiden kätköissä. Monesti niitä pääsivät lukemaan vain akateemiset tutkijat. Heidän intressinsä puolestaan oli pääasiassa tieteellinen akateeminen tutkimus, joka oli tarkoitettu opinnäytteeksi tai tieteelliseen keskusteluun toisten tutkijoiden kanssa – ei käytäntöön suuntautuva kamppailutekniikoiden rekonstruointi. Maailmalla

⁵⁰ Hartikainen 2016.

⁵¹ Ks. esim. Hutton, Alfred. *Cold Steel. A Practical Treatise on the Sabre. Based on the Old English Backsword Play of the Eighteenth Century Combined with the Method of the Modern Italian School.* William Clowes and Sons Limited, London 1889, 2. Available also from internet: www.thearma.org/pdf/ColdSteel.pdf ; Hutton, Alfred. *Old Sword-Play. The Systems of Fence in Vogue during XVIth, XVIIth and XVIIIth Centuries.* H. Grevell & Co, London 1892, II, 3. Available also from internet: www.thearma.org/pdf/OldSwordPlay.pdf

ensimmäisiä ennallistamiskokeiluja sitten Huttonin, tehtiin 1960-luvulta alkaen Society for Creative Anachronism –järjestön toimesta (SCA, 1966) – tosin SCA suuntautui enemmän historian elävöittämiseen kuin pyrkimyksiin kamppailujärjestelmien ennallistamiseksi (ks. myöh.). Ennallistamiseen pyrkivä suuntaus alkoi yleisesti vasta 1990-luvulta lähtien. Eräs keskeinen henkilö tässä oli tanssin ja miekkailun historioitsija Patri J. Pugliese, Ph.D. (1950–2007), joka levitti valokopioina vanhoja miekkailuoppaita⁵².

Lopulta viimeistään 2000-luvulla internet ja vaatimukset tiedon vapaasta saannista, eli ns. Open Access –ajattelu, muuttivat vanhat asetelmat. Museot alkoivat julkaista manuaaleja digitoituina versioina internetissä; arkistot digitoivat kokoelmiaan; alan harrastajat perustivat nettiin keskustelu- ja tutkimusfoorumeita, kuten Wiktenauer.com (2009), sekä julkaisivat harjoittelu- ja opetusvideoitaan DVD:llä ja YouTubessa. Käytännön tasolla syntyi yhdistyksiä ja suurempia eurooppalaisiin historiallisiin kamppailutaitoihin keskittyneitä tapahtumia Euroopassa, Pohjois-Amerikassa, Australiassa ja yleensä anglosaksisessa maailmassa. Alan harrastajat ovat julkaisseet runsain joukoin myös omia teoksiaan ja tulkintojaan historiallisista kamppailutaidoista. Eurooppalaisiin historiallisiin taistelutaitoihin liittyen on perustettu erilaisia kansallisia ja kansainvälisiä kattojärjestöjä, kuten esimerkiksi Historical European Martial Arts Coalition (HEMAC, 2001) Euroopassa ja HEMA Alliance (2010) Yhdysvalloissa.

3.2. HEMA toiminnan historia Suomessa

Suomessa eurooppalaisen historiallisen miekkailun harjoittelu alkoi 1990-luvun puolivälissä Turussa, WarusSeppäin Kilta ry:ssä (WSK, 1997) Marko Saaren johdolla. Saarella oli kokemusta myös itämaisista kamppailulajeista kuten aikidosta ja iaidosta, ollen aikanaan yksi Turun Aikikai ry:n perustajajäsenistä. WSK:n pääaseeksi muodostui

⁵² Ostin itsekin Puglieseltä vanhoja valokopioituja miekkailuoppaita 1990-luvun lopulla, mielenkiinnosta eurooppalaisiin kamppailutaitoihin. Hän oli tuolloin lähinnä yliopistokirjastojen kautta saatavien mikrofilmien ja muutamien facimile-painosten lisäksi eräs harvoja kanavia, jonka kautta oli mahdollista päästä tutustumaan alkuperäisteoksiin.

Liechtenauerin koulukunnan saksalainen pitkämiekkä ja miekkamainen veitsi (*messer*) sekä haarniskoiden ja aseiden valmistus. Seuran toiminta houkutteli seppiä, artesaaneja ja muita myös historian elävöittämisestä kiinnostuneita ihmisiä. WSK on pitänyt sittemmin paljon näytöksiä pukeutuen ko. aikakautta mallintaviin haarniskoihin ja asuihin.

Merkittävä askel oli englantilaisen Guy Windsorin saapuminen Helsinkiin vuonna 2001, jonne hän perusti miekkailukoulun School of European Swordmanship (SES). Windsor oli valmistunut Edinburghin yliopistosta pääaineenaan englannin kieli ja kirjallisuus. Hänellä oli taustaa myös urheilumiekkailusta ja jonkin verran itämaisistä kamppailulajeista. Yliopistoaikoinaan Windsor oli tutustunut historialliseen miekkailuun ja alkanut ystäviensä kanssa tutkia sitä toden teolla.⁵³

Suomeen saavuttuaan Guy Windsor ryhtyi pian opettamaan historiallista miekkailua ammatikseen ja pyrki luomaan laajemman organisaation. Vähän myöhemmin perustettiin myös Suomen Historiallisen Miekkailun Seura ry (SHMS, 2003), joka toimi alussa eri puolilla Suomea harjoittelevia pienryhmiä kokoavana yhdistyksenä, ja toisaalta Helsingin paikallisseurana. SHMS:n kaikki jäsenet kuuluivat käytännössä SES-organisaatioon.

Guy Windsor opetti koulussaan viime kädessä omaa tulkintaansa vanhoista eurooppalaisista kamppailutaidoista, aivan kuten muutkin yksityisen koulunsa tai järjestönsä perustaneet historiallisen miekkailun opettajat. Tämä tulkinta levisi sittemmin muihin SES-organisaatioon kuuluviin seuroihin. Opetusohjelmaan kuului muun muassa Fiore Dei Liberin manuaaliin perustuva, erilaisista aseista koostuva

⁵³ Tämä esitys HEMA:n historiasta Suomessa perustuu pitkälti sekä Mika Vesterisen artikkeliin että omaan pitkäaikaiseen kokemukseeni historiallisen miekkailun parissa. Olen ollut vuodesta 2001 alkaen mukana HEMA-toiminnassa, käyden Guy Windsorin ja Suomessa vierailneiden ulkomaisten opettajien seminaareilla sekä toimien apuopettajana Helsingistä muuttaneen Miika Vanhapihan perustaessa SES-koulun ns. Turku Branchin (2003). Lisäksi olen tätä toimintaa jatkamaan perustetun Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:n (THMS, 2005) yksi perustajajäsenistä ja tällä hetkellä yhdistyksen sihteeri. Ks. myös Vesterinen, Mika. Historiallinen miekkailu (Hema) Suomessa. [Päivitetty 13.9.2017]. [Viit. 22.10.2017]. www.swordman.fi

italialainen koulukunta. Sen rinnalle opetusohjelmaan tulivat sittemmin miekka ja kupurakilpi (I.33) sekä Ridolpho Capoferron (1610) manuaalin mukainen rapiirimiekkailu. SES:n harjoitustila Helsingin Jakomäessä oli samalla Suomen ensimmäinen vain eurooppalaisiin historiallisiin kamppailutaitoihin keskittynyt sali.

Windsorin vaikutuksesta syntyi lähinnä italialaiseen koulukuntaan keskittyneitä historiallisen miekkailun harrastajaryhmiä ja rekisteröityjä yhdistyksiä ympäri Suomea: Joensuuun, Jyväskylään, Kuopioon, Lappeenrantaan, Ouluun, Tampereelle, Turkuun, Vaasaan ja Varkauteen. Lisäksi organisaatioon kuuluvia kouluja muodostui myös Kanadaan, Ruotsiin, Saksaan, Singaporeen ja Yhdysvaltoihin – historiallinen eurooppalainen miekkailu on levinnyt siis myös Aasiaan. Windsor järjesti koulullaan omia ja ulkomaisten opettajien pitämiä seminaareja, matkusteli ulkomailla erilaisissa tapahtumissa opettamassa historiallista miekkailua sekä kirjoitti aiheesta lukuisia menestyneitä kirjoja.

Itämaisia kamppailulajeja harrastavien suhtautuminen historialliseen miekkailuun oli tuolloin kaksijakoinen: toiset pitivät sitä mielenkiintoisena lisänä suomalaiseseen kamppailumaailmaan; toiset vastustivat. Jälkimmäisten mielestä kamppailutaitoja ei pystynyt oppimaan kirjoista vaan ne vaativat konkreettisen opettaja-oppilas –linjan;

Guy Windsor (vas.) Turussa toukokuussa 2008 riistämässä miekkaa vapaamuotoisessa ottelussa Matias Toivaselta. Molemmat ovat tuon ajan tyypillisissä otteluvälineissä ja monesti juuri koulujen liikuntasalit ovat olleet harjoituspaikkoina. Kuva: Jyrki Talonen.

Guy Windsorin ja Suomen ensimmäinen eurooppalaisiin historiallisiin kamppailutaitoihin keskittynyt sali, Helsingin Jakomäessä kuvattuna vuonna 2007. Kuva: Jyrki Talonen.

jotkut puolestaan pitivät näiden taitojen ennallistamispyrkimyksiä yleisesti turhina, ja joidenkin mielestä kyse oli suorastaan huijauksesta ja aikuisten ihmisten ”ritarileikeistä” – varsinaista junioritoimintaa lajin piirissä ei olekaan ollut. Tuolloin jopa osa olympiamiekkailua harrastavista suhtautui epäillen historialliseen miekkailuun. Toisaalta jotkut HEMA-harrastajat saattoivat vähätellä olympiamiekkailua pitäen sitä ensisijaisesti urheilumuotona eikä taistelutaitona. Joka tapauksessa osa kritiikistä perustui ehkä enemmänkin väärinkäsityksiin ja osa oli mielipide-eroja. Sittenmin HEMA:sta on tullut pitkälti hyväksytty, oma suuntauksensa, kamppailulajien maailmassa. Myös vastakkainasettelut esimerkiksi itämaisten kamppailulajien, olympiamiekkailun ja historiallisen miekkailun välillä tuntuvat lieventyneen.

Fioren dei Liberin italialainen koulukunta ja SES:n Jakomäen sali olivat Windsorin johdolla vahvasti Suomessa eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen keskipisteenä vuosikausia. 2000-luvun alku oli merkittävää laajentumisen aikaa SES-organisaatiolle. Sen vaikutusvaltaa 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä kuvaa, että SES:n taustalla olevan Suomen Historiallisen Miekkailun Seuran nimeä mukaillen suomalaisten historiallisen miekkailun seurojen nimet noudattivat samaa kaavaa, kuten esimerkiksi Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura, Savon Historiallisen Miekkailun Seura ja Turun Historiallisen Miekkailun Seura. Saksalaista miekkailua edustanut WarusSeppäin Kilta keskittyi enemmän oman toimintansa pyörittämiseen kuin oppiensa levittämiseen. Swordschoolin vaikutus lienee ollut vahvimmillaan vuonna 2010, jolloin WarusSeppäin Kiltaa lukuun ottamatta kaikki Suomen historiallisen miekkailun seurat seurasivat Windsorin oppeja, muodostaen kontaktit käytännössä suoraan hänen kouluunsa. Ehkä osittain tästä syystä historiallisella miekkailulla ei ole lajiliittoa Suomessa, eivätkä seurat ole liittyneet myöskään Suomen Miekkailu- ja 5-otteluliitto ry:hyn. SHMS ry:stä puolestaan ei ole muodostunut ainakaan tähän mennessä virallisen lajiliiton kaltaista organisaatiota.

Suomen merkittävin yksittäinen miekkailun seminaaritapahtuma HEMA:n piirissä oli monen vuoden ajan SES:in järjestämä ”Fiore Extravaganza”. Tapahtuma alkoi vuonna 2008 nimellä ”5 days of Fiore”, mutta nimettiin seuraavana vuonna ”Fiore Extravanzaksi”. Pääopettajana tapahtumassa toimi Guy Windsor, mutta toisinaan nähtiin myös vierailevia opettajia, kuten esimerkiksi Stefan Dieke Saksasta (2013) ja Lois Forster Ranskasta (2015). Tämä viikon mittainen kurssi järjestettiin vuosina 2008–2015. Sieltä monet eri puolilta Suomea tulleet harrastajat hakivat oppia.

Guy Windsor ehdotti vuonna 2008 joitakin muutoksia järjestönsä, ja siihen kuuluvien seurojen, toimintaan. Ehdotus koski käytännössä sellaisia Windsorin organisaatioon kuuluneita ryhmiä, jotka olivat omilla paikkakunnillaan organisoituneet rekisteröidyiksi yhdistyksiksi. Monet ehdotukset olivat varsin ymmärrettäviä, kuten esimerkiksi selvän ranking-järjestelmän luominen edistymisen mittarina, pyrkimys treenivetäjien hallinnollisen vastuun vähentämiseen ja tiiviimpien suhteiden luominen jo ns.

riviharrastajien tasolla Windsorin kouluun. Ehdotusten joukossa oli kuitenkin muita asioita, jotka herättivät ristiriitaisia reaktioita paikallisissa seuroissa. Tällainen oli etenkin ehdotus hallinnon keskittämisestä Helsinkiin. Epäselvyyttä herätti oliko ehdotuksen tarkoituksena, tai seurauksena, pyrkimys palata takaisin alkuvuosien ns. branch-järjestelmään, jossa kunkin seuran Windsorin nimittämä pääohjaaja oli suoraan vastuussa hänelle eikä paikallisia yhdistyksiä ollut. Kansainvälisesti tarkastellen branch-tyyppinen rakenne on nimittäin hallinnollisesti melko tavallinen esimerkiksi itämaisten kamppailulajien parissa, jossa ulkomainen katto-organisaatio nimittää maakohtaisen edustajansa. Toiminta perustuu tällöin pitkälti myös hyvälle henkilösuhteille.

Yhdistykset kieltäytyivät esityksestä. Englantilaisena Windsor ei ehkä täysin ymmärtänyt suomalaista vapaaehtoiseen yhdistystoimintaan perustuvaa liikuntakulttuuria. Hän totesi toisaalta ymmärtävänsä tapauksen jälkeen paremmin yhdistystoiminnan tärkeyttä maassamme. Windsorin muutettua muutamia vuosia myöhemmin pois Suomesta viimeinenkin branch-tyyppinen seura organisoitui rekisteröidyksi yhdistykseksi.

Historiallinen bolognalainen miekkailu kotiutui Suomeen vuonna 2008 Ilkka Hartikaisen toimesta. Kahta vuotta myöhemmin SES:ssä pitkään harjoitellut Hartikainen perusti muutaman muun kanssa Espoon Historiallisen Miekkailun Seura ry:n (EHMS, 2010). Kahden muun SES-taustaisen harrastajan, Matias Parmalan ja Kristian Ruokosen, ansiosta EHMS suuntautui toisena seurana Suomessa myös saksalaiseen pitkämiekkään; SES-koulussa saksalainen pitkämiekka oli eräänlainen miekkailuopintojen ”sivuase”. Vaikka tieto-taitonsa puolesta EHMS olisi pystynyt opettamaan myös Fioren italialaista tyyliisuuntaa, valitsemalla saksalainen ja bolognalainen tradition välttyttiin samalla suoranaishan kilpailutilanteelta SES-koulun kanssa⁵⁴. Uuden seuran perustamisen taustalla oli muun muassa erilainen suhtautuminen kilpailutoimintaan historiallisten kamppailutaitojen yhteydessä. Vaikka vapaamuotoinen ottelu eli ns. freeplay kuului

⁵⁴ Turussa SES-organisaatioon kuuluva Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry ja itsenäisenä toimiva WarusSeppäin Kilta ry ovat keskittyneet hieman erityyppiseen toimintaan ja luoneet siten kilpailuasetelman sijasta keskinäistä yhteistyötä.

myös Windsorin opetusohjelmaan, hän ei itse ollut halukas osallistumaan kilpailuihin tai järjestämään niitä. Hartikainen muutaman muun kanssa puolestaan halusi kokeilla taitojaan myös kilpailuissa ja harjoitella niitäkin silmällä pitäen.

Suomen HEMA-seurojen kentässä alkoi tapahtua muitakin muutoksia. Jo vuonna 2009 Pyry Veteli oli kerännyt historianelävöitysyhdistys Harmaasudet ry:stä ja Helsingin yliopistolta eurooppalaisten manuaalien tutkimisesta kiinnostuneen harjoitusryhmän, jonka pohjalta perustettiin vuonna 2010 Grieswartt-seura Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan alayhdistykseksi. Varsinkin alkuaikoina seuran jäsenet harjoittelivat myös muissa alueen historiallisen miekkailun seuroissa ja keskittyivät yhteisissä harjoituksissaan opiskelemaan niitä aihealueita, joita eivät muuten päässeet harjoittelemaan. Vuonna 2011 harjoitusohjelmaan vakiintuivat paini ja miekkamainen veitsi (*messer*), joista alettiin pitää alkeiskursseja.⁵⁵

Tampereella puolestaan SES-organisaatioon kuuluneen seuran toiminta hiipui kevääseen 2011 mennessä. EHMS perusti Vorschlag Helsinki ry:n (2013) eräänlaiseksi sisarseurakseen, jonka avulla oli mahdollista saada salivuoroja kouluilta ja järjestää siten miekkailuharjoituksia myös Helsingissä. Tosin Vorschlag jäi pian tarpeettomaksi EHMS:n vuokratessa oman harjoitussalin Helsingistä ja laajensi näin toimintansa tavallaan koko pääkaupungin alueelle. Samana vuonna alun perin Skotlannissa historialliseen miekkailuun tutustunut Peter Karis perusti Helsinkiin pääasiassa saksalaiseen koulukuntaan keskittyneen seuran, Academia Liechtenaueriana Helsingiensis ry:n (2013). Facebook-ryhmän kautta perustettu Tampere Historical Fencing Society (noin 2013, nyk. Tampere HEMA) ei liittynyt SES:iin, vaan vuonna 2016 yhdysvaltalaiseen The International Armizare Society –organisaatioon. Lisäksi EHMS:n bolognalainen miekkailu sekä myös WarusSeppäin Killan edustama saksalainen miekkailu olivat alkaneet levitä vähitellen myös muualle. Jälkimmäinen esimerkiksi Joensuun ja Kuopion historiallisen miekkailun seuroihin sekä bolognalainen Joensuun lisäksi Oulun seuraan SES-oppien rinnalle, Tampereelle ja Turkuun kokeiluluontoisesti sekä lopulta myös

⁵⁵ Joeli Takala (Grieswartt), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 27.9.2016.

SHMS:n Helsingin salille. Ensimmäisiä tutustumisia oli aiemmin seminaarituntien muodossa, mutta vuonna 2016 yhteistyö tässä suhteessa tiivistyi ja Jakomäen salilla aloitettiin bolognalaisen miekkailun harjoitukset⁵⁶. Pohjanmaalle syntyi skotlantilaisiin aseisiin keskittynyt ryhmä The West Finland Broadsword Academy (WFBA, 2014), joka kuuluu Christopher Scott Thompsonin Yhdysvalloissa perustamaan The CATERAN Societyyn⁵⁷.

Keväällä 2014 SHMS ry teki aloitteen seurojen välisestä kollegiosta, joka voisi kokoontua pari kertaa vuodessa. Ajatus tosin rakentui SES:n ja Fioren oppien ympärille sisältäen ehdotuksen paikallisten seurojen kuukausimaksuista SES:lle erilaisia lisäetuja vastaan; näitä seuroja oli Turussa, Oulussa, Kuopio-Varkaudessa, Lappeenrannassa ja Jyväskylässä. Useimmille seuroille tällainen taloudellinen lisärasite ei ollut mahdollinen, mutta sinänsä kollegio koettiin hyvänä ideana⁵⁸. Tosin muut seurat toivoivat siihen mukaan kaikkia Suomen HEMA-seuroja tasavertaisina jäseninä. SES:in keskeinen asema opin lähteenä oli tuolloin jo tasaantunut 2000-luvun alkupuolen huippuvuosista, joka johtui muun muassa seurojen oman tietotaidon kasvusta ja muiden eurooppalaiseen historialliseen kamppailutraditioon liittyvien suuntausten kehittymisestä maassamme – seikka, jota ei ehkä SES:in piirissä ollut täysin tiedostettu.

Kun 2000-luvun alkupuolisko oli ollut SES-organisaation laajentumisen aikaa, niin 2010-luku oli puolestaan lähes yhtä nopeaa SES:n hajaannuksen vaihetta – ainakin Suomessa.

⁵⁶ Laura Husu (SHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 2.11.2016.

⁵⁷ Ks. myös Hakkaa Päälle! 2016. [Viit. 21.7.2016]. <http://equestrianmartialarts.fi/toiminta/hakkaa-paalle/>

⁵⁸ Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:ssä vastaavanlainen järjestely oli jo olemassa. THMS:n ja Windsorin kesken oli vuosina 2009–2016 käytössä menettely, jossa seura maksoi kuukausittain Helsingin koulun yhden harjoittelijan kuukausimaksua vastaavan summan vastineeksi jäsenilleen saamistaan eduista; muun muassa oikeuden osallistua Helsingissä järjestettävillä seminaareilla ja harjoituksiin ilmaiseksi sekä alennuksia paikkakunnalla järjestämistään Windsorin seminaareista. Guy Windsorin ehdotus oli siinä mielessä ymmärrettävä, että liikuntapalveluja tuotavana yrittäjänä säännöllisten tulojen epävarmuus muodostaa tulevaisuuden suunnitelmien tekemisen hankalaksi. Näin on usein myös muilla kamppailulajien yrittäjöpohjaisilla ammattivalmentajilla, joogaopettajilla ja vaikkapa kuntosaliryttäjillä. Mika Vesterinen (Savon Miekkä ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 20.6.2017 ja 30.6.2017; kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot.

Tähän on monia syitä. Noin vuosista 2011–2012 lähtien eurooppalaisen historiallisen miekkailun kurseja alettiin järjestää laajemminkin Suomessa. Myös ulkomaalaisia kurssien vetäjiä kävi maassamme useammin sekä SES:in että EHMS:n järjestämänä. Lisääntynyt tarjonta merkitsi samalla erilaisten vaikutteiden saapumista maahan, vaikka nämä seminaaritapahtumat eivät päässeet sellaiseen asemaan kuin Fiore Extravaganza oli vahvimmillaan⁵⁹.

Toisaalta Suomeen perustettiin etenkin vuodesta 2013 lähtien uusia seuroja, jotka eivät liittyneet SES:iin ja samaan aikaan EHMS aloitti kansainvälisten kilpailujen järjestämisen (ks. myöh.). Lisäksi SES-sivuhaarat alkoivat vähitellen ottaa etäisyyttä keskusorganisaatioon. Ihmisiä alkoi yleisesti kiinnostaa myös muunlainen eurooppalaisen miekkailun perinne, ja mahdollisesti halu tehdä omaa tutkimusta ja tulkintoja. Windsorin hieman nihkeä suhtautuminen kilpailutoimintaan saattoi etäännyttää sellaisia ihmisiä tai seuroja, jotka olivat tästä HEMA:n puolesta kiinnostuneita.

Historiallisten eurooppalaisten miekkailuseurojen sisäinen lajikirjo on yleisesti ottaen monipuolistunut Suomessa viime vuosina ja seurat ovat alkaneet tehdä enemmän yhteistyötä keskenään. Suomen HEMA-seuroissa on edelleen koettu, että epävirallisempikin yhteistyö voisi täyttää keskusliiton tarpeen. Osittain tähän liittyen vuoden 2015 lopulla tuolloin vielä THMS:ssa toiminut, mutta sittemmin EHMS:aan siirtynyt, Markus Koivisto toi esille Ruotsissa olevan käytännön HEMA-ohjaajien vapaamuotoisista kokoontumisista. Hän esitti, että kokoontuminen kiertäisi Suomea esimerkiksi kerran kesällä, kerran talvella. Koivisto pohti ajatusta Savon Miekka ry:n Mika Vesterisen kanssa. Vapaamuotoinen Hema Instructors Finland -kokoontuminen järjestettiin ensimmäistä kertaa heinäkuussa 2016, Heinävedellä ja samassa paikassa uudelleen vuonna 2017. Mukana on ollut edustajia seuraavista yhdistyksistä: Joensuusta (JoHMS, 2016–2017), Kuopiosta (SaHMS/Savon Miekka, 2016–2017) ja Helsingistä

⁵⁹ Poikkeuksen tästä tekee ehkä useita ulkomaalaisia opettajia tarjonneet EHMS:n kesäleirit vuosina 2013–2016. THMS ry aloitti kansallisten kesäleirien järjestämisen Turussa vuonna 2015 ja paria vuotta myöhemmin on laajentanut opettajavalikoimaa kansainväliseksi.

(SHMS, 2016–2017 / Grieswartt, 2017) sekä Tampereelta (Tampereen HEMA, 2016), Lappeenrannasta (LHMS, 2017) ja Turusta (THMS, 2017). Yhtenä haasteena Suomen HEMA-seuroille nykytilanteessa lienee juuri yhteistyön kehittäminen niin seurojen kesken kuin myös seurojen sisällä, ymmärtäen ja hyväksyen samalla harjoittelun erilaiset lähestymistavat ja tavoitteet.

Yksi aikakausi Suomen HEMA:n historiassa päättyi, kun lajia Suomessa levittänyt Guy Windsor palasi Englantiin jättäen Helsingin koulun oppilaidensa hoitoon alkukesästä 2016.⁶⁰ Osittain päätökseen lienee vaikuttanut yleinen talouslama ja aiempiin vuosiin nähden vähäisemmät oppilasmäärät, mutta syyt Windsorin muuttoon olivat muuten pitkälti henkilökohtaisia: Englannissa asuvien läheisten terveydentila ja tunne siitä, että hänen oli aika kääntää uusi lehti elämässään niin itselleen kuin perheelleenkin. Hän näki asian siten, että oppilaiden tuli pärjätä myös omillaan. Windsor on jatkanut organisaationsa johdossa, mutta enemmänkin menestyvänä kirjailijana ja ”miekkailukonsulttina”, kuten hän itse asian ilmaisee.⁶¹

Guy Windsorilla oli etenkin 2000-luvun alkuvuosina keskeinen merkitys Suomessa HEMA-opetuksen tieto-aidossa ja sen leviämisen edistämisessä. Lisäksi hän on vaikuttanut kirjojensa, seminaariensa ja sosiaalisen median kautta laajemminkin kansainvälisessä HEMA-yhteisössä. Myöhemmin 2010-luvulla jotkut hänen oppilaistaan perustivat omia itsenäisiä seurojaan Suomessa ja ovat nousseet vuosien myötä omalla työllään arvostetuiksi toimijoiksi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti (ks. liite 1). Suomalainen HEMA-kenttä näkyy nykyään ulkomailla miekkailukilpailujen mitalitilastoissa, seminaarien opettajaluetteloissa ja sosiaalisessa mediassa.

⁶⁰ Laura Husu (SHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 2.11.2016.

⁶¹ Windsor, Guy. Time for a Change of Pace. [Published 4.1.2016]. [Ref. 22.1.2017]. <http://guywindsor.net/blog/2016/01/time-for-a-change-of-pace/> ; Windsor, Guy. Mission Accomplished. [Published 25.3.2016]. [Ref. 22.1.2017]. <http://guywindsor.net/blog/2016/05/mission-accomplished/>

3.3. *Kilpailutoiminta historiallisessa miekkailussa*

Historiallisen miekkailun piiriin on tullut vähitellen mukaan myös kilpailutoiminta. Kilpaileminen sinänsä on aina ollut osa eurooppalaista miekkailuperinnettä. Kilpailuja on käyty sekä kaksintaistelujen muodossa että puhtaasti urheilumielellä. Nykypäivän historiallisen miekkailun kilpailutoiminta pohjautuu tähän perinteeseen. Kilpaileminen on toki vapaaehtoista. Itse asiassa monissa seuroissa suurin osa harrastajista ei osallistu kilpailuihin lainkaan, vaikka harjoittelisi muuten kilpailijoiden tapaan.⁶²

Arvostetuimpia kilpailuja ovat nykyään esimerkiksi Ruotsissa vuosittain järjestetty Swordfish (2006-), joka kokoaa yhteen maailman tunnetuimmat historiallisen miekkailun taitajat. Myös muissa Pohjoismaissa on alettu järjestää kilpailuja, kuten Copenhagen Longsword Open, Helsinki Longsword Open ja Norway Open Longsword. Yhdysvalloissa puolestaan on vuodesta 2012 järjestetty Longpoint, joka on Pohjois-Amerikan suurin historiallisen miekkailun tapahtuma.⁶³

Myös välinevalmistajat ovat heränneet harrastuksen kasvuun ja varusteiden kehitys on ollut erittäin nopeaa. Juuri historialliseen miekkailuun suunniteltuja moderneitakin varusteita on tullut markkinoille enenevässä määrin 2010-luvulla.

Guy Windsorilla oli kokemusta kilpailuista niin olympiamiekkailun kuin historiallisenkin miekkailun puolelta, vaikka hänen suhteensa miekkailukilpailuihin oli kaksijakoinen. Sitä on paikallaan käsitellä hieman tarkemmin, koska Windsorin suhtautumisella kilpailutoimintaan oli pitkään vaikutusta myös Suomen HEMA-kentässä.

Windsor aloitti kilpailemisen olympiamiekkailussa vuonna 1987 ja historiallisen miekkailun puolella hän osallistui viimeiseen kilpailuunsa rapiirilla Italiassa vuonna 2002, voittaen turnauksen. Hyvinä puolina urheilusuuntauksessa Windsor näki

⁶² Historiallisen Miekkailun Seura EHMS. [Viit. 21.7.2016]. <http://ehms.fi/>

⁶³ Ibid.

kilpailutapahtumien yhteisöllisyyden, mahdollisuuden testata taitojaan tiettyjen sääntöjen rajoissa, harjoitustavoitteiden luomisen, laajemman medianäkyvyyden lajille ja tuotevalmistajien saamisen mukaan kehittämään varusteita. Kilpailujen heikkoutena Windsor koki muun muassa, että ne eivät tarjonneet mielekästä ympäristöä historiallisen miekkailun tutkimusta ajatellen, ellei tarkoituksena ollut tutkia kamppailua tiettyjen sääntöjen puitteissa. Edelleen hänen mielestään menestyminen kilpailuissa edellytti keskittymistä nimenomaan niihin, kilpaurheilu suosi lahjakkaita harrastajia ja turnaukset ovat muun kilpaurheilun tavoin riskialttiimpia kuin harrasteliikunta.⁶⁴ HEMA:aa voisi luonnehtia semikontaktilajiksi, jossa kontrolloitu kontakti on sallittu. Kilpailutilanteessa tosin iskujen kontrolli saattaa joskus hieman unohtua.

Lisäksi Windsor koki turnausten toimivan tavallaan testeinä, jotka osoittavat ottelijan heikkouksia, mutta eivät tarjoa sellaisenaan parasta mahdollista ympäristöä heikkouksien korjaamiseen. Olennaisempaa oli siis hänen mielestään keskittyä harjoitteluun. Windsor ajatteli myös, että henkilökohtaisen ns. painetestauksen voi tehdä myös kilpailullisen ympäristön ulkopuolella, esimerkiksi ottelemalla näytösotteluissa tai erittäin hyvällä kontrollilla terävillä miekoilla. Lisäksi Windsor koki turnauksien suosivan lopputulosta prosessin kustannuksella eli voittaja ja mitalistit korostuivat eikä tullut ilmi kuinka paljon he olivat harjoitelleet tai kehittyneet. Hänen mielestään harjoitus- tai opetusmielessä asiaa tarkastellen tarpeeksi lahjakas henkilö saattoi voittaa turnauksia kehittymättä juuri lainkaan.

Voi todeta, että urheiluvalmennuksen näkökulmasta kilpaurheilijan edistymistä on mahdollista mitata sijoituksilla ja käytännön tasolla lahjakaskin henkilö jää nopeasti muiden jalkoihin, jos hän ei harjoittele kunnolla. Toisaalta valmennusta seuratasolla kokonaisuutena tarkastellen, valmennuksen tason toisena mittarina voi olla koko seuran jäsenten kehittyminen miekkailutaidoissa – myös niiden, jotka eivät osallistu kilpailutoimintaan.

⁶⁴ Windsor, Guy. Why I love the HEMA tournament scene. [Published 16.9.2015]. [Ref. 22.1.2017]. <http://guywindsor.net/blog/2015/09/why-i-love-the-hema-tournament-scene/>

Kesäkuussa 2016 Equestrian Martial Arts Club ry (EMAC, ks. myöh.), Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry ja West Finland Broadsword Academy järjestivät ensimmäistä kertaa Suomessa ratsujen selästä käydyssä historiallisen miekkailun kilpailun, ”Hakkaa Päälle! 2016”. Voittajaksi tuli EMAC:n puheenjohtaja Tero Ulvinen (oik.). Kuva: Sara Vertanen.

Joka tapauksessa Windsor näki vielä yhtenä epäkohtana sen, että turnauksissa ”panokset” eivät olleet tasan. Esimerkiksi turnaukseen ottelijana osallistuvalla ammattiopettajalla oli enemmän hävittävää kuin aloittelijalla. Kaiken kaikkiaan Windsor oli kuitenkin tyytyväinen myös historiallisen miekkailun urheilullisen suuntauksen leviämiseen, sillä se toi laajemmin näkyvyyttä HEMA:lle.⁶⁵

Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:stä osallistuivat jo vuonna 2008 Swordfish-tapahtuman pitkämiekkakilpailuun Emil Lindfors ja Kevin O’Brien sekä Linda Lilja-Hyatt vastaavaan naisten sarjaan. Menestystä ei vielä tullut eikä THMS:ssä tuolloin panostettu kilpailuihin. Kolmikko oli lähtenyt mielenkiinnosta kokeilemaan taitojaan.

⁶⁵ Ibid.

Suomen menestynein seura historiallisen miekkailun kilpailuissa on Espoon Historiallisen Miekkailun Seura ry (EHMS). Sen jäsenet kilpailevat aktiivisesti myös kansainvälisissä kilpailuissa. Seuran parhaita kansainvälisestikin menestyneitä ottelijoita ovat Ilkka Hartikainen, Matias Parmala ja Kristian Ruokonen sekä naisten puolella Eliisa Keskinen (nyk. Kuusama), Nadia Partala, Annina Ruokonen ja Sara Vertanen. Esimerkiksi Kristian Ruokonen ylsi Marylandissä järjestetyssä Longpoint 2016 – tapahtumassa toiseksi, ollen ainoana eurooppalaisena mitalisijoilla. Kiinnostusta kilpailemiseen on kuitenkin herännyt nykyään myös muualla kuten Helsingissä, Jyväskylässä, Joensuussa, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vaasassa. Guy Windsorin SES-organisaatioon edelleen kytköksissä olevan helsinkiläisen Suomen historiallisen miekkailun seura ry:n jäsenet ovat alkaneet vuonna 2017 osallistua kilpailuihin.⁶⁶

EHMS toimii myös kilpailupromootorina järjestäen vuotuiset kansainväliset kilpailut sekä bolognalaisessa miekkailussa, pitkämiekkailussa että rapiiri & tikari – aseyhdistelmällä. Nämä ovat Helsinki Bolognese Open (2013-) ja Helsinki Longsword Open (2014-). EHMS on muutenkin ollut edelläkävijä Suomessa historiallisen miekkailun kilpailutoiminnan suhteen. Seura oli mukana käynnistämässä vuonna 2014 ensimmäistä kansainvälistä historiallisen miekkailun liigaa, Nordic Historical Fencing League eli Pohjoismainen historiallisen miekkailun liiga, jossa on mukana neljä turnausta; paikkoina Norjassa Oslo (aiemmin Bergen), Ruotsissa Kristinehamn (aiemmin Örebro), Suomessa Helsinki ja Tanskassa Kööpenhamina. Helsinki Longsword Open on nykyään osa tätä kilpailusarjaa, jossa vuonna 2016 EHMS otti seuramestaruuden yli 100 pisteen erolla toiseksi tulleeseen.⁶⁷

Nordic Historical Fencing Leaguen ottelusarjat ovat vuosien myötä hieman muuttuneet. Vuosina 2014 ja 2015 oli käytössä pitkämiekkakilpailun sekasarja, johon saivat ottaa osaa sekä miehet että naiset. Naisten sarja tuli käyttöön vuodesta 2015 ja miesten sarja

⁶⁶ Historiallisen Miekkailun Seura EHMS. [Viit. 21.7.2016]. <http://ehms.fi/>

⁶⁷ Ibid.

seuraavana vuonna, jolloin sekasarja jäi pois. Vuonna 2016 mukaan tuli myös pitkämiekan joukkuekilpailu ja toisena uutuuksena aseyhdistelmä rapiiri & tikari, joihin saivat osallistua sekä miehet että naiset.⁶⁸

Nordic Historical Fencing Leaguen osakilpailuihin ovat osallistuneet ottelijoita seuraavista suomalaisseuroista: Espoon historiallisen miekkailun seura (2014-), Jyväskylän historiallisen miekkailun seura (2014-), Oulun Miekkailuseura (2014-) ja Vaasan Miekkailijat (2014-) sekä Grieswartt (2014–2016), Turun Historiallisen Miekkailun Seura (2014–2016), Maahinkainen (2016, ks. liite 4), Tampere HEMA (2016), Joensuun historiallisen miekkailun seura (2017) ja Suomen historiallisen miekkailun seura (2017).⁶⁹

Jyväskylän historiallisen miekkailun seura ry puolestaan alkoi vuodesta 2013 lähtien järjestää avoimia sparriseminaareja nimellä Jyväskylä Sparring Open. Aloite tuli aikanaan EHMS:lta ja vuoteen 2016 mennessä näitä tapahtumia oli järjestetty Jyväskylässä neljä kertaa. Sparrileirit ovat kokoontumistyyppisiä tapahtumia, joiden tarkoituksena on kerätä mahdollisimman paljon historiallisen miekkailun harrastajia eri puolilta Suomea miekkailemaan ja vaihtamaan ajatuksia ystävällisessä hengessä. Tapahtumassa on ollut aina mukana myös muutamia buhurt-harrastajia ja/tai boffaajia (ks. näistä lajeista myöhemmin).⁷⁰

Sparriseminaareilla ainoa sääntö on ollut, että miekkailun ehdoista sovitaan keskenään ennen miekkailua ja kerrotaan reippaasti omasta miekkailupohjasta. Sovittavia asioita

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Nordic Historical Fencing League. [Ref. 19.7.2017]. <http://nhfl.nu/> ; Nordic Historical Fencing Leaguesta päättävät tahot ilmoittivat 12.6.2017, että liiga ei näillä näkymien enää sellaisenaan järjestetä vuonna 2018. He eivät sulje pois mahdollisuutta, että vastaavanlainen liiga järjestettäisiin taas joskus tulevaisuudessa. Syynä päätökseen oli halu kannustaa innovaatioihin sekä kisajärjestelyjen että -sääntöjen osalta, kun liiga sellaisenaan alkoi tuntua itseään toistavalta ja arkiselta. Lisäksi liigan toimitsijat haluavat välillä keskittyä muihin projekteihin. Ks. www.facebook.com/GloriousLeague/photos/a.187970021390794.1073741828.187848271402969/723689644485493

⁷⁰ Jukka Salmi (JHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 3.11.2016.

ovat olleet esimerkiksi varusteet, ottelun tempo, kielletyt tekniikat ja aseet. Näitä jälkimmäisiä onkin nähty sparrisessiossa melkoinen kirjo: pitkämiekka, tikari, miekka ja kupurakilpi, rapiiri, pukumiekka, keihäs, miekkamainen veitsi (*messer*), broadsword/backsword, erilaisia bolognalaisen koulukunnan aseita, viikinkiajan aseita sekä aseetonta painia.⁷¹

Jyväskylässä on järjestetty yhdessä EHMS:n kanssa myös kansallisen tason kilpailut: Jyväskylä Pitkämiekka 2015, jonka säännöt olivat samat kuin Helsinki Longsword Openissa. Tarkoituksena oli järjestää kilpailu, jonka osallistumiskynnys olisi pienempi kuin kansainvälisissä kisoissa. Tapahtuma onnistui hyvin niin osanottajamäärän kuin järjestelyiden suhteen. Jyväskylässä sparrileirien tyyppisten tapahtumien on kuitenkin koettu olevan luonteeltaan hieman sosiaalisempia ja yhteisöllisempiä kuin kilpailut eikä niin työläitä järjestää.⁷²

Yleisesti urheilun organisoitumisessa voidaan havaita periaatteessa kolmentyyppisiä toimijoita: 1) Lajia hallinnoivat organisaatiot hierarkioineen, kuten KOK ja kansallisella tasolla olympiakomiteat sekä lajiliitot; 2) liikuntatoimintaa tuottavat paikallistason seurat ja 3) urheilutapahtumia pääasiassa tuottavat organisaatiot, kuten liigat ja erilaiset turnaukset.⁷³ Historiallisessa miekkailussa järjestetään yksittäisten toimijoiden organisoimia hyvinkin isoja ja alan harrastajien piirissä arvostettuja kansainvälisiä kilpailutapahtumia, mutta lajilla ei ole selkeää kansainvälistä tai, Suomen tapaan, aina kansallistakaan katto-organisaatiota. Esimerkiksi virallisia suomenmestaruuskilpailuja historiallisessa miekkailussa ei ole järjestetty. Siinä mielessä HEMA:n kilpailutoiminta poikkeaa myös Suomessa maamme perinteisestä urheilun kilpailujärjestelmästä. Kysymys ei ole niinkään siitä onko jokin tietty tapa parempi kuin jokin toinen, sillä

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ Gómez, Sandalio; Opazo, Magdalena; Marti, Carlos. Structural Characteristics of Sports Organizations: Main Trends in the Academic Discussion. IESE Business School, University of Navarra, 2008. Available also from internet: www.iese.edu/research/pdfs/DI-0704-E.pdf

vaikkapa Yhdysvalloissa urheilulajien (ammattilais)liigoilla on vahva asema maan urheiluelämässä. HEMA:n piirissä on toisaalta paikallisia seuroja, jotka saavat kaupungeilta liikunta-avustuksia ja vuokraavat harjoitustiloja kouluilta.

Ehkä juuri edellä mainituista syistä johtuen, HEMA:ssa kilpailusäännöt vaihtelevat hieman tapahtumasta riippuen. Pitkämiekkaoitteluisa on varsin tavallista, että muun muassa nivellukot, lyönnit miekan kahvaosalla ja kädellä ovat kiellettyjä, mutta pistot, potkut vartaloon ja rajoitettu painiminen voivat olla sallittuja. Esimerkiksi alussa mainitun Turun Linnan Turnajaisten pitkämiekkaoitteluiden säännöt perustuivat 1500-luvulta olevaan belgialaisten ja ranskalaisten kiltojen kilpailujärjestelmään. Vaikutteita otettiin myös saksalaisten vanhojen miekkailukiltojen säännöistä. Perusideana oli ”kukkulan kuningas”, jolle tulee haastaja. Ottelut käytiin paras kolmesta –systeemillä eli otteluvoittoon tarvittiin kaksi erävoittoa. Voitettujen otteluiden perusteella käytiin seuraavana päivänä pudotuskilpailut ja lopulta finaali.⁷⁴

Turun Linnan Turnajaisten pitkämiekkakilpailun on voittanut molempina vuosina Miro Lahtela (EHMS). Ottelijoita oli ensimmäisenä vuonna vain Espoon (EHMS) ja Turun (THMS / WSK) seuroista. Vuonna 2017 ottelijoita oli jo useammasta seurasta: Espoosta (EHMS), Helsingistä (SHMS), Joensuusta (JoHMS), Jyväskylästä (JHMS) ja Turusta (WSK).⁷⁵

⁷⁴ Ks. esim. Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuman pitkämiekkaoittelujen säännöt 16.–17.7.2016 ja 15.-16.7.2017 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot) ja HLO 2016 conduct of bouts. [Viit. 21.7.2016]. <http://ehms.fi/wp-content/uploads/2016/01/HLO-2016-conduct-of-bouts.pdf>

⁷⁵ Turun Linnan Turnajaisten pitkämiekkakilpailun 2017 neljä parasta: Miro Lahtela (EHMS), Roni Perkiö (EHMS), Kasper Torppa (JoHMS) ja Ahti Voutilainen (EHMS). Pitkämiekkakilpailun 2016 neljä parasta: Miro Lahtela (EHMS), Ilkka Hartikainen (EHMS), Niko Tanhuanpää (THMS) ja Hanna Kallio (EHMS).

Ensimmäisten Turun Linnan Turnajaisten 2016 pitkämiekkasarjan ainoa naisottelija Hanna Kallio (EHMS, etualalla) ottaa mittaa kilpailun lopulta voittaneesta Miro Lahtelasta (EHMS), järjestävän turkulaisseuran Tuomas Tähtisen ollessa tuomarina. Kuva: Jyrki Talonen.

Turun Linnan Turnajaisten 2016 kärki-kolmikko, oikealta Ilkka Hartikainen (2.), Miro Lahtela (1.) ja Niko Tanhuanpää (3.). Kuva: Jyrki Talonen.

Historiallisen miekkailun suosio on kasvussa ja sitä harrastetaan tällä hetkellä Suomessa lähes kahdellakymmenellä paikkakunnalla: Espoossa, Helsingissä, Heinävedellä, Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Oulussa, Seinäjoella /Isokyrössä, Tampereella, Turussa, Vaasassa ja vuoteen 2017 saakka myös Varkaudessa. Lisäksi harrastajia löytyy ainakin Keuruulta, Lahdesta, Kouvolasta ja Imatralta.⁷⁶

⁷⁶ Lisäinformaationa ks. *Guy Windsor*. <http://guywindsor.net/blog/>; *Miekkailija.net* ; *Swordman.fi* sekä teos *Miekka Suomessa*. Toim. Kari Hintsala. Turun museokeskus, Turku 2010. [Katsaus erityyppisiin miekkoihin Suomen historiassa].

4. Historiallinen ratsastus – hevonen sodassa ja turnajaisissa

Hevonen on kuulunut vuosituhansia ihmisen elämäntapaan työssä, vapaa-aikana, urheilussa ja sodankäynnissä. Kreikkalaisen filosofin ja sotilaan Ksenophonin teos ”Ratsastuksen taito” (n. 350 eaa.) on yksi vanhimmista säilyneistä länsimaisista ratsastusmanuaaleista. Siinä käsitellään klassisen ratsastuksen perusteita sisältäen hevosen kouluttamisen väkivallattomin menetelmin. Myöhemmin 1250-luvulla Giordano Ruffo toi kirjoituksissaan esiin modernin klassisen ratsastuksen perusteet.

Suureen osaan keskiaikaisista taitelutaitojen manuaaleista sisältyy osio, jossa käsitellään hevosen selästä tehtäviä tekniikoita miekan, keihään tai peitsen kanssa sekä aseettomana. Näiden taitojen harjoittelu vaatii tuntemusta sekä miekkailusta että ratsastuksesta, sillä harjoittelijan tulee hallita itsensä lisäksi myös suurikokoinen eläin.

Myös jo aiemmin mainitut kamppailutaitojen mestarit Johannes Liechtenauer ja Fiore dei Liberi kirjoittivat jonkin verran taistelusta ratsain, Fiore myös kuvitettuna. Portugalin kuningas Duarte puolestaan kirjoitti yhden vanhimmista pelkästään ratsastusta ja peitsitaistelua opastavista teoksista *Livro Da Ensinança De Bem Cavalgar Toda Sela* (”Opaskirja ratsastustaidosta hyvin kaikilla satuloilla”, 1438) ja Rene d’Anjou turnajaisjärjestelyihin keskittyneen *Traicte de la Forme de Devis d’un Tournoi* (noin 1450). Miekkailuun liittyen on paljon lähteitä, mutta pelkästään ratsastustaitoa kamppailullisessa mielessä käsitteleviä teoksia julkaistiin kirjapainotaidon keksimisen jälkeenkin suhteellisen vähän. Ratsastus oli silti olennainen ja tärkeä taito. Myöhempien teoksien avulla käytiin enemmänkin julkista keskustelua siitä miten hevosia pitäisi kouluttaa: jotkut painottivat kovaa kurinalaisuutta; jotkut hevosen ehdoilla tapahtuvaa koulutusta. Lisäksi teoksissa pohdittiin muun muassa ratsun selästä suoritettavaa miekan käyttöä.⁷⁷

⁷⁷ Anglo 2000, 230–233, 256. Duarten kirja julkaistiin varsinaisesti vasta vuonna 1842. Myöhemmistä teoksista ks. esim. Anglo 2000, 233–246, 253–270. Ks. myös Nuotio, Jaakko. Historiallinen ratsastus ja keskiajan hevonen. Luento Turun Linnan Turnajaiset -tapahtumassa 15.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot) ja Skill at Arms lajina. [Viit. 21.7.2016].

Poikkitieteellisen tutkimuksen keinoin on mahdollista saada tietoja muun muassa keskiajan ratsastuksesta. Bayeuxissä, Ranskassa, säilytetään seinävaatetta, jossa kuvataan Hastingsin taistelua vuodelta 1066. Kuva: Commons Wikimedia.

Historiallisesta ratsastuksesta löytyy myös muita lähteitä, kuten Ranskassa Bayeuxissä säilytettävä seinävaate (*La tapisserie de Bayeux*), jossa kuvataan Hastingsin taistelua vuodelta 1066. Kuvissa näkyy ratsumiehiä taistelemassa molemmin käsin hevosen selästä, ilman ohjia. Mikäli ryijyssä oleva kuvaus on autenttinen, sitä voi pitää osoituksena siitä, että hevosten ja ratsastajien koulutus oli jo tuolloin korkealla tasolla. Firenzäläisen taiteilijan Paolo Uccellon (1397–1475) maalauksessa San Romanon taistelusta vuodelta 1455 puolestaan voi nähdä erilaisia korkeatasoisia hevosliikkeitä jo sata vuotta aikaisemmin kuin ensimmäinen varsinainen ratsastusakatemia perustettiin.⁷⁸

Ratsastusasento oli pysty ja jalat riippuivat suorana. Ratsastus perustui pitkälti painonhallintaan, ei niinkään ohjaimiin. Haarniska merkitsi sitä, että, asennon oli oltava syvä ja tukeva. Tämä heijastui myös satuloissa. Ratsastajan tehtävänä oli toisaalta välittää hevosen antama iskuenergia kohteeseen, mutta toisaalta vaimentaa kohteesta iskuhetkellä tulevaa energiaa, jotta se ei välittyisi takaisin hevoseen.⁷⁹

www.hirs.fi/skillatarms/sa.html

⁷⁸ La tapisserie de Bayeux ks. esim. Edge, David; Paddock, John Miles Paddock. *Arms & Armor of the Medieval Knight. An Illustrated History of Weaponry in the Middle Ages*. Crescent Books, New York 1996, 15, 22-23, 26, 31, 34-35. Ks. myös Nuotio 2016; Skill at Arms lajina (2016).

⁷⁹ Edge & Paddock 1996, 125-127; Hyland, Ann. *The Medieval Warhorse from Byzantium to the Crusades*. Grange Books, London 1994, 6-8; Nuotio 2016.

Merkittävä vaikutteiden antaja eurooppalaiseen ratsastustaitoon olivat arabit. Ristiretkien vaikutuksesta heidän hevostaitonsa alkoivat levitä myös Eurooppaan. Näitä taidokkaita liikkeitä kutsutaan nykyään ns. korkean koulun liikkeiksi (saks. *schule über der erde*, ransk. *haute école*). Ne tulivat yhä yleisemmiksi turnajaisissa 1400-luvulla.⁸⁰

Keskiajalla hevoset olivat suhteellisen pieniä. Arkeologisiin löytöihin perustuen taistelussa käytettävän hevosen säkäkorkeus saattoi olla ainoastaan 140–150 cm. Tämä näkyy hyvin myös vanhoista piirroksista, joissa ratsun selässä istuvien ritarien jalat yltävät vain muutaman kymmenen senttiä maan yläpuolelle. Pienet ja kevytrakenteiset hevoset olivat ketteriä, mikä mahdollisti nopeat liikkeet taistelun aikana ja kamppailun helpommin jalkaväkeä vastaan taistelun kaaoksessa. Myöhemmällä keskiajalla hevosia jalostettiin ja niiden säkäkorkeus alkoi nousta.⁸¹

Sotahevosia oli usein vuosia koulutettu sietämään taistelua ja ne olivat erittäin arvokkaita. Yksi koulutuksellinen haaste oli hevosen luontaisen pakenemisvietin hallitseminen. Keskiajalla hevosten vaihtaessa omistajaa koulutettujen hevosten mukana seurasi monesti myös hevosten kouluttaja ja/tai ratsastuksen opettaja. Näin pyrittiin varmistamaan ratsastajan taidot ja hevosen asianmukainen käsittely. Hevosen ja ratsastajan täytyi pystyä reagoimaan nopeasti taistelukentällä annettuihin komentoihin.⁸²

⁸⁰ Ks. esim. Landry, Donna. *Noble Brutes: How Eastern Horses Transformed English Culture*. Johns Hopkins University Press, Baltimore 2008, 21–22; Nuotio 2016; *Skill at Arms* lajina (2016). Arabihevosista löytyy pikemminkin aikalaiskuvaus teoksesta Berenger, Richard. *The History and Art of Horsemanship*, Vol. 2. T. Davies, London 1771, 112–127.

⁸¹ Rackham, James D. *Skeletal Evidence of Medieval Horses from London sites*. In the publication *The Medieval Horse and Its Equipment ca 1150-c. 1450. Medieval Findings from Excavations in London 5*. Edited by John Clark. HMSO Publications Centre, London 1995, 169–172; ks. myös Nuotio 2016 ja Sidnell, Phil. *Warhorse. Cavalry in Ancient Warfare*. Continuum, London 2006, 320.

⁸² Nuotio 2016.

Ihmisillä on usein populaareja mielikuvia siitä, että taistelukentällä hevonen potkii takajaloillaan tai nousee takajaloilleen. Jos hevonen nousee taistelukentällä takajaloilleen, se on vatsapuoleltaan haavoittuva vihollisen pistoille eikä pysty myöskään liikkumaan. Potkimista takajaloilla puolestaan käytettiin vaikkapa ovien murtamiseen. Taistelukentän liikkeitä ajatellen hevonen opetettiin tekemään keinuvaa liikettä, jolloin sitä pystyi liikuttamaan nopeasti pyörähdyksiin, sivuliikkeisiin, kaarroksiin sekä liikkumaan tarvittaessa tietenkin myös eteen ja taakse. Tavallinen laukka olisi vienyt hevosta vain yhteen suuntaan. Ratsumies saattoi käyttää myös ns. tasajalkalaukkaa ja hevosen matalaa hyppyä eteenpäin pistohetkellä. Monesti vanhoissa maalauksissa hevoset ovatkin ikään kuin ”hyppäämässä”.⁸³

Hevosilla käytettiin kasvosuojuksia, mutta muuten haarniskaa oli vähemmän kuin monesti luullaan. Ratsulle puettava kokovartalohaarniska nimittäin rajoitti sen liikkeitä. Tällaista haarniskaa käytettiin lähinnä paraateissa ja muissa juhlallisissa tilaisuuksissa.⁸⁴

Tärkeitä harjoittelumuotoja sodankäyntiä varten olivat erilaisten turnajaisten lisäksi metsästys, härkätaistelu, harjoittelu taistelukentän toimintoja simuloivilla radoilla ja erilaiset ratsain suoritettavat pelit. Arvokkaita hevosia ei haluttu ”tuhlata” edes harjoituksissa. Siksi käytettiin paljon esimerkiksi puusta tehtyjä hevosenmallisia laitteita, joissa saattoi olla jopa pyörät liikkumista varten. Kun hevosen käyttö sodassa väheni, sotahevosille alettiin kouluttaa muutakin kuin suoranaista taistelutekniikkaa. Esimerkiksi turnajaisissa hienostuneita hevosliikkeitä voitiin käyttää oman statuksen nostamiseen.⁸⁵

⁸³ Ibid. Härkätaisteluista voi olla montaa mieltä, mutta esimerkiksi Diego Venturan virtuoosimainen hevosen käsittely antaa hyvän käsityksen ratsun liikkeistä ja siitä mihin hyvin koulutettu hevonen taitavan ratsastajan kanssa kamppailullisessa tilanteessa pystyy. Ks. esim. Diego Ventura Las Ventas 2014 Oreja. [Julk. 25.5.2014]. [Viit. 30.6.2017]. www.youtube.com

⁸⁴ Breiding, Dirk H. Horse Armor in Europe. [Published March 2010]. [Ref. 21.7.2016]. In Heilbrunn Timeline of Art History. The Metropolitan Museum of Art, New York 2000–. www.metmuseum.org/toah/hd/hors/hd_hors.htm; Edge & Paddock 1996, 141, 146; Nuotio 2016.

⁸⁵ Nuotio 2016.

4.1. Ritarikulttuurin vaikutteet Ruotsin valtakunnan itäosissa

Turun linnan päällikköinä toimineet ruotsalaiset toivat mukanaan joitakin eurooppalaiseen ritarikulttuuriin liittyviä elementtejä Suomeen 1200-luvun lopulta lähtien. Suomalainen verovapaa asemieskunta eli rälssi oli puolestaan alkanut muotoutua viimeistään 1300-luvulla. Sen mukaan talonpoika, joka täysin varustettuna ja haarniskoituna ratsumiehenä oli tarvittaessa valmis palvelemaan kuningasta, sai verovapauden. Rälssin huippua edustivat Suomeen tulleet ulkomaalaiset aateliset, joista osa koki itselleen kuuluvan pysyvästi myös ritarinarvon kuten esimerkiksi Flemingit, Djäkitit, Hornit, Tavastit ja Tottit. Varsinaista aatelistaa ylimystöä Suomessa olivat kuitenkin vain melko harvat linnojen päälliköt. He ylläpitivät mahdollisuuksien mukaan myös mannermaisia ritaritapoja.⁸⁶

Vaikka monesti keskiajan haarniskoidusta ratsastajasta syntyy mielikuva ritarista, kaikki haarniskoidut ratsumiehet eivät olleet ritareita. Englannissa käytettiin yleisnimitystä *men-at-arms* ja Suomessa termiä *asemies* tai *soini*. Latinankielinen termi *miles*, jolla joskus viitattiin ritariin, tarkoitti alun perin ammattisotilasta. Ritari oli varsinaisesti arvonimi, joka myönnettiin tietyillä perusteilla. Keski-Euroopassa vielä myöhäiskeskiajalla aseiden ja jonkinlaisen haarniskan omistaminen oli miehillä kaupunkivaltioissa yksi edellytys esimerkiksi kansalaisuuden saamiselle. Tällainen henkilö kykeni nimittäin tarvittaessa puolustamaan kaupunkia, joissa pidettiin jopa omia turnajaisia, kuten aiemmassa luvussa todettiin.⁸⁷

⁸⁶ Kallioinen 2001, 69; ks. myös Ahvenisto, Tapani. Henkilökohtainen aseistus Kustaa Vaasan ja Erik XIV:n aikana. Suomen historian pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto 1977, passim ja Magnus, Olaus. Suomalaiset Pohjoisten kansojen historiassa, osat 1-2. Toimituskunta Hanna Pukkila-Toivonen, Pekka Aaltonen ja Sari Savikko. Päätoim. Kai Linnilä. Suom. Kimmo Linnilä, Meri Utrio, Kaari Utrio ja Kai Linnilä. Tammi, Helsinki 2002. Alkuperäisteos *Historia de gentibus septentrionalibus* (1555), ks. eritt. 257–258, 262, 275 sekä 372–373.

⁸⁷ Breiding 2010, 173–174; Kallioinen 2001, 69; Keen, Maurice. Chivalry. Yale University Press, New Haven 1984, 27. Ks. myös Hyväri, Jani. Haarniskan valmistus ja käyttö. Miten ja miksi haarniskoita valmistettiin ja käytettiin. Luento Turun Linnan Turnajaiset -tapahtumassa 15.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot) ja Barber, Richard; Barker, Juliet. Tournaments. Jousts, Chivalry and Pageants in the Middle Ages. The Boydell Press, Woodbridge 1989, 60, 86.

Turnajaiset palvelivat keskiajalla ja uuden ajan alussa esimerkiksi sosiaalisia, poliittisia, sotilaallisia ja viihteellisiä päämääriä. Turnajaisrituaaleilla oli syvälinen merkitys ainakin osanottajien ja katsojien mielessä. Ne liittyivät myös ritarillisen rakkauden kulttiin, jonka sittemmin renessanssin aikakausi omaksui. Ensimmäiset kirjalliset tiedot Ruotsin valtakunnassa järjestetystä turnajaisista ovat vuodelta 1336, kuningas Maunu IV Eerikinpojan (1319–1364) kruunajaisista. Turnajaiset alkoivat hiipua vasta 1600-luvulla. Tässä oli kuitenkin suuria alueellisia eroja, esimerkiksi vielä vuonna 1617 Ruotsissa järjestettiin kuningas Kustaa II Adolfin kruunajaisturnajaiset ja kolme vuotta myöhemmin (1620) turnajaiset hänen hääseremonioihinsa liittyen. Varsinaiset turnajaiset hiipuivat käytännössä niihin aikoihin, kun Euroopan aatelisto alkoi käydä kunnianloukkaustapauksissa kaksintaisteluja. Hoveja alkoivat puolestaan kiinnostaa enemmän esimerkiksi baletti ja ooppera sekä tavallista kansaa näytelmät ja hevoskilpailut.⁸⁸

Turnajaiskulttuuri ei silti päättynyt tähän. Hovipiirit ainakin sekä Ruotsissa että Venäjällä järjestivät innokkaasti vielä 1700-luvulla erilaisia turnajaismaisia huvitilaisuuksia, ns. karusellia. Pietariin pystytettiin jopa suuri amfiteatterirakennus tällaisia tapahtumia varten. Katsojia oli valtavasti, usein myös Venäjän keisarinna Katariina Suuri. Nämä turnajaiset olivat kilpailuja, joissa arvosteltiin sekä ratsastustaito että osumien määrää. Vastaavanlaisia tapahtumia oli tarjolla hieman pienemmissä puitteissa myös Ruotsissa, Drottningholmin linnassa. Kuningas ja aateli kilpailivat yrittäen ratsujensa selästä osua aseillaan turkkilaisten ja maurilaisten päitä kuvastaviin maaleihin, suuren kansanjoukon seurattessa.⁸⁹

⁸⁸ Barber & Barker, 1989, 103; Edge & Paddock 1996, 154–174; Vale, Malcolm. Turnajaiset ja ritarirakkaus. Teoksessa *Urheileva ja leikkivä ihminen*. Sarja ”Eurooppa”. Päätoim. Wim Bloemans. Suom. Ritva Scott. HD Communication Consultants B. V. Hilversum, Alankomaat 1995, 63–64, 68.

Tiedot sovinnaisista turnajaisista keskiajan Suomessa ovat erittäin harvinaisia, mutta eräs sellainen on kuvaus Kastelholman linnan turnajaisista jouluna 1521. Huldén, Lena. *Kamplekarna på Kastelholms slott under julen 1521. I verket På vakt i öster 2. 1500-talet*. Hannu Kujanen, Lars-Folke Landgrén. Otava, Keuruu 2004, 23–24.

⁸⁹ Hirn, Sven. *Sirkus kiertää Suomea 1800–1914*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 384. SKS, Tampere 1982, 22; ks. myös Barber & Barker, 1989, 103.

Ritarikulttuuri on vaikuttanut näihin päiviin saakka eri muodoissa. Esimerkiksi vielä 1800-luvulla upseerit halusivat sitoa arvomaailmansa ritareihin. Ammatillinen identiteetti oli tuolloin niin vahva, että vihollisupseeri oli käytännössä säätyveli. Upseereita kohdeltiin vankeinakin toisin kuin alempiarvoisia. Vangeiksi joutuneet upseerit saivat usein säilyttää miekkansa ja antautumisen kunniaksi saatettiin järjestää yhteiset juhlapäivälliset.⁹⁰

4.2. Historiallinen ratsastus Suomessa

Sirkusseurueiden mukana vieraili Suomessa ns. taitoratsastajia, joiden ohjelmanumeroissa oli välillä historiallisia ja kansallismielisiä teemoja, kuten esimerkiksi ”preussilainen sotilasharjoitus” (1802), ”espanjalaiset turnajaiset” (1814/1830), ”roomalaisten gladiaattorien kilparatsastus satuloimattomilla hevosilla” (1883), ”Sioux-indianien hyökkäys Texas’in postia vastaan” (1885) ja ”Ritari Baldwin eli Taistelu kuninkaan tyttärestä” (1885). Jälkimmäisessä esityksessä kohokohtana olivat keskiaikaiset turnajaiset – pistoolinlaukauksin höystettynä.⁹¹ Käytännössä kyse oli tuolloin pikemminkin historiaa mukailevista ohjelmanumeroista kuin varsinaisesta historian elävöittämisestä.

Nykyaikana Kemiönsaarella sijaitseva ratsutila Rohan Tallit ja sen vuonna 2005 perustaneet Anu ja Jaakko Nuotio ovat edelläkävijöitä Suomessa historiallisen ratsastuksen saralla. Rohanissa harjoitetaan vanhoja historiallisia ratsastus- ja

⁹⁰ Lehtonen, Juhani U. E. Sotilaselämän perinnekirja. Ajatus-kirjat, Helsinki / Gummerus, Jyväskylä 2003, 16, 18. Kansanjuhilla eräänlaisena heijastumana turnajaisista säilyivät niitä mukailevat pelit ja leikit myös Suomessa. Esimerkiksi Kuopion seudulla 1890-luvulla ”turnauksessa” kaksi miestä kerrallaan kapusi istumaan tukin päähän ja koetti pudottaa toisen pehmeäpäisillä sauvoilla. Ks., esim. Okkola, Toivo. Pohjois-Savon Urheiluelämää vuoteen 1906. Kuopion Uusi Kirjapaino, Kuopio 1932.

⁹¹ Hirn 1982, 26, 29–31, 76, 87. Sirkusten taitoratsastajat antoivat vierailemissaan kaupungeissa myös ratsastustunteja ja esimerkiksi 1890-luvulla pääkaupunkiseudun oppilaiden määrä oli parhaimmillaan 500! Tällä oli myöhemmin suuri merkitys maamme ratsastuksen kehitykseen ja sittemmin Suomen Kenttäratsastusseuran perustamiseen vuonna 1911. Hirn 1982, 109, 199.

Historiallista ratsastusta mallintavissa kilpailuissa simuloidaan erilaisia taitoja. Turun Linnan Turnajaisissa 2016 ja 2017 Rohan Tallien Jaakko Nuotio (kesk.) voitti kaikkien kolmen historiallisessa ratsastuksessa käytyjen lajien suomenmestaruudet: Skills at Arms Hunting, Skills at Arms War ja Jousting. Kuva: Jyrki Talonen.

hevostaitoja. Opetusohjelmaan kuuluu hevosien kanssa tehtäviä taistelutekniikoita miekan, keihään, peitsen ja ratsujousen kanssa sekä hevosakrobatiaa. Kesäisin Rohan Tallit kiertävät ympäri Eurooppaa speaktaakkelimaisen turnajaisshown kanssa, joka on historiallisten hevosturnajaisten mukainen juonellinen ratsuritareiden taistelutaitojen näytös. Rohan Tallien käyttämät tekniikat perustuvat muun muassa seuraaviin historiallisiin kamppailuoppaisiin, jotka ovat tuttuja myös HEMA:n piiristä: Fiore dei Liberiin *Fior di Battaglia* (n. 1404–1409), Johannes Liechtenauerin keskiaikainen saksalainen traditio ja Dom Duarten *Livro Da Ensignanca De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438).

Historiallisen Ratsastuksen Seura ry (HRS, 2013) toimii Rohan Tallien yhteydessä ja on Suomen Ratsastajainliitto ry:n alainen. Seuran pyrkimyksenä on edistää käytäntöä ja

tietoutta historiallisista ratsastus- ja hevostaidoista, alkaen vanhoista taisteluissa käytetyistä menetelmistä ja liikkeistä aina myöhäisbarokin klassiseen ratsastukseen asti. HRS järjestää myös erilaisia kursseja ja kilpailuja, jotka pohjautuvat historiallisiin metodeihin. Yhdistys on myös luonut lajiin kilpailu- ja rataohjeet, säännöt sekä tasoluokitusjärjestelmän, joka toimii samaan tapaan kuin Ratsastajainliiton ratsastusmerkkisuoritukset. Monet tämän päivän kouluratsastuksessa käytettävät liikkeet pohjautuvat itse asiassa taistelutaitojen harjoittamiseen.⁹²

HRS:n alaisuudessa harjoitellaan lukuisia olympiaratsastuksesta poikkeavia lajeja. Näitä ovat lähinnä Portugalissa kehitetty Working Equitation (WE), jolle perustettiin Suomeen oma lajiliitto vuonna 2016, espanjalaiset lajit Doma Vaquera ja Alta Escuela, eurooppalainen ns. klassinen ratsastus sekä ratsastusjousiammunta. WE ja Doma Vaquera tarkoittavat periaatteessa hevosen kouluttamista työtehtäviin tai sitä mallintaviin suorituksiin. Vastaavasti esimerkiksi Pohjois- ja Etelä-Amerikan sekä Aasian karjapaimenten hevöskäsittelytaidoilla on periaatteellisia yhtymäkohtia näihin lajeihin ja edellisten tavoin kilpailutoimintaa. Alta Escuela (“korkea koulu” tai “korkein taso”) ratsastuksen kehittivät Espanjan kuninkaalliset ja sitä käytettiin myös maan sotalaitoksessa. Hienostuneet liikkeet sisältävät muun muassa erilaisia käyntejä, piruetteja ja liikkeitä hevosen ollessa jopa kokonaan ilmassa.⁹³

Klassinen eurooppalainen ratsastus puolestaan pitää kokonaisuutena sisällään runsaasti erilaisia alalajeja ja tyyllisuuntia perustaen oppinsa vanhojen mestareiden oivalluksiin. Tämä ratsastussuuntaus on kehittynyt ratsuväen liikkeistä ja harjoittelusta taisteluita varten. Sen yhteydessä käytetään alanimikkeinä joskus myös hovikulttuuriin liittyvää termiä ”barokkiratsastus”, ratsastusakatemioiden viittaavaa ”akateeminen ratsastustaide”

⁹² Historiallisen Ratsastuksen Seura ry. [Viit. 21.7.2016]. www.hirs.fi

⁹³ Alta Escuela. [Publ. 18.10.2013]. [Ref. 21.7.2016]. <http://spanishhorsesuk.com/blog/alta-escuela-77>; Lust, Richard. Doma Vaquera. [Ref. 21.7.2016]. www.viva-iberica.com/en/mains/main_doma_vaquera.htm; Working Equitation eli WE on kouluratsastusta ”esteillä”. [Viit. 21.7.2016]. www.ratsureima.fi/317148068 ; Working Equitation Finland ry. [Viit. 2.6.2017]. www.wefi.fi

ja myöhempää käsitettä ”taideratsastus”. Historiallisen miekkailun tavoin klassisen ratsastuksen kehitystä ja vaikutteita voi seurata myös tutustumalla kunkin aikakauden ratsastuskirjallisuuteen.⁹⁴

Ratsastusjousiammunta puolestaan on nimensä mukaisesti jousiammuntaa hevosen selästä. Laji perustuu vaistojoousiammuntaan ja vaatii paljon harjoittelua sekä jousen että hevosen kanssa. Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry (SRJL, 2010) kuuluu International Horseback Archery Alliance’en ja on kutsuttu myös World Horseback Archery Federation maailmanmestaruuskilpailuihin Etelä-Koreaan, joihin osallistui vuonna 2016 myös Suomen joukkue. Lisäksi SRJL on osallistunut Euroopan GP-sarjan osakilpailuihin. Lajissa on mahdollista kilpailla usealla erilaisella radalla. Ratsastusjousiammuntaa voi harjoitella myös puhtaasti taistelulajina, jolloin harjoitusten painopiste siirtyy suorittamisesta ja pisteiden keräämisestä vaikkapa erilaisissa olosuhteissa ja maastoissa harjoitteluun, primitiiviaseilla treenaamiseen sekä esimerkiksi taistelutaktiikan ja joukkueena toimimisen harjoitteluun.⁹⁵

Lajin euroopanmestaruuskilpailuissa oli vuonna 2017 kolme kilpailuluokkaa. Unkarilaisessa luokassa ratsastajan täytyi yhdeksän kierroksen aikana ampua niin monta nuolta maalitauluun 20 sekunnin kuluessa kuin hän pystyy. Korealaisessa luokassa ratsastajan täytyy ampua neljään eri tauluun kuhunkin yksi nuoli. Puolalaisessa luokassa ratsastetaan maastoradalla nuolia ampuen. Korealaisen ja senioriluokan yksilösarjan euroopanmestaruudet voitti suomalaisessa Equestrian Martial Arts Clubissakin (ks. liite 2) vaikuttava romanialainen Mihai Cozmei.⁹⁶ Ratsastusjousiammuntaa harjoitellaan Suomessa ainakin Rohan talleilla sekä seuraavissa yhdistyksissä: Jyväskylän

⁹⁴ Albrecht, Katariina. ”Klassinen ratsastus, akateeminen ratsastus, taideratsastus, mitä näitä nyt on...” [Katsaus klassisen ratsastuksen historiaan ja ratsastusmanuaaleihin]. [Julk. 30.10.2013]. [Viit. 21.7.2016]. <http://ratsailla.blogspot.fi/2013/10/klassinen-ratsastus-akateeminen.html>

⁹⁵ Hevostaidot. [Viit. 30.5.2017]. www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/hevostaidot/; SRJL – uutisia. [Julk. 18.4.2014]. [Viit. 21.7.2016]. <http://srjl.fi/ihaa-whac-ja-gp/>; Ghoorchian, Ali (Iran). Look into History of Horseback Archery in Ancient Land of Iran. Luento Turun Linnan Turnajaiset - tapahtumassa 15.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot).

⁹⁶ Horseback Archery European Championships, 23, 24, 25 June 2017, Equestrian Federal Park,

Ratsastusjousiammunta on vauhdikas ratsastajan ja hevosen saumatonta yhteistyötä vaativa laji. Kuvassa Tero Ulvinen lajin EM-kilpailuissa kesällä 2017, Lamotte-Beuvronissa Ranskassa. Kuva: Tero Ulvisen kuva-arkisto.

historiallisen miekkailun seurassa (vuodesta 2013), Historiallisen Ratsastuksen Seurassa (2013), Equestrian Martial Arts Clubissa (2014) ja Etelä-Suomen Ratsujousiampujissa (2016, ks. liite 2).

Equestrian Martial Arts Club ry:n (EMAC) on perustanut vuonna 2014 Kerstin Norman, Tarja Strömdahl ja Tero Ulvinen. Seuran toimintaan kuuluu ratsastusjousiammunta, show-turnajaiset, skill at arms, erilaiset historialliset eurooppalaiset aseet sekä hevos- ja ratsastuskoulutukset. Pääseura toimii lähinnä Seinäjoen ja Vöyrin alueella, mutta alajaostoja on syntynyt parin viime vuoden aikana myös muualle maahan. EMAC ry tekee yhteistyötä ruotsalaisen Dalecarlian Horse Adventuresin ja iranilaisen ratsastusopettajan Ali Ghoorcianin kanssa, järjestäen ensin mainitun kanssa muun muassa The Amazon and Knight School –viikonlopputapahtumia.

EMAC:in toiminta voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: historialliseen ja nykyaikaiseen näkökulmaan. Historiallinen näkökulma perustuu tutkimukseen ja historiallisiin manuaaleihin HEMA:n kaltaisesti. Nykyaikaisen tavan näkökulmana on urheilu ja show, kuten esimerkiksi show-turnajaiset ja kansainvälisesti harrastetut alalla urheiluksi luokiteltavat lajit, joissa käytetään aseita hevosen selästä. Näissä käytetyt välineet voivat olla modernimpia ja niiden käyttö historiasta poikkeavaa silloin, kun palvelee esiintymistilannetta ja/tai, kun se on kyseisen urheilulajin sääntöjen mukaista.⁹⁷

Lamotte-Beuvron (France). Pressrelease.

⁹⁷ Equestrian Martial Arts Club ry. [Viit. 2.6.2017]. <http://equestrianmartialarts.fi>

Jyväskylän historiallisen miekkailun seura ry:n historiallisen ratsastusopetuksen pääohjaajina toimivat Kirsi Haasanen ja Tuuli Salmi. Ensimmäisiä kokeiluluontoisia harjoitteita aseiden hallinnassa hevosen selästä tehtiin vuonna 2010. Vähitellen harrastajia tuli toimintaan enemmän mukaan ja kiinnostus nimenomaan Fiore dei Liberin teoksen *Fior di Battaglian* (noin 1404–1409) hevososiota kohtaan kasvoi. Elokuussa 2014 seurassa aloitettiin varsinaisesti ko. teoksen hevostaitojen harjoittelu. Tämä oli luontevaa, sillä JHMS:n muu historiallinen miekkailu oli perustunut jo aiemmin ko. manuaaliin. Muina lähteinä ovat muun muassa Portugalin kuninkaan Dom Duarten laatima opas *Livro Da Ensignança De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438), William Cavendishin *A General System of Horsemanship* (1658) ja satunnaisesti muut HEMA-lähteet saksalaisen koulukunnan puolelta. JHMS on hakenut oppia myös ulkomaisilta alan osaajilta.⁹⁸

Historiallista ratsastusta mallintavissa kilpailuissa simuloidaan erilaisia taitoja kuten Skills at Arms Hunting, jossa historiallisella taitoradalla suoritetaan metsästyksen liittyviä tapahtumia ilman haarniskaa; Skills at Arms War, jossa taisteluradalla simuloidaan haarniskoituna sodankäyntiin liittyviä taitoja; Jousting eli haarniskoituna peitsin suoritettavia yksi vastaan yksi –turnajaisia tai historiallisen miekkailun puolella kaksintaistelutyyppejä otteluja ratsun selästä esimerkiksi miekoin varustautuneena. Turun Linnan Turnajaisien (2016 ja 2017) ohjelmassa oli ratsastuksen osalta nämä kolme ensin mainittua lajia. Lajeissa arvostellaan tehtävien tekninen suoritus ja ratsastus. Hyvä ratsastus on harmonista yhteistyötä ratsastajan ja hevosen välillä. Lisäksi yksi kilpailumuoto on mélee eli haarniskoitu ratsujen selässä suoritettava joukkotaistelu.⁹⁹

⁹⁸ Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry. [Viit.2.6.2017].
www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/hevostaidot

⁹⁹ Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot); ks. myös www.hirs.fi/sm-tulokset-2016/ ja www.hirs.fi/historiallisen-ratsastuksen-sm-2017-kayty/

Historialliseen ratsastukseen liittyen eri termeistä voi yhteenvetona todeta, että Suomessakin harjoitettava keskiaikainen ratsastustaito viittaa nimensä mukaisesti käsitteenä keskiajalle ja klassinen ratsastus ko. ratsastustaitoon noin 1500-luvulta eteenpäin. Lisäksi joissakin maassamme toimivissa hevostalleissa opetetaan enemmän leikkimielellä vaikkapa ”ritariratsastusta”. Lännenratsastus (ks. liite 2) liittyy puolestaan perinteisiin Pohjois-Amerikan ratsutaitoihin. Ns. luonnollinen hevostaito on hevosten käsittelyssä eettisyyttä ja eläimen kunnioitusta korostava yleisnimike. Lisäksi maailmalla on lukuisia eri maanosiin sijoittuvia perinteisiä ratsastusmetodeja.

Buhurt eli keskiaikaa mallintava täyden kontaktin joukkuekampailulaji on vauhdikasta katsottavaa. Buhurt saapui Suomeen heinäkuussa 2013. Kuva: Antti Juntumaa.

5. Buhurt – keskiaikaa mallintavaa joukkuekamppailu-urheilua

Keskiajalla oli kahdentyypistä kamppailua, joista käytettiin esimerkiksi termejä *buhurt*, *bohört*, *behordicium*, *buhordicium*, *boherd* ja *buhurdieren* (ransk. *behort*, *beholder*; nykyransk. *behourd*). Nämä keskiaikaiseen joukkotaisteluun viittaavat sanat tulivat tiettävästi ensimmäistä kertaa kirjallisessa muodossa esille saksalaisessa Kaiser-kronikassa (noin 1150). Siinä kerrotaan ”peleistä” roomalaisten sadonkorjuun jumalan Saturnuksen kunniaksi. Tällainen tapahtuma oli eräänlainen hovispektaakkeli, jossa saattoi olla esimerkiksi tanssia, laulua ja juoksua sekä toisaalta buhurtia eli kovaotteista ryhmäkamppailua pääasiassa ratsain. Monesti buhurt-tapahtumat, kuten turnajaisetkin, liittyivät ritariarvon myöntämiseen ja siihen liittyviin seremonioihin.¹⁰⁰

Usein ainoa ase tällaisessa buhurtissa oli kilpi, jolla vastustaja pyrittiin kaatamaan tai pudottamaan hevosen selästä. Välillä tilanne karkasi käsistä niin, että ritareille tuli luunmurtumia ja sattui jopa kuolemantapauksia. Miekkoja ei tuolloin näissä buhurt-kamppailuissa käytetty ja tämä erotti osaltaan buhurtin ko. aikakauden turnajaisista. Buhurt oli erityisen suosittua keskiajan Saksassa, kun taas Ranskassa suosittiin hevosturnajaisia (*turnei*), jotka koettiin tuolloin lähes sodan (*strît*) synonyymeinä peitsineen ja miekkoineen.¹⁰¹

Eräs turnajaisten muoto oli noin 1100-luvun puolivälistä lähtien kaupunkien ylemmän keskiluokan harjoittama tapahtuma, jossa mallinnettiin väljästi turnajaisia; joskus tästä käytettiin nimeä *tirocium*. Myös yläluokka ts. ritaristo saattoi toisinaan ottaa näihin osaa vapaamuotoisemmin kuin mikä olisi ollut mahdollista varsinaisissa turnajaisissa. Näissä tapahtumissa saattoivat siis kohdata sosiaaliselta asemaltaan eriarvoiset ihmiset.¹⁰²

¹⁰⁰ Bumke Joachim. *Courtly Culture: Literature and Society in the High Middle Ages*. The Overlook Press, New York 2000, 258; Crouch, David. *Tournament*. Hambledon and London. London 2005, 113.

¹⁰¹ Bumke 2000, 259–260.

Tämä muistutti pitkälti toista buhurtin muotoa, jota käytiin niin ikään kaupungeissa. Tällaiset buhurt-tapahtumat muodostuivat monesti spontaanisti. Joskus käytössä oli ratsuja, joskus kamppailtiin jalkaisin. Joukkotaistelujen lisäksi kaupunkien buhurt-tapahtumissa harjoitettiin turnajaisia enemmän myös yksittäiskamppailuja. Näissä käytettiin tylsiä aseita tai oteltiin jopa aseettomina. Siksi buhurtia eivät koskeneet samat rajoitukset tai valvonta kuin varsinaisia turnauksia tai turnajaisia. Buhurt miellettiin tuolloin omalta osaltaan myös taistelukoulutukseksi.¹⁰³

Nykyinen käsite Historical Medieval Battle (HMB) viittaa laajemmin keskiajan taistelua ilman ratsuja mallintavaan moderniin täyskontaktilajiin, josta buhurt eli joukkuekamppailu on yksi osa. Suomessa koko laji tunnetaan kuitenkin nimellä buhurt tai Medieval Combat Sport, lyhennettynä MCS. Keskiajalta on lainattu lajin nimi ja perusidea. Buhurtin lähihistoria juontuu Venäjälle, jossa 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa alettiin käydä keskiaikaa mallintavia joukkuekamppailuja teräsasein ja haarniskoin. Laji levisi nopeasti naapurivaltioihin, kuten Ukrainaan ja Valko-Venäjälle.¹⁰⁴

5.1. Buhurt organisoitiin Suomessa nopeasti

Buhurt tuli Suomeen heinäkuussa 2013, jolloin venäläisen Nurnberg Historical Reenactment Society –seuran harrastajat esittelivät sitä roolipelitapahtuma Ropeconissa. Se oli ensimmäinen kerta, kun Suomessa lajia päästiin myös kokeilemaan. Buhurt sai heti innostuneen vastaanoton ja lajin kansallinen katto-organisaatio Medieval Combat Sport Finland ry (MCSF) perustettiin maahamme toukokuussa 2014; samoihin aikoihin alkoivat ensimmäiset harjoitukset Espoossa, Lappeenrannassa ja Jyväskylässä. Seuraavana vuonna harjoitukset alkoivat myös Tampereella. Suomessa järjestettiin

¹⁰² Crouch 2005, 111–112.

¹⁰³ Ibid., 113–114; Moolenijzer 2006, 185; ks. myös Barber & Barker 1989, 74-75, 83-84, 133.

¹⁰⁴ Ks. myös Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot) ja “HMB, HEMA and sport fencing: practical comparison”. Middle Ages Today.

aluksi lajin esittelytilaisuuksia lähinnä erilaisissa keskiaikatapahtumissa ja festivaaleilla.¹⁰⁵

Buhurtilla on ollut maailmalla räjähdysmäinen kasvu. Myös Suomessa on toimittu aktiivisesti lajin urheilustatuksen vakiinnuttamiseksi. Vuonna 2014 MCSF ry liittyi kumppanuusjäsenenä valtakunnalliseen liikunta- ja urheiluorganisaatio VALO:on. Lajille saatiin VALO:n kautta oma lisenssivakuutus sopimus vuoden 2015 alussa. VALO ja Suomen Olympiakomitea yhdistyivät vuoden 2017 alusta lähtien jälkimmäisen alkaessa vastata laajemmin suomalaisen urheiluelämän kehittämistä. Kesäkuussa 2017 MCSF ry hyväksyttiin maamme uuden Olympiakomitean kumppanuusjäseneksi. MCSF ry haluaa kasvattaa lajia Suomessa viralliseksi urheilulajiksi sekä yhdistää kulttuuria ja urheilua.¹⁰⁶

Harrastuksen aloittamisesta kiinnostuneet pohtivat usein kustannuksia, joita haarniskan hankinnat ja aseistus tuovat mukanaan. Hinta riippuu siitä tekeekö osan tai jopa koko haarniskansa itse, vai ostaako sen valmiina. Ostettuna kohtuullinen kokohaarniska maksaa noin 1000–1500 euroa. Alussa lajia voi kuitenkin harrastaa ilman haarniskaa ja itse asiassa suurin osa harjoituksista tehdään ilman haarniskoita. Esimerkiksi Venäjällä nykyään noin puolet harjoituksista suoritetaan pehmoaseilla eli boffereilla vapaaotteluvälineillä. Lisäksi Venäjällä käytetään täyslasikuituisia miekkoja harjoitteluvälineenä.¹⁰⁷

Lajin piiriin on tullut myös harrastajia, jotka eivät ottele kilpailumielessä vaan ovat kiinnostuneet enemmän kulttuurisesta ja historiallisesta puolesta. Harrastaja voi halutessaan osallistua esimerkiksi vain tekniikkatreeneihin ja sparrata kaverin kanssa kevyemmällä kontaktilla, tai toimia vaikkapa kilpailujoukkueen huoltajana. Lisäksi osa

Originally retrieved 29.11.2012. [Viit. 21.7.2016]. <http://archive.is/4qb8i>

¹⁰⁵ North, Joni. Medieval Combat Sport Finland ry:n tiedote buhurt urheilulajista 2015.

¹⁰⁶ Ibid. Varsinaisten jäsenten ja kumppanuusjäsenten oikeudet ja velvoitteet ovat muutoin samat, mutta äänioikeus kumppanuusjäseniltä puuttuu.

¹⁰⁷ Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot).

harrastajista käy viikkotreeneissä vain kuntoilumiehellä. Harrastuksen alaikärajana on Suomessa pidetty 15 vuotta. Kilpaotteluihin edellytetään kuitenkin täysi-ikäisyyttä ja kansallisen lajiliiton täysjäsenyyttä. Toisaalta esimerkiksi Puolassa, Saksassa ja Venäjällä on järjestetty lapsille harjoituksia pehmovarusteilla.¹⁰⁸

5.2. *Kilpailutoiminta Suomessa ja kansainvälisesti*

HMB:lle perustettiin kansainvälinen kattojärjestö Historical Medieval Battles International Association (HMBIA, 2012), joka järjesti ensimmäisen, MM-kilpailuiksi sittemmin muodostuneen, tapahtuman Battle of the Nations jo vuonna 2009. Taustaorganisaatio perustettiin virallisesti siis vasta muutamaa vuotta myöhemmin. Pienimuotoisen alun jälkeen lajia harrastetaan nykyään noin 40 maassa ja sille on syntynyt toinenkin kansainvälinen lajiliitto International Medieval Combat Federation (IMCF, 2013), joka on järjestänyt oman järjestelmänsä MM-kilpailut jo neljästi (2014–2017).¹⁰⁹

Kansainvälinen toiminta tuli nopeasti mukaan Suomessakin. Osalla harrastajista oli nimittäin muuta kamppailulajitaustaa, joten Suomesta saatiin koottua 14 henkinen maajoukkue lajin MM-kilpailuihin Kroatiaan heti vuonna 2014 – mukana joukkueessa oli myös yksi nainen. Intoa kuvastaa toisaalta se, että tuolloin osa joukkueen jäsenistä puki MM-kilpailuissa haarniskan ensimmäistä kertaa päälleen ja viimeisiä suojarusteita ostettiin paikanpäältä. Suomen joukkue voitti silti parhaan uuden joukkueen pokaalin. Samana vuonna maassamme järjestettiin pienimuotoisia kansallisia turnauksia.¹¹⁰

¹⁰⁸ North 2015; Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot).

¹⁰⁹ North 2015; ks. myös Bohurt – The First Magazine for HMB Sport, 1/2013. [Ref. 21.7.2016]. www.bohurt.net/download/Bohurt-issue01.pdf

¹¹⁰ North 2015; Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot).

Turun Linnan Turnajaisissa 2016 käytiin keskiaikaa mallintavia buhurtin yksi vastaan yksi –kamppailuja niin Triathlon kuin Profight-luokissa. Kuva: Jyrki Talonen.

Vuonna 2016 Suomesta lähti MM-kilpailuihin ensimmäistä kertaa myös naisten maajoukkue. Suomalaisten paras sijoitus tähän mennessä on kuitenkin vuodelta 2017, kun naisten joukkue toi 3vs3 –joukkuesarjan IMCF-organisaation MM-pronssia. Lisäksi samana vuonna Virossa järjestetyssä Old Tallinn Cup 2017 –turnauksessa naisten joukkue saavutti hopeaa. Turnaukseen otti osaa kaiken kaikkiaan 11 maata. MM-pronssia voittaneessa *Kivuttaret*-joukkueessa ottelivat Roosa Aaltonen, Pauliina Frimodig, Minttu Junnola, Maria-Therese Olenius ja Sanna Suomela. Yleisesti ottaen Itä-Euroopan maat, kuten Venäjä, Ukraina ja Puola ovat olleet menestyneimpiä maita kilpailuissa.

Suomessa suurin turnaus on Hämeenlinnassa järjestettävä kansainvälinen Vanaja Tournament, joka pidettiin ensimmäistä kertaa huhtikuussa 2015 yhteistyössä Hämeen linnan kanssa. Vanaja Tournament oli tuolloin samalla lajin ensimmäinen kansainvälinen kilpailu Suomessa. Tämän jälkeen MCSF ry on tehnyt muutakin yhteistyötä linnan museon kanssa. Hämeen linna on tarjonnut turnauksille hienot puitteet ja on vastaavasti hyötynyt itse yhteistyöstä buhurt-turnausten houkutellessa paikalle myös nuoria miehiä, joita muuten on joskus vaikea saada tutustumaan historialliseen linnamiljööseen.¹¹¹

¹¹¹ Moilanen Mikko. ”Kun kunnolla osuu, niin varmasti sattuu” – Buhurt toi keskiaikaisen taistelun Hämeen linnaan. [Julk. 11.4.2015]. [Viit. 21.7.2016].

Tampereella pidettiin elokuussa 2016 venäläisen World Medieval Fighting Championship (WMFC) –organisaation turnaus, joka järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa Suomessa ja Hakkapeliitta-teemalla. Suomalaiset lajin harrastajat ovat tulleet jopa ulkomaita myöten tunnetuksi taisteluhuudostaan ”Hakkaa! Päälle!”, joka kaikui koko ottelijaporukan voimin myös Turun Linnan Turnajaisissa. Mies- ja naistaistelijoita saapui Tampereelle kotimaamme lisäksi Australiasta, Englannista, Venäjältä ja Virosta.¹¹²

Vuoden 2017 kohokohtia oli 5. elokuuta pidetty venäläislähtöisen M-1 Global – vapaaotteluorganisaation järjestämä kansainvälinen tapahtuma M-1 Challenge 82 Helsingin Hartwall Arenassa. Illassa ottelivat suomalaisen vapaaottelun huippunimet. M1 Challenge -turnaus muodostuu lukuisista ympäri maailman pidettävistä osakilpailuista, joita televisoidaan parhaimmillaan yli sataan maahan ja niitä on järjestetty vuodesta 1997 lähtien. Ottelut käytiin keskelle areenatasoa rakennetussa massiivisessa kahdeksankulmaisessa kehässä. Erikoisuutena otteluillassa oli Medieval Combat Sportin ns. profight-sarjan ottelu (ks. myöh.), joka käytiin raskaassa sarjassa (+100 kg). Siinä kamppailivat 3x5 minuutin erissä Ukrainan Vladimir Nicheporenko ja Venäjän Yuri Slobyanik. Ottelu päättyi kolmannessa erässä tekniseen tyrmäykseen ja tuomarin keskeytykseen Nicheporenkon iskettyä kilvellään Slobyanikin kypärään rajun iskun. M-1 Globalin turnauksissa on aiemminkin nähty HMB:n Profight-otteluita.¹¹³

HMB-kilpailuissa ottelijat ovat puettuja kokohaarniskoihin, joiden tulee mallintaa ulkoisesti historiallista haarniskaa. Aseet eivät ole teräviä ja niillä on painorajat, sen

http://yle.fi/uutiset/kun_kunnolla_osuu_niin_varmasti_sattuu_buhurt_toi_keskiaikasen_taistelun_ha_meen_linnaan/7917344

¹¹² Kinnunen, Nikke. Pakkahuoneella koliset kilvet, kalvat ja kypärät. Aamulehti 17.8.2016, B1, B7. Hakkapeliitoiksi kutsuttiin sotahuutonsa mukaisesti 30-vuotisen sodan (1618–1648) aikana Saksassa palvelleita suomalaisia ratsumiehiä. Nykyään Hakkapeliitta-termiä on käytetty erilaisten kilpailu- ja muiden tapahtumien yhteydessä.

¹¹³ M-1 Challenge 82 Play-by-Play and Results. [Published 5.8.2017]. [Ref. 6.8.2017] www.mmaviking.com/live-reporting-m-1-challenge-82/

sijaan iskujen kovuutta ei ole rajoitettu. Kuten todettua, HMBIA-organisaation MM-kilpailuiksi on muodostunut Battle of the Nations –tapahtuma, johon Suomenkin joukkueet ovat pääasiassa osallistuneet. Ajatuksena on toisaalta historian elävöittäminen; toisaalta välineiden ja aseiden testaaminen urheilullisessa kilpailutilanteessa, joka muistuttaa keskiaikaista haarniskoitua taistelua. Buhurt eroaa monien muiden miekkailulajien kilpailuista muun muassa vapaampien sääntöjensä puolesta. Päinvastoin kuin historiallinen miekkailu (HEMA), historiallinen keskiaikainen taistelu ottaa myös paljon vaikutteita moderneista kamppailulajeista, kuten esimerkiksi painista, sambosta, thai-nyrkkeilystä ja vapaaottelusta. Ottelijat käyttävät lisäksi muita moderneja harjoitusmetodeja, kuten esimerkiksi Crossfittiä.¹¹⁴

HMB:ssa on erilaisia ottelukategorioita: yksi vastaan yksi -taistelut ja joukkuekilpailut. Yksittäiset kaksintaistelut jakautuvat turnaus- ja ns. professional fight (profight) kategorioihin, joissa otellaan eristä koostuvia otteluita erityyppisillä aseilla ja aseyhdistelmillä, kuten miekalla ja kilvellä, pitkämiekalla tai varsikirveellä. Turnauskategoriaan kuuluu myös kolmella eri aseella peräkkäin oteltava Triathlon. Profightissa säännöt ovat huomattavasti vapaammat ja monesti harrastajat kuvaavat sitä vapaaotteluksi aseilla. Painiminen maassa ei kuitenkaan ole käytännössä sallittua ja haarniskoiden kanssa myös epäkäytännöllistä. Keskiajalla haarniskoitu maassakamppailu hoidettiin yleensä käyttämällä tikaria tai taistelukentällä luottaen lisäksi tovereiden apuun. HMB:n yksilöturnauksissa voitto määritellään saatujen pisteiden avulla.¹¹⁵

HMB:ssä kiellettyä on iskeä niskaan, silmiin, nivusiin, polven takaosaan, jalkateriin ja vastustajan ollessa kumartuneena, pään takaosaan. Myös tukahduttaminen, nivelten pakottaminen yli niiden luonnollisen liikeradan ja usein myös pään ja kypärän

¹¹⁴ Ks. esim. Yaremchuk, Ivan. Historical Medieval Battles – What is it? [Submitted to editor 10.10.2012]. [Viit. 21.7.2016]. <http://archive.is/UxGqF>

¹¹⁵ Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot); Yaremchuk 2012.

vääntäminen on kielletty. Pistot on kielletty kaikissa HMB:n kategorioissa niin yksilö- kuin joukkuetaistelun puolella ja aseita, joissa on niveltäviä osia – kuten ketjuja – ei saa käyttää. Turnauskategoriassa painopiste on aseiden teknisemmässä käytössä, joten myös kaadot, lyönnit käsillä, kilvellä ja potkiminen ovat tässä ottelukategoriassa kiellettyjä. Säännöillä on saatu turvattua ottelijoita, mutta taattu silti lajille vauhdikkuutta.¹¹⁶

Tapahtuman tai turnauksen säännöt määrittävät aina tarkemmin mitä varusteita saa tai ei saa käyttää sekä kielletyt tekniikat. Battle of the Nations –kilpailun myötä on pyritty yhdenmukaistamaan lajin sääntöjä, vaikka edelleen niissä voi olla paikallisia eroja. Maailmanmestaruuskilpailujen jälkeen kovatasoisin tapahtuma on Venäjällä järjestettävä Dynamo Cup, joka käydään joukkuekilpailuna viisi vastaan viisi.¹¹⁷

Hieman yksinkertaistaen voi todeta, että yksi vastaan yksi –ottelut muistuttavat thainyrkkeilyä haarniskoituna ja aseistettuna sekä joukkuekamppailut yli viiden hengen joukkueilla puolestaan rugbya tai amerikkalaista jalkapalloa. Joukkuekilpailut alkavat 2 vs. 2 kamppailusta päätyen massiivisiin 21 vs. 21 otteluihin. Turnauskategoriaa lukuun ottamatta lajissa saa painia, kaataa, potkia sekä lyödä nyrkillä, aseella ja kilvellä. Joukkotaisteluissa kamppailija putoaa pelistä, jos hän kaatuu, luovuttaa tai jokin osa hänen haarniskastaan rikkoutuu. Mikäli ottelijalta putoaa ase, hän saa noutaa omasta aloituspäädytään uuden. Tavoitteena on periaatteessa kaataa vastapuoli ja voittajajoukkueen määrittää se, kuka jää viimeiseksi pystyyn. Tästä syystä isoissa joukkuekamppailuissa näkyy joskus enemmän pystypainia ja taklaamista kuin aseiden

¹¹⁶ Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot); Yaremchuk 2012. Battle of the Nations. HMB Rules for Buhurt Categories. Version 1.0.1. / Battle of the Nations. HMB Rules for Tournament Categories. [Ref. 21.7.2016]. <http://botn.info/en-rules-regulations>

¹¹⁷ Battle of the Nations. Rules and Regulations. [Ref. 21.7.2016]. <http://botn.info/en-rules-regulations>; Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot); ks. myös esim. Knights fighting – Evgeniy Bedenko vs. Ivan Vasilev, M-1 Medieval – M-1 Challenge 56, Moscow. [Published 14.4.2015]. [Ref. 21.7.2016]. www.youtube.com

käyttöä. Taktisesti ottelun aikana pyritään samaan hetkellisiä ylivoimatilanteita, joissa useampi henkilö pystyy painamaan muista eristetyn kamppailijan maahan.¹¹⁸

Joukkuekilpailu buhurt ja jotkut muut vastaavat historiallista kamppailua mallintavat lajit ovat sikäli poikkeuksellisia suhteessa itämaisiin kamppailulajeihin, että ensin mainittujen piiristä löytyy myös kilpailullista ryhmätaistelua¹¹⁹. Suomessa buhurtseuroja on tällä hetkellä Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Lahdessa ja Lappeenrannassa – aktiivista toimintaa on myös Tampereella ja Porissa. Vauhdikkaan uuden kamppailulajin tulevaisuus näyttää hyvältä.¹²⁰

¹¹⁸ Turun Linnan Turnajaiset –tapahtuma 16.–17.7.2016 (kirjoittajan henkilökohtaiset muistiinpanot ja havainnot); Yaremchuk 2012; ks. myös HMB Rules for Buhurt Categories.

¹¹⁹ Historian elävöittämisen puolella vaikkapa Japanissa on toki erilaisia simuloituja joukkuetaisteluja, esimerkiksi pehmustetuilla keihäillä. Ks. esim. *Samurai Battle Fest – Siege of Hachigata Castle, Yorii*. [Published 19.6.2015]. [Ref. 26.7.2017] ja *Battle of Kawanakajima 2009*. [Published 29.9.2009]. [Ref. 26.7.2017]. www.youtube.com

¹²⁰ Keski-ikäistä taistelua teräsaseilla, autenttisilla panssareilla ja täydellä kontaktilla. [Viit. 21.7.2016]. <http://mcsf.fi/fi/tietoa/>

Historian elävöitys sisältää monenlaisia elementtejä aina kokeellisesta arkeologiasta ja käsityöammattien harjoittamisesta taistelutaitojen mallintamiseen. Myös Suomesta löytyy lukuisia yhdistyksiä, joista monet ovat kiinnostuneita viikinkiajasta. Kuva: Rene Asmussen, 3.5.2008, www.pexels.com

6. Viikingit, vanha sotaväki ja muut historiallisten taistelutaitojen mallinnukset

Käsite ”historian elävöitys” kattaa laajan aihepiirin. Englanniksi siitä käytetään termiä *living history*. Se voi sisältää kokeellista arkeologiaa, kulttuuriantropologiaa, käsityöammattien harjoittamista sekä taisteluiden ja taistelutaitojen elävöittämistä tai ”ennallistamista”. Siinä pyritään luomaan mielikuva ja kokemus siitä millaista olisi elää tietyn aikakauden elämää. Nykyään harrastettavissa historiallisissa kamppailutaidoissa voi olla vahvasti mukana myös tämä jälkimmäinen elementti – tai sitten ei.¹²¹ Historian elävöittämistä voisi luonnehtia myös eräänlaiseksi tieteen popularisoinniksi. Käytännön tasolla siinä korostuu mikrohistoriallinen näkökulma, vaikka toki harrastajat ovat tietoisia myös maailmanpoliittisista suurista linjoista harrastamallaan aikakausilla.

Suomessa on myös muita vastaavia lajeja kuin mitä edellä esiteltiin. Osa näistä painottuu enemmän historian elävöittämiseen ja asetaidot ovat vain yksi osa harrastusta. Historian elävöittämiseen voi kuulua jopa kivikauden elämän mallintaminen. Pääasiassa tähän aikakauteen keskittyneen *toimintaryhmä Kuttelon* (2000) repertuaariin kuuluvat muun muassa ko. aikakauden aseet, kuten keihäät ja jouset.

Kansainvälisen Society for Creative Anachronism (SCA) –järjestön osana Suomessa toimii kansallisena kattojärjestönä Aarnimetsän paronikunta eli Suomen keskiaikaseura (1994). Se pyrkii jäsenseurojensa kautta eri tavoin elävöittämään keskiajan ja renessanssin kulttuureja. Harjoiteltaviin aseisiin kuuluvat jousen lisäksi termillä ”renessanssiajan kalpamiekkailu” kolme erillistä, mutta toisiinsa jossakin määrin liittyvää taistelulajia: ns. kevytmiekkailu moderneja urheilumiekkokkoja käyttäen (kalpa ja säilä), ns. raskas miekkailu sekä pisto- ja lyömämiekkailu historiallisilla replikoilla. Myös ryhmätaisteluja on järjestetty.¹²²

¹²¹ Historian elävöitys. [Viit. 21.7.2016]. www.warussepat.fi/eh.htm

¹²² Aarnimetsän paronikunta. [Viit. 21.7.2016]. www.aarnimetsa.org/fi

Suomen keskiaikaseuran ohjelmaan kuuluu myös SCA Fighting eli viralliselta nimeltään SCA Heavy Combat Fighting. Se on Yhdysvalloissa 1960-luvulla kehitetty moderni täyden kontaktin keppikamppailulaji, jossa ottelijat käyttävät suojarusteita. Laji pohjautuu ajatukseltaan väljästi keskiaikaisiin länsimaisiin taistelutaitoihin. Suomessa SCA Fighting tunnetaan lajissa yleisesti käytetyn, erilaisia aseita mallintavan, materiaalin mukaan myös nimellä rottinkitaistelu. Taisteluiden säännöt määrää kansainvälinen keskiaikaseura Society for Creative Anachronism. Erilaiset taistelut voidaan jakaa kolmeen ryhmään: kahden henkilön suorittama kaksintaistelu ja joukkuekamppailu eli melee. Kolmas kamppailumuoto ”sota” on jopa tuhansista osanottajista ja erilaisista skenaarioista koostuva kokonaisuus. Sodissa ja meleessä voidaan käyttää aseina myös jousia, heittoaseita ja jopa sotakoneita. Aarnimetsä cup on lajin epävirallinen suomenmestaruuskilpailu, joka koostuu useista vuoden aikana käytävistä osakilpailuista. Paikallista seuratoimintaa löytyy kymmeneltä paikkakunnalta: Helsingistä, Hämeenlinnasta, Kotkasta, Kouvola, Kuusankoskelta, Oulusta, Tampereelta, Turusta, Valkeakoskelta ja Valkealasta.¹²³

Bofferointi eli kamppailu pehmustetuilla aseilla on puolestaan oma itsenäinen lajinsa, joka on tuttu myös liveroolipelien puolelta. Pohjoismaiden ja samalla Suomen suurin bofferointitapahtuma on vuosittain järjestettävä Sotahuuto (2005-), jonka järjestää *Sotahuuto-yhdistys ry* (2007).¹²⁴

Viikinkiaika (noin vuodet 800–1050) kiehtoo myös ihmisiä. Tuohon aikakauteen sijoittuvien taistelutaitojen lähdemateriaalina on käytetty esimerkiksi saagoja, taidesesineitä ja historiallisten aseiden jäljitelmiä. Varsinaisia kamppailuoppaita ei viikinkiajalta ole säilynyt. Asetaitojen tutkimisessa panostetaan edellä mainittujen lähteiden lisäksi biomekaniikkaan, kokeelliseen arkeologiaan ja myöhempien kirjallisten

¹²³ Lajiesittely. [Viit. 21.7.2016]. <http://scafightingfinland.com/lajiesittely/> ; Paikalliset keskiaikaseurat. [Viit. 21.7.2016]. <http://scafightingfinland.com/linkkeja/>

¹²⁴ Aarnimetsän paronikunta. [Viit. 21.7.2016]. www.aarnimetsa.org/fi

lähteiden tutkimiseen niiltä osin kuin ne soveltuvat viikinkiaikaisille aseille. Suomessa *Harmaasudet ry* (1997), *Odin's Guard ry* (2007), *Faravidin Sudet ry* (2008), *Holmgers Hird* (2008), *The Varangian Bears ry* (2010), *Finnhird* (2012), *Miekkailu- ja historianelävöittämissseura Vanajan Sudet ry* (2015), *Björnfell ry* (2016) ja *Ulvilan kaarti* (noin 2016) painottavat taisteluharjoituksissaan pääasiassa viikinkiaikaisia varusteita ja aseita; näihin kuuluu monesti myös jousi. Suomalaiseen viikinkitaistelun mallintamiseen on vaikuttanut paljon englantilainen historiallisten taistelutaitojen harrastaja David Holman. Hän opetti viikinkikamppailua maamme länsirannikolla vuosina 2004/2006–2007 perustaen Kaskisiin lopulta lyhytaikaiseksi jääneen ryhmän *Mustat Korvit* (The Black Ravens Viking Society). Holman lähdettyä Suomesta perustettiin hänen opetuksiensa innoittamana yhdistykset *Odin's Guard* ja *Faravidin Sudet*.¹²⁵ Lisäksi Jyväskylän historiallisen miekkailun seura ry:ssä (2007) on harjoiteltu myös viikinkiajan taistelutaitoja vuodesta 2012 lähtien.¹²⁶

Perinnejouselle on omistautunut oma yhdistyksensä: *Kaarle Knuutinpojan Jousiampujat ry* (1999). Sen tavoitteena on ylläpitää ja tutkia erilaisia jousiperinteitä. Toimintaan kuuluvat jousiammunnan lisäksi esimerkiksi välineiden valmistaminen ja Kuralan Kylämaässä pidettävän vuotuisen perinnejousikilpailun järjestäminen Turussa. *WarusSeppäin Kilta ry* (1997) elävöittää HEMA-toimintansa lisäksi (ks.) pääasiassa keskiaikaa teemalla ”Turun Linnan varusväki”. Keskiajan sotilaselämään elävöittää niin ikään monissa Turun linnan tapahtumissa mukana oleva *Vapaakomppania* (2003).

¹²⁵ Ks. esim. Viking helmets don't have horns. Päätoimittaja. [Julk. 30.3.2010]. [Viit. 21.7.2016] www.vaasanylioppilaslehti.fi/nyt/590/viking-helmets-don-t-have-horns/ ; David Holman henkilöhistoriasta hänen itsensä kertomana, ks. Viikinkisoturit, sivut nro 4 (viesti #55, 2.10.2006) ja nro 5 (viesti #72, 17.11.2007). [Viit. 21.7.2016]. www.potku.net/forum/ ; Viikinkiajan asetaidot (JHMS ry). [Viit. 30.5.2017]. www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/viikinkiajan-asetaidot/

¹²⁶ Viikinkiajan asetaidot. [Viit. 2.11.2016]. www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/viikinkiajan-asetaidot/

WarusSeppäin Kilta ry:n näytös Turun Linnan Turnajaisissa 2017 aseina pitkät miekkamaiset veitset eli ns. väkipuukot (*messer*), Karolina Suominen (vas.) ja Niklas von Schöneman. Kuva: Jyrki Talonen.

Yhdysvaltojen historiaan liittyen historiallisten ampuma-aseiden käyttöön ja/tai taisteluiden tutkimiseen sekä historian elävöittämiseen muutenkin ovat Suomessa erikoistuneet *Classic Old Western Society ry* (1999) ja *Confederate Light Artillery* (eli Tykkiryhmä, 2006).

Suomen sotahistoriaan puolestaan liittyvät naisista koostuva *Paksun Katariinan tykkisisarkunta ry* (2009), joka pyrkii elävöittämään 1400-luvun tykkiyksikköä mahdollisimman ajanmukaisesti. Harmaasudet ry:n projekti *Gustavus Adolphus Rex Sueciae (GARS)* on 1600-luvun alkupuolen ruotsalaista jalkaväkeä ja sotaleiriyhteisöä 30-vuotisessa sodassa elävöittävä ryhmä. *Helsingin Wanha Waruswäci ia Caupungin Hyvät Asukat ry* (1996), *Uudenmaan Karoliinit ry* (2008) ja eri hevostalleihin liittyvä *Hämeen Ratsukaroliinit* mallintavat 1700-luvun historiaa esittämällä muun muassa sotilasäksiiä. Ainakin ensin mainitun yhdistyksen toimintaan kuuluu myös muskettiammunta. Asehistorian Liitto ry:n (1996) perustajajäsen, Suomen vanhin paikallinen asehistoriallinen yhdistys, *Arma Aboa ry* (1974) elävöittää muun toimintansa lisäksi 1700-luvun Ruotsi-Suomen tykistöä; samoin *Rautpohjan tykkikerho ry* (1998).

Suomen Sodan 1808 Tykkimiehet ry (1997) puolestaan vaalii *Kungliga Finska Artilleri Regimentet* –yksikön (1794–1811) ja Suomen sodan (1808–1809) perinteitä.

Suomen sisällissotaa tutkii ja mallintaa *Kevät 1918*, ja maamme sotavuosista 1939–1945 on kiinnostunut *Etulinja ry* (2017) ja *Michael Gaißmair* (2006). Puna-armeijan palveluksessa olleita suomalaisia ja suomensukuisia ihmisiä puolestaan elävöittää *Sotahistoriallinen Seura "Karelia"* (2014), toisen maailmansodan amerikkalaisia huoltojoukkoja *2nd Armoured Ordnance Maintenance Battalion* (n. 2011) ja toista maailmansotaa yleisesti *RetroTroops – Suomen Elävän Sotahistorian Yhdistys ry* (2002), jonka piirissä harrastetaan myös perinneammuntaa¹²⁷. Suomen toisen maailman sodan historiaa elävöitetään myös ulkomailla: Ruotsissa toimii *Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944* ja Puolassa *GRH Suomen Armeija*.

Rautpohjan tykkikerho ry (1998) on yksi sotahistorian elävöittämiseen Suomessa keskittyneistä yhdistyksistä. Tykkikerholaisten mielenkiinnon kohteena on aikakausi 1700-luvulta Suomen sotaan 1808 saakka. Kuva: Markku Arvonen.

¹²⁷ Ainakin vielä vuonna 2013 maassamme toimi myös ”Savon Karoliinitykistö”.

Historiaa elävöittävien yhdistysten aseistusta ja toimintaa voi nähdä esimerkiksi Tammelan hakkapeliittatapahtumassa sekä erilaisilla keskiaikapäivillä ja museotapahtumissa. Lisäksi maassamme toimii puolustusvoimien eri aselajeihin ja yksiköihin liittyviä perinneyhdistyksiä, kuten esimerkiksi *Ratsumieskilta ry* (1963) ja *Tampereen Seudun Ratsuväenkilta ry* (1964). Historian elävöittämisen perinneyhdistyksiä ja harrastajia on käytetty apuna muun muassa erilaisissa elokuvaprojekteissa. Monien yhdistysten toiminnasta löytyy kuvamateriaalia myös YouTubesta.

Lisäksi historian elävöittämiseen liittyviä elementtejä sisältää Japanista lähtöisin oleva taistelupeli airsoft eli ”softaus”, joka rantautui Suomeen 1990-luvulla. Teemallisissa peleissä eli skenaarioissa simuloitu taistelutilanne saattaa joskus perustua väljästi johonkin historialliseen tapahtumaan, esimerkiksi toiseen maailmansotaan tai Vietnamin sotaan. *Gruppe W.A.S.* (Wiking AirSoft, 2007) on Pöytyällä toimiva airsoft- ja historian elävöittämisryhmä, joka suuntaa toimintaansa toisen maailmansodan ajan varusteista ja taisteluista kiinnostuneille harrastajille. Kevyissä suojarusteissakin airsoft on varsin turvallinen laji, eivätkä näistä ampuma-aseiden replikoista lähtevät kuuden millimetrin muovikuulat jätä osuessaan juurikaan jälkiä. Airsoft-aseita on alettu käyttää Suomessa myös esimerkiksi reserviläisharjoituksissa ja etenkin Yhdysvalloissa viranomaisten voimankäyttökoulutuksessa realistisen ulkomuotonsa, turvallisuutensa ja edullisten käyttökustannustensa vuoksi.

7. Havaintoja eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen lähestymistavoista

Suomessa on tarjolla paljon erilaisia historian ja vanhojen perinnetaitojen elävöittämiseen, tai ennallistamiseen keskittyneitä ryhmiä aikaperiodien ulottuessa lähes nykypäivistä aina kivikauden elämän mallintamiseen saakka. Erilaisiin historiallisiin lähteisiin perustuvia (eurooppalaisia) kamppailutaitoja voidaan jaotella eri tavoin. Seuraavassa esittelemäni jaottelu perustuu Wiktenauerin johtajan Michael Chidesterin kolmijakoon (I-III)¹²⁸, jota olen laajentanut. Tekemääni jaottelua voitaneen käyttää sovellettuna eri maiden kamppailu- ja muihin traditioihin.

I Historiallisen katkeamattoman linjan omaavat traditiot, kuten savate, nyrkkeily sekä lukuisat kansanpainien ja keppikamppailun järjestelmät¹²⁹. Jälkimmäisiin kuuluvat muun muassa irlantilainen *shillelagh*, portugalilainen *jogo de pau* ja ranskalainen *la canne*. Osa näistä edellä mainituista kamppailulajeista voivat olla nyky muodossaan melko erilaisia kuin esimerkiksi 100 vuotta sitten. Tosin samalla logiikalla voidaan sanoa, että miekkailun tai tietyn koulukunnan historiallinen traditio ei ole Euroopassakaan aina katkennut – se on vain muuntautunut toisenlaiseksi. Toisinaan käytetty termi ”Western Martial Arts” (WMA) viittaa laajemmin länsimaisiin kamppailutaitoihin, joista osa voi olla melko uusiakin kamppailujärjestelmiä.

II Rekonstruoidut järjestelmät, kuten Fiore dei Liberin, Liechtenauerin tradition ja Ridolpho Capoferron manuaaleihin perustuvat kamppailujärjestelmät, joita on nykyaikana rekonstruoitu. Niitä voi jossakin mielessä luonnehtia myös

¹²⁸ Chidester, Michael. Defining HEMA. [Published 25.6.2013]. [Ref. 21.7.2016]. <http://hemaforums.com/viewtopic.php?f=7&t=3271>

¹²⁹ Hankasalmelainen Kaarlo Valkonen tuli julkisuuteen 1990-luvulla kertoen oppineensa suvussaan kulkeneen suomalaisen kamppailutaidon nimeltä *Kas-Pin*. Kamppailuyhteisön suhtautuminen ko. lajiin on kuitenkin ollut ristiriitainen. Ks. esim. www.kaspin.net

”säilyttäväksi”, sillä traditiota pyritään myös säilyttämään. Joissakin tapauksissa kategoriat voivat täydentää toisiaan tai harjoittelu sisältää elementtejä useammasta kategoriasta. Esimerkiksi säilyneiden lähteiden avulla on mahdollista rekonstruoida sellaisia osia elävästä traditiosta (I), joiden opetuslinja on jossakin vaiheessa katkennut – ja päinvastoin eli käyttää elävää traditiota apuna rekonstruoinnissa. Esimerkiksi brasilialaisen jiu-jitsun musta vyö ja lukkopainin taitaja, Espanjassa kamppailusalia pyörittävä Jasse Junkkari on tutkinut vanhaa suomalaista kamppailukirjallisuutta sekä lukkopainia muistuttavaa, 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa muotoutunutta, catch-painia pyrkien omalta osaltaan elvyttämään vanhoja jiu-jitsu ja catch- eli koukkupainitaitoja¹³⁰.

III Spekulaatiiviset systeemit, kuten kreikkalainen pankration, Rooman gladiaattorit ja viikinkiajan taistelutaidot. Näillä on kuitenkin tietynlaista historiallista pohjaa, koska ne ovat joskus olleet olemassa. Toisaalta, koska esimerkiksi viikinkiajalta ei ole kamppailumanuaaleja, tuon aikakauden kamppailutaitojen mallintaminen nojaa ekstrapolaatioon, lähteisiin manuaalien ulkopuolelta.

IV Kamppailu (historiallisilla) aseilla, niiden jäljitelmillä tai näitä aseita mallintavilla simulaattoreilla eli synkretistiset systeemit. Tässä lähestymistavassa vaikutteita on haettu eri lähteistä ja myös moderneista lajeista. Kamppailijana kehittyminen on usein keskeistä. Tietenkin voidaan todeta, että kaikissa näissä kategorioissa on väistämättä jonkin verran synkretistisiä vaikutteita.

V Historiallisten tapahtumien, elämäntavan tai taisteluiden mallintaminen eli re-enactment. Mukana voi olla jossakin määrin myös kamppailullinen tai jopa kilpailullinen aspekti – tai sitten ei. Näihin liittyy myös aikakauden kulttuurin tutkiminen; mallinnettavasta tapahtumasta riippuen mahdollisesti myös aseiden

¹³⁰ Jasse Junkkarista ks. esim. <http://jassejunkkari.fi/blogi/> ; *Catch-as-catch can* –tyyppisen painin juuret ovat Englannissa. Se kehittyi kuitenkin lähinnä Yhdysvalloissa 1800- ja 1900-lukujen taitteessa etenkin erilaisten karnevaali- ja sirkustapahtumien myötä. Voitto tapahtui joko

käyttö. Myös perinnelajeissa voi olla joiltakin osin yhtymäkohtia historian elävöittämiseen esimerkiksi vanhojen aseiden ja haarniskoiden käytön suhteen, vaikka toiminta itsessään ei historian elävöittämistä (*re-enactment*) varsinaisesti olisikaan.

VI Teatterimiekkailu, jolla tarkoitetaan tässä sellaista näyttämötaiteeseen viittaava kamppailua, jossa painotetaan liikkeiden visuaalista ulkoasua osana tarinankerrontaa ja yleisön viihdyttämistä. Se luo illuusion kamppailusta kuitenkin vahingoittamatta osanottajia. Teatterimiekkailun (*stage combat*) kytkökset historiallisiin kamppailutaitoihin ovat vaihtelevia. Esimerkiksi HEMA:n ja historian elävöittämisen piirissä korostetaan usein, että heidän toimintansa ei liity tähän osa-alueeseen mainiten erityisesti liveroolipelit (Live Action Role Playing, LARP), jota verrataan joskus luonteeltaan improvisaatioteatteriin.

Suomessa on ollut myös eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen sisällä vuosien myötä erilaisia näkemyksiä siitä mikä on ”oikeaa” historiallisten kamppailutaitojen ennallistamista tai elävöittämistä – ja mikä ei. Eri suuntaukset ovat nähneet asiat hieman eri tavoin. Ihmisillä on tietenkin oikeus ja vapaus elävöittää historiaa ja kamppailutaitoja haluamallaan tavalla, kunhan toiminnan ei väitetä olevan muuta kuin mitä se todellisuudessa on.

Alan harrastajien keskuudessa on noussut näistä kategorioista esiin kaksi lähestymistapaa, jotka ovat viime aikoina tuntuneet jakavan eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harrastajia: Ennallistava lähestymistapa (rekonstruktio) ja kamppailu historiallisilla aseilla (synkretistinen). Lähestymistavat eivät ole toisiaan poissulkevia, mutta niiden painopiste on erilainen. Seuraavassa perehdytään näihin hieman tarkemmin, koska ne ovat vaikuttaneet myös joihinkin muihin edellä esitetyssä jaottelussa mainittuihin kategorioihin.

7.1. Rekonstrukttiivinen lähestymistapa

Tässä ennallistavassa näkökulmassa on vaikutteita esimerkiksi kulttuuri- ja sotahistorian tutkimuksesta, vanhoista kamppailumanuaaleista, muusta aikalaiskirjallisuudesta sekä kokeellisesta arkeologiasta. Keskiössä on tutkimusintressi, vanhan toimintatavan ennallistaminen ja/tai säilyttäminen sekä tutustuminen harrastuksen kautta toisenlaiseen aikakauteen sekä kulttuuripiiriin. Aseharjoittelun suhteen voidaan esittää kysymyksiä, kuten ”miten tätä esinettä on (mahdollisesti) aikanaan käytetty?” Kun elävää traditiota ei ole käytettävissä, harjoittelua lähestytään ensisijaisesti säilyneiden manuaalien kautta. Samalla manuaalit tai tiettyyn manuaaliin eli lähteeseen keskittyminen myös rajoittaa käytettävissä olevia tekniikoita, joka tässä lähestymistavassa hyväksytään¹³¹. Tämän näkökulman omaksunut harrastajaa saattavat kiinnostaa lisäksi niin historialliset dokumentit ja elokuvat kuin historian elävöittäminenkin.

Kehittymistä harjoittelussa voi määrittää ymmärryksen ja tiedon karttuminen edellä mainittuja tieteenaloja ja lähteitä apuna käyttäen. Tähän lähestymistapaan keskittyneellä harrastajalla kehittyminen vapaamuotoisessa ottelussa ei ole välttämättä olennainen tavoite – vaikka hän voi omata valtavan tietotason kamppailumanuaaleista, historiasta, arkeologiasta sekä aseiden ja varusteiden valmistusmenetelmistä. Itse asiassa jälkimmäiset voivat käytännössäkkin kuulua harrastuksen piiriin, ja vanhoja työmenetelmiä seuraava valmistusprosessi on yhtä tärkeä kuin lopputulos. Kamppailutekniikoiden harjoittelu on siten vain yksi – tosin tärkeä – osa-alue monien joukossa.

Lähestymistavasta voisi käyttää nimityksiä ennallistava (*restore*), uudelleenluova (*reconstructive*), takaisinmallintava (*reverse engineering*) ja miksei myös säilyttävä (*preserve*). Takaisinmallinnuksessa hankitaan tietoa mistä tahansa ihmisen tekemästä asiasta pyrittäessä selvittämään miten se on tehty tai miten jokin asia toimii. Se ei pyri

¹³¹ Yleisesti ottaen vastaavalla tavalla auktoriteetiksi voi perinteisissä kamppailulajeissa manuaalin sijasta muodostua jokin muu asia, kuten esimerkiksi koulukunnan pääopettaja tai ritualisoidut liikesarjat.

välttämättä suoranaisesti kopioimaan kohdetta tai selvittämään millaisen prosessin kautta ko. lopputulokseen on aikanaan päädytty. Suhteutettaessa asia vaikkapa vanhaan miekkailumanuaaliin, olennaista on silloin tutkia siinä olevaa tietoa ja pyrkiä selvittämään tästä lähtökohdasta käsin ko. miekkailujärjestelmän toimintaa. Se, miten teoksen tekijä on aikanaan johtopäätöksiinsä tullut, ei takaisinmallinnuksessa ole keskeinen kysymys. Rekonstruktiossa sen sijaan mielenkiinto voi suuntautua myös manuaalia edeltävään tai sivuvaan kehitysprosessiin, kuten aikakauden kulttuurihistoriaan. Ennallistavassa eli rekonstruktivisessa lähestymistavassa on siksi useampia edellä mainittuja elementtejä.

Historiatieteen näkökulmasta esimerkiksi historiallinen eurooppalainen miekkailu (Historical European Martial Arts, HEMA) on moderni uustulkinta vanhoista eurooppalaisista kamppailutaidoista perustuen säilyneisiin lähteisiin. Näitä lähteitä ovat etenkin manuaalit eli kamppailuoppaat, joita on julkaistu Euroopassa myöhäiskeskiajalta (1300–1500) lähtien, mutta myös aseet ja varusteet sekä vaikkapa taide-esineet, tarinat ja kronikat. Historiallisten kamppailutaitojen tutkimus on parhaimmillaan monialaista ja ko. seuroissa onkin esimerkiksi seppiä, historian tutkijoita, käsityöläisiä ja yleisesti historiasta kiinnostuneita ihmisiä.

7.2. Synkretistinen lähestymistapa

Tässä lähestymistavassa on yleensä olennaista kehittyä mahdollisimman hyväksi kamppailijaksi, tässä tapauksessa historiallisten (eurooppalaisten) taistelutaitojen asiayhteydessä¹³². Se merkitsee selkeää tavoitteen asettamista ja jatkuvaa itsensä haastamista kamppailijana yhä uusiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Olennaista ei välttämättä ole perustuuko kamppailumenetelmä tarkasti ottaen johonkin tiettyyn tai useampaan historialliseen manuaaliin, vaan miten vaikkapa historiallisia aseita jäljittelevillä replikoilla opitaan ottelemaan mahdollisimman hyvin. Siksi tätä

¹³² Puhuttaessa yleisesti liikuntakulttuurista, esimerkiksi erilaiset kuntoliikuntatuotteet ovat joskus synkretistisiä siinä mielessä, että niihin on haettu vaikutteita monista eri lajeista. Vaikutteita on otettu vaikkapa kamppailulajeista, aerobicista, pilateksesta, joogasta ja voimistelusta. Näitä yhdistelemällä

lähestymistapaa voisi kutsua kamppailuksi historiallisilla aseilla, niiden jäljitelmillä, näitä aseita mallintavilla simulaattoreilla tai jopa aseettomana. Varusteet voivat jäljitellä historiallisia malleja tai olla moderneja kuhunkin historiallisen kamppailun lajeihin kehitettyjä välineitä.

Kehittymistä mitataan ottelemalla lajin muita harrastajia vastaan saliotteluissa ja mahdollisesti virallisissa kilpailuissa. Harjoitusmetodeita ja tekniikoita pyritään parantamaan perustuen sekä omakohtaisiin kokemuksiin että muiden harrastajien kokemuksiin siitä mikä on vapaamuotoisessa kamppailutilanteessa toimivaa ja mikä ei. Lajikunnan kehittämiseen kiinnitetään huomiota, koska kamppailijana kehittymisen kannalta myös sillä on merkitystä. Näihin asioihin vaikuttavat muun muassa ne säännöt, minkä mukaan otteluita kulloinkin käydään. Kilpaurheilussa lajianalyysi lähtee usein oikeastaan sääntöjen analyysistä – tuntematta sääntöjä on vaikea arvioida mitä ja miten pitäisi harjoitella. Tämä ei kuitenkaan täysin päde HEMA:n suhteen, sillä säännöt vaihtelevat kilpailusta riippuen ja siksi myös kilpailijat harjoittelevat yleensä monipuolisesti. Sitä vastoin se, mikä tuntuu epäolennaiselta henkilökohtaisten tavoitteiden kannalta, jätetään pois. Tämä voi tarkoittaa myös esimerkiksi erikoistumista tiettyyn aseeseen. Vaikutteita saatetaan hakea monista lähteistä, eri opettajilta, muista kamppailu-urheilun muodoista ja muiden maiden kamppailutraditioista.

Historiallisessa miekkailussa kokemuksia saatetaan verrata myös vanhoihin manuaaleihin ja pyrkiä löytämään niistä sellaisia tekniikoita, jotka ovat jo käytännössä, eli omakohtaisen kokemuksen kautta, osoittautuneet toimiviksi. Näin harjoittelun juuria voidaan johtaa vanhoihin kamppailutaitoihin olematta silti erityisemmin sidottu manuaalien ohjeisiin. Vaikka manuaaleja voi käyttää myös lähteinä, niitä lähestytään tässä enemmänkin harjoittelukokemusten kautta. Tähän lähestymistapaan kuuluu myös ehkä tiukempi lähdekriittinen suhtautuminen vanhaan traditioon, kamppailuoppaisiin ja niiden laatijoihin kuin ennallistavassa lähestymistavassa. Jälkimmäisessä hän kamppailutyylin rekonstruointi manuaalin pohjalta ja/tai säilyttäminen sellaisenaan

on arvo sinänsä. Tässä nyt tarkasteltavassa suuntauksessa sitä vastoin otetaan jonkin verran enemmän huomioon sitä, että manuaalien laatijat ovat voineet tehdä virheitä ja heidän kokemuksensa on ehkä sittenkin ollut rajallinen. Osa kamppailutaitojen opettajista kykeni siirtämään ajatuksensa kirjan muotoon loistavan selkeästi – ja toiset varsin sekavasti. Toisaalta manuaalien ja kamppailujärjestelmien laatijoilla saattoi olla sellaista käytännön kokemusta erilaisten aseiden käytöstä ja tietyn tyyppisistä taistelutilanteista, jota nyky-yhteiskunnassa elävillä ei ole. Kamppailumanuaalin julkaiseminen edellytti myös riittävää yhteiskunnallista asemaa. Kamppailussa historiallisilla aseilla ei pyritä niinkään ennallistamaan vanhaa traditiota sellaisenaan vaan luomaan pikemminkin uusi.

Lähestymistapaa voisi luonnehtia myös synkretistiseksi ja ekstrapolatiiviseksi. Ensimmäinen termi tarkoittaa erilaisten vaikutteiden toisiinsa sekoittumista ja yhteensulautumista; jälkimmäinen termi puolestaan tarkastelun ulottamista varsinaisen kohdealueen ulkopuolelle. Voidaan esimerkiksi osoittaa, että joitakin vapaassa miekkailussa käytettyjä tekniikoita löytyy tietystä teoksesta kuten *Fior di Battaglia* (n. 1404–1409), ja vastaavasti joitakin muita tekniikoita vasta myöhemmistä manuaaleista *tai* jotkut tekniikat ovat kokonaan eräänlaisia uudennoksia, joita ei sellaisenaan manuaaleista löydy. Synkretistisessä lähestymistavassa asialla ei kuitenkaan ole miekkailun harjoittelun kannalta konkreettista merkitystä, vaan kamppailija käyttää toimiviksi todettuja ja harjoiteltuja tekniikoita spontaanisti vapaassa kamppailutilanteessa niiden alkuperäisestä lähteestä riippumatta.

Ekstrapolaatio sinänsä on aiheena tärkeä. Esimerkiksi *Fior di Battaglia* (n. 1404–1409) sisältää vaikkapa miekoilla kamppailusta loppujen lopuksi suhteellisen vähän informaatiota. Minkäänlaista ”miekkailujärjestelmää” ei voi pelkän manuaalin pohjalta rakentaa ilman ekstrapolaatiota, vaikka asiaa lähestyisi täysin rekonstruktiiivisesti. Manuaaleissa ilmenee vain se mitä teoksen laatija on kokenut tarpeelliseksi siihen laittaa. Siksi HEMA:n piirissä ihmisillä on erilaisia mielipiteitä ja tulkintoja siitä millainen joku tietty kamppailujärjestelmä aikanaan luultavasti oli. Mielipiteet ovat

muodostuneet väistämättä myös erilaisten manuaalien ulkopuolisten lähteiden pohjalta.¹³³

EHMS:n ja TFS:n bolognalaisen miekkailun pääohjaaja, Ilkka Hartikainen, on luonnehtinut näiden kahden lähestymistavan eroja omassa opetuksessaan seuraavasti: ”Osassa harjoitteluni olen hyvinkin pedantti lähteiden suhteen ja osassa taas käytän surutta omaa miekkailukokemustani apuna, ja kaikenlaisia moderneja metodeja ja harjoitteita. Nämä eivät ole mitenkään toisiaan poissulkevia, kunhan pysytään rehellisinä itselle, oppilaille ja harjoitustovereille.”¹³⁴

Myös Guy Windsor tiedostaa, että tekniikan suorittaminen täysin vanhan manuaalin neuvoihin luottaen ei tarkoita välttämättä sitä, että ko. tekniikka toimisi kilpailuissa tai edes vapaamuotoisessa ottelussa – ainoastaan, että asia on esitetty ko. tavalla opaskirjassa. Kysymys on osaltaan siitä mikä määrittellään harjoittelun lähtökohdaksi: manuaali, kilpailu- tai muu vapaamuotoinen kamppailukokemus, mahdolliset historialliset opetuslinjat, kuten monissa itämaisissa kamppailulajeissa on tapana – vai näiden jonkinlainen yhdistelmä.¹³⁵

Lähestymistavan valinta vastaa pitkälti kysymyksiin *miksi* ja *mitä* harjoitellaan. Sen sijaan se ei anna suoranaista vastausta siihen *miten* harjoitellaan¹³⁶, koska eri lähestymistavoissa voidaan käyttää monenlaisia harjoitusmetodeja. Modernilla tietotaidolla, viestintävälineiden kehityksellä, uusien suojavaarusteiden ja valmistusmateriaalien avulla miekkailun harrastajalla on kuitenkin pääsy tietoihin,

¹³³ Tuomas Tähtinen (THMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 16.8.2016.

¹³⁴ Buhurt Suomessa sekä keskustelua eri miekkalajeista. Sivunro 5, #49) "Uusi" kansainvälinen täyskontaktilaji Suomessa. Viesti Ilkka Hartikainen, helmi 25, 2014. [Viit. 21.7.2016]. www.potku.net/forum/

¹³⁵ Windsor, Guy. Authenticity. [Published 9.8. 2012]. [Ref. 22.1.2017]. <http://guywindsor.net/blog/2012/08/authenticity/>

¹³⁶ Itämaisissa ns. perinnelajeissa sen sijaan kamppailujärjestelmiin kuuluu usein olennaisena osana myös perinteinen, muodollisiin ritualisoiuihin liikesarjoihin perustuva, harjoitusmetodi – japaniksi *kata*.

ajatusten vaihtoon ja kokeiluihin, jollaisesta vanhat kamppailulajien mestarit pystyivät vain unelmoimaan – tämä pätee tietenkin lähestymistavasta riippumatta.

8. Lopuksi

Historialliset eurooppalaiset kamppailutaidot näyttäytyvät suomalaisessa liikuntakulttuurissa monesta näkökulmasta harrasteliikuntana, kilpaurheiluna, kuntoiluna ja joillekin myös historian elävöittämisenä. Tapahtumiin liittyy osaltaan vahva sosiaalinen luonne, joka tuo toimintaan mukaan ihmisiä hyvin erilaisista lähtökohdista. Kiinnostus voi suuntautua kulttuuri- ja sotahistoriaan, käsityötaitoihin, vanhojen varusteiden valmistukseen, asetekniikoihin, kilpaurheiluun, harrasteliikuntaan, lajin tarjoamiin elämyksiin ja moniin muihin asioihin. Seuraavassa pohditaan eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harrastamista ja elävöittämistä Suomessa pääasiassa historiallisen miekkailun, historiallisen ratsastuksen ja buhurtin kautta, myös suhteutettuna muuhun suomalaiseen liikuntakulttuuriin.

Harrastajat. Sääty-yhteiskunnassa yhteiskuntaluokkien välinen ero oli selvä. Vanhoissa manuaaleissa kuvatut kamppailusysteemit olikin tuolloin suunnattu lähinnä yläluokan miesten, ja joissakin tapauksissa poikien, kouluttamiseen kamppailutaidoissa. Toisaalta jotkut manuaalien kirjoittajat ovat kuuluneet yläluokan alakerrokseen tai myöhempiä aikoina porvaristoon, ja kamppailuoppaat olivat jo tuolloin yksi tapa markkinoida omaa osaamistaan.

Nykyään sitä vastoin periaatteessa kuka tahansa yhdistysten ja ryhmien sääntöjä noudattava henkilö saa harrastaa näitä lajeja. Harrastajat myös ymmärtävät, että esimerkiksi keskiajan tai renessanssin ajatusmaailma jyrkkine raja-aitoineen säätyjen, sukupuolten tai erirotuisten ihmisten kesken ei sovellu sellaisenaan nykyajan tasa-arvoa ja demokratiaa korostaviin länsimaihin. Modernin teollistuneen yhteiskunnan ansiosta liikunnallinen vapaa-aika on käytännössä lähes kaikkien ulottuvilla, mikä ei ollut

samalla tavalla mahdollista raskasta ruumiillista työtä edellyttävänä esiteollisena aikakautena.

Eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harrastajat ovat nykyaikana pääasiassa aikuisia. Lajien parissa ei Suomessa ole varsinaista junioritoimintaa. Osittain tätä on perusteltu turvallisuusseikoilla. Lisäksi on koettu, että lajeissa ei harrasteta ainakaan sellaisenaan lasten käyttöön sopivilla varusteilla tai aseilla. Ikärajoituksia on muissakin sellaisissa kamppailulajeissa, joissa harjoitellaan pääasiassa aseilla. Toisaalta esimerkiksi olympiamiekkailussa on tasoryhmiä myös lapsille, alkaen jopa kuusivuotiaista.

Joissakin urheilulajeissa toimintaa onkin kohdennettu tarjoamalla esimerkiksi erilaisia tasoryhmiä iän, sukupuolen tai liikunnallisten tavoitteiden mukaan. Eurooppalaisissa historiallisissa kamppailutaidoissa tällaista käytäntöä ei juurikaan ole, vaan kaikki harjoittelevat samankaltaisesti, toki intensiteettiä säädellen. Poikkeus tästä on lajien aloittaminen, joka tehdään yleensä käymällä alkeiskurssi tai muu vastaava. Historian elävöittämisessä mukaanpääsyn kriteerinä saattaa olla vain kiinnostus asiaa kohtaan. Eri ryhmät perustuvat esimerkiksi HEMA:n puolella pikemmin eri asejärjestelmiin tai harjoituksen teemoihin. Muiden kamppailulajien tapaan myös HEMA:ssa on erilaisia tyyliuuntia ja tulkintoja.

Sääty-yhteiskunnassa taistelutaidot oli tarkoitettu käytännössä pelkästään miehille eikä naisten osallistumista ”miehisiin” lajeihin pidetty yleensä sopivana, tai naisten kamppailuista tehtiin jonkinlaisia tapahtumien hupinumeroita. Ylipäätään naisten suoranainen urheilu on tullut muutenkin laajemmin mukaan liikuntakulttuuriin vasta 1900-luvulla. Nykyaikana naiset ovat vahvasti mukana myös eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harjoittelussa harrastajina, kilpailijoina, järjestötoimijoina ja ohjaajina.

Harrastajamäärissä mitattuna HEMA, buhurt ja historiallinen ratsastus ovat moniin muihin liikuntamuotoihin verrattuna marginaalilajeja, esimerkiksi vuonna 2016 Savon

Miekka ry:ssä oli jäsenmaksun suorittaneita 36 ja Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:ssä 35 jäsentä.¹³⁷

Tavoite. Aiemmin taistelutaitojen merkitys oli valmistautuminen sotaan, arkielämän itsepuolustustilanteisiin, eri yhteyksissä käytäviin kaksinkamppailuihin tai kilpailuihin, kuten erilaisiin turnajaisiin. Kilpailut toimivat keinoina nostaa sosiaalista statusta ja testata taitojaan paineen alla – näiden asioiden suhteen siis hieman samaan tapaan kuin modernit urheilukilpailut. Muuten eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harjoittelu on nykyaikana moniulotteinen vapaa-ajan harrastus ja joillekin ehkä jopa eräänlainen elämäntapa historian elävöittämissä muodossa.

Monista muista kamppailulajeista poiketen eurooppalaisissa historiallisissa kamppailutaidoissa ei nykypäivänä yleensä korosteta harjoitustavoitteena arkielämän itsepuolustus- tai voimankäyttötaitoja, vaikka periaatteessa harjoiteltuja tekniikoita voisi käyttää vaikkapa improvisoiduilla välineillä. Näiden harjoitustavoitteiden puuttuminen johtuu ilmeisesti siitä, että historialliset kamppailutaidot nähdään osana tietynlaista kulttuurihistoriallista kontekstia, joka sijoittuu joko aiemmille vuosisadoille tai menneiden aikojen kilpailusäännöistä ammentavien areenoiden otteluihin.

Organisoituminen. Eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen tarkasteluun liittyy pitkälti myös järjestöhistoriallinen näkökulma. Suurin osa tämän liikuntakulttuurin seuroista Suomessa on rekisteröityjä yhdistyksiä – osittain myös siitä syystä, että avustusten ja liikuntapaikkojen anominen kaupungilta on silloin helpompaa. Pääasiassa yhdistykset ovat oman alansa erikoisseuroja eikä niissä ole esimerkiksi muita urheilulajeja, niissä voi tosin olla samaan alaan liittyvää muuta toimintaa kuten perinnejousiammuntaa. Poikkeuksina tästä ovat Vaasan Miekkailijat ry ja Oulun miekkailuseura ry, joissa historiallinen miekkailu on toiminut olympiamiekkailuseuran

¹³⁷ Savon Miekka ry:n toimintakertomus 1.1.–31.12.2016. [Julk. 4.7.2017]. [Viit. 15.7.2017]. <https://savonmiekka.wordpress.com/2017/07/04/savon-miekka-ryn-toimintakertomus-1-1-31-12-2016/> ; Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry toimintakertomus 2016.

alajaostona¹³⁸. Etenkin historian elävöittäjien toiminnassa huomio kiinnittyy tutkimuksellisesta näkökulmasta myös vapaamuotoisuuteen, ja joskus ryhmien toiminta lakkaa melkein yhtä nopeasti kuin se oli alkanutkin. Kaikki harrastajat eivät edes halua muodostaa rekisteröityjä yhdistyksiä vaan kokoontuvat enemmänkin kaveriporukkana. Eurooppalaisten historiallisen kamppailutaitojen järjestötoiminta ei myöskään noudata perinteistä suomalaista järjestäytymismallia, jossa toiminnallinen jako perustui pitkään puoluepoliittisten periaatteiden lähtökohdista työläisurheiluun ja ns. porvarisurheiluun. Muutamats ratsutallit toimivat yrityspohjalta, samoin kuin aikanaan Guy Windsorin SES-sali.

Katto-organisaation tasolla järjestäytyminen on vielä nuorta. Nopeimmin tässä suhteessa on toiminut buhurt, jonka harrastajat perustivat lajille lähes heti kansallisen katto-organisaation ja on nykyään maamme urheiluelämää linjaavan Suomen Olympiakomitean kumppanuusjäsen – kaikki tämä vain kolmessa ja puolessa vuodessa. Historiallisen ratsastuksen puolella kansallinen kattojärjestö Historiallisen Ratsastuksen Seura ry perustettiin vuonna 2013, kun lajia oli harrastettu maassamme vajaat 10 vuotta. Historian elävöittämisen puolella järjestökenttä on niin moninainen ja vapaamuotoinen, että eri suuntaukset yhteen kokoavalle kansalliselle kattojärjestölle ei liene tarvetta – tai mahdollisuuttakaan. Joillakin elävöittämisyhdistyksillä, kuten Suomen keskiaikaseura ry:llä on paikallista toimintaa eri kaupungeissa.

Myöskään historiallisen miekkailun (HEMA) puolella kansallista lajiliittoa ei ole, vaikka lajia on harjoiteltu Suomessa jo parikymmentä vuotta. HEMA:n kehitys on maassamme edennyt moniin urheilulajeihin verrattuna poikkeavalla tavalla. Guy Windsorin yrityspohjalta toimivasta SES-organisaatiosta tuli tavallaan ”kattojärjestö”, jonka vaikutuksesta eri kaupunkeihin tuli Windsorin valtuuttamia ohjaajia. Myöhemmin nämä sivuhaarat organisoituivat rekisteröidyiksi yhdistyksiksi säilyttäen silti tiiviit välit Windsorin kouluun – usein hänen valtuuttamiensa ohjaajien toimiessa edelleen

¹³⁸ Vaasassa vuoteen 2016, jolloin olympiamiekkailu päättyi seurassa ko. lajin harrastajien vähyyden vuoksi.

treenivastaavina. Kehitys muuttui 2010-luvulta lähtien SES-organisaation alkaessa jossakin määrin hajaantua, suomalaisen HEMA-kentän muuttuessa monimuotoisemmaksi ja Windsorin muutettua takaisin Englantiin (2016). Seurat ovat sittemmin toimineet käytännössä itsenäisesti ja luoneet kontakteja eri tahoille. HEMA-seurojen verkosto on siis Suomessa rakennettu muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta tavallaan ylhäältä alaspäin eikä kansalliselle kattojärjestölle ollut käytännön tasolla ainakaan tuolloin tarvetta. Toisaalta tämä kehitys on merkinnyt esimerkiksi kilpailutoiminnan suhteen sitä, että lajissa ei ole ollut SM-kilpailuja. Nykyäänkin kilpailusäännöt vaihtelevat myös kansainvälisesti turnauksien kesken mikä toisaalta heijastaa ikään kuin esiteollisen ajan liikuntakulttuuria. Modernissa liikuntakulttuurissa säännöt ja suorituspaikat ovat usein saaneet vakioidut muodot, jolloin niitä voidaan vertailla sekä kansallisesti että kansainvälisesti¹³⁹.

Uudenlaista kansalaistoimintaa edustaakin ”kevytaktivismi”. Kansalaistoiminnassa on korostunut järjestöjen ja yhdistysten sijaan yksilöiden halu ottaa kantaa ja vaikuttaa asioihin. Liikuntakulttuurissa ovat yleistyneet omaehtoinen liikuntatoiminta ja järjestöjohtoisen liikuntakulttuurin ulkopuoliset sarjat. Tämä näkyy eurooppalaisissa historiallisissa kamppailutaidoissa sekä yleisemmin etenkin historian elävöittämisessä.¹⁴⁰

Kansainvälisyys. Filosofian tohtori Jouko Kokkosen mukaan suomalainen liikuntakulttuuri on rakentunut kansainvälisistä vaikutteista kansallisen tulkinnan tuloksena. Osalle liikkujista suhde liikuntaan on muodostunut nimenomaan kansainvälisten vaikutteiden muodossa eikä kansallisten¹⁴¹. Näitä ovat muun muassa liikuntamatkailu, media ja internet. Eurooppalaisissa historiallisissa kamppailutaidoissa ja elävöittämisessä näkyy selvästi kansainväliset vaikutteet. Historian elävöittämisessä korostuu toisaalta vahvasti myös kansallinen lähtökohta, jossa vaikutteita haetaan

¹³⁹ Ks. myös Kokkonen 2015, 29.

¹⁴⁰ Ibid., 290.

¹⁴¹ Ibid., 341.

nimenomaan Suomen kulttuurihistoriasta. Suomeen on muuttanut ulkomailta lajien harrastajia ja opettajia, jotka ovat tuoneet tieto-taitoaan maahan, suomalaiset ovat aktiivisesti kutsuneet ulkomaisia valmentajia pitämään seminaareja, matkustaneet seminaareille tai erilaisiin tapahtumiin muihin maihin sekä pitämään seminaareja ulkomailla itse tieto- ja taitotason kasvaessa. Monikulttuurisuus puolestaan näkyy seuroissa esimerkiksi ulkomaalaisina opiskelijajäseninä ja Suomeen lähinnä työperäisen maahanmuuton pohjalta länsimaista tulleina harrastajina, joista osa on toiminut myös ohjaajina. Buhurtissa kansainvälisyys heijastuu myös seurojen ja turnausten englanninkielisinä niminä, ja sama piirre on nähtävissä myös muissa maissa lajin piirissä.

Kilpaurheilu. Kansainvälisyys on nähtävissä myös kilpailutoiminnassa, ja HEMA:n puolella etenkin Espoon historiallisen miekkailun seuran ottelijat ovat menestyneet myös kansainvälisesti mitattuna erittäin hyvin. Buhurtissa puolestaan naisten maajoukkue on ollut menestyksenkäs jopa MM-tasolla. Eräs eurooppalaisille historiallisille kamppailutaidoille erityinen piirre on joukkuetistelut, joita ei sellaisenaan löydy itämaisten kamppailulajien puolelta. Historiallisessa ratsastuksessa puolestaan aloitettiin SM-kilpailut vuonna 2016 ja ratsastusjousiammunnassa vuonna 2015.

Kilpailut ovat suuntaamassa kehitystä siten, että esimerkiksi aseet ja varusteet on määritelty säännöissä, ja tämä standardisointi on levinnyt tätä kautta jossakin määrin myös harrastepuolelle – ihmiset ovat alkaneet käyttää samankaltaisia varusteita kuin kilpailijat. Eurooppalaisen historiallisen miekkailun kilpailutoimintaa on alettu joskus jopa kutsua nimellä ”sportti-HEMA” erotuksena harrasteliikunnasta ja rekonstruktiiivisesta lähestymistavasta. Tosin harrasteliikunnassa on edelleen nähtävissä monenlaisia historiallisten mallien mukaan tehtyjä miekkoja ja erilaisia muista liikuntamuodoista lainattuja varusteita. Varusteet mallintavat toisinaan tietyn aikaperiodin varustusta, osa on puolestaan täysin moderneja. Nykypäivän tilanne onkin siinä mielessä erilainen kuin ennen, että miekkailuvälinevalmistajat ovat alkaneet tuottaa viime vuosina nimenomaan HEMA:aan suunniteltuja varusteita, joka on osaltaan kilpaurheilun ja kasvavien harrastajamäärien ansiota – näin tilanne on myös buhurtissa.

Tästä huolimatta ja modernista urheiluelämästä poiketen HEMA:n parissa on jopa vahva pyrkimys välttää vakioituja sääntöjä ja järjestelyjä kilpailuissa. Harrastajat perustelevat tätä sillä, ettei normatiivinen kilpailusäännöstö sellaisenaan pysty simuloimaan kamppailua olosuhteissa, joissa kirjoitettuja sääntöjä ei ole. Eri tyyllilajit opettavat kamppailemaan samoillakin aseilla eri tavoin, jolloin sääntöjen pitäisi ehkä huomioida näitä eroja – mikäli kilpailujen halutaan jossakin määrin simuloivan tyyllillisiä eroja esimerkiksi keskiaikaisen saksalaisen ja italialaisen miekkailun välillä. Lisäksi HEMA:n piirissä on koettu standardisoidun säännösten johtavan helposti siihen, että ihmiset harjoittelevat pelkästään pärjätäkseen tietynlaisissa kilpailuissa. Sen sijaan, että huomioisivat harjoittelussaan lajin perustana olevat kamppailujärjestelmät laajemmin.¹⁴²

Monien muiden lajien tapaan näytösten ja erilaisten tapahtumien lisäksi kilpaurheilu on ollut yksi tapa nostaa suuren yleisön tietoisuutta lajeista, houkutella lisää harrastajia, saada medianäkyvyyttä ja tuottaa myös urheiluviihdettä katsojille. Päinvastoin kuin jotkut muut kamppailulajit, eurooppalaiset historialliset kamppailutaidot eivät ole joutuneet laajemmin kilpailemaan yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että yleisesti pitkät perinteet omaavalla länsimaisella miekkailulla on hyvä maine ”herrasmiesten” lajina ja median uutisoinnissa korostuu myös eri tavoin keskiajan ritarikulttuuri.

Eurooppalaisten historiallisten kamppailutaitojen harrastajat muodostavat oman alakulttuurinsa, jonka sisällä on lisäksi monia erilaisia suuntauksia. Omalla tavallaan tämä sopii hyvin modernin aikakauden liikuntatrendiin, jossa aktiivisten liikkujien harrastamisessa ovat korostuneet viimeisen 20 vuoden aikana elämäntapaistuminen ja elämykset¹⁴³. Samalla yhä useammat ihmiset ovat heränneet tiedostamaan valtavan eurooppalaisten taistelutaitojen perinteen, joka on monin tavoin yhtä kiehtova kuin vaikkapa aasialaiset taidot.

¹⁴² Ks. myös Tuomas Tähtinen (THMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 23.7.2017.

¹⁴³ Ks. myös Kokkonen 2015, 302.

Liite 1

Historiallisen miekkailun (HEMA) seurat Suomessa

Tässä esityksessä yhdistysten perustamisvuodet on haettu ensisijaisesti seurojen internet-sivuilta ja muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä, jossa ilmoitetaan rekisteröintipäivämäärä.

Academia Liechtenaueriana Helsingiensis ry (2013)

Yhdistyksen pääohjaaja ja perustaja Peter Karis tutustui Edinburghissa, Skotlannissa, 1600–1700-lukujen brittiläisen ns. korikahvamiekan käyttöön tunnetun HEMA-opettajan, Paul Macdonaldin ohjauksessa. Kiinnostus heräsi myös keskiaikaisiin järjestelmiin, etupäässä saksalaiseen, Johannes Liechtenauerin kehittämään pitkämiekkataitoon sekä samoista lähteistä löytyvään tikariin ja aseettomaan kamppailuun. Peter Kariksella on myös 2. danin musta vyö modernissa saksalaisessa jujutsussa, ja hän toimii ohjaajana Tapanilan Erän Ju-Jujutsujaoksessa.

Academia Liechtenaueriana Helsingiensis ry:n latinankielinen nimi tarkoittaa Helsingin Liechtenauer-akatemiaa. Seuran vaakunan aihe on yhdistelmä Baijerin herttuakunnan vaakunaa, Peter Kariksen omaa vaakunaa sekä keskiaikaisten taisteluoppaiden symboliikkaa. Yhdistyksen vaakuna on rekisteröity Suomen heraldiseen seuraan numerolla 1762.

Tällä hetkellä seurassa ei ole toimintaa. Peter Karis on pitänyt tuntumaa yllä historialliseen miekkailuun harjoittelemalla seminaareilla ja toisten harrastajien kanssa sekä tutkimalla manuaaleja. Tulevaisuudessa seura mahdollisesti aktivoituu uudelleen.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Peter Karis (ALH ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 14.6.2017; Academia Liechtenaueriana Helsingiensis ry. [Viit. 30.5.2017]. www.academia.fi

Espoon Historiallisen Miekkailun Seura ry (2010)

Espoon Historiallisen Miekkailun Seura (EHMS) on Suomen menestyksekkäin yhdistys HEMA:n kilpailutoiminnan alalla niin kilpailijoiden osalta kuin kilpailujen järjestäjänä. Seuran perustivat vuonna 2010 Ilkka Hartikainen, Hannu Hartikainen ja Matias Parmala. Ilkka Hartikainen ja Parmala olivat aiemmin harjoitelleet The School of European Swordmanship -koulussa (ks.) Guy Windsorin oppilaina lähes ko. koulun perustamisesta lähtien.

Ilkka Hartikaisesta (ks. myös Tavastia Fencing Society ry) tuli EHMS:n bolognalaisen miekkailun pääohjaaja, ja yksi maailman tunnetuimmista bolognalaisen miekkailun (ks. pääteksti) opettajista ja tutkijoista. Hän on pitänyt työpajoja kolmella mantereella. Hartikainen julkaisee Marozzo.com –blogissaan bolognalaiseen miekkailuun liittyvää materiaalia ja videoita YouTube –kanavallaan www.youtube.com/user/celgus

Matias Parmala on keskittynyt vuodesta 2011 lähtien saksalaisiin pitkämiekkatyyleihin ja toiminut EHMS:ssä saksalaisen miekkailun opetusohjelman vastaavana ohjaajana. Parmala on ohjannut leirejä ja työpajoja kotimaan lisäksi Yhdysvalloissa sekä toiminut tuomarina kansainvälisissä kilpailuissa Ranskassa, Ruotsissa ja Yhdysvalloissa. EHMS:n toimintaa on käsitelty lisää päätekstissä.¹⁴⁵

EHMS ry:n kilpailumenestys 2010–2017

Seurakilpailut

Pohjoismainen liiga 1. sija, 2016

Pohjoismainen liiga 2. sija, 2015

¹⁴⁵ Ohjaajat. [Viit. 4.6.2017]. <http://ehms.fi/ohjaajat/>

EHMS:n sijoitukset Pohjoismaisessa Liigassa & Longpoint Historical Fencing Leaguessa

Kristian Ruokonen, Longpoint Historical Fencing League, 2. sija

Sara Vertanen, pitkämiekan naisten sarja 2016, 1. sija

Eliisa Keskinen, pitkämiekan naisten sarja 2015, 2. sija

Kristian Ruokonen, pitkämiekan miesten sarja 2016, 3. sija

Kristian Ruokonen, pitkämiekan sekasarja 2015, 4. sija

Kristian Ruokonen, pitkämiekan sekasarja 2014, 3. sija

Seuran jäsenten muut sijoitukset vuosittain

2017 (23.10. mennessä)

Timo-Pekka Kuusama, 2. sija, Helsinki Longsword Open 2017 (leikkuu)

Sara Vertanen 3. sija, Helsinki Longsword Open 2017 (naisten pitkämiekka)

Hanna Kallio, 4. sija, Helsinki Longsword Open 2017 (naisten pitkämiekka)

Kristian Ruokonen, 2. sija, Helsinki Longsword Open 2017 (miesten pitkämiekka)

2016

Mikael Kitola, 3. sija Helsinki Bolognese Open 2016 (avoin sivumiekka)

Kristian Ruokonen, 1. sija Longpoint 2016 (avoin pitkämiekka), USA

Kristian Ruokonen, 1. sija Longpoint 2016 (leikkuu), USA

Kristian Ruokonen, 1. sija Longpoint Triathlon (avoin pitkämiekka, paritekniikkakilpailu, taminleikkuu), USA

Sara Vertanen, 2. sija Swordfish 2016 (naisten pitkämiekka)

Kristian Ruokonen, 3. sija Swordfish 2016 (avoin pitkämiekka)

Sara Vertanen, 1. sija Dutch Lion Cup (naisten pitkämiekka)

Kristian Ruokonen, 1. sija Copenhagen Longsword Open (miesten pitkämiekka), Tanska

Nadia Partala, 2. sija Copenhagen Longsword Open (naisten pitkämiekka), Tanska

Sara Vertanen, 3. sija Copenhagen Longsword Open (naisten pitkämiekka), Tanska

Sara Vertanen, 1. sija Norway Open Longsword 2016 (naisten pitkämiekka), Norja

Sara Vertanen. 1. sija Helsinki Longsword Open (naisten pitkämiekka), Suomi

2015

Ilkka Hartikainen, 1. sija Helsinki Bolognese Open (avoin sivumiekka), Suomi
 Sara Vertanen, 1. sija Swordfish (naisten pitkämiekka), Ruotsi
 Ilkka Hartikainen, 3. sija Taurhemachia (miekka & kupurakilpi), Italia
 Eliisa Keskinen, 1. sija Jyväskylän Pitkämiekka 2015 (naisten pitkämiekka), Suomi
 Nadia Partala, 4. sija Jyväskylän Pitkämiekka 2015 (naisten pitkämiekka), Suomi
 Kalle Kylmänen, 1. sija Jyväskylän Pitkämiekka 2015 (miesten pitkämiekka), Suomi
 Tapio Väänänen, 3. sija Jyväskylän Pitkämiekka 2015 (miesten pitkämiekka), Suomi
 Eetu Röpelin, 4. sija Jyväskylän Pitkämiekka 2015 (miesten pitkämiekka), Suomi
 Eliisa Keskinen, 3. sija Longpoint 2015 (naisten pitkämiekka), USA
 Kristian Ruokonen, 3. sija Longpoint 2015 (miekka & kupurakilpi), USA
 Kristian Ruokonen, 4. sija yhdessä Axel Petterssonin kanssa (paritekniikkakilpailu) Longpoint
 2015, USA
 Eliisa Keskinen, 2. sija Örebro Open 2015 (naisten pitkämiekka), NHFL-kilpailu, Ruotsi
 Kristian Ruokonen, 3. sija Örebro Open 2015 (avoin pitkämiekka), NHFL-kilpailu, Ruotsi
 Kristian Ruokonen, 4. sija Örebro Open 2015 (rapiiri & Tikari), Ruotsi
 Eliisa Keskinen, 3. sija Copenhagen Longsword Open 2015 (naisten pitkämiekka), NHFL-
 kilpailu, Tanska
 Kristian Ruokonen, 1. sija Vasaslaget (miekka & kupura), Ruotsi
 Eliisa Keskinen, 1. sija Helsinki Longsword Open 2015 (naisten pitkämiekka), NHFL-kilpailu
 Kristian Ruokonen, 4. sija Helsinki Longsword Open 2015 (avoin pitkämiekka), NHFL-kilpailu

2014

Ilkka Hartikainen, 1. sija Helsinki Bolognese Open (miekka & rotella), Suomi
 Kristian Ruokonen, 1. sija Helsinki Bolognese Open (bolognalainen miekka), Suomi
 Ilkka Hartikainen, 3. sija Helsinki Bolognese Open (bolognalainen miekka), Suomi
 Eliisa Keskinen, 3. sija Helsinki Bolognese Open (naisten bolognalainen), Suomi
 Eliisa Keskinen, 1. sija Swordfish (naisten pitkämiekka), Ruotsi
 Kristian Ruokonen, 4. sija Swordfish (rapiiri ja tikari), Ruotsi
 Ilkka Hartikainen, 3. sija ILHG (yhden käden miekka), Hollanti
 Ilkka Hartikainen, 4. sija PNW HEMA Gathering (miekka & kupura), USA
 Eliisa Keskinen, 1. sija Bergen Open (naisten miekka & kupura), Norja
 Kristian Ruokonen, 1. sija Bergen Open (miekka & kupura), Norja

Annina Ruokonen, 2. sija Pacific Northwest HEMA Gathering (naisten pitkämiekka), USA
 Kristian Ruokonen, 3. sija Copenhagen Open Longsword (pitkämiekka), Tanska (NHFL-kilpailu)
 Kristian Ruokonen, 1. sija, Championat di Suisse (pitkämiekka), Sveitsi
 Kristian Ruokonen, 3. sija Helsinki Longsword Open (pitkämiekka), Suomi (NHFL-kilpailu)

2013

Antti Leivo, 4. sija Helsinki Bolognese Open (bolognalainen miekka), Suomi
 Eliisa Keskinen, 1. sija Swordfish (naisten pitkämiekka), Ruotsi
 Matias Parmala, 4. sija Swordfish (pitkämiekka), Ruotsi
 Annina Ruokonen, 1. sija, ILHG (naisten pitkämiekka), Hollanti
 Eliisa Keskinen, 2. sija, Longpoint (naisten pitkämiekka), USA
 Matias Parmala, 2. sija, Longpoint (pitkämiekka), USA
 Kristian Ruokonen, 2. sija, HEMAC Dijon (pitkämiekka), Ranska

2012

Annina Ruokonen, 1. sija, SWASH (naisten pitkämiekka), UK
 Kristian Ruokonen, 3. sija, SWASH (pitkämiekka), UK

2011

Ilkka Hartikainen, 4. sija, Swordfish (sapeli), Ruotsi

2010

Ilkka Hartikainen, 4. sija, Marozzo Premio (kahden käden miekan koreografia), Italia

Kunniamaininnat kilpailun parhaasta teknisestä osaamisesta

Ilkka Hartikainen, paras tekninen miekkailija (avoin bolognalainen), Helsinki Bolognese Open, Suomi 2014 (kansainvälinen tuomaritiimi)
 Ilkka Hartikainen, paras tekninen miekkailija (avoin miekka & kupura), USA 2014
 Matias Parmala, paras tekninen miekkailija (avoin pitkämiekka), Swordfish, Ruotsi 2012¹⁴⁶

¹⁴⁶ Lähde: <http://ehms.fi/kilpailutoiminta/>

Grieswartt (2010)

Grieswartt on Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan yhteydessä toimiva historiallisen miekkailun harjoitusryhmä. Se sai alkunsa, kun Pyry Veteli keräsi vuonna 2009 historianelävöitysyhdistys Harmaasudet ry:stä (ks. liite 4) ja Helsingin yliopistolta eurooppalaisten manuaalien tutkimisesta kiinnostuneen ryhmän, jonka pohjalta perustettiin vuonna 2010 Grieswartt-seura Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan alayhdistykseksi. Toinen merkittävä vaikuttaja Grieswarttissa on ollut Joeli Takala.

Varsinkin alkuaikoina seuran jäsenet harjoittelivat myös muissa alueen historiallisen miekkailun seuroissa ja keskittyivät yhteisissä harjoituksissaan opiskelemaan niitä aihealueita, joita eivät muuten päässeet harjoittelemaan. Vuonna 2011 harjoitusohjelmaan vakiintuivat paini ja miekkamainen veitsi (*messer*), joista alettiin pitää alkeiskursseja. Vuonna 2012 kartoitettiin toimenpiteitä suuremman HEMA-koulun perustamiseksi, mutta Grieswarttin toiminta päätettiin lopulta pitää pienenä sekä aktiiviharjoittelijoiden tutkimus- ja valmennustoimintaa tukevana.

Säännöllisten harjoitusten lisäksi seurassa toimii erillinen lukupiiri. Sen tarkoitus on ottaa selvää huonosti tunnetuista lähteistä projektiluontoisesti, jolloin tehdään tarvittaessa transkriptio, käänös ja tulkinta teoksen sisällöstä sekä harjoitellaan teoksen opettamia tekniikoita. Tämän tarkoituksena on laajentaa perspektiiviä historialliseen kamppailuun. Samaan tapaan yhdistyksen liepeillä toimii kuntopiiri, joka ottaa mallia historiallisista harjoittelumenetelmistä ja toimii urheiluvammoja ennaltaehkäisevänä lisäharjoittelumuotona. Seuran jäsenet ovat osallistuneet myös Nordic Leaguen kilpailutoimintaan.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Joeli Takala (Grieswartt), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 27.9.2016.

Joensuun Historiallisen Miekkailun Seura ry (2008)

Joensuun Historiallisen Miekkailun Seuran (JoHMS) on perustanut Risto Rautiainen, joka harjoitteli sitä ennen viitisen vuotta Lappeenrannan SES-sivuhaarassa (ks. Lappeenrannan Historiallisen Miekkailun Seura ry). JoHMS ei ole kuulunut virallisesti SES-organisaatioon vaan oli alkuaikoina enemmänkin opintoryhmä (study group). Harjoittelun sisältö tosin saatiin alussa pitkälti Windsorin koulusta italialaisen tyyliuunnan mukaisesti (ks. School of European Swordmanship).

Saksalaista traditiota oli seuran piirissä harjoiteltu jonkin verran vuodesta 2014, mutta ensimmäinen varsinainen peruskurssi pidettiin syksyllä 2016. EHMS:n bolognalaisen miekkailun pääopettaja Ilkka Hartikainen (ks. EHMS) oli käynyt opettamassa Joensuussa seuran perustamisesta lähtien, ensin Fiore dei Liberin italialaisen perinteen mukaisesti. Hartikaisen siirryttyä bolognalaisen miekkailun pariin myös sitä alettiin harjoitella Joensuussa. EHMS:n Kristian Ruokonen puolestaan on käynyt opettamassa saksalaisen pitkämiekan käyttöä Liechtenauerin tradition mukaisesti. Seuran harjoitusohjelmaan kuuluu lisäksi tikari ja paini.

Vaikutteita onkin nykyään haettu EHMS:n lisäksi Longpoint-turnauksen järjestäjän, amerikkalaisen Jake Norwoodin seminaareilta Suomesta ja Ruotsista. JoHMS:ssa on kiinnostuttu myös kilpailemisesta. Esimerkiksi JoHMS:n Kasper Torppa voitti pronssia vuonna 2017 sekä Helsinki Long Sword Openin leikkuusarjassa että Turun Linnan Turnajaisissa.¹⁴⁸

Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry (2007)

Jukka Salmi ja Daavid Väänänen perustivat vuonna 2006 Jyväskylään School of European Swordsmanshipin (ks.) haaran. Toiminta muuttui seuraavana vuonna

¹⁴⁸ Risto Rautiainen (JoHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 14.6.2017; Joensuun Historiallisen Miekkailun Seura. [Viit. 30.5.2017]. <http://johms.weebly.com> ; Koistinen, Arttu. Shakkia teräsmiekkalla. Bio Karjalainen, 28.6.2016.

yhdistysmuotoiseksi heidän perustaessaan Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry:n (JHMS), joka nykyään toimii itsenäisenä historiallisten eurooppalaisten taistelutaitojen opetus- ja tutkimustahona. Seurassa harjoitellaan Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* -teokseen (noin 1404–1409) pohjautuvan historiallisen miekkailun lisäksi myös muita lajeja kuten vaistojousiammuntaa, historiallista ratsastusta ja viikinkiajan asetaitoja (ks. liitteet 2 ja 4). Seuran jäsenet ovat osallistuneet myös Nordic Leaguen kilpailuihin sekä Turun Linnan Turnajaisiin. JHMS:n toimintaa on käsitelty lisää päätekstissä.¹⁴⁹

Lappeenrannan historiallisen miekkailun seura ry (2016)

Lappeenrantaan perustettiin School of European Swordmanshipin (SES) haara jo vuonna 2003 Mikko Hännisen toimesta. Opetusohjelma pohjautui keskeisesti SES-kouluun ja näin ollen Fiore dei Liberin teokseen *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409).

Lappeenrannan historiallisen miekkailun seura ry perustettiin vuonna 2016 jatkamaan toimintaa yhdistysmuotoisena eikä se ole enää virallisesti SES-organisaation sivuhaara. Harjoittelussa seurataan jossakin määrin edelleen SES-organisaation opetusohjelmaa, mutta tehdään myös omia tulkintoja. Nykyään yhdistyksen opetusohjelma on erkanemassa entistä enemmän SES:stä ja seuraan ollaan tekemässä omaa opetussuunnitelmaa. Keskiössä pysyy kuitenkin edelleen *Fior di Battaglia*. Harrastajien toiveiden mukaan on pyritty järjestämään mahdollisuuksia myös muiden järjestelmien harjoitteluun.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Jukka Salmi (JHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 14.6.2017; Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura. [Viit.30.5.2017]. www.historiallinenmiekkailu.com

¹⁵⁰ Isto Sipilä (LHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 14.6.2017; Lappeenrannan historiallisen miekkailun seura ry. [Viit. 30.5.2017]. www.lhms.fi ; Vesterinen, Mika. LHMS – Haastattelussa Isto Sipilä. [Julk. 17.3.2017]. [Viit. 30.5.2017]. <https://swordseeker.wordpress.com/2017/03/17/lhms-haastattelussa-isto-sipila/>

Oulun Miekkailuseura ry (2002/2010)

Oulun Miekkailuseura (OMS) on perustettu vuonna 2002 alun perin olympiamiekkailun erikoisseuraksi. Nykyään OMS on kasvanut miekkailun monilajiseuraksi, jossa voi harrastaa olympiamiekkailun lisäksi historiallista eurooppalaista miekkailua, pyörätuolimiekkailua ja nykyaikaista 5-ottelua.

Historiallinen eurooppalainen miekkailu tuli seuran ohjelmaan vuonna 2010 Joni Karjalaisen toimesta. Alun perin Karjalainen organisoi Ouluun alkeiskurssin syksyllä 2009 ja pyysi Ilkka Hartikaista, joka tuolloin oli vielä SES-koulun jäsen, ohjaamaan kyseisen kurssin (ks. SES ja EHMS). Jo ennen kurssia Karjalainen oli tiedustellut OMS ry:n valmennuspäällikkö Teemu Tokolalta voisiko hän mainostaa tapahtumaa seuran sisällä. Vastauksessaan Tokola ehdotti yhteistyötoimintaa ja Karjalainen otti tarjouksen heti vastaan. Virallisesti historiallinen miekkailu tuli mukaan Oulun Miekkailuseuraan vuodenvaihteessa 2010, vaikka jo syksyllä 2009 OMS:n salivuoroilla harjoiteltiin myös historiallista eurooppalaista miekkailua.

Seuran HEMA-jaosto kuului aiemmin SES-kouluun, mutta on ollut vuodesta 2014 lähtien itsenäinen seuransa eikä esimerkiksi noudata enää SES-koulun opetusohjelmaa sellaisenaan. Vaikutteita Guy Windsorin opetuksista on toki jäljellä, mutta seurassa harjoitellaan ja tehdään myös omia tulkintoja sekä otetaan vaikutteita muilta opettajilta.

Harjoittelun pääpaino on nykyään keskiaikaisen pitkämiekan käytössä. Muina aseina käytetään miekkaa ja kupurakilpeä (*I.33*), renessanssiaikaista rapiiria ja bolognalaista lyömämiekkää. Jälkimmäiseen on saatu oppia EHMS:n ko. koulukunnan pääopettajalta Ilkka Hartikaiselta. OMS:n harjoitteluohjelmaan kuuluvat myös paini- ja tikaniteknikat. Lisäksi seuran jäsenet ovat osallistuneet Nordic Leaguen kilpailutoimintaan.¹⁵¹

¹⁵¹ Joni Karjalainen (OMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 4.11.2016 ja 15.6.2017;

Savon Miekka ry (2016)
ent. Savon Historiallisen Miekkailun Seura ry (2011)

Janne Kärki Varkaudessa ja Mika Vesterinen Kuopiossa alkoivat harjoitella historiallista miekkailua Pohjois-Savossa aluksi toisistaan tietämättä vuonna 2008¹⁵² ja yhdessä kahden perheen voimin 2009. Vähitellen mukaan tuli myös muita harrastajia ja yhdistysmuotoinen seuratoiminta alkoi rekisteröimättömänä yhdistyksenä 2010 ja rekisteröitynä yhdistyksenä vuonna 2011 nimellä Savon Historiallisen Miekkailun Seura ry (SaHMS). Vuonna 2016 seuran nimi muutettiin lyhyempään muotoon: Savon Miekka ry. Yhdistyksellä oli muutamia vuosia toimintaa sekä Kuopiossa että Varkaudessa (2011–2017), mutta kevään 2017 lopulla seuran toiminta Varkaudessa päättyi.

Alkuvuosien harjoittelu perustui Guy Windsorin oppeihin ja Fiore dei Liberin teokseen *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409). Saksalainen pitkämiekka tuli osaksi seuran treeniohjelmaa Kuopiossa kesällä 2012, jossa harjoittelun painopiste alkoi siirtyä italialaisesta miekkailusta saksalaiseen koulukuntaan. Veitsimäisen miekan eli messerin säännöllinen treenaaminen käynnistyi vuoden 2013 alussa. Nimenomaan WarusSeppäin Killan pääopettajalla, Marko Saarella oli merkittävä rooli saksalaisen pitkämiekan treenaamisen aloittamiseen Kuopiossa.

Saksalaissuuntauksien mukaan tulo seuraan aiheutti näkemuseroja, kuten paikoitellen muissakin sellaisissa suomalaisissa HEMA-seuroissa, jotka seurasivat Fioren oppeja ja kuuluivat SES-organisaatioon. Esimerkiksi SaHMS:aan syntyi pieni ”oppositio”, joka piti saksalaisen miekkailun harjoittelua suorastaan jonkinlaisena petturuutena. Tämä puolestaan heijastui väärinkäsityksinä suhteissa SES-kouluun, Helsinkiin. Lopulta Guy

Historiallinen miekkailu – HEMA. [Viit. 30.5.2017]. www.oulunmiekkailuseura.fi/hema

¹⁵² Olympiamiekkailijoiden paikoitellen hieman nihkeää suhtautumista historialliseen miekkailuun kuvastaa se, että Mika Vesterisen tarjotessa vuonna 2008 historiallista miekkailua Kuopion Miekkailijat ry:n toimintaan, silloinen puheenjohtaja kieltäytyi tarjouksesta vedoten siihen, ettei HEMA ole olympialaji. Myöhempi seurajohto tosin on hieman harmitellut päätöstä. Toisaalta esimerkiksi Oulussa ja Vaasassa (ks.) suhtautuminen on ollut puolin ja toisin erittäin myönteistä. Mika Vesterinen (Savon Miekka ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 20.6.2017.

Windsor auttoi tilanteen selvittämisessä ja Kuopion jyrkkä ”Fiore-oppositio” päätti perustaa oman miekkailuseuran, *Puijon Miekka ry:n* (2013). Sen toiminta kesti kuitenkin vain noin puoli vuotta.

Syksystä 2014 lähtien Fioren oppien harjoittelu jäi Kuopiossa selvästi vähemmistöön ja päättyi kaupungissa kokonaan keväällä 2016. Italialaisen koulukunnan opit pysyivät kuitenkin treeniohjelmassa Varkaudessa kevääseen 2017 saakka, jolloin Varkauden toiminta päättyi kokonaan. Kuopiossa seuralla on nykyään viikoittaiset harjoitukset saksalaisessa pitkämiekassa ja messerissä. Satunnaisemmin treenattavia aseita ovat lisäksi muun muassa saksalainen tikari, taistelusuva, varsikirves ja rappier Liechtenauerin koulukunnan opeilla. Viimeksi mainitun aseiden harjoittelu perustuu Joachim Meÿerin *Gründtliche Beschreibung der Kunst des Fechtens* (1570) teokseen.

Oppimateriaalina saksalaisessa pitkämiekassa ovat olleet lähinnä 1300-luvun miekkailumestari Johannes Liechtenauerin opetusta selittävät *Codex Döbringer* (Nuremberg Hausbuch MS 3227a, noin 1389–1494) ja *Ringekkin Bloßfechten* (MS Dresden C487, noin 1504–1519), eli haarniskoimaton osio hänen opeistaan. Jonkin verran seuran harjoituksissa on tutustuttu myös muun muassa Liechtenauerin opeista erilliseen Paulus Hector Mairin *Codex Wallersteinin* pitkämiekkään (Cod.I.6.4°2, vuodelta 1556). Messerissä ovat olleet lähteinä Johannes Lecküchner, Antonius Rast, Peter Falkner, Paulus Kal, *Codex Wallerstein*, Hans Talhoffer ja *Glasgow Fechtbuch* (MS E.1939.65.341; vuodelta 1508).

Saksalaisen perinteen osa-alueisiin on haettu opetusta turkulaisesta WarusSeppäin Killasta (ks.), EHMS:stä (ks.) sekä Messer-oppeja myös Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan piirissä toimivasta harrastejärjestö Grieswarttista (ks.) sekä lukuisilta miekkailuseminaareilta, kursseilta ja leireiltä.

Savon Miekka on pyrkinyt tekemään miekkailua tunnetuksi ja helpommin lähestyttäväksi esimerkiksi Miekka mielessä -projektin avulla vuosina 2013–2014. Lisäksi Mika Vesterinen ylläpitää eurooppalaisiin historiallisiin kamppailutaitoihin

keskittyvää Swordman.fi.-sivustoa. Sivustolla käsitellään ajantasaisesti muun muassa HEMA:n historiaa Suomessa ja julkaistaan haastatteluja HEMA:sta.¹⁵³

The School of European Swordsmanship (2001)

Englantilaisella Guy Windsorilla (s. 1973) on ollut merkittävä vaikutus historiallisen eurooppalaisen miekkailun harjoitteluun Suomessa. Hänellä oli jo aiemmin kamppailulajitusta, niin olympiamiekkailussa kuin jonkin verran myös itämaisissa lajeissa kuten aikidossa, Okinawan klassisissa asetaidoissa (Ryukyu kobudossa), Shukokai karatessa, taekwondossa, taijissa ja myöhemmin, Suomeen muutettuaan, myös tai shin mun kung fu'ssa. Hän tutustui historialliseen eurooppalaiseen miekkailuun opiskeluaikoinaan Edinburgin yliopistossa. Vuonna 1994 Windsor perusti *The Dawn Duellists' Society*'n Joe Calisen ja Paul Macdonaldin kanssa. Muutamia vuosia myöhemmin (1999) hän auttoi *The British Federation for Historical Swordplay* –organisaation perustamisessa yhdessä Paul Macdonaldin ja Bob Brooksinkin kanssa. Molemmat yhdistykset ovat edelleen toiminnassa.

Guy Windsor muutti pian tämän jälkeen Suomeen ja perusti Helsinkiin vuonna 2001 eurooppalaisiin historiallisiin kamppailutaitoihin keskittyneen yrityspohjalta toimivan koulunsa, *The School of European Swordsmanship*. Ensimmäiset oppitunnit pidettiin olympiastadionilla ja Töölön ala-asteella. Miekkailukoulu muutti kesäkuussa 2001 omiin tiloihin Helsingin Jakomäkeen.

¹⁵³ Mika Vesterinen (Savon Miekka ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 15.6.2017 ja 20.6.2017; Vesterinen, Mika. Historiallinen miekkailu (Hema) Suomessa. [Päivitetty 13.9.2017]. [Viit. 22.10.2017]. <https://swordseeker.wordpress.com/hema/>

sekä Vesterinen, Mika. Kuns des Fechtens – Miekkailun taito. [Viit. 15.6.2017]. <https://savonmiekka.wordpress.com/kuns-des-fechtens-miekkailun-taito/> ; Vesterinen, Mika. Oppia hakemassa. [Viit. 15.6.2017]. https://swordseeker.wordpress.com/oppia_hakemassa/ ; Vesterinen, Mika. Savon Miekka. [Päivitetty 28.5.2017]. [Viit. 15.6.2017] <https://swordseeker.wordpress.com/savonmiekka/> ; Savon Miekka ry:n toiminta Varkaudessa päättyy 8.5.17. [Julk. 14.2.2017]. [Viit. 15.6.2017]. <https://savonmiekka.wordpress.com/2017/02/14/savonmiekka-ryn-toiminta-varkaudessa-paattyy-8-5-17/> ; Savon Miekka. [Viit. 30.5.2017]. www.savonmiekka.net

Aluksi opetusohjelmaan kuului vain pitkämiekka, mutta rapiiri-harjoitukset aloitettiin viiden kuukauden toiminnan jälkeen. Viikonloppukursseilla oppilaille oli mahdollisuus tutustua myös muihin aseisiin ja tyyleihin. Oppilasmäärä Helsingissä ja muualla Suomessa kasvoi merkittävästi vuonna 2003 ja koulun toiminnan yhteyteen rekisteröitiin yhdistys, Suomen historiallisen miekkailun seura ry (SHMS, ks.).

Oppilasmäärän kasvua selittää osittain se, että koulun opetusohjelma levisi vähitellen myös muihin kaupunkeihin: Tampereelle (2003), Turkuun (2003), Lappeenrantaan (2003) ja Jyväskylään (2006) sekä sittemmin, Joensuuhun (2008), Kuopioon (2008) ja Ouluun (2009). Ulkomaisia yksittäisiä haaroja syntyi Ruotsiin (2002), Singaporeen (2005), Saksaan (2008), Kanadaan ja Yhdysvaltoihin. 2000-luvun alku olikin merkittävää laajentumisen aikaa SES-organisaatiolle. Myös Jakomäessä siirryttiin isompiin tiloihin vuonna 2007.

Windsor kutsui vuosien myötä lukuisia vierailevia opettajia pitämään viikonloppukursseja eri aiheista; pääasiassa eurooppalaisiin kamppailutaitoihin liittyen, mutta satunnaisesti seminaareja järjestettiin myös aasialaisista kamppailutaidoista. Ensimmäinen vieraileva ohjaaja oli Gareth Hunt, edellä mainitusta Dawn Duellist's Society'stä heinäkuussa 2001.

Koulun opetusohjelmaan on kuulunut keskeisesti italialaisen Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409). Teoksen neljästä säilyneestä versiosta Getty Ludwig XV 13 on ollut opetusohjelman päälähte. Muita teoksia/tyylejä ovat Filippo Vadin *De Arte Gladiatoria Dimicandi* (1480-luvulta), Ridolfo Capoferron rapiiria käsittelevä *Gran Simulacro dell'arte e dell'uso della scherma* (1610), miekan ja kupurakilven käsittelyä opettava vanhin säilynyt miekkailuopas *MS I.33* (noin 1320), Domenico Angelon pukumiekan (smallsword) käyttöä opettava *L'Ecole des Armes* (1763) sekä eri lähteistä ammentaen 1700-luvun englantilainen yhden käden miekka (backsword). Jossakin määrän oppilaat tutustuivat myös muihin tyyleihin, kuten esimerkiksi saksalaiseen pitkämiekkään.

Guy Windsor opetti aiemmin toisenlaista rapiiritulkintaa, jonka hän oli oppinut Italiassa Andrea Lupo Sinclairilta. Windsor muutti rapiiriopetuksensa kuitenkin vuoteen 2003 mennessä Capoferron teokseen perustuvaksi ja rapiirin harjoittelu piti tyyllisessä mielessä aloittaa tavallaan alusta – ainakin oppilaiden näkökulmasta. Jotkut pitivät uudesta tyylistä, osa puolestaan jäi rapiirin parista pois. Windsorin opetuksiin kuului tuolloin satunnaisesti myös muita aseita kuten esimerkiksi vuonna 2002 *Military Single Stick* ja *La Canne Italiana* eli italialainen versio ranskalaisesta *La Canne* – keppisysteemistä, jonka perustekniikka juontuu sapelimiekkailuun. Vuonna 2007 Guy Windsorin teemaleirillä kokeiltiin ison kilven & keihään ja ison kilven & miekan käyttöä sekä ns. Line Fighting –tyyppistä ottelua eli vapaamuotoista kamppailua ko. tavalla varustettuna kahden joukkueen kesken. Viikinkiajan tyyppisten aseyhdistelmien harjoitteet eivät perustuneet manuaaleihin, vaan kyseessä oli kokeilu ja yhteinen hauskanpito seminaarin muodossa. Vaikka tämän tutkimuksen kirjoittajalla eli allekirjoittaneella oli jo tuolloin melko pitkä kokemus itämaisista ja moderneistakin länsimaisista kamppailulajeista, tämänkaltainen joukkuekamppailu loi uusia mielenkiintoisia ajatuksia suhteessa yksilökamppailulajeihin, ja kamppailuun ylipäättään etenkin taktisesta näkökulmasta.¹⁵⁴

Guy Windsorista tuli myös tuottelias kirjailija ja videoiden tekijä. Hän on muun muassa kirjoittanut alallaan best sellereiksi nousseet *The Swordsman's Companion* (2004) ja *The Duellist's Companion* (2006) sekä muita kuten *The Little Book of Push-ups* (2010), *The Armizare Vade Mecum* (2011), *The Medieval Dagger* (2012), *Veni Vadi Vici* (2013), *Swordfighting for Writers, Game Designers, and Martial Artists* (2015), *Der Mittelalterliche Dolch* (2015) ja *Advanced Longsword: Form and Function* (2016).

Hän on kirjoittanut myös *The Swordsman's Quickguide* –sarjan (2015-): *The Seven Principles of Mastery / Choosing a Sword / Preparing for Freeplay / Ethics / How to Teach a Basic Class / Fencing Theory / Breathing / The Swordsman's Quick Guide Compilation*.

¹⁵⁴ Tämä kappale perustuu henkilökohtaisiin muistiinpanoihini vuosilta 2001–2003 ja 2007.

Keskiaikaisen pitkämiekan käyttöä korttipelin muodossa puolestaan opettaa *Auditia* (2014) ja Windsorilla on oma YouTube-kanava: www.youtube.com/user/swordschool/videos

Guy Windsor muutti perheineen takaisin Englantiin alkukesästä 2016 ja koulun toimintaa Suomessa pyörittää SHMS ry, yhtenä SES-organisaation jäsen seurana. Windsor on silti jatkanut organisaationsa johdossa, enemmänkin kirjailijana ja ”miekkailukonsulttina”, kuten hän itse asian ilmaisee.¹⁵⁵

SES-organisaation ulkomaiset seurat

Linköping, Ruotsi

Linköpingissä on SES-organisaation vanhin sivuhaara, joka on perustettu vuonna 2002. Nykyään sen toimintaa johtavat Henrik Wadell ja Håkan Wistedt. He aloittivat historiallisen miekkailun vuonna 2003 Linköpingin ROST-seurassa ja tutustuivat viikonloppukurssien myötä Guy Windsorin. Kaksikolla on oma nykyään seuransa, Medeltida Stridsteknik i Linköping, (MSL, 2015), jossa tutkitaan laajemmin keskiajan taistelutaitoja.¹⁵⁶

Osnabrück, Saksa

SES:n Osnabrückin sivuhaara perustettiin alun perin vuonna 2008, mutta siitä tuli virallinen SES-haara vasta vuonna 2012.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Swordschool. [Viit. 30.5.2017]. ks. <http://swordschool.com/index.php/about/systems/> sekä <http://swordschool.com/index.php/about/the-school/>

¹⁵⁶ Swordschool. [Viit. 30.5.2017]. <http://swordschool.com/index.php/current-students/linkoping-sweden/> ; MSL Stridsteknik. [Ref. 30.5.2017]. <http://mslstridsteknik.se/index.html>

¹⁵⁷ Swordschool. [Viit. 30.5.2017]. <http://swordschool.com/index.php/current-students/osnabruck-germany/> ; Schwertkampf-osnabrueck. [Ref. 31.5.2017]. www.schwertkampf-osnabrueck.de/de

Seattle, USA

The Lonin League on SES-organisaatioon kytköksissä oleva seura, joka opettaa keskiaikaisia kamppailutaitoja Fiore dei Liberin ja saksalaisen perinteen mukaisesti SES-koulun opetusohjelmaa väljästi seurailleen. Organisatorisesti Lonin League määrittelee itsensä itsenäiseksi, yhdistyksen kaltaiseksi seuraksi.

Lonin Leaguen toimintaan kuuluvat myös viktoriaanisen ajan Englannin kamppailutaidot ja liikuntakulttuuri, joka sisältää muun muassa vanhan tyylin nyrkkeilyä, jiu-jitsua, sapelimiikkailua, kävelykepin ja veitsen käyttöä sekä erilaisia vanhoja kuntoiluvälineitä.¹⁵⁸

Singapore

The Pan Historical European Martial Arts Society liittyi SES-kouluun vuonna 2005, kun PHEMAS:n perustajat Chris Blakey ja Greg Galistan olivat käyneet harjoittelumatkalla Helsingissä. PHEMAS oli samalla luultavasti ensimmäinen koulu Aasiassa, joka alkoi opettaa historiallisia eurooppalaisia kamppailutaitoja (HEMA). Opetusohjelmaan kuuluu Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409), Capo Ferron rapiirimiekkailu *Gran Simulacro dell'arte e dell'uso della scherma* (1610) sekä miekan ja kupurakilven käyttöä opastava *I.33*.¹⁵⁹

¹⁵⁸ The Lonin League. [Ref. 30.5.2017]. www.lonin.org

¹⁵⁹ The Pan Historical European Martial Arts Society. [Ref. 30.5.2017]. www.pheamas.com ; sekä www.coldweapon.org/2008/02/pan-historical-european-martial-arts.html ; www.facebook.com/PHEMAS-331555660211044/about

Toronto, Kanada

The Companions of Saint Eustachius on historian elävöittämiseen keskittynyt ryhmä, jota johtaa kirjailija ja historioitsija Christian Cameron. He pyrkivät mallintamaan noin vuosien 1375–1445 italialaisia sotilaita. Ryhmän harjoittelu perustuu Fiore dei Liberiin ja osaltaan SES-organisaation opetusohjelmaan.¹⁶⁰

Schranken ry (2014; Heinävesi, Jyväskylä, Kuopio)

Kulttuurikilta Schranken on muutaman Savon Miekka ry:n (ks.) Kuopion haaran jäsenen vuonna 2014 perustama yhdistys. He kokivat tuolloin HEMA-piirit ja seuratoiminnan osin välillä hieman ”henkisesti ahtaaksi” johtuen muun muassa Savon Historiallisen Miekkailun Seuran (ks. Savon Miekka) sisäisistä klikkiytymisistä erityisesti vuosina 2012–2013, jolloin saksalaisen miekkailun harjoittelu sai seurassa jalansijaa ”opposition” vastustuksesta huolimatta.

Schranken perustettiin osin huumorimielessä seurahierarkioista ja muusta sellaisesta vapaaksi ”salaseuraksi”, mutta vakavammalla mielellä myös varalta turvapaikaksi, jossa jäsenet olisivat voineet tarvittaessa jatkaa omaa miekkailuharrastustaan juuri niin kuin itse sitä halusivat tehdä. Yhdistyksen toimintaideana onkin ollut ottaa historiallinen eurooppalainen miekkailu vähän rennommin ja tehdä sitä, mikä sattuu huvittamaan. Se näkyy esimerkiksi siinä, miten Schrankenin toiminta eri paikkakunnilla on ollut erilaista. Siinä on tietoisesti vältelty liiallista vakavuutta ja organisoitumista. Savon Miekan ja Schrankenin toisiaan sivuavasta taustasta johtuen jälkimmäisen yhdistyksen jäsenet esimerkiksi laativat harjoituksia Savon Miekka ry:n miekkailutreeneihin. Schranken Kuopioon ei voi hakeutua jäseneksi, mutta harrastajaa saatetaan pyytää toimintaan mukaan.

¹⁶⁰ The Companions of Saint Eustachius. [Ref. 30.5.2017]. www.hippeis.com/steustachius

Schranken Jyväskylä / Jyväskylän yliopiston historiallisen miekkailun kerho, on vuodesta 2014 lähtien Jyväskylän yliopiston piirissä, erityisesti historian ja etnologian laitoksella, vaikuttava historiallisen miekkailun lukupiiri ja harrasteryhmä, jonka pääpaino on saksalaisessa pitkämiekassa.

Schranken Heinävesi on vuodesta 2016 toiminut kaikille avoin historiallisen miekkailun harjoitusryhmä, joka keskittyy lähinnä saksalaisen Liechtenauerin koulukunnan messer-miekkään (ks. tark. Savon Miekka ry.).

Schranken ry:n toimintaan ei kuulu pelkästään historiallinen miekkailu vaan myös monenlainen muu kulttuuritoiminta, kuten punk-rock -aiheinen sivusto (Ramopunk.com), tapahtuma ”Elämä on Punk”, ”korkkarisaksa” sivusto, Havana Bananas underground-lehti sekä vuodesta 2016 huumoripitoisesti pienimuotoista panimotoimintaa Schranken Fencer’s nimellä, ilman kaupallista intressiä. Kulttuuritoiminnassa yhdistys toimii jäsentensä taustatukena, kun esimerkiksi rahaliikenne tarvitsee juridisen henkilön.¹⁶¹

Suomen historiallisen miekkailun seura ry (2003)

Suomen historiallisen miekkailun seura ry:n (SHMS) perustivat vuonna 2003 Guy Windsorin tuolloin aktiivisimmat harjoittelijat, joista Otto Kopra on edelleen toiminnassa mukana (ks. The School of European Swordsmanship). Yhdistyksen oli helpompi vastata kasvaviin harrastajamääriin ja sillä oli enemmän liikkumavaraa kuin liikuntapalveluja tarjoavalla yrityksellä. SHMS ry pystyi esimerkiksi anomaan taloudellista tukea toiminnalleen. Lisäksi, kuten päätekstissäkin on todettu, alkuaikoina SHMS ry oli sekä eri paikkakunnilla harjoittelevia harrastajia kokoava yhdistys että Helsingin paikallisseura.

¹⁶¹ Mika Vesterinen (Savon Miekka ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 15.6.2017; Vesterinen, Mika. Kulttuurikilta Schranken. [Päivitetty 15.6.2017]. [Viit. 15.6.2017].

SHMS ry pyörittää nykyään Jakomäen salin toimintaa Helsingissä ja kaikki opettajat tulevat yhdistyksestä. Seurassa harjoitellaan keskiajan osalta italialaista pitkämiekkää, tikaria, keihästä ja varsikirvestä sekä I.33 manuaalin mukaisesti miekka & kupurakilpi - yhdistelmää. Rapiirin harjoittelu perustuu Ridolfo Capoferron manuaaliin (1610). SHMS ry järjestää harjoituksia myös bolognalaisessa miekkailussa ja englantilaisessa sotilassapelissa – jälkimmäisessä pääosin Charles Roworthin teoksen *Art of Defence on Foot* (1798) mukaisesti.

SHMS ry on SES-organisaation jäsenseura ja noudattaa Guy Windsorin luomaa opetusohjelmaa (ns. Syllabus) pitkämiekan ja rapiirin osalta. Muun aseharjoittelun osalta vaikutteita on haettu myös muualta ja tehty lisäksi omia tulkintoja.

SHMS ry:ssä harjoitellaan säännöllisesti vapaata miekkailua ja jotkut jäsenet ovat osallistuneet vuoden 2017 aikana myös kilpailuihin, Nordic Historical Fencing League'en ja Turun Linnan Turnajaisiin. Kilpailuihin osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja jokaisen harrastajan oma valinta. Jos joku haluaa kilpailla, yhdistys auttaa ja valmentaa tarvittaessa tästä HEMA:n osa-alueesta kiinnostuneita harrastajia.

SHMS ry on koko ajan laajentanut toimintaansa ja ottanut uusia aseita mukaan säännölliseen opetukseen, viimeisimpänä sotilassapelin. SHMS ry haluaa tarjota alkuperäisteoksiin perustuvaa historiallista miekkailua ja sen opetusta. Harrastajan on tietenkin noudatettava turvallisuus- ja yhdistyssääntöjä, mutta muuten SHMS ry:ssä pidetään tärkeänä, että jokainen voi osallistua harjoituksiin henkilökohtaisista ominaisuuksistaan tai mahdollisista rajoitteistaan riippumatta.¹⁶²

<https://swordseeker.wordpress.com/kulttuurikilta-schranken/>

¹⁶² Ilpo Luhtala (SHMS ry, puheenjohtaja) henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 31.7.2017; Laura Husu (SHMS ry, taloudenhoitaja) henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 31.7.2017.

Tampere HEMA (2014)
ent. Tampere Historical Fencing Society (2013)

Tampere HEMA (Thema) on alun perin noin vuoden 2013 tienoilla alkunsa saanut harjoitusryhmä, jonka ohjaajina toimivat yhdysvaltalainen Mike Bernstein ja ranskalainen Marine Beaumel. Ryhmä ammentaa vaikutteita harjoittelussaan etenkin Fiore dei Liberin teoksesta *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409), ja vanhimmasta säilyneestä miekkailumanuaalista *I.33*. Vaikka harjoittelu perustuu manuaaleihin, ryhmän tavoitteena on harjoitella toimivaa kamppailutaitoa vapaamuotoista sparria silmällä pitäen.

Keväällä 2016 Tampere HEMA liittyi The International Armizare Society–organisaatioon, jonka perustajajäseniä ovat tunnetut amerikkalaiset historiallisen miekkailun opettajat Gregory Mele, Sean Hayes ja Jason Smith. Tämä olikin luontevaa, sillä Gregory Mele toimi Chicagossa Bernsteinin miekkailunopettajana. Organisaation tarkoituksena on tutkia ja edistää etenkin Fiore dei Liberin historiallisen miekkailun traditiota.¹⁶³

Tampereen historiallisen miekkailun seura ry (2006)

SES-koulun (ks.) ensimmäinen ulkopuolinen Suomen haara perustettiin Tampereelle tammikuussa 2003 Tomi Förstin toimesta. Hänellä oli jo pitkä tausta itämaisista kamppailutaidoista ja Försti perehtyi nyt toisenlaiseen traditioon Guy Windsorin koululla käyden jopa kolmesti viikossa noin kahden vuoden ajan Helsingissä harjoittelemassa. Tomi Försti oli myös ensimmäinen henkilö, jolle Windsor myönsi ns. provostin arvonimen. Försti ohjasi Tampereella harjoituksia noin kaksi vuotta, aluksi Nääshallissa, jonka jälkeen toimintaa jatkoi alkuvaiheessa apuopettajana toiminut Harri

¹⁶³ International Armizare Society. [Ref. 30.5.2017]. www.armizare.org ; Tampere HEMA. A multi-discipline study group exploring the art of arms in Tampere. [Ref. 30.5.2017]. www.tampere-hema.com/ www.tampere-hema.com/?author=1&paged=2 ; Nieminen, Teppo. Menneen ajan mestarit. Tampereen ylioppilaslehti Aviisi, 15.1.2015. [Viit. 30.5.2017]. www.aviisi.fi/2015/12/menneen-ajan-mestarit

Ohra-Aho. Försti jäi toiminnasta pois lopulta ajanpuutteen vuoksi, sillä perhe- ja työkiireet sekä muut kamppailuharrastukset veivät oman aikansa.

Tampereen seurassa harjoiteltiin Guy Windsorin tulkinnan mukaista Fiore dei Liberin systeemiä, joka käsitti alkuvaiheessa pääasiasiassa kuusi lyöntikulmaa ja yhden suoran piston, kolme drilliä ja muutaman erilaisen pariharjoituksen. Rapiiriharjoittelu seurassa perustui Ridolfo Capoferron teokseen *Gran Simulacro dell'arte e dell'uso della scherma* (1610).

Tampereen toiminta muuttui yhdistysmuotoiseksi vuonna 2006 nimellä Tampereen historiallisen miekkailun seura ry, toimien edelleen SES-koulun sivuhaarana. Harjoittelu pysyi pienimuotoisena ja viimeistään kevääseen 2011 mennessä seuran toiminta oli käytännössä päättynyt. Hiljaiseloa kesti muutamia vuosia kunnes vuoden 2016 lopusta lähtien seuran toimintaa on pyritty jälleen aktivoimaan uusin voimin.¹⁶⁴

Tavastia Fencing Society ry (2017)

EHMS ry:ssä (ks.) vaikuttaneet Ilkka Hartikainen ja Hanna Kallio perustivat kesäkuussa 2017 Tavastia Fencing Society ry:n (TFS). Hartikainen oli muuttanut hieman aiemmin Riihimäelle, jossa Kallio jo asui. He päättivät perustaa seuran, jonka puitteissa on mahdollista harjoitella ja ylläpitää paremmin taitoja miekkailun saralla. Kristian Ruokosen (EHMS) avustuksella yhdistys saatiin perustetuksi ja harjoittelutilat vuokrattiin Riihimäen kaupungilta.

Tavastia Fencing Society ry:n harjoitusohjelmaan kuuluvat pääsääntöisesti saksalainen pitkämiekka, joskin seurassa harjoitellaan myös bolognalaisen koulukunnan edustajan Achille Marozzon *Opera Nova* (1536) ja niin ikään italialaisen Fiore dei Liberin *Fior di Battaglia* (1404–1409) opetuksen mukaista pitkämiekkää. TFS:ssä harjoiteltu sivumiekka noudattelee pääsääntöisesti bolognalaista tyyliä. Miekkalajeja

¹⁶⁴ Tomi Försti (Tampere Branch/TaHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse

harjoitellaan TFS:ssä yleensä ilman tikaria tai muita aseita, joskin välillä harjoituksissa on painia, ns. *presoja* sekä maahanvientejä.

Ilkka Hartikainen on toiminut aktiivisesti historiallisen miekkailun parissa 2000-luvun alusta saakka, perehtyen ensin italialaiseen pitkämiekkään ja sittemmin erityisesti bolognalaisen sivumiekan käyttöön. Viime aikoina Hartikaisen kiinnostus on kohdistunut enenevässä määrin myös bolognalaiseen kahden käden miekkään ja saksalaiseen pitkämiekkään. EHMS ry:ssä hän vastaa edelleen bolognalaisen miekkailun opetusohjelmasta.

Hanna Kallio on harrastanut miekkailua vuodesta 2014, aloittaen sekä italialaisen että saksalaisen pitkämiekan harjoittelulla. Hän on sittemmin keskittynyt saksalaiseen pitkämiekan tyyliin sekä perehtynyt bolognalaiseen sivumiekkään. Hanna Kallio on toiminut ohjaajana Suomessa ja kansainvälisissä tapahtumissa, sekä osallistunut pitkän miekan kilpailuihin. Hän on ohjannut myös muutamia hevosmiekkailukursseja.

Ilkka Hartikainen ja Hanna Kallio pitävät seminaareja, miekkailudemonstraatioita, workshoppeja sekä antavat yksityis- ja pienryhmäopetusta Tavastia Fencing Society ry:n nimen alaisuudessa.¹⁶⁵

Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry (2005)

Helsingiläinen Miika Vanhapiha muutti vuonna 2003 työnsä vuoksi Turkuun ja aloitti historiallisen miekkailun harjoitusten ohjaamisen School of European Swordmanshipin haarana nimellä Turku Branch. Jo vuodesta 2001, turkulaisesta budoseura Shaolinin kaveripohjalta toimineesta ja SES-oppien mukaisesti harjoitelleesta pienimuotoisesta treeniryhmästä tuli apuopettajaksi Jyrki Talonen. Miekkailun harrastus sai innostuneen vastaanoton ja harjoituksiin saapui myös WarusSeppäin Killan (ks.) jäseniä.

30.6.2017 ja puhelinkeskustelu 30.6.2017; Yhdistysnetti. <http://yhdistysrekisteri.prh.fi/etusivu.htm>

¹⁶⁵ Hanna Kallio (puheenjohtaja, Tavastia Fencing Society ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto

Jälkimmäisessä seurassa viralliset miekkailuharjoitukset keskeytettiinkin vuodeksi kiltalaisten harjoittellessa Turku Branchissä. Seurojen välinen yhteistoiminta on sittemmin jatkunut hyvissä merkeissä, esimerkiksi toisinaan yhteisten harjoitusten muodossa.

Miika Vanhapiha toimi puoliammattimaisena miekkailunopettajana toiminimellä ja harjoitusmaksut Turku Branchissä olivat luonnollisesti selvästi korkeammat kuin yhdistyspohjaisissa seuroissa. Oman yhdistyksen puuttuminen vaikutti siinä mielessä harrastukseen, että Turku Branch ei voinut anoa esimerkiksi Turun liikuntalautakunnalta avustuksia. Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:n (THMS) perustamiskokous pidettiin 15. lokakuuta 2005. Perustajajäsenet olivat Juha Jäykkä, Matti Ropo, Mikko Sillanpää, Karolina Suominen, Jyrki Talonen, Pirjo Toivio, Torsti Toivola ja Miika Vanhapiha¹⁶⁶.

SES Turku Branchin ensimmäinen julkinen näytös Naantalin Birgittalaispäivillä heinäkuussa 2004. Oikean puolimaisessa kuvassa Jyrki Talonen (vas.) hyökkää Torsti Toivolan puolustaessa. Jälkimmäisestä tuli myöhemmin THMS ry:n ensimmäinen puheenjohtaja. Vasemmassa kuvassa Turku Branchin jäseniä ko. näytöksessä Jyrki Talonen (vas.), Torsti Toivola, Pirjo Toivio, Karolina Suominen ja Juha Jäykkä. Tilaisuuden juonsi seuran silloinen pääohjaaja, Miika Vanhapiha. Kuvat: Jyrki Talosen kuva-arkisto.

sähköpostitse 24.9.2017 ja 8.10.2017.

¹⁶⁶ Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:n jäsenrekisteri ja perustamisasiakirja.

Vuonna 2007 uudeksi treenivastaavaksi tuli irlantilainen Kevin O'Brien ja myöhemmin Mira Aaltio, toiminta muotoutui nyt vapaaehtoisen yhdistystoiminnan pohjalta. THMS:n keskeisin oppimateriaali on Fiore dei Liberiin teos *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409), mukailen SES-organisaation opetusohjelmaa. Muita ovat *I.33* ja satunnaisesti esimerkiksi saksalainen pitkämiekka, johon on saatu oppia niin WarusSeppäin Killasta kuin EHMS:sta. Syksyllä 2016 seura järjesti yhteistyössä Ilkka Hartikaisen kanssa bolognalaisen miekkailun alkeiskurssin, mutta harjoittelu ei ole ainakaan toistaiseksi tältä osin jatkunut.

THMS:n piirissä heräsi vähitellen vuoden 2013 aikana kiinnostusta historiallisen miekkailun kilpailutoimintaan, johon on haettu vaikutteita muun muassa kansainvälisestikin kilpailuissa menestyneen Espoon Historiallisen Miekkailuseura ry:n (ks.) parista. THMS on järjestänyt säännöllisesti leirejä kutsuen viime vuosina myös SES-organisaation ulkopuolisia opettajia Suomen lisäksi Ruotsista. THMS järjesti oman kansallisen kesäleiritapahtumansa ensimmäisen kerran vuonna 2015. Lisäksi THMS on järjestänyt Turun Linnan Turnajaisten historiallisen miekkailun kilpailutapahtuman alusta (2016) lähtien, jolloin seuran jäsen Niko Tanhuanpää saavutti turnauksessa pronssia. THMS:n jäseniä on osallistunut myös Nordic Leaguen kilpailuihin.¹⁶⁷

Vaasan Miekkailijat ry – Vasa Fäktare rf (1997/2009)

Vaasan Miekkailijoiden (VaMi) harjoitukset on jaettu kahteen osa-alueeseen: Olympiamiekkailuun ja historialliseen miekkailuun. Ensin mainitussa seuran pääase oli kalpa. Olympiamiekkailu päättyi VaMi:ssa vuonna 2016 harrastajien vähyteen. Samalla päättyi VaMi jäsenyys Suomen Miekkailu ja 5-otteluliitto ry:ssä.

Vaasan Miekkailijoiden HEMA-jaosto perustettiin vuonna 2009 Antti Kuusiniemen,

¹⁶⁷ Ks. myös Talonen, Jyrki. Yhdistyksen historiaa. Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:n hallituskäsikirja, päivitetty versio 2016, 4-6.

Juuso Maijasen ja Sebastian Wilhelmssonin toimesta. Historiallisessa eurooppalaisessa miekkailussa pääaseina ovat seurassa pitkämiekka ja tikari. Seurassa harjoitellaan säännöllisesti sekä saksalaisen Liechtenauerin että Fiore Dei Liberin italialaisen koulukunnan pitkämiekkaoppeja. Lisäksi VaMi:n treeniohjelmaan kuuluu miekka ja kupurakilpi (I.33) sekä aseeton kamppailu. Organisatorisesti Vaasan Miekkailijoiden HEMA-toiminta on ollut itsenäistä eikä jaosto ole kuulunut esimerkiksi SES:iin (ks.). Seuran jäseniä on osallistunut myös Nordic Leaguen kilpailuihin. Kesällä 2017 VaMi järjesti historiallisen miekkailun alkeiskurssin myös junioreille eli 7-13 -vuotiaille lapsille, joka on poikkeuksellista suomalaisen historiallisen miekkailun toiminnassa.¹⁶⁸

WarusSeppäin Kilta ry (1997)

Turkulainen WarusSeppäin Kilta (WSK) on Suomen vanhin historiallisten eurooppalaisten kamppailutaitojen seura. Sen ovat perustaneet Mikko Flemming, Reija Marjoluoto, Marko Saari ja Kauko Väinölä elokuussa 1997. Tarkoituksena oli luoda yhdistys kaikille eurooppalaisista, keskiaikaisista ja renessanssin aikaisista aseista ja varusteista kiinnostuneille – mahdollisuuksia niiden tutkimiseen ja rekonstruointiin. Yhdistyksen virallinen nimi on Varusseppäin kilta ry, mutta heidän itsensä käyttämä versio, WarusSeppäin Kilta, on levinnyt myös yleiseen käyttöön. WarusSepät ovat kutsuneet myös ulkopuolisia opettajia pitämään seminaareja kuten esimerkiksi Guy Windsorin jo ennen Turun Historiallisen Miekkailun Seura ry:n (ks.) perustamista, saksalaisen Stefan Dieken ja tanskalaisen Mikkel Mønstedin.

Vaikka kilpailutoiminta ei kuulu seuran harjoitusohjelmaan, osallistuivat Timo Kilpiö vuonna 2016 ja Niklas von Schöneman vuonna 2017 Turun Linnan Turnajaisiin, jälkimmäisen sijoittuessa alkuottelujen jälkeen jaetulle neljännelle sijalle. Finaaleissa tie pysähtyi kuitenkin puolivälieriin.

¹⁶⁸ Sebastian Wilhelmsson (VaMi ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 15.6.2017 ja 30.6.2017; Vaasan Miekkailijat ry. [Viit. 30.5.2017]. <http://vaami.blogspot.fi/p/suomeksi.html>

WSK tarjoaa asiantuntemustaan, varustevuokrausta, konsultointia ja esiintyjä erilaisille tahoille kuten museoille, elokuva-, video- ja teatteriproduktioihin sekä erilaisille keskiaikapäiville. WSK on tullut tunnetuksi paitsi saksalaisen tradition asiantuntijana myös jäsentensä valmistamista varusteista, joista osa on varsin korkeatasoisia. Haarniskoidun taistelun harjoittelu onkin iso osa yhdistyksen toimintaa (ks. myös liite 4). WarusSeppäin Killan pitkän linjan tutkimustyötä on nykyään alettu arvostaa enemmän ja Marko Saaren opeille on löytynyt käyttöä eri puolilla Suomea. WSK:n toimintaa on käsitelty myös päätekstissä.¹⁶⁹

Vorschlag Helsinki ry (2013)

Vorschlag on EHMS ry:n (ks.) perustama ja sen eräänlaisena Helsingin ”sivuhaarana” hetken aikaa toiminut, enemmänkin ehkä muodollinen yhdistys, kunnes EHMS sai harjoitustilat Helsingin kaupungin puolelta.

The West Finland Broadsword Academy (2014)

The West Finland Broadsword Academyn perusti vuonna 2014 Timo Seppälä yhdessä Tero Ulvisen (ks. liite 2, EMAC) kanssa. Seuran perustaminen niveltyi luonnollisena osana The Catheran Society Broadsword Academy Apprenticeship Program- ohjelmaan, jonka kautta Seppälä opiskeli Christopher Scott Thompsonin alaisuudessa skotlantilaista miekkailua. WFBA on toistaiseksi ainoa Skandinaviassa toimiva Catheran-seura.

Christopher Scott Thompson perusti Catheran Societyn vuonna 1998 muutaman ystävänsä kanssa voidakseen tutkia Skotlannin Ylämaan aseiden, kuten korikahvamiekan, kilven (*targe*) ja Lochaber kirveen historiallista käyttöä. The Catheran Society oli toisaalta tutkijayhteisö ja toisaalta skottimiekkailua harrastavien ryhmien löyhä verkosto. Vuonna 2001 Thompson julkaisi omakustanteena oppaan *Lannaireachd*:

¹⁶⁹ Marko Saari (WSK ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 22.7.2017; WarusSeppäin Kilta. [Viit. 30.5.2017]. www.warussepat.fi

Gaelic Swordsmanship. Vuonna 2006 Thompson virallisti oman koulunsa nimellä The Ceteran Society Broadsword Academy. Ceteran-systeemi sisältää kuuluisien Ylämaan rykmenttien, kuten The Black Watchin sekä vanhempien klaaniajoilta peräisin olevien miekkailuperinteiden metodeja. Kaikki tekniikat ja aseet noudattavat samoja periaatteita, joihin viitataan englanniksi termillä The Ceteran System, gaelin kielellä Iomairt Airm. Keskeisinä lähteinä ovat ko. aikakauden miekkailu- ja sotilasoppaat.

Timo Seppälä oli harjoitellut viikinkimiekkailua historiaharrastuksensa vuoksi useita vuosia. Hän halusi löytää mahdollisia lähteitä, joita voisi hyödyntää viikinkimiekkailun puolella. Skotlantilaisten ja viikinkien välillä oli ollut paljon vuorovaikutusta. Esimerkiksi Hebridien saarten asukkaat tunnettiin nimellä Gall-Ghaedhil, eli viikinki-gaelit. Nämä viikinki-gaelit käyttivät taistellessaan viikinkien pitkäveneitä, aseita ja suojarahusteita. Mutta he puhuivat gaelin kieltä ja identifioivat itsensä skotlantilaisiksi. Seppälälle tuntui luonnolliselta etsiä lisätietoja lähtemällä liikkeelle skottimiekkailusta. Lisäpainoa asiaan toi se, että skottimiekkailu tunnettiin siitä, että se oli säilyttänyt monia sellaisia vanhahtavia piirteitä, jotka mannereurooppalaisesta miekkailusta olivat jo kadonneet. Esimerkiksi Skotlannissa, erityisesti Ylämaalla, leveäteräisen miekan käyttö jatkui paljon pitempään kuin muualla Euroopassa.

Timo Seppälä löysi Thompsonin ja The Ceteran Society Broadsword Academyn alkusyksystä 2012. Myöhemmin skottimiekkailu itsessään imaisi hänet täysillä mukaansa. Skotlantilaisen miekkailun perustekniikka on hyvin suoraviivaista ja monesta muusta tyylistä poikkeavaa. Lisäksi Brittiläisen imperiumin iskujoukkoina Ylämaa rykmenttien osallistuminen vuosisatojen aikana taisteluihin ympäri maailmaa on luonut tälle miekkailutyylille jatkumon, jota ei välttämättä muilla tyyeillä juurikaan ole. Brittiläisen imperiumin aikana Ylämaan rykmentit käyttivät miekkojaan menestyksellisesti niin Euroopassa, Amerikassa, Afrikassa kuin Aasiassakin aina 1800-luvulle asti. Itse asiassa viimeinen tiedetty taistelukäyttö on ilmeisesti tapahtunut toisessa maailmansodassa Normandian maihinnousussa. Miekka ei tietenkään kuulunut enää sotilaan vakiovarustuksiin, mutta erään skotin kerrotaan tuoneen miekkansa mukanaan taistelutoimiin.

WFBA:n harjoittelema systeemi jakautuu viiteen osa-alueeseen:

I) Regimental-tyyliin, jonka perusteet ovat 1800-luvun skottirykmenttien yksinkertaistetussa, mutta tehokkaassa sotilasmiekkailussa.

II) Vanhaan tyyliin, jonka perusteet ovat jakobiittiajan (esim. noin 1688–1751) kiertelevien kehägladiaattoreiden tyyliin.

III) Miekka ja Targe –tyyliin, joka keskittyy miekan ja kilven, sekä myös muiden aseyhdistelmien, yhteiskäyttöön.

IV) MacGregoriin ja muihin lisätyyleihin. Archibald MacGregor kiersi Skotlannissa 1700-luvulla opettaen miekkailua. Hän kirjoitti teoksen *Lecture on the Art of Defence* (1791). Näillä osa-alueilla voidaan tutustua lähes mihin tahansa mahdolliseen itsepuolustukseen sopivaan välineeseen, niin historialliseen kuin moderniin. Ajatuksena on, että mikä väline tahansa voi olla ase, kun sitä käytetään oikeiden periaatteiden mukaisesti. WFBA:n harjoituksissa onkin kokeiltu kamppailutekniikoiden soveltamista arkipäivän käyttöesineisiin ja harjoituksissa on nähty esimerkiksi kävelykeppejä, lehtiharavia ja lapioita.

V) Claesa. Tämä viittaa muinaisissa Gaelilaisissa legendoissa viitattuihin epätavallisiin taitoihin ja tekniikoihin.

The West Finland Broadsword Academyn harjoituspaikkana toimii Ulvisen talli Isossakyrössä. Lisäksi harrastaja voi myös liittyä Apprenticeship Program- ohjelmaan ja saada tämän ohjelman puitteissa videovalmennukseen perustuvaa ohjausta harjoitteluun. WFBA ei ole maksullinen seura, vaan toimii motolla: ”Lahjaksi olemme saaneet ja lahjaksi annamme”. Ks. myös liite 2: Equestrian Martial Arts Club.¹⁷⁰

¹⁷⁰ Timo Seppälä (WFBS), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 17.6.2017; The West

Liite 2

Historialliseen ratsastukseen liittyvät seurat Suomessa

Tässä esityksessä yhdistysten perustamisvuodet on haettu ensisijaisesti seurojen internet-sivuilta ja muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä, jossa ilmoitetaan rekisteröintipäivämäärä.

Equestrian Martial Arts Club ry (2014)

Equestrian Martial Arts Club ry (EMAC) on perustettu vuonna 2014 Kerstin Normanin, Tarja Strömdahlin ja Tero Ulvisen toimesta. Seuran toimintaan kuuluu ratsastusjousiammunta, show-turnajaiset, ns. skill at arms, erilaiset historialliset eurooppalaiset aseet sekä hevos- ja ratsastuskoulutukset. Yhdistys kuuluu Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry:hyn ja seuran jäsenet ovat osallistuneet menestyksellä ratsastusjousiammunnan SM-kilpailuihin.

Pääseura toimii lähinnä Seinäjoen ja Vöyrin alueella, mutta alajaostoja on syntynyt myös muualle maahan. *Spark* (2017) toimii Isossakyrössä, Ylistarossa ja lähialueella muun muassa Ratsastuskoulu Kipinässä ja Stall Falisassa. Spark sai tuolloin oman nimensä, koska muillakin Suomessa toimivilla alajaoksilla oli nimi. *Warriors of West* -alajaosto (2016) toimii pääosin Lounais-Suomen alueella Katariina Cozmein (os. Albrechtin) vetämänä. Tämä alajaosto on osa monenlaiseen ratsastusyrittämiseen erikoistunutta Ibericoa, joka on perustettu Turussa tammikuussa 2006. Toisinaan ko. jaostossa toimii ”vieraillevana tähtenä” myös tunnettu romanialainen ratsastusjousiampuja ja itämaisten kamppailulajien taitaja Mihai Cozmei. Esimerkiksi vuonna 2017 hän voitti

Finland Broadsword Academy. [Viit. 30.45.2017].

<https://thewestfinlandbroadswordacademy.wordpress.com/2015/06/03/the-west-finland-broadsword-academy-2/> ; ks. myös <https://cateransociety.wordpress.com/the-mentors-council/> ; ks. myös Forte, Angelo; Oram, Richard; Pedersen, Frederik. *Viking Empires* (2005), 220.

Yhteystiedot: Christopher Scott Thompsoniin, gilbride100 [at] hotmail.com.

Timo Seppälä, gsm 040 7172185, seppltimo [at] gmail.com

ratsastusjousiammunnan EM-kilpailuissa sekä korealaisluokan että ensimmäistä kertaa järjestetyn yksilösarjan senioriluokan. *Mounted Archers of Kokkola Area* (2017) toimii nimensä mukaisesti Kokkolan alueella ja *Northern Knights* (2017) Kemi-Tornio-Oulun alueella. Yksittäisiä jäseniä on ympäri maata.

EMAC:in toiminta voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: historialliseen ja nykyaikaiseen näkökulmaan. Historiallinen näkökulma perustuu tutkimukseen ja historiallisiin manuaaleihin HEMA:n kaltaisesti. Siinä on tavoitteena toisintaa miten aseita käytettiin harjoitus- ja taistelutilanteissa aiempina aikoina, niin tarkasti kuin se on mahdollista ja turvallista esimerkiksi miekoilla, keihäillä ja peitsillä. The West Finland Broadsword Academyn (ks. liite 1) kautta seurassa on mahdollisuus harjoitella skotlantilaisen miekan käyttöä (Highland Broadsword). EMAC:n jäsen voi halutessaan harrastaa myös jotakin muuta historiallista tyyliä, kuten vaikkapa suomalaisen ratsuväen tekniikoita.

Nykyaikaisen käyttötavan näkökulmana yhdistyksessä on urheilu ja show, kuten esimerkiksi show-turnajaiset ja *tent pegging*, joka viittaa vanhan ratsuväen harjoituksenomaisiin peleihin suoritettuna maassa oleviin kohteisiin. Moderniin näkökulmaan kuuluvat lisäksi muut vastaavat kansainvälisesti harrastetut, alalla urheiluksi luokiteltavat lajit, joissa käytetään aseita hevosen selästä. Näissä käytetyt välineet voivat olla modernimpia ja niiden käyttö historiasta poikkeavaa silloin, kun se palvelee esiintymistilannetta ja/tai kun se on kyseisen urheilulajin sääntöjen mukaista.

EMAC ry tekee yhteistyötä ruotsalaisen Dalecarlian Horse Adventuresin kanssa, järjestäen muun muassa The Amazon and Knight School –viikonlopputapahtumia. Näiden kurssien sisältönä ja EMAC:n säännöllisten viikkoharjoituksiemme aiheina ovat muun muassa hevosten koulutus ja ns. siedätys aseisiin sekä muuhun asiaan kuuluvaan välineistöön, kuten esimerkiksi lippuihin. Harjoituksiin kuuluu myös historiallisten aseiden kuten jousen, miekan, keihään ja peitsen käyttö niin jalkautuneena kuin hevosen selässä; ratsastajan ja hevosen erityisvarusteisiin perehtyminen; ratsastusjousiammunta sekä hevosen ollessa laukassa pienten renkaiden poimiminen maasta ja muilta korkeuksilta edellä mainittuja aseita apuna käyttäen. Lisäksi toimintaan kuuluu

monipuolisesti hevosen hallintaa ja aseiden käsittelytaitoa mittaava ns. skill-at-arms – rata ja show-esitysten harjoittelu.

EMAC:n jäsenet ovat saaneet useita kertoja opetusta myös iranilaiselta Ali Ghoorcianilta (ks. tark. Etelä-Suomen Ratsujousiampujat) ja romanialaiselta Mihai Cozmeiltä. EMAC:n jäsenet ovat kilpailleet ja harjoitelleet useita kertoja myös ulkomailla. Uusimpana on viiden jäsenen osallistuminen juhannuksena 2017 ratsastusjousiammunnan EM-kilpailuihin.

Kesäkuussa 2016 EMAC järjesti yhdessä Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry:n ja West Finland Broadsword Academyn kanssa ensimmäisen kerran Suomessa ratsujen selästä käydyin historiallisen miekkailun kilpailun, "Hakkaa Päälle 2016". Voittajaksi tuli The West Finland Broadsword Academyn Tero Ulvinen. Turnaus järjestettiin kutsukilpailuna.¹⁷¹

Espoon Historiallisen Miekkailun Seura ry (2010)

Pääkaupunkiseudulla EHMS ry on tutustunut historialliseen ratsastukseen Marko Hanhisuannon ja Hanna Kallion järjestämällä alkeiskursseilla syksyllä 2016 ja keväällä 2017 (ks. tark. liite 1, EHMS ja Tavastia Fencing Society ry).¹⁷²

¹⁷¹ Tero Ulvinen (EMAC ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 18.6.2017; Equestrian Martial Arts Club ry. [Viit. 2.6.2017]. <http://equestrianmartialarts.fi/> ; Horseback Archery European Championships, 23, 24, 25 June 2017, Equestrian Federal Park, Lamotte-Beuvron (France). Pressrelease.

Mika Vesterinen, Historiallinen miekkailu (Hema) Suomessa –online artikkelin ylläpitäjä, on käyttänyt historialliseen ratsastukseen viittaavasta harjoittelusta termiä ”ratsuhema”. Nimitys onkin lyhyt ja ytimekäs. Se on tietenkin vain osa historiallisen ratsastuksen kokonaisuudesta, sillä ”ratsuhema” viittaa käsitteellisesti hevosen kanssa suoritettaviin kamppailutaitoihin – yleensä ratsun selässä istuen.

¹⁷² Vesterinen, Mika. Historiallinen miekkailu (Hema) Suomessa. [Päivitetty 13.9.2017]. [Viit. 22.10.2017]. www.swordman.fi

Etelä-Suomen Ratsujousiampujat ry (2016)

Etelä-Suomen Ratsujousiampujat ry:n (ESRAJA) tarkoituksena on edistää ratsujousiammuntaa sekä muita ratsutaisteluun perustuvia lajeja Etelä-Suomen alueella. Yhdistys järjestää viikoittaisten harjoitusten lisäksi kursseja ja kilpailuja. ESRAJA kuuluu Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry:hyn (SRJL) ja sitä kautta sekä World Horseback Archery Federationin että International Horseback Archery Associationin alaisuuteen.

Etelä-Suomen alueella toimii tällä hetkellä kaksi SRJL:n hyväksymää ratsastusjousiammuntakouluttajaa, Anna Minkkinen ja Marko Suhonen (ks. SRJL). Lisäksi ESRAJA:n kursseilla on opettajina vierailevia suomalaisia ja kansainvälisiä ratsujousiampujia.

Anna Minkkinen on harrastanut ratsastusta koko ikänsä painottuen viime vuosina historialliseen ratsastukseen. Hän aloitti ratsastusjousiammunnan tavoitteellisen harjoittelun kevättalvella 2016. Minkkinen on Turun Linnan Turnajaisissakin 2016 luennoitsijana vierailleen iranilaisen ratsastusjousiammunnan kaksinkertaisen maailmanmestarin Ali Ghoorchianin valmennettava. Ghoorchian puolestaan on maailmanjärjestön WHAF:n hyväksymä ensimmäisen eli korkeimman tason ratsastusjousiammuntaopettaja, joita on vain kolme maailmassa. Minkkinen järjestää Suomessa ratsastusjousiammuntakursseja ja on ollut mukana ESRAJA:n perustamisessa.

ESRAJA järjestää viikoittain ratsujousiammuntaharjoituksia eri puolilla Etelä-Suomea. Harjoitustoimintaa pyörittävät Jatilan ratsujousiammunnan treenirinki, Hempyölin ratsujousiammunnan treenirinki ja ESRAJA:n Turun Alueen Treenirinki.¹⁷³

Historiallisen Ratsastuksen Seura ry (2013)

Historiallisen Ratsastuksen Seura ry (HRS) toimii Rohan Tallien (ks.) yhteydessä. Seuran

¹⁷³ Etelä-Suomen Ratsujousiampujat Ry. [Viir. 2.6.2017]. <https://esraja.wordpress.com/>

tarkoituksena on edistää tietoutta ja käytäntöä historiallisista ratsastus- ja hevosmiestaidoista, alkaen vanhoista taisteluissa käytetyistä menetelmistä ja liikkeistä, eurooppalaisesta työratsastusperinteen harjoitteista (ns. working equitation) aina myöhäisbarokin klassiseen ratsastukseen asti. Yhdistys toimii valtakunnallisesti ja kuuluu Suomen Ratsastajainliitto ry:hyn.

HRS:n piirissä on luotu Suomessa noudatettavat viralliset kilpailu- ja rataohjeet, säännöt sekä tasoluokitusjärjestelmät HRS:n alaisuudessa harjoittaviin lajeihin. HRS kouluttaa myös tuomareita ja jakaa tuomarioikeuksia yhdistyksen lajeihin. Ohessa on nimityksiä niistä lajeista, joita HRS:ssa harjoitellaan (ks. tark. pääteksti): Skill at Arms, jousting, melée, ratsujousiammunta, working equitation, alta escuela, doma vaquera ja klassinen ratsastus.

Keskeisin näitä lajeja yhdistävä tekijä on, että ratsastajan paino- ja ns. pohjeavut muodostuvat tärkeimmäksi osaksi ratsastusta käsien pysyessä suhteellisen vapaina muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi aseiden tai työvälineiden käyttöön.

Aseiden käytön perusteissa sovelletaan oppeja HEMA:n piirissäkin käytettävistä traditioista, kuten Fiore De Liberin teoksesta *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409) ja saksalaisen keskiaikaisen Liechtenauerin perinteestä. Hevostaidoissa on otettu vaikutteita monien muiden lisäksi Dom Duarten klassikkoteoksesta *Livro Da Ensignança De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438).¹⁷⁴

Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry (2007)

Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seuran (JHMS, ks. myös liite 1 ja 4) historiallisen ratsastusopetuksen pääohjaajina toimivat Kirsi Haasanen ja Tuuli Salmi. Ensimmäisiä kokeiluluontoisia harjoitteita aseiden hallinnassa myös hevosen selästä tehtiin jo vuonna 2010 Kirsi Haasanen hankkiessa ensimmäisenä oman hevosen. Vuonna 2012 JHMS:ssa

¹⁷⁴ Historiallisen Ratsastuksen Seura ry. [Viit. 2.6.2017]. www.hirs.fi/

alettiin harjoitella enemmän erilaisia asetaitoja ratsain, muun muassa ns. mounted skills at arms -rataa keihäin, miekoin ja kirvein. JHMS:n ratsastajat esiintyivät ensimmäistä kertaa ratsain vuoden 2013 Tupaswillan keskiaikamarkkinoilla, pienessä turnajaisshowssa.

Seuraavana vuonna (2014) he osallistuivat ruotsalaisen Dalecarlian Horse Adventures –ryhmän Amazon & Knight School -leireille Ylistarossa keväällä ja syksyllä. Vähitellen harrastajia tuli toimintaan enemmän ja kiinnostus nimenomaan Fiore dei Liberin teoksen *Fior di Battaglian* (noin 1404–1409) hevososiota kohtaan kasvoi. Elokuussa 2014 seurassa aloitettiin varsinaisesti ko. teoksen hevostaitojen harjoittelu. Tämä oli luontevaa, sillä JHMS:n muu historiallinen miekkailu oli perustunut jo aiemmin ko. manuaaliin.

JHMS:ssa harjoitellaan hevostaitoja nykyään historiallisten lähteiden mukaisesti. Hevosilla pääsee harjoittelemaan vasta, kun alkeiskurssin materiaali on tullut tutuksi ja harrastajalla hyvä kontrolli aseisiinsa. Pääasiallisina lähteinä ovat, jo edellä mainitun Fiore dei Liberin lisäksi, Portugalin kuninkaan Dom Duarten laatima opas *Livro Da Ensignança De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438). Lisäksi lukemistoon kuuluu aikakauden tekstejä ja klassisen ratsastuksen teoksia, kuten William Cavendishin *A General System of Horsemanship* (1658) sekä satunnaisesti muut HEMA-lähteet saksalaisen koulukunnan puolelta. JHMS on hakenut oppia edelleen myös ulkomaisilta alan osaajilta, esimerkiksi kutsuen seminaarille opettajaksi tanskalaisen Peter Als Nervingin, Axelved Historic Fencing Society’sta.

Ratsastusjousiammuntaa JHMS:ssa puolestaan on harjoiteltu vuodesta 2013 Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry:n alaisuudessa.¹⁷⁵

¹⁷⁵ Jukka Salmi (JHMS ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 14.6.2017; Jyväskylän Historiallisen Miekkailun Seura ry. [Viit. 2.6.2017].
www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/hevostaidot/

Lännenratsastus – Suomen Ratsastajainliitto ry

Osaltaan historialliseen ratsastukseen viittaava tai vanhoista työmetodeista ammentava lännenratsastus, eli ns. *western riding*, on ollut vuodesta 1994 lähtien Suomen Ratsastajainliiton (SRL) hyväksymä virallinen laji. Se on kehittynyt nykyiseen muotoonsa karjapaimenten käytännön työn pohjalta.

Lännenratsastuksessa kilpaillaan noin kahdessakymmenessä hyvin erilaisessa lajissa, jotka vaihtelevat hevosten rakennearvosteluista ja esittämisestä aina karjankäsittely- ja hevosmiestaitoluokkiin saakka. Euroopassa eläinsuojelulaki kieltää joihinkin lajeihin liittyvän elävien vasikoiden lassoamisen, mutta karjanerotteluluokissa käytetään elävää karjaa – niissä eläimet eivät ole vaarassa vahingoittua.

Suomessa käytettävät kilpailusäännöt on käännetty soveltaen American Quarter -hevosyhdistyksen (AQHA), kansainvälisen reining-yhdistyksen, National Reining Horse Associationin (NRHA) ja Fédération équestre internationalen (FEI) eli Kansainvälinen Ratsastajainliiton sääntöjä. AQHA:n sääntöjä käytetään lännenratsastuskilpailuissa koko maailmassa.

Laji on hyvin monipuolinen ja myös Suomessa järjestetään vuosittain parikymmentä eritasoista ja erilaista lännenratsastuskilpailua. Suomen mestaruuksista lajin kuninkuuslajina pidetyssä, ns. reiningissä, on järjestetty vuodesta 2007 alkaen. Tämä laji on ollut vuodesta 2000 myös FEI:n alainen lännenratsastuslaji.

Suomessa kilpaillaan vuosittain lajimestaruuksista lisäksi western pleasuressa, western horsemanshipissa, trailissa ja western ridingissa. Näiden neljän lajimestaruusluokan yhteistuloksen perusteella jaetaan all around -lajien Suomen mestaruus. Vuonna 2009 Suomessa järjestettiin ensimmäinen kansainvälinen reiningin CRI-kilpailu. Tarkempia

tietoja lännenratsastuksen eri lajeista löytyy Suomen Ratsastajainliiton internet-sivuston kautta: lajit -> lännenratsastus.¹⁷⁶

Rohan Tallit (2005)

Rohan Tallit on yritysmuotoinen ratsutila Kemiönsaarella, jossa harjoitetaan vanhoja historiallisia ratsastus- ja hevostaitoja. Sen ovat perustaneet vuonna 2005 Anu ja Jaakko Nuotio. Opetusohjelmaan kuuluu hevosen kanssa harjoitettavia taistelutaitoja miekan, keihään, peitsen ja ratsujousen kanssa sekä hevosakrobatia, jota aikoinaan käytettiin muun muassa vihollisen hämäämiseksi taisteluissa. Lisäksi Rohan Talleilla harjoitellaan

Rohan Tallien perustajat ja Turun Linnan Turnajaisten järjestelyjen päävastuun kantaneet Anu (vas.) ja Jaakko Nuotio kertomassa yleisölle historiallisesta ratsastuksesta TLT 2017 tapahtumassa heinäkuussa. Kuva: Jyrki Talonen.

¹⁷⁶ Suomen Ratsastajainliitto ry/Lännenratsastus. [Viit. 2.6.2017]. www.ratsastus.fi/lannenratsastus/

Working Equitationin (ks.) saloja. Rohan Talleilla toimii myös valtakunnallinen Historiallisen Ratsastuksen Seura ry (ks.).

Kesäisin Rohan Tallit kiertää Suomea ja muuta Eurooppaa speaktaakkelimaisen turnajaisshown kanssa. Turnajaisesitys on historiallisten hevosturnajaisten mukainen juonellinen ratsuritareiden taistelutaitojen näytös. Rohan Tallit toimittaa ja kouluttaa hevosia, ratsastajia ja autenttisia varusteita televisio- ja elokuvatuotantoihin.

Vuonna 2016 ensimmäistä kertaa järjestetty eurooppalaisten historiallisten lajien kilpailutapahtuma, Turun Linnan Turnajaiset, oli Rohan Tallien ideoima ja he ovat edelleen päävastuussa järjestelyistä.

Rohan Tallien käyttämät tekniikat perustuvat muun muassa seuraaviin historiallisiin kamppailuoppaisiin, joista osa on tuttuja myös HEMA:n piiristä: Fiore dei Liberiin *Fior di Battaglia* (noin 1404–1409), Johannes Liechtenauerin keskiaikainen saksalainen traditio ja Dom Duarten *Livro Da Ensignanca De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438).¹⁷⁷

Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry (2010)

Ratsastusjousiammunta laajasti ja yksinkertaisesti ajateltuna tarkoittaa kaikkea sellaista jousiammuntaa mikä tapahtuu hevosen selästä – oli sitten kyse tauluammunnasta tai vaikkapa metsästyksestä. Yleisimmin ratsastusjousiammunta (engl. *horseback archery* tai *mounted archery*) mielletään kuitenkin vaativaksi urheilulajiksi, jossa hevosen laukatessa tietyn tyyppistä rataa pitkin, ammutaan nuolia yhteen tai useampaan tauluun mahdollisimman tarkasti ja nopeasti perinteisellä käsin viritettävällä jousella. Jousiammunnan rinnalla saatetaan monesti harjoitella myös miekka- ja keihästekniikoita.

Keväällä 2010 perustetun Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry:n yksi

¹⁷⁷ Rohan Tallit. [Viit. 2.6.2017]. www.rohan.fi

perustajajäsenistä on yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja Marko Suhonen. Hän on harrastanut lajia vuodesta 2009 alkaen. Suhonen on toiminut alusta lähtien liiton kouluttajana ja esiintynyt erilaisissa yleisötahtumissa sekä mediassa mainostaen lajia. Hän on kilpaillut niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla ja on tällä hetkellä kaksinkertainen ratsastusjousiammunnan Suomen mestari. Lajin ensimmäiset SM-kilpailut pidettiin vuonna 2015.¹⁷⁸

Working Equitation Finland ry (2016)

Working Equitation Finland ry (Wefi) perustettiin vuonna 2016 lajin kansalliseksi kattojärjestöksi. Se oli ollut yhdistyksenä jo kolmisen vuotta aiemmin, mutta tuolloin toiminta hiipui. Working Equitation (WE) eli työratsastus on lähtöisin Etelä-Euroopasta. Laji ja erityisesti sen kilpailut kehitettiin tavoitteena vaalia eri maiden perinteisiä tapoja työskennellä hevosen kanssa ratsain pelloilla, maataloilla ja karjanajossa. Lisäksi WE:ssä pyritään säilyttämään muitakin kulttuurillisia hevosperinteitä.

Kilpailutapahtuman tehtävärata sisältää erilaisia portteja, tiukkoja kulmia, puomeja, peruutuksia ja nopeita siirtymisiä laukan ja käynnin välillä. Working Equitation ensimmäiset EM-kilpailut järjestettiin Italiassa vuonna 1996. Nykyisin virallisia kilpailuja järjestetään lajin alkuperämaiden Espanjan, Italian, Portugalin ja Ranskan lisäksi Alankomaissa, Belgiassa, Isossa-Britanniassa, Itävallassa, Ruotsissa, Saksassa, San Marinossa, Sloveniassa, Sveitsissä, Tšekeissä sekä Euroopan ulkopuolella Australiassa, Brasiliassa, Kolumbiassa, Meksikossa ja Yhdysvalloissa.

Lajia säätelee maailmanlaajuisesti World Association for Working Equitation (WAWE). Sen laatimat säännöt koskevat kaikkia kansainvälisiä kilpailuja. Lisäksi jokaisella maalla on omat Working Equitation –organisaationsa, jotka muokkaavat WE:n sääntöjä

¹⁷⁸ Suomen Ratsastusjousiampujain Liitto ry. [Viit. 3.6.2017]. <http://srjl.fi/>

yhteensopiviksi maiden omien ratsastusliittojen kanssa. Suomessa lähiajan tavoitteena on saada WE maamme Ratsastajainliiton alaisuuteen.¹⁷⁹

¹⁷⁹ Jaakko Nuotion haastattelu Turun Linnan Turnajaiset 2017 –tapahtumassa, 14.7.2017; Working Equitation Finland ry. [Viit. 2.6.2017]. www.wefi.fi

Liite 3**Buhurt-seurat Suomessa**

Tässä esityksessä yhdistysten perustamisvuodet on haettu ensisijaisesti seurojen internet-sivuilta ja muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä, jossa ilmoitetaan rekisteröintipäivämäärä.

Medieval Combat Sport Finland ry (2014)

Medieval Combat Sport Finland ry (MCSF) on vuonna 2014 Espooseen rekisteröity lajin kansallinen katto-organisaatio, joka perustettiin melkein heti buhurtin saapessa Suomeen. Jo vuonna 2014 MCSF liittyi kumppanuusjäsenenä valtakunnalliseen liikunta- ja urheiluorganisaatio VALO:on Lajille saatiin sitä kautta oma lisenssivakuutusopimus vuoden 2015 alussa. VALO:n ja Olympiakomitean yhdistyttyä vuonna 2017 MCSF hyväksyttiin kumppanuusjäseneksi Suomen Olympiakomiteaan.

Maajoukkueet sekä miesten että naisten puolelta ovat osallistuneet lajin MM-kilpailuihin nimeltä Battle of the Nations. Kansainvälisellä tasolla paras sijoitus on naisten maajoukkueen tällä kertaa IMCF-organisaation MM-pronssi 3vs3 -sarjassa. MCSF ry haluaa kasvattaa lajia Suomessa viralliseksi urheilulajiksi sekä yhdistää kulttuuria ja urheilua (ks. tark. pääteksti).

Helsinki Medieval Combat ry (2016)

Helsinki Medieval Combat ry (HMC) on pääkaupunkiseudulla toimiva buhurt-seura.

Kivuttaret (2016)

Kivuttaret on vuonna 2016 perustettu pelkästään naisista koostuva buhurt-tiimi. Naiset

tulevat eri seuroista, eri paikkakunnilta. Kivuttariin kuuluu tällä hetkellä Pauliina Frimodig, Anni Hiro, Minttu Junnola, Roosa Järvinen, Marie-Therese Olenius, Tinja Sarkanen, Sanna Suomela ja Eeva Tankka.

Suomen ensimmäinen naisten buhurtin joukkotaistelu järjestettiin Nosturi Knight Cup 3:ssa 2vs2 sarjassa, 26. maaliskuuta 2016. Siihen osallituivat Sanna suomela (Helsinki Medieval Combat), Roosa Aaltonen (MCS Tampere), Eeva Tankka (MCSF Lappeenranta) ja Anni Hiro (MCS Tampere).

Kivuttaret ovat menestyneet vuonna 2017 myös kansainvälisesti voittaen IMCF-organisaation MM-kilpailuissa pronssia ja Old Tallin Cup –kisoissa hopeaa. Suomessa järjestetyssä Vanaja Tournament –tapahtumassa joukkue saavutti kultaa.¹⁸⁰

MCS Satakunta (2017)

MCS Satakunta on Porin alueella toimiva buhurt ryhmä, jonka puuhamiehenä on muun muassa Timo Laakso.

MCS Tampere (2016–2017)

MCS Tampere oli ko. kaupungissa noin vajaat pari vuotta toiminut buhurt-seura. Se lopetti toimintansa, kun Porin ja Tampereen ryhmät saivat tarvittavan määrän ottelijoita omiin joukkueisiinsa. Tampereelle perustettiin Muurinmurtaja Buhurt ry, Porin joukkue otti nimen MCS Satakunta.¹⁸¹

¹⁸⁰ Kivuttaret. [Viit. 20.9.2017] https://fi-fi.facebook.com/pg/kivuttaret/about/?ref=page_internal

¹⁸¹ Mikko Jalonen (Muurinmurtaja Buhurt ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 24.9.2017.

MCSF Jyväskylä (2014)

MCSF Jyväskylä on rekisteröimätön yhdistys, jonka toiminta aloitettiin vuonna 2014. Perustajajäsenet ja alusta asti toiminnassa mukana ovat olleet pääasiassa Juri Lönn, Juhani Salonen ja Sami Törmänen. Vuosittaiseksi perinteeksi ja tärkeimmäksi yksittäiseksi uusien harrastajien hankkimiskanavaksi muodostunut syksyn buhurt-tapahtuma, Start-Up –treenileiri, joka oli alkujaan MCSF Jyväskylän järjestämä.

Rekisteröityä yhdistystä ei ole katsottu tarpeeksi perustaa, koska kaikki perustajajäsenet ja käytännössä lähes jokainen seurassa aktiivisesti treenannut on myös Maahinkainen ry:n (ks. liite 4) jäsen. Toiminnan ollessa pienimuotoista sitä on pyöritetty osittain Maahinkaisen kautta, osittain jäsenten omalla kustannuksella. Myös seuran värit ja heraldiikka tulevat suoraan ns. maahinkaiskaartin väreistä.¹⁸²

*Medieval Fight Club Lappeenranta ry (2017)**ja**HMB Lappeenranta ry (2014)*

Medieval Fight Club Lappeenranta ry perustettiin alkuvuodesta 2017, Tommi Havon, Janne Tankan, Sami Hirvisaaren ja Eeva tankan toimesta. Seura jatkaa vuonna 2014 perustetun HMB Lappeenranta ry:n toimintaa. Aiempi seura lakkautettiin harrastajien lopetettua, mutta lajin Lappeenrantaan tuonut Tommi Havo jatkoi toimintaa ilman virallista seuraa. Ensimmäisen Lappeenrantalaisessa yökerhossa järjestetyn otteluillan seurauksena laji sai uuden harrastajan Lappeenrantaan ja myöhemmin seuraavana vuonna toisen. Seura on edelleen pieni: Siinä harjoittelee noin 4-5 panssaroitua taistelijaa. Medieval Fight Club Lappeenranta on ollut kuitenkin äärimmäisen aktiivinen tapahtumien järjestämisessä sekä tapahtumiin osallistumisessa.

Sekä nykyisen että aiemman seuran taistelijat ovat osallistuneet niin

¹⁸² Juhani Salonen (Maahinkainen ry / MCSF Jyväskylä) henkilökohtainen kirjeenvaihto

kaksintaisteluturnauksiin kuin 5vs5 kilpailuihin. Tommi Havo osallistui lajin MM-kilpailuihin, Battle Of The Nations 2014 Kroatian Trogirissa, joihin myös Suomen virallinen maajoukkue osallistui tuolloin ensimmäistä kertaa. Havo otteli Team Finland 2:ssa sekä Triathlon kaksintaistelussa, jossa hän loukkaantui lievästi käteen ja keskeytti kilpailun. Havo osallistui samana vuonna myös Moskovassa järjestettyyn Dynamo Cup 5vs5 kilpailuun.

Vuonna 2015 Tommi Havo osallistui Hämeen Linnassa järjestetyn Vanaja Tournamentin Triathlon kategoriaan sijoittuen sijalle neljä kansainvälisten ja suomalaisten kilpailijoiden joukossa. Samana vuonna Havo oli ainoa suomalainen Triathlon kaksintaistelija Battle Of The Nations MM-kilpailuissa Prahassa ja sijoittui 17. sijalle. Suomalaisia oli paikalla kahden joukkueen verran 5vs5 kategoriassa. Osallistujia oli 32 maasta.

Vuonna 2016 ja 2017 Havo jätti MM-kilpailut väliin perhesyistä, mutta voitti kultaa vuonna 2016 järjestetyissä Turun Turnajaisissa Profight-kategoriassa sekä hopeaa Triathlon kategoriassa. Seuratoveri Janne Tankka sijoittui Triathlonissa ja Profight-kategoriassa kolmannelle sijalle.

Janne Tankka osallistui Battle Of The Nations MM-kilpailuun 2016 Prahassa Team Finland 2:ssa. Myös seurakaveri Sami Hirvisaari osallistui kilpailuun, mutta Team Finland 3:ssa ja loukkaantui lievästi selkään. Tankka ja Hirvisaari osallistuivat 5vs5 taisteluihin myös Vanaja Tournament 2016:ssa, jossa molemmat loukkaantuivat lievästi.

Vuonna 2017 Barcelonassa ainut Battle Of The Nations kilpailija oli Sami Hirvisaari Team Finland 2:ssa, nyt ilman loukkaantumisia.

Lappeenrannan seura on ollut aktiivinen paikkakunnan yökerhoissa järjestetyissä profight-otteluilloissa, joita on pidetty tähän mennessä kolme. Havo on otellut näistä

jokaisessa, sekä Tampereella vuonna 2016 järjestetyssä otteluillassa, Tampere Knight Fightissa. Havo voitti näissä vastustajansa, paitsi 2016 joulukuussa järjestetyssä Karelia Knight Fight 3:ssa häviten tanskalaiselle Jonatan Rassmussenille. Janne Tankka on ottanut myös osaa otteluiltoihin voittaen niistä yhden ja häviten toisen. Janne Tankka otteli myös WMFC sarjan Profight-ottelun Virolaista Pavel Bondarenkoa vastaan, mutta hävisi tälle varusterikon takia.

Medieval Fight Club Lappeenranta jatkaa tapahtumien järjestämistä sekä osallistuu aktiivisesti jatkossakin turnauksiin Suomessa ja ulkomailla. Seura lisää lajin näkyvyyttä osallistumalla myös promootiomielessä keskiaikamarkkinoille ja muihin vastaaviin tapahtumiin.¹⁸³

Muurinmurtaja Buhurt ry (2017)

Muurinmurtaja Buhurt ry:n perustivat keväällä 2017 Mikko Jalonen, Henna Niskanen ja Katalin Somogyi. Seurassa harjoitellaan fyysisen kuntotreenin lisäksi kaksintaistelutyypistä buhurtia, josta on tarkoitus edetä myös joukkotaisteluihin seuran jäsenmäärän kasvaessa ja varustetilanteen parantuessa. Tampereen Muurinmurtaja Buhurt ry on kasvava buhurt-seura, jossa on tilaa kaikille hyvällä joukkuehengellä varustetuille ja buhurtiin intohimoisesti suhtautuville miehille sekä naisille.¹⁸⁴

Päijät-Häme Medieval Combat ry (2016)

Päijät-Häme Medieval Combat ry:n ovat perustaneet Teemu Juvakka, Teemu Laiho ja Matti Pietilä, elokuussa 2016. Seuran kotipaikka on Lahti. Yhdistyksen toimintaan kuuluu lajin treenaaminen ja jäsenten opastaminen harjoittelun lisäksi varusteiden hankinnassa, korjauksessa ja tekemisessä.

¹⁸³ Tommi Havo (MFC Lappeenranta ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 15.6.2017.

¹⁸⁴ Mikko Jalonen (Muurinmurtaja Buhurt ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse

Seuran jäsenet osallistuvat aktiivisesti ulkomailla sekä Suomessa MCSF:n ja muiden seurojan järjestämiin turnauksiin, otteluihin, tapahtumiin ja treeneihin, ottaen osaa buhurt ja 1vs1 kategorioihin. PHMC ja sen jäsenet ovat myös aktiivisesti olleet mukana järjestämässä tapahtumia Suomessa ja Päijät-Hämeen alueella.

Seuran nykyinen puheenjohtaja Teemu Laiho on ollut mukana lajissa sen Suomeen saapumisesta alkaen ja osallistunut maajoukkueessa kaikkiin isoihin arvokisoihin. Sen lisäksi hän on toiminut vuodet 2016 ja 2017 maajoukkueen kapteenina.¹⁸⁵

Tavastia Armigeri ry (2017)

Tavastia Armigeri ry on keväällä 2017 perustettu buhurt-seura, jonka kotikaupunkina on Hämeenlinna. Seuran jäseniä on käynyt ottelemassa niin kotimaisissa turnauksissa, kuten Lappeenrannassa pidetyssä Karelia Conquest –tapahtumassa kuin ulkomailla, Pietarissa Battle of the Neva ja Viron Old Tallinn Cup 2017 –turnauksissa.¹⁸⁶

22.9.2017.

¹⁸⁵ Teemu Laiho (Päijät-Häme Medieval Combat ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse, 21.6.2017.

¹⁸⁶ Tavastia Armigeri. [Viit. 27.7.2017]. www.facebook.com/pg/tavastiaarmigeri/posts/

Liite 4**Historian elävöittämiseen liittyviä seuroja Suomessa**

Tässä esityksessä yhdistysten perustamisvuodet on haettu ensisijaisesti seurojen internet-sivuilta ja muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä, jossa ilmoitetaan rekisteröintipäivämäärä. Päätekstissä käsiteltiin vain sellaisia historian elävöittämiseen keskittyneitä yhdistyksiä, joiden toimintaan kuuluu erilaisten taistelujen tai taistelutaitojen elävöittäminen. Tähän liiteosioon on pyritty keräämään yleisesti Suomessa toimivia historian elävöittämiseen keskittyneitä yhdistyksiä. Tällaisia yhdistyksiä on kuitenkin todella paljon eikä kaikkia ole tässä yhteydessä käytännöllistä esitellä. Pääpaino on siis sota- tai taistelutaitojen historiaan liittyvissä yhdistyksissä tai ryhmissä.

Lisäksi maassamme toimii puolustusvoimien eri aselajeihin ja yksiköihin liittyviä perinneyhdistyksiä, joita ei ole tarkemmin eritelty tässä teoksessa; poikkeuksena on esimerkin omaisesti muutama ratsuväen perinteisiin liittyvä yhdistys, joita käsitellään tässä liitteessä.

1. Esihistoria- ja rautakausi*Kuttelo (2000)*

Kivikauden toimintaryhmä Kuttelo (Stone Age Action Group Kuttelo, SAAGK) on nimensä mukaisesti kivikautta elävöittävä ryhmä, joka muodostui vuoteen 2000 mennessä samanhenkisten ihmisten mielenkiinnosta primitiiviseen teknologiaan ja kivikauteen. Yhtenä sen keskeisenä perustajana oli Miika Vanhapiha (ks. myös liite 1, THMS), joka aikanaan opiskeli pitkään arkeologiaa Helsingin yliopistossa ja valmistui myös muinaistekniikan artesaaniksi.

Kuttelon toimintaan kuuluu kivikauden elävöittäminen esimerkiksi asumalla metsässä ja metsästämillä. Ryhmä järjestää myös esiintymisiä, luentoja, leirejä ja työpajoja. Kuttelon jäsenet ovat esiintyneet muun muassa Oulussa sijaitsevan Kierikkikeskuksen Kivikauden markkinoilla. Paitsi, että Kuttelo on historiaa elävöittävä ryhmä, se tekee myös kokeellista arkeologiaa.¹⁸⁷

Sommelo ry (1997)

Sommelo ry on vuonna 1997 perustettu ja seuraavana vuonna rekisteröity suomalaiseen esihistoriaan ja erityisesti rautakauteen erikoistunut historianelävöitysrhmä. Sommelo ry rakentaa Helsingin Läntiseen Pukkisaareen muinaista pihapiiriä. Pukkisaaren rautakautinen kauppakylä on nykyään käsityöläisten, harrastajien, asiantuntijoiden ja yleisön kohtausta. Siellä tutustutaan menneiden aikojen elämäntapaan, järjestetään koululaistoimintaa, yleisöopastuksia, tapahtumia ja kursseja.¹⁸⁸

2. Viikinki aika

Björnfell ry (2016)

Björnfell ry on Kouvolassa toimiva viikinkiajan historianelävöitysrhmä, joka toistaiseksi painottaa toimintansa tylsistetyillä teräsmiekoilla tapahtuvaan taisteluun. Lähtökohtaisesti ryhmän teemana ovat viikingit, mutta ryhmän sisältä löytyy mielenkiintoa myös muihin kulttuureihin.¹⁸⁹

¹⁸⁷ Vanhapiha, Miika. Stone Age Action Group Kuttelo. [Published 4.1.2010]. [Ref. 4.6.2017]. <http://paleoplanet69529.yuku.com/topic/31585/Stone-Age-Action-Group-Kuttelo#.V6MWxVFKUxA> ; Vanhapiha, Miika. About. [Ref. 14.6.2017]. <https://lintukoto.wordpress.com/about/> ; ks. myös www.facebook.com/profile.php?v=feed&story_fbid=237067495783&id=509738358#/pages/Kuttelo/245051089016

¹⁸⁸ Sommelo ry. [Päivitetty 5.6.2017]. [Viit. 5.6.2017]. www.sommelo.fi

¹⁸⁹ Ks. esim. www.facebook.com/Bj%C3%B6rnfell-ry-1088902281155739/

The Black Ravens Viking Society (2004 – noin 2007)

The Black Ravens Viking Society eli Mustat Korpit oli englantilaisen David Holman perustama viikinkiaikaiseen taisteluun keskittynyt historian elävöittämisryhmä, joka toimi Kaskisten alueella vuodesta 2004. Seuraava lyhyt historiikki perustuu Holman itsensä kirjoittamaan henkilöhistoriaan suomalaisen potku.net –sivuston keskustelufoorumille vuonna 2006.

David Holman oli harjoitellut historiallisia kamppailutaitoja vuodesta 1991 ja esiintynyt historia-aiheisissa elokuvissa ”ekstrana” kuten esimerkiksi *Robin Hood Prince of Thieves* (1990). Hänellä oli kokemusta myös perinnejousiammunnasta. Vuonna 1993 Holman perusti Englannissa paikallisen harjoitteluryhmän asuinpaikkakunnalleen. Vanhat roomalaiset rauniot sijaitsivat lähellä ja ryhmä keskittyi mallintamaan Britannian vuosien 400–520 myöhäistä roomalaisaika.

Ryhmä harjoitteli seuraavat seitsemän vuotta, kunnes se päätti liittyä sisarorganisaatioonsa, Britanniaan. Ryhmät olivat tehneet yhteistyötä jo aiempina vuosina. Britannia sijaitsi Lontoon lähellä ja sillä oli yhteyksiä elokuvateollisuuteen sekä televisiotuotantoon. David Holman esiintyikin noin 15 historiallisessa tv-sarjassa ja kahdessa elokuvassa *First Knight* (1994) sekä *Gladiator* (1999). Jälkimmäisen elokuvan myötä Britannia-ryhmä päätti tehdä Gladiaattori-esityksen, jatkaen silti osaltaan 400-luvun Britannian elävöittämistä¹⁹⁰. Näiden vuosien aikana David Holman laajensi metallityöpajaansa tehdäkseen varusteita ryhmälle ja metallityöstä tuli lopulta hänelle ammatti.

Muutettuaan Suomeen vuonna 2004 hän päätti viedä kamppailulajiharrastustaan uuteen suuntaan ja piti Kaskisten opistolla historiallisiin kamppailutaitoihin keskittyvän kurssin. Kurssilaiset (noin 14) päättivät tämän jälkeen perustaa oman yhdistyksen ”The Black Ravens Viking Society”. Ensimmäisen vuoden aikana ryhmä piti kahdeksan esitystä ja

¹⁹⁰ Featurefilms. [Ref. 4.6.2017]. www.durolitum.co.uk/featurefilms.html

Holman sittemmin (2006) kaksi kurssia: Yhden Kristiinankaupungissa ja toisen Ilmajoella. David Holmanilla on ollut merkittävä vaikutus viikinkiajan taistelutaitojen elävöittämiseen Suomessa ennen palaamistaan takaisin Englantiin vuonna 2007, ks. myös Faravidin Sudet, Odin's Guard ja Miekkailuseura Vanajan Sudet.¹⁹¹

Faravidin sudet ry (2008)

Faravidin sudet ry perustettiin vuonna 2005 Ilmajoen alueella David Holman (ks. Black Ravens) ohjaaman viikinkitaistelukurssin innoittamana ja rekisteröitiin kolmea vuotta myöhemmin (2008). Yhdistyksen keskeisenä toiminta-ajatuksena on historian elävöittäminen. Yhdistys keskittyy tällä hetkellä viikinkiajan elävöittämiseen noin 700-luvun lopulta 1000-luvun puoliväliin. Faravidin susien näytöksissä voi tutustua myös jousiammuntaan sekä kirveen ja veitsen heittoon. Erityisesti lasten ja nuorten suosiossa on ollut jo vuosien ajan pehmoase- eli bofferitaistelu.

Jäsenet asuvat eri puolilla Pohjanmaata: Isossakyrössä, Ylistarossa, Seinäjoella ja Ilmajoella, jossa myös säännölliset harjoitukset tapahtuvat. Monilla jäsenistä on myös vuosikymmenten kokemus muista kamppailulajeista, joka lisää näytösten monipuolisuutta. Jäsenistön ikärakenne on laaja: Aina alle 20-vuotiasta 50-vuotiaisiin asti.¹⁹²

Finnhird (2012)

Finnhird on viikinki- ja keskiaikaa elävöittävä ryhmä, johon kuuluu ratsastajia, historiallisia miekkailijoita, elävöittäjiä ja jousiampujia. Finnhirdin perustajajäseniin

¹⁹¹ Holman, David. Who is this guy called David Holman. [Ref. 4.6.2017]. www.potku.net/forum/viewtopic.php?f=37&t=3989&start=45

David Holman mukaan hän palveli aikanaan seitsemän vuotta Iso-Britannian Royal Marine Commandos –eliittisotilasyksikössä. En ole kuitenkaan pystynyt tarkastamaan asiaa riippumattomista lähteistä.

¹⁹² Faravidin Sudet ry. [Viit. 4.6.2017]. www.faravidinsudet.fi/ ; Vikingar från Österbotten. [Ref. 4.6.2017]. www.vnur.org/vnur/om_oss/vnurprojekt/projekthirdal/hirdalmedverkande/hirdalsotka/

kuuluu Jyväskylän historiallisen miekkailun seura ry:n (JHMS, ks. liite 1) historiallisesta ratsastuksesta vastaavat Kirsi Haasanen ja Tuuli Salmi. Alun perin sana *hird* tarkoittaa aseistettua joukkoa. Ryhmä on toiminut vuodesta 2014 jyvaskyläläisen Käsityö- ja kulttuuriosuuskunta Hiidenväen alla. Finnhird järjestää tilauksesta erilaisia ohjelmanumeroita tapahtumiin ja yksityistilaisuuksiin. Mukana voi olla esimerkiksi ratsastusnäytöksiä, miekkailua, jousiammuntaa ja talutusratsastusta.

Suurin osa Finnhirdin jäsenistä harrastaa historiallisia eurooppalaisia asetaitoja (HEMA) ja niiden tutkimista JHMS ry:ssä. Finnhirdin jäsen Eeva Lahtinen sijoittui Suomen, ja ehkä maailman, ensimmäisissä HEMA:n ratsumiekkailukilpailuissa vuonna 2016 toiselle sijalle (ks. liite 2, Equestrian Martial Arts Club ry). Finnhirdin miekkailu- ja hevostekniikat perustuvat keskiajan osalta lähdemateriaaliin, joka on kaikkien tutkittavissa ja tulkittavissa. Vaikka Finnhird koostuu edelleen pääasiassa historiallisista miekkailijoista, toimintaan kuuluu myös vapaamuotoisempaa historian elävöittämistä. Finnhirdissä muun muassa pukeudutaan mielellään ajanmukaisiin varusteisiin.

Finnhird harjoittelee viikoittain historiallisia asetaitoja, hevosasetaitoja ja ratsastusjousiammuntaa yhteistyössä JHMS:n kanssa. Pääasialliset lähteet hevosasetaidoille ovat esimerkiksi Fiore dei Liberin *Fior di Battaglian* (n. 1404–1409) eri versiot ja Paulus Kal (noin 1420-luvulla - jälkeen 1485) sekä ratsastustaidolle Dom Duarten *Livro Da Ensinança De Bem Cavalgar Toda Sela* (1438), De Charnyn kirjat turnajaisista sekä muut valikoidut kirjat kuten Giovanni Battista Tomassinin *The Italian Tradition of Equestrian Art: A Survey of the Treatises on Horsemanship from the Renaissance and the Centuries following* (2014). Aikalaislähteiden tuntemus ja tutkimus ovat osa Finnhirdin harjoittelua. Hevosten koulutuksessa periaatteena on luonnollinen hevostaito ja positiivinen vahvistaminen, ja siksi esityksissäkin saattaa joskus rapista porkkanapussi. Finnhirdissä pyritään siihen, että hevonen tekee asiat, koska itse haluaa.¹⁹³

Ks. myös http://wiki.sotahuuto.fi/index.php/Faravidin_sudet

¹⁹³ Finnhird. [Viit. 30.6.2017]. <https://finnhird.wordpress.com/finnhird/>

Fornföreningen Fibula Saltvik rf (2001)

Muinaisyhdistys Fibula on järjestänyt jo vuodesta 2000 lähtien viikinkimarkkinat Saltvikissä, Ahvenanmaalla. Lisäksi Fibula järjestää leirikouluja lapsille sekä erilaisia pitoja ja kursseja. Fibula on rakentanut myös viikinkilaivan, Borge Swyn. Kauan kestänyt viikinkilaivan rakentaminen on ollut tähän mennessä yhdistyksen suurimpia hankkeita. Saltvikiin on rakennettu vuosien myötä myös ”Viikinkikylä”.

Fibulan oma taisteluryhmä Holmgers Hird (per. 2008) elävöittää viikinkiaikaisia taistelutaitoja sekä pitää taisteluesityksiä erilaisissa tapahtumissa.¹⁹⁴

Harmaasudet ry (1997)

Harmaasudet ry on pääasiassa Helsingin alueella toimiva historianelävöittämis- ja liveroolipeliyhdistys. Se pyrkii realistiseen historianelävöittämiseen romantisoimatta tai silottelematta minkään aikakauden oloja tai tapoja. Harmaasudet elävöittävät monia aikakausia viikinkiajasta aina 1600-luvulle, edellisen ollessa tärkeimpänä painopistealueena.

Viikoittaisissa taisteluharjoituksissa käytetään pääasiassa viikinkiaikaan painottuvia varusteita ja pääsääntöisesti aseina teräksestä valmistettuja miekkaa, kilpeä, keihästä ja kirvestä. Yhdistys järjestää myös jousiammuntaharjoituksia sekä muutamia teematreenejä myös keskiajan ja uuden ajan alun varusteilla kuten esimerkiksi sapelilla, veitsillä ja ns. dussackeilla.

¹⁹⁴ Fornföreningen Fibula r.f. (AX). [Ref. 4.6.2017]. <http://exarc.net/institutional-members/fornforeningen-fibula-rf-ax> ; Ks. myös esim. www.visitaland.com/fi/articles/vikingamarknaden/ ; <http://fibula.ax/holmgers-hird/>

Tarkoituksena on opetella taistelemaan turvallisesti tylsillä teräsaseilla, jolloin tekniikoita voi hyödyntää taistelun simuloimisessa niin liveroolipeleissä kuin myös historianelävöittämisessä ja markkinoiden taistelunäytöksissä. Alaikärajana on 15 vuotta.¹⁹⁵

Jyväskylän Historiallisen Miekkailun seura ry (2007)

JHMS ry:ssä on tutkittu ja harjoitettu viikinkiaikaisia asetaitoja vuodesta 2012, opetuksen pääpaino on kahden henkilön välisessä kamppailussa. Harjoitettaviin aseisiin kuuluvat muun muassa miekka ja suuri pyörökilpi, lyhyt kirves sekä väkipuukko (ks. myös liitteet 1 ja 2).¹⁹⁶

Miekkailu- ja historianelävöittämissseura Vanajan Sudet ry (2015)

Vanajan Sudet ry aloitti toimintansa vuonna 2013 aluksi nimellä Kalevan Sudet, kun Faravidin Sudet ry:n yksi perustajajäsenistä, Jaakko Kaleva, muutti Hämeenlinnaan ja aloitti viikinkimiekkailutreenit. Paria vuotta myöhemmin (2015) pidettiin yhdistyksen perustamiskokous. Yhdistys keskittyy viikinkiajan kamppailutaitojen ja historian elävöittämiseen sekä esiintyy erilaisissa keskiaikatapahtumissa. Niissä esitetään tavallisesti näytöstaistelua, joka on ennalta sovittua ja koreografioitua. Muuten yhdistyksen piirissä harjoitetaan myös kevyen kontaktin vapaata ottelua.

Vanajan Susien toiminnassa tutustutaan lisäksi laajemmin viikinkiaikaiseen sodankäyntiin, varusteiden käyttöön ja niiden valmistamiseen sekä opetellaan kamppailutekniikkaa.¹⁹⁷

¹⁹⁵ Taisteluharjoitukset. [Viit. 4.6.2017]. www.harmaasudet.fi

¹⁹⁶ Viikinkiajan asetaidot (JHMS ry). [Viit. 30.5.2017]. www.historiallinenmiekkailu.com/lajit/viikinkiajan-asetaidot/

¹⁹⁷ Sarjanto, AP. Viikinkinä pääsee irti arjesta. Hämeenlinnan kaupunginuutiset, 16.1.2016, s. 13. <https://vanajansudet.wordpress.com/sudet-mediassa/> ; Välimäki, Ville. Historia eläväksi ja hiki pintaan taisteluharjoituksissa ajalta viikinkimiekka ja -kilpi. [Julkaistu 25.6.2014].

Odin's Guard ry (2007)

Odin's Guard ry on vuonna 2006 perustettu ja seuraavana vuonna (2007) rekisteröity vaasalainen viikinkiaikaisen historianelävöittämisen yhdistys. Viikinkiryhmä Black Ravensissä toiminut John Haire muutti Vaasan ja toimi ryhmän harjoitusten ohjaajana vuoteen 2008. Nykyinen pääohjaaja on yhdistyksen perustajajäsen Jonas Fagerlund, joka oli historiallisten kamppailutaitojen ja entisen sotilaan David Holman (ks. Black Ravens) yksi ensimmäisiä oppilaita Vaasassa pidetyllä alkeiskurssilla vuonna 2006.

Odin's Guard ry:n piirissä harjoitellaan viikinkiaikaisia kamppailutaitoja ja käsitöitä. Yhdistys järjestää ja osallistuu erilaisiin näytöksiin ja tapahtumiin ympäri Suomea. Heidän esityksensä koostuvat sekä ennalta suunnitelluista koreografioista että vapaasta kamppailusta viikinkiajan aseilla, myös jousilla – joskus myös luennoista. Odin's Guard käyttää toisinaan harjoittelussaan turvallisuussyistä sellaisia suojavarusteita, joita ei ollut saatavilla viikinkiaikoina. Taistelutoiminnan lisäksi ryhmässä toimii varusteiden tekoon ja muinaiskäsitystekniikoiden opiskeluun keskittynyt osasto.¹⁹⁸

Ulvilan kaarti (n. 2016)

Ulvilan kaarti on ulvilalainen viikinkiajan historianelävöitysryhmä, joka harjoittelee viikinkiaikaisia taistelutaitoja.

The Varangian Bears ry (2010)

Turkulainen Varangian Bears on perustettu keväällä 2010 ja se elävöittää lähinnä

<https://yle.fi/uutiset/3-7316084>

¹⁹⁸ Odin's Guard ry. [Viit. 4.6.2016]. www.odinsguard.fi ; Odin's Guard ry. [4.6.2017]. www.facebook.com/Odins-Guard-357281174347681/ ; Viking helmets don't have horns. Vaasan ylioppilaslehti. [Published 30.3.2010]. www.vaasanylioppilaslehti.fi/nyt/590/viking-helmets-don-t-have-horns/

viikinkiaikaista historiaa taistelunäytöksillä. Varjagit on vanha nimitys, jonka kreikkalaiset ja itäeurooppalaiset antoivat aikanaan viikingeille. Varangian Bears eli suomalaisittain varjagikarhut pyrkii harrastelijavoimin mallintamaan viikinkiaikaista kamppailua erilaisissa näytöksissä. Tärkeintä ei ole ehdoton historiallinen autenttisuus vaan näyttävän esityksen tarjoaminen katsojille.

Harjoiteltaviin aseisiin kuuluvat monenlaiset välineet aina miekoista ja kirveisiin jousiin. Varangian Bearsin käyttämät aseet eivät ole teroitettuja ja sallitut lyöntikohdat ovat määriteltyjä tarkoin. Harjoitusotteluiden koreografiaa ei suunnitella etukäteen, mutta näytöksissä saatetaan sopia tarkemmin kamppailun kulusta. Varangian Bears on järjestänyt pari näytöstä kesässä. Ryhmässä vaikuttava Joachim Verker luonnehtii toimintaa luonteeltaan teatterimiekkailun ja showpainin yhdistelmäksi.

Harrastajien kirjo on ollut laaja: Ryhmän nuorin on seitsemäntoistavuotias ja vanhin yli neljäkymmenen. Suurin osa harrastajista on opiskelijoita.¹⁹⁹

Viikinkiajan laiva ry (1997)

Viikinkiajan laiva ry on viikinkiaikaan keskittynyt helsinkiläinen historianelävöitysyhdistys, joka omistaa Sotka-nimisen viikinkilaivan. Viikinkiajan laiva ry perustettiin vuonna 1997, kun projektin alullepanija Dirk Schneider oli jo jonkin aikaa miettinyt miten Suomeen saataisiin tämänkaltaista elävää muinaisuutta. Hän hämmästeli sitä, että Suomessa ihmisillä useinkaan ole kovin hyvää kuvaa siitä miten esi-isämme elivät viikinkiajalla.

Laivan rakennustyöt kestivät kaksi vuotta ja sitä sponsoroiti taloudellisesti Helsingin Kulttuurivuosi 2000-säätiö. Materiaali saatiin pääosin lahjoituksina metsänomistajilta ja muilta yksityisiltä tahoilta. Rakentaminen sinänsä suoritettiin työllistämiprojektina ja talkootöillä. Toukokuussa 1999 alus nimettiin Sotkaksi,

¹⁹⁹ Isotalo, Heikki. Viikinkiaikaista showmiekkailua. [Julkaistu 14.10.2010].

Kalevalan luomisrunossa olevan vesilinnun mukaan, ja laskettiin vesille Helsingin Vuosaarella. Laivaa on kokeiltu kaikissa mahdollisissa sääolosuhteissa: soudettu helteessä, luovittu tuulella, avattu uraa jäätyneen lahden halki ja jopa peruutettu 100 metriä kuuden solmun vauhdissa ilman peräsintä.

Keskeisin osa Viikinkiajan laiva ry:n toimintaa on purjehdus. Yhdistys osallistuu useaan merelliseen ja historialliseen tapahtumaan eri puolilla Suomea kuten Meriviapori, Hämeenlinnan keskiaikamarkkinat ja Pukkisaaren muinaismarkkinat. Kesän kohokohta on yhdistyksen viikkopurjehdus, jossa on purjehdittu muun muassa Helsingistä Vironsalmelle ja Ahvenanmaalta Helsinkiin. Sotkan huolto ja ylläpito hoidetaan edelleen jäsenten vapaaehtoistyönä. Talkoot ovat avoimet myös kiinnostuneille ei-jäsenille ja tapa tutustua yhdistyksen toimintaan.²⁰⁰

3. Keskiaika

Alasin ry (1998)

Alasin ry on vuonna 2001 Hämeenlinnassa perustettu, epävirallisesti jo vuonna 1998 toimintansa aloittanut keskiajan historianelävöittämiseen ja siihen liittyvään liveroolipelaamiseen keskittynyt yhdistys. Sen perustivat Jari Kauppinen, Janne Oksanen, Mikko Oksanen ja Lasse Saraste.

Alasin ry on ollut mukana järjestämässä keski- ja viikinkiaikaan sekä liveroolipelaamiseen liittyviä, historiaa elävöittäviä tapahtumia vuodesta 2000 lähtien esimerkiksi Hämeen keskiaika- ja muilla vastaavilla markkinoilla, yritystapahtumissa ja lapsille suunnatussa toiminnassa eri tapahtumisissa. Jälkimmäisiin kuuluu muun muassa Hämeen keskiaikamarkkinoilla vuosina 2002–2005 pidetty lasten Ritarikoulu, johon liittyi muun muassa tanssien, hovietiketin opettelua sekä harjoittelua pehmoaseilla.

www.tylkkari.fi/ilmiot/viikinkiaikaista-showmiekkailua

²⁰⁰ Viikinkiajan laiva. [Viit. 4.6.2017]. www.viikinkiajanlaiva.fi/yhdistys

Alasin ry on tehnyt paljon yhteistyötä lastentoiminnassa eri seurakuntien kanssa.

Alasin ry korostaa tapahtumisissaan visuaalista näyttävyyttä ja elämyksellisyyttä tuoden niiden ohella esille kullekin aikakaudelle ominaisia tapoja, työmenetelmiä sekä pukeutumis- ja esinekulttuuria. Yhdistys on esimerkiksi järjestänyt Hämeen keskiaikamarkkinoiden jousiammuntakilpailuja perinnejousilla. Vuodesta 2010 lähtien yhdistys on järjestänyt ammuntanäytöksiä rakentamallaan vastapainokatapultilla eli Trebuchet-heittolaitteella. Se on alun perin keskiaikainen piirityskone, jota käytettiin Euroopassa 1200-luvulta aina 1500-luvulle.²⁰¹

Elävä keskiaika ry (1999)

Elävä keskiaika ry on maantieteellisesti keskiajan Eurooppaa ja saman aikakauden Aasiaa elävöittävä yhdistys. Seurassa elävöitetään noin vuosia 1000–1400. Kiinnostuksen kohteen voi pitkälti määrätä itse. Sellaisena voivat olla esimerkiksi keskiajan puvut, haarniskat, yrttimaat, kalligrafia, ruoka, tanssi tai musiikki.

Yhdistys järjestää myös *Conventus Studiorum* eli Konventti-tapahtumia, jotka ovat viikonlopun mittaisia koulutustapahtumia, nykyaikaisessa vaatetuksessa. Näyttävin ja monille tärkein osa harrastusta ovat kuitenkin pukujuhlat ja leirit, joissa eletään keskiajan mukaisesti niin pitkälti kuin mahdollista. Jokainen seuran jäsen luo itselleen aikakautisen persoonan, jolla on nimi ja elämäntarina. Näissä tilaisuuksissa pyritään luomaan mahdollisimman keskiaikainen tunnelma.

Jos jollakin taidolla on useita aktiivisia harrastajia, he voivat muodostaa yhdistyksen yhteyteen killan, jonka tarkoituksena on koota samasta asiasta kiinnostuneita harrastajia jakaen ja edistäen killan erityisosaamista.

²⁰¹ Alasin ry. [Viit. 4.6.2017]. www.alasin.org/toiminta/tapahtumat sekä Kristiina Hiltunen (Elävä Keskiaika ry:n tiedottaja), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 21.6.2017; Mikko Oksanen

Yhdistyksellä ts. ”Louhenkajon kuningaskunnalla” on alajaostoja eri puolilla Suomea, jotka on nimetty paronikunniksi, kyliksi tai kaupungeiksi: Pyörrevirran Paronikunta, Aurankylän kaupunki (Turku), Cirkklammin kylä (Loimaan seutu ja Alasatakunta), Haapawirran kaupunki (Espoo), Kahden Kuun kirkonkylä (Luoteis-Uusimaa eli Vihti ja Lohja), Kylmälän kylä (Kirkkonummi), Linnakosken kylä (Helsinki), Mustan Orin kylä (Mäntsälä, Orimattila, Pukkila, Myrskylä ja Artjärvi), Tulivainion kylä (Nurmijärvi ja Järvenpää), Vanajan kaupunki (Hämeen alue ja Tampere) ja Vartiokosken kylä (Vantaa).²⁰²

Hämeenlinnan keskiaikayhdistys ry (2000)

Hämeenlinnan keskiaikayhdistys ry on keskiajan elävöitysyhdistys, joka järjestää Hämeen keskiaikamarkkinoita.²⁰³

Kaarle Knuutinpojan jousiampujat ry (1999)

Kaarle Knuutinpojan jousiampujat ry on Turussa Kuralan Kylämässä vuonna 1997 perustettu jousiammuntaseura, jonka tavoitteena on tutkia ja ylläpitää Suomen ja muun maailman varhaiskantaisia jousiperinteitä. Perustajina oli joukko Kylämässä toimivia jousenrakentajia ja perinnejousiampujia, muun muassa Gero Geick, Simo Hankaniemi, Markku Ikäheimo, Petteri Järmälä, Timo Kuokkanen, Rainer Salonen, Markku Savolainen ja Turcka Tuominen.

Yhdistyksen jäsenet esittelevät perinnejousiammuntaa muun muassa Turun linnassa keskiaikamarkkinoiden yhteydessä sekä muissakin tapahtumissa. Yhdistys järjestää kaikille avoimia perinnejousikilpailuja Turussa Kuralan Kylämässä, Liedon Vanhalinnassa ja Hämeenlinnassa. Kylämässä perinnejousikilpailuja on pidetty 1990-

(Elävä Keskiaika ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 11.7.2017.

²⁰² Elävä keskiaika ry. [viit. 4.6.2017]. www.keskiaika.org

²⁰³ Ks. esim. <https://fi-fi.facebook.com/Hameen.keskiaikamarkkinat/>

luvun alusta saakka. Osa yhdistyksen jäsenistä harrastaa myös metsästystä perinnejousilla. Vuonna 2017 yhdistys osallistui Turun Linnan Turnajaisiin jousiammuntakilpailun muodossa.²⁰⁴

Maahinkainen ry (1998)

Maahinkainen ry on alun perin Jyväskylän yliopiston opiskelijoista muodostuneen kaveriporukan vuonna 1998 perustama roolipeliseura. Sittemmin toiminta on keskittynyt pehmomiekkailuun (boffaus) ja seuran pehmomiekkailujoukkuetta, joka muun muassa osallistuu vuosittain lajin vuoden päätapahtumaan Sotahuutoon (ks.) kutsutaan Maahinkaiskaartiksi. Nykyään seuran toimintaan kuuluu epävirallisen virallisesti myös buhurt (ks. liite 3, MCSF Jyväskylä), joten nykypäivänä Maahinkainen ry:tä voisi kuvailla parhaiten miekkailu- tai vapaa-ajan seurana. Seuran toimintaan kuuluvat myös historialliset tanssit sekä lauta- ja roolipelit. Lisäksi Maahinkainen ry:n jäsen Joonas Kekkonen on osallistunut eurooppalaisen historiallisen miekkailun kilpailusarjaan Nordic Historical Fencing Leagueen vuonna 2016.²⁰⁵

Medium Aevum Hollolense ry eli Hollolan keskiaikaseura (1998)

Medium Aevum Hollolense ry eli Hollolan keskiaikaseura on vuonna 1998 perustettu keskiajan elävöitysyhdistys, joka järjestää joka toinen vuosi Hollolan keskiaikatapahtuman.²⁰⁶

²⁰⁴ Simo Hankaniemi (Kaarle Knuutinpojan jousiampujat ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 16.6.2017; Kaarle Knuutinpojan jousiampujat ry. [Viit. 4.6.2017]. www.primitiivijousi.fi

²⁰⁵ Juhani Salonen (Maahinkainen ry / MCSF Jyväskylä) henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 25.7.2017; Ks. myös Maahinkainen. [Viit. 20.7.2017]. <http://maahinkainen.org/>

²⁰⁶ Medium Aevum Hollolense ry eli Hollolan keskiaikaseura. [Viit. 4.6.2017]. www.keskiaika.fi

Paksun Katariinan tykkisisarkunta ry (2009)

Paksun Katariinan tykkisisarkunta on vuonna 2009 perustettu pääkaupunkiseudulla toimiva myöhäiskeskiajan (1300–1400-luvut) historianelävöitysyhdistys. Yhdistys on rakentanut itselleen kaksi mustaruutitykkiä. Ensimmäinen on Paksu Katariina, jolta tykkisisarkunta otti nimensäkin, ja uudempi on Pitkä Barbara. Paksun Katariinan tykkisisarkunta pyrkii elävöittämään 1400-luvun tykkiyksikköä mahdollisimman ajanmukaisesti, ainoastaan kahdella poikkeuksella. Kaikki jäsenet ovat naisia ja turvallisuussyistä laukaukset ammutaan ilman tykin kuulaa. Kesäisin ammutaan näytöksissä ja tapahtumissa sekä niiden ulkopuolella.²⁰⁷

Pyhän Ursulan kilta (2017)

Muutamien turkulaisten tutkijoiden, käsityöläisten ja harrastajien kesäkuussa 2017 perustama Pyhän Ursulan kilta keskittyy, historiallisia lähteitä tutkien, valmistamaan pääasiassa 1400-luvun vaatteita ja ruokaa elävöittäen siten ko. aikakautta. Suurin osa jäsenistä on naisia. Jotkut kiltalaiset harrastavat myös jousiammuntaa, esimerkiksi Kaarle Knuutinpojan jousiampujissa (ks.).²⁰⁸

Keskiaikainen Pyhän Ursulan kilta oli yksi kuudesta tunnetusta Turussa tuolloin toimineesta killasta. Alkuperäinen kilta on ollut luultavasti toiminnassa jo 1400-luvulla, mutta ainoa maininta siitä on vasta vuodelta 1547. Kölnistä ympäri Eurooppaa levinnyt Pyhän Ursulan kunnioitus oli tehnyt hänestä suosittu jo keskiajalla, vaikka ei ole todisteita oliko hän varsinaisesti historiallinen henkilö. Joka tapauksessa Pyhä Ursulaa pidettiin etenkin nuorten neitojen ja naispuolisten opiskelijoiden suojelijana. Keskiajalla Turun tuomiokirkossa oli myös Pyhälle Ursulalle omistettu alttari.

²⁰⁷ Paksun Katariinan tykkisisarkunta ry. [Viit. 4.6.2017]. www.tykkisisarkunta.fi

²⁰⁸ Pyhän Ursulan killan jäsenten haastattelu Turun Linnan Turnajaisissa 15.7.2017.

Sotahuuto-yhdistys ry (2007)

Sotahuuto-yhdistys ry on vuonna 2007 perustettu rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää ja kehittää suomalaista pehmoasetisteluharrastusta sekä historiallisen taistelun tuntemusta. Yhdistys osallistuu messuille, järjestää voittoa tuottamatta pehmoasetistelutapahtumia, kilpailuja sekä harjoittaa alan julkaisutoimintaa.

Sotahuuto-yhdistys ry ei ole, eikä pyri olemaan harrastustoiminnan keskusjärjestö Suomessa. Sillä ei myöskään ole yhdistysjäseniä. Sotahuuto-yhdistys tarjoaa kuitenkin mahdollisuuksiensa mukaan osaamistaan alan harrastajien ja erityisesti yhdistysten käyttöön. Yhdistyksen toimijat ovat eripuolilta Suomea ja ovat olleet kukin järjestämässä vähintään yhtä Sotahuuto –tapahtumaa (ks. myöh.), joka on yhdistyksen tärkein toimintamuoto ja pehmoasetistelun vuosittainen päätapahtuma Suomessa – sekä Pohjoismaiden suurin. Se perustuu yleensä viitekehykseltään väljästi historiallisiin taisteluihin kuten esimerkiksi Balttian ristiretkiin (2008), Espanjan reconquistaan (2012) sekä Ruotsin ja Novgorodin välisiin taisteluihin 1200-luvulla (2013).

Sotahuuto –taistelutapahtuma järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2005 *Maahinkainen ry:n* (ks.) toimesta ja siinä on vuosittain jopa satoja osallistujia. Sotahuudossa kaksi tai useampaa armeijaa taistelevat suuria kenttä- ja metsätaisteluita koko viikonlopun ajan. Sotahuudon ideana on skenaariovetoinen taistelu suurten armeijoiden välillä. Kyseessä ei siis ole yksi pitkä taistelu, joka kestäisi koko viikonlopun. Yksittäinen skenaario voi kestää 15 minuutista pariin tuntiin riippuen skenaarion tavoitteesta ja käytettävän maaston laajuudesta.²⁰⁹

Pehmoasetistelu (bofferointi) on siis oma lajinsa, joka tarkoittaa kamppailua boffereilla eli esimerkiksi pehmustetuilla miekoilla, kilvillä, keihäillä ja muilla keskiaikaisilla

²⁰⁹ Sotahuuto-yhdistys ry. [Viit. 20.7.2017]. www.sotahuuto.fi/sotahuuto-yhdistys-ry.html

asetyypeillä. Sitä harrastetaan ympäri maailmaa. Bofferointia käytetään yleisesti myös ns. liveroolipeleissä mallintamaan taisteluita. Bofferointia voidaan harrastaa kaksintaisteluina ja pienissä ryhmissä, mutta myös suurina taisteluina.

Suomessa on noin 40–60 ryhmää ja niitä löytyykin lähes jokaisesta suuremmasta kaupungista. Myös jotkut seurakunnat ovat järjestäneet nuoremmille harrastajille bofferointikerhoja. Varsinaista junioritoimintaa bofferoinnissa ei ole; ikärajoitukset ovat enemminkin seurakohtaisia. Yleisesti suomalaisten pehmoasetistelutapahtumien kalenteri ja ryhmät paikkakunnittain löytyvät *SotahuutoWikistä*.

Suomen keskiaikaseura ry eli Aarnimetsän paronikunta (1994)

Suomen keskiaikaseura ry on suomalainen keskiajan ja renessanssin harrastajien yhdistys. Se kuuluu kansainväliseen historianelävöittäjien järjestöön, Society for Creative Anachronism. Suomen keskiaikaseuran paikallista seuratoimintaa löytyy kymmeneltä paikkakunnalta seuraavien yhdistysten alaisuudessa: Hämeen keskiaikaseura ry (1999; Hämeenlinna, Tampere, Valkeakoski), Keskiakaseura Hukka ry (1998; pääkaupunkiseutu), Oulun keskiaikaseura ry (1998; Oulu), Keskiakaseura Miehonlinna ry (2000; Kouvola, Kuusankoski, Valkeala), Kotkan keskiaikaseura ry (2003; Kotka) ja Turun keskiaikaseura Uninkankare ry (1998; Turku).²¹⁰

Suomen keskiaikaseuran jäseniä yhdistää kiinnostus keskiaikaan ja renessanssiin. Seuran piirissä tutkitaan ja harrastetaan keskiaikaista heraldiikkaa, puutöitä, ruoanlaittoa, taistelua ja tanssia. Toimintaan kuuluu myös haarniskoiden rakentaminen, aikakauden pukujen ompeleminen ja tutustuminen keskiajan tapoihin.²¹¹

²¹⁰ Ks. myös. SCA Fighting Finland. [Viit. 4.6.2017]. <http://scafightingfinland.com/linkkeja/>
Keskiaikaan erikoistuneita elävöittämissyhistyksiä on myös muilla paikkakunnilla. Ilmeisesti vain vuoden ajan toimineita ovat Jyväskylän keskiaikaseura Hirvenkylä ry (2004), Lapin Keskiaikaseura ry (2006; Rovaniemi) ja Mikkelin keskiaikaseura ry (2001). Edelleen toiminnassa olevia ovat jo tekstissä mainittujen lisäksi Mustan Virran Keskiaikaseura ry (2013; Savonlinna) ja Ulvilan keskiaikaseura ry (2013).

²¹¹ Aarnimetsä. [Viit. 4.6.2017]. www.aarnimetsa.org/fi

Keskiaikaseurassa taistelutoiminta jakautuu yleisesti ottaen kahteen kamppailutapaan: rottinkiasein käytyyn haarniskoituun taisteluun ja kevyemmin varustein harjoitettuun kalpamiikkailuun, jossa käytetään teräsaseita. Kummassakin lajissa otellaan vapaamuotoisesti, ilman ennalta suunniteltua koreografiaa.

Taistelijoilla on mahdollisuus mitellä taitojaan myös ns. turnajaisissa ja sodissa. Turnajaisissa ottelut käydään kaksintaisteluina tai pienin joukkuein, sodissa saattaa olla jopa sadoista osallistujista koostuvia armeijoita. Turnajaisissa yksilötaito ja ”ritarillisuus” pääsevät erityisesti oikeuksiinsa. Suuremmissa sodissa puolestaan on mahdollista uppoutua vahvan elämykselliseen kokemukseen, joka saattaa antaa vivahteen entisaikojen taistelukentiltä. Sodissa taisteluun voivat liittyä myös jousiampujat pehmustetuin erikoisnuolin. Yleensä jousiampujat kuitenkin ampuvat vain taulumaaleja tai muita vastaavia kohteita.²¹²

Suomen keskiaikaseuran parissa harjoitettu jousiammunta jaetaan kahteen alalajiin: taistelujousiammuntaan ja taulu-/maaliammuntaan. Taistelujousiammunnassa varusteet ovat yhteensopivia ns. rottinkitaistelun kanssa (ks. myöh. kohta SCA Heavy Combat Fighting). Siinä jousiampujat ovat siis joko rottinkitaisteluissa mukana tai vaihtoehtoisesti jousiampujat ampuvat vain toisiaan. Ammuksina toimivat pehmustetut nuolet, jousen tehoa on rajoitettu ja mukanaolijat joutuvat käyttämään samanlaista haarniskaa kuin rottinkitaistelijat turvallisuuden takaamiseksi.²¹³

Taulu-/maaliammunta on perinteisempää ammuntaa joko tauluihin tai muunlaisiin maaleihin. Harjoitukseen saa osallistua lähes kuka tahansa, joka noudattaa annettuja sääntöjä ja ohjeita. Alaikärajaa ei ole, mutta alle 12-vuotiaalla on oltava ammunnan

²¹² Taistelutoiminta. [Viit. 9.9.2017]. <http://www.aarnimetsa.org/fi/toimintaa/taistelutoiminta>

²¹³ Jousiammunta. [Viit. 9.9.2017]. <http://www.aarnimetsa.org/fi/content/jousiammunta>

aikana huoltaja lähettyvillä. Perinteiden elävöittämiseksi ihanteellisia välineitä ovat kokonaan puiset pitkäjouset, vastakaarijouset ja jalkajouset, mutta myös nykyaikaisten materiaalien käyttö on sallittua. 1600-luvun jälkeen keksityt ammutekniikat ja -välineet ovat kiellettyjä. Näitä ovat esimerkiksi taljajouset sekä hiilikuitu- ja alumiininuolet.²¹⁴

Seuran piirissä harjoitellussa eräänlaisessa kalpamiekkailussa elävöitetään renessanssiajan siviilielämän taisteluja, joissa ympäristöinä olivat vaikkapa savuiset tavernat, kaupunkien kadut, ja maaseutukartanoiden metsäiset kujat sekä ystävällisemmissä merkeissä miekkailusalit. Tuon aikakauden miekkailu oli itsepuolustustaito, johon kuului miekan lisäksi monenlaisia muita välineitä, kuten viitta, tikari ja kilpi.

Kalpamiekkailu-nimen alla harjoitetaan nykyään kolme erillistä, mutta jossakin määrin toisiinsa liittyvää lajia: kevytmiekkailua, raskas miekkailua sekä pisto- ja lyömämiekkailua. Kevytmiekkailussa aseina käytetään moderneja urheilumiekköjä (kalpa ja säilä) ja hyökkäykset rajoittuvat pistoihin sekä miekan kärjellä tehtäviin viiltoihin. Tämä on SCA:n piirissä pisimpään harjoitettu kalpamiekkailun muoto; ensimmäiset SCA:n kevytmiekkailusäännöt laadittiin vuonna 1978. Suojavarusteina ovat miekkailumaski ja modernia miekkailuvarustusta vastaavat suojat.

HEMA-toiminnan alkaessa saada yhä enemmän suosiota myös kaupalliset välinevalmistajat alkoivat toimittaa varusteita nimenomaan historiallista miekkailu silmällä pitäen. Suomen keskiaikaseuran piirissä näillä raskaammilla varusteilla harjoitettavaa miekkailua alettiin kutsua raskaaksi miekkailuksi. Siinä otettiin käyttöön historiallisia esikuviaan enemmän muistuttavat aseet urheilumiekköjen sijasta sekä jäykästä materiaalista valmistettu kaulasuojat. Varustusta lukuun ottamatta raskaassa miekkailussa käytetään pitkälti samoja sääntöjä kuin kevytmiekkailussa. Varsinainen lyöminen miekalla on kielletty, mutta pistot ja viillot on sallittu.

²¹⁴ Jousiammunta. [Viit. 4.6.2017]. www.aarnimetsa.org/fi/toimintaa/taistelutoiminta/jousiammunta

Uusimmassa lajissa eli pisto- ja lyömämiekkailussa, pyritään simuloimaan ja kokeilemaan mahdollisimman autenttisilla aseilla kaikkea sitä, mitä renessanssiaikana eläneet miekkailijat mahdollisesti tekivät. Tässä lajissa ovat mukana sekä lyönnit että pistot. Lajin harrastaminen edellyttää muita Suomen keskiaikaseuran piirissä käytettyjä lajeja enemmän suojarusteita kuten esimerkiksi kyynärpää-, sääri- ja polvisuojia.

Ryhmätaisteluita on järjestetty kevyt- ja raskasmiekkailussa käyttäen apuaseina jopa varhaisia tuliaseita mallintavia välineitä ns. kuminauhapistoolin muodossa. Turvallisuudesta yhdistyksen miekkailutoiminnassa on huolehdittu esimerkiksi siten, että aseiden kärjet ovat tylsät, ottelijoiden on tunnettava selkeästi säännöt ja hallittava aseidensa käyttö, ml. iskujen voima.²¹⁵

Rottinkitaistelu on puolestaan täyden kontaktin kamppailulaji, jolla tähdätään keskiaikaisen jalkaväkitaistelun simulointiin. Kansainvälisesti siitä käytetään myös nimityksiä kuten SCA Heavy Combat tai SCA Fighting. Ikäraja turnajaisiin ja sotatapahtumiin osallistumisella on Suomessa 16 vuotta, muualla maailmassa käytetään yleensä 18 vuoden ikärajaa.²¹⁶

Viralliselta nimeltään SCA Heavy Combat Fighting on 1960-luvulla Yhdysvalloissa kehitetty moderni keppikamppailulaji, joka pohjautuu keskiaikaiseen länsimaiseen taistelutapaan. Suomessa kyseinen laji tunnetaan myös nimellä rottinkitaistelu, joka viittaa lajissa yleisesti aseissa käytettyyn materiaaliin eli rottinkiin.

Lajissa käytetään suoja ja kamppailun säännöt määrää kansainvälinen keskiaikaseura Society for Creative Anachroism. Taistelut voidaan jakaa kolmeen ryhmään: kaksintaistelu, melee ja sota. Kaksintaistelussa kaksi ottelijaa kamppailee toisiaan

²¹⁵ Kalpamiekkailu. [Viit. 4.6.2017]. www.aarnimetsa.org/fi/toimintaa/taistelutoiminta/kalpamiekkailu

²¹⁶ Rottinkitaistelu. [Viit. 4.6.2017]. www.aarnimetsa.org/fi/toimintaa/taistelutoiminta/rottinkitaistelu

vastaan. Melee puolestaan tarkoittaa pientä joukkotappelua rajoitetulla alueella; yleensä 2-15 henkilöä per osapuoli. Tätä isommat ns. sotatapahtumat jakautuvat skenaarioiksi, joissa kaksi armeijaa ottaa toisistaan mittaen. Osanottajia voi jälkimmäisissä olla aina tuhansiin taistelijoihin saakka.

Kilpi ja keppi ovat yleisin aseyhdistelmä, jolla harjoittelu aloitetaan. Muita yleisiä aseita on muun muassa Great sword, eli kahdella kädellä käytettävä miekka; Polearm, eli pitkä kirvesmäinen lyömäase; sekä pistoaseena käytettävä keihäs. Näiden lisäksi löytyy myös tikareita, jousia, heittoaseita ja sotakoneita, joita käytetään vain sodissa tai meleessä.

Taistelijat laskevat osumaksi vain riittävän kovat lyönnit ja jokainen kamppailija laskee itse saamansa osumat. Osuma-alueena ovat kaikki muut kohteet polvesta ylöspäin paitsi ranne, kämmenet ja sormet. Osuma päähän tai vartaloon tiputtaa ottelijan pois pelistä. Osuma käteen poistaa kyseisen käden käytöstä ja osuma jalkaan tarkoittaa sitä, että joutuu ottelemaan polviltaan. Vastustajaa saa pistää vain aseensa pistokärjellä ja lyödä vain aseensa teräosalla. Kilvellä saa ottaa kontaktin, mutta sillä ei saa lyödä. Kaikenlainen painiminen ja tarttuminen vastustajasta ovat kiellettyjä. Aarnimetsä cup on epävirallinen Suomen mestaruuskilpailu, joka koostuu useista osakilpailuista vuoden aikana.²¹⁷

Turun Suurtorin keskiaika ry (2010)

Turun Suurtorin keskiaika ry on keskiajan elävöitysyhdistys, joka järjestää Turun keskiaikaisia markkinoita. Yhdistyksen tavoitteena on edistää keskiajan ja erityisesti Turun keskiaikaisen historian ja arkeologian sekä muinaistekniikan ja perinteisten käsityötaitojen tuntemusta, tunnettavuutta ja harrastusta. Yhdistys toimii linkkinä ja yhteistyön edistäjänä suuren yleisön, keskiajan historian ja historian elävöittämisen harrastajien sekä yhdistysten, museoiden ja tiedeyhteisön välillä.

²¹⁷ Lajiesittely. [Viit. 21.7.2016]. <http://scafightingfinland.com/lajiesittely/> ; <http://scafightingfinland.com/turnaukset/aarnimetsa-cup/>

Turun Suurtorin keskiaika ry:n jäsenet ovat Aboa Vetus & Ars Nova -museo, Turun historiallinen yhdistys ry (1928), Muinaistaitoyhdistys Ukonvakka ry (2006), Wanha Cehno ry (2002), WarusSeppäin Kilta ry (1997), Turun Keskiaikaseura Unikankare ry (1998), Varsinais-Suomen esittävän taiteen yhdistys ry (2006) sekä Turun kulttuuritapahtumien tuki ry (2009).²¹⁸

Vapaakomppania (2003)

Keskiajan sotilaita ja taistelutaitoja mallintava ryhmä, Vapaakomppania, perustettiin Helsingissä toukokuussa 2003. Toiminta oli kuitenkin käynnistynyt epävirallisesti jo edellisenä kesänä. Vapaakomppanian perusti pieni ryhmä historianharrastajia, jotka löysivät näin uuden yhteisen kiinnostuksen aiheen.

Vapaakomppanian toiminta keskittyy Suomen keskiajan sotilaselämään ja sen eri puoliin. Yhdistyksen toimintaan kuuluvat tutkimustyön ohella muun muassa taisteluharjoitukset ja maastoleirit. Vapaakomppania harjoittelee keskiajalla käytössä olleilla aseilla miekoista jalkajousiin ja hilpareista käsipyssyihin. Jälkimmäinen termi viittaa paljon muskettia varhaisempaan ja alkeellisempaan aseeseen. Nimitys käsipyssy on käännös englanninkielisestä ja saksassakin käytetystä *handgonne* -termistä ja käytössä lähinnä ampuma-aseiden lupa-asioihin sekä tutkinnalliseen terminologiaan liittyen. Mustaruutiammunta ei ole mitenkään keskeinen osa Vapaakomppanian toimintaa. Näitä keskiajan mustaruutiaseita kuitenkin sekä esitellään yleisölle että käytetään ryhmän toiminnassa siinä missä muitakin keskiajan aseita. Vapaakomppania ei kuitenkaan halua ylikorostaa tällaisten aikanaan harvinaisten aseiden merkitystä siinä kulttuurikuvassa, jota he rekonstruoivat. Lisäksi ryhmällä on vahvat siteet ystävyysyhdistyksensä Paksun Katariinan Tykkisisarkunta ry:n (ks.) kanssa.

Yleisötyöskentely ja yhteistyö museoalan toimijoiden kanssa ovat olleet alusta alkaen

²¹⁸ Turun Suurtorin keskiaika ry. [Viit. 4.6.2017]. <http://keskiaikaisetmarkkinat.fi/info/turun-suurtorin-keskiaika-ry/>

vahvasti osa toimintaa, samoin yhteistyö muiden harrastajaryhmien kanssa. Vapaakomppania toimii ”Turun linnan varusväkenä” järjestäen museolla erilaisia näytöksiä ja esittelyjä, jotka ovat jo vuosia olleet vakituinen osa muun muassa linnan suurimpia yleisötapahtumia. Ryhmässä on kuitenkin jäseniä kaikkialta Suomesta. Vapaakomppania on rekisteröimätön yhdistys.²¹⁹

WarusSeppäin Kilta ry (1997)

WarusSeppäin Killan (ks. myös liite 1) piirissä harjoitettava historianelävöitys tapahtuu lähinnä teemalla ”Turun Linnan varusväki”, mutta laajentaen aihepiiriä hieman myös käsityöläisten puolelle. Useimmiten WSK elävöittää vuosia 1380–1420, mutta toimintaan kuuluu koko skaala vuosien 900–1600 välistä. WSK pyrkii elävöittäessään historiaa luomaan mahdollisimman realistisen kokemuksen siitä millaista olisi ollut elämä tavallisena sotilaana keskiajan Suomessa. WSK:sta on lisää HEMA:aa käsittelevässä päätekstin osuudessa.²²⁰

²¹⁹ Jani Hyväri (Vapaakomppania), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 19.7.2017 ja 22.7.2017.

²²⁰ Marko Saari (WSK ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 22.7.2017; WarusSeppäin Kilta ry. [Viit. 4.6.2017]. www.warussepat.fi

WarusSeppäin Killan yksi keskeisistä perustajista, Marko Saari (oik.) ja Jani Hyväri Turun Linnan Turnajaisissa 2017, takana Riikka Campomanes. Kuva: Jyrki Talonen.

4. 1500–1800 –luvut

Arma Aboa ry (1974)

Arma Aboa ry (1974) on Suomen vanhin paikallinen asehistoriallinen yhdistys. Se elävöittää muun toimintansa lisäksi 1700-luvun Ruotsi-Suomen tykistöä. Arma Aboa ry:n tykkiryhmä suorittaa tykkiammuntatoimintaa vanhojen mittojen mukaan valmistetuilla mustaruutitykeillä. Esitys on suunniteltu siten, että se vastaa 1700-luvun Ruotsi-Suomen tykistön toimintaa. Tykit ovat ranskalaisia kenttäkanuunoita kaliiberiltaan 75 mm. Käytettävät karoliiniasut puolestaan on valmistettu vastaamaan Kaarle XII:n aikaisia varusteita.²²¹

²²¹ Tykkiryhmä. [Viit. 4.6.2017]. www.armaaboa.fi/tykkiryhma/

C.O.W.S. eli Classic Old Western Society (1999)

Classic Old Western Society (C.O.W.S.) on 1800-luvun Yhdysvaltain historian elävöittämiseen keskittynyt yhdistys. Se pyrkii sisällyttämään toimintaansa kaiken mahdollisen vanhaan länteen liittyvän. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää vanhan lännen historian, kulttuurin ja aseiden tuntemusta sekä perinteisten lännenaseiden keräily- ja ampumaharrastusta.

Seuran toiminnassa on mukana myös intiaanikulttuureista sekä rajaseutujen eri ammattiryhmistä kiinnostuneita henkilöitä, C.O.W.S. Buckskinnners-jaostoon kuuluu 1700-luvun harrastajia, ”vuorten miehiä” ja turkispyyhtäjiä. Lisäksi C.O.W.S:n pyrkimyksenä on edistää suomalaisten siirtolaisten vaiheiden tuntemista.

Cowboy Action Shooting puolestaan on ampumaurheilulaji, jossa kilpaillaan yksitoimisilla revolvereilla, vipulukkoisilla kivääreillä ja ennen vuotta 1899 valmistetuilla haulikoilla – tai näiden jäljitelmäaseilla. Ampumakilpailut järjestetään ”Vanhan Lännen” tyyllisissä lavasteissa. Kilpailijat voivat ampua useissa yhden, kahden tai kolmen aseiden sarjoissa maaleinaan teräksestä tai pahvista tehdyt silhuettitaulut. Tulokset määräytyvät osumatarkkuuden ja nopeuden perusteella. Cowboy Action Shooting ei silti ole pikavetokilpailu.

Osa lajin ulkoista olemusta on vaatimus pukeutua Villin Lännen aikakaudelle tyypillisiin asusteisiin. Lisäksi jokainen kilpailija omaksuu itselleen 1800-luvun loppupuolen länteen tai Hollywoodin westerneihin pohjautuvan hahmon ja siihen liittyvän nimen eli aliaksen.

Laji onkin varsin suosittua, koska tärkeimpänä päämääränä ei ole ampua hyvin tai voittaa, vaan pitää hauskaa. Lajissa on urheiluetiikastakin tunnettuja elementtejä siinä mielessä, että ”spirit of the game” tai ”code of the West” tarkoittaa rehtiä ja ystävällistä

suhtautumista kanssaharrastajiin. Voiton tavoittelu arveluttavin keinoin ei kuulu tähän eettiseen ajatteluun. Yhteydenpitoa on myös kansainvälisesti.²²²

Confederate Light Artillery (Tykkiryhmä, 2006)

Confederate Light Artillery eli Tykkiryhmä sai alkunsa keväällä 2006. Tuolloin pieni joukko asehistorian harrastajia halusi syventää harrastustaan alkamalla elävöittää Yhdysvaltain sisällissotaa (1861–1865). Tarkoituksena on elävöittää Yhdysvaltain sisällissodan hävinneen osapuolen eli Konfедераation tykistön elämää.

Toimintaansa rahoittaakseen Confederate Light Artillery tarjoaa näyttäviä esityksiä. Ryhmä koostuu yhdistyksen jäsenistä, kevyestä kenttätykistä (Mountain Howitzer) ja kattavasta määrästä leiriytymisvarusteita. Ryhmä ampuu tykin lisäksi myös Yhdysvaltojen sisällissodan aikaisilla kivääreillä ja revolvereilla.²²³

GARS eli Gustavus Adolphus Rex Sueciae

GARS on 1600-luvun alkupuolen ruotsalaista jalkaväkeä ja sotaleiriyhteisöä 30-vuotisessa sodassa elävöittävä ryhmä. Se tutkii aiheeseen liittyviä lähteitä, kokoaa ja valmistaa niiden pohjalta itselleen elävöitysasut. GARS harjoittelee miekkailua ja muskettiammuntaa sekä keihäiden ja muskettien käyttöä muodostelmassa. Lisäksi GARS esiintyy historianelävöitysalan tapahtumissa niin Suomessa kuin ulkomaillakin. GARSilla on Harmaasudet ry:n (ks.) myöntämä ns. susilippu eli projekti on osa yhdistyksen toimintaa, samaan tapaan kuin vaikkapa susilipun saanut liveroolipeli. GARS:n ensiesiintyminen oli elokuussa 2015.²²⁴

²²² COWS. [Viit. 4.6.2017]. www.cows.fi

²²³ Artillery Group. [Viit. 4.6.2017]. <http://artillerygroup.suntuubi.com>

²²⁴ Harmaasudet ry. – Yhteistyötahot. [Viit. 4.6.2017]. www.harmaasudet.fi/yhdistys/yhteistyotahot

Helsingin Wanha Waruswäci ia Caupungin Hywät Asuckat ry (1996)

Helsingin Wanha Waruswäci ia Caupungin Hywät Asuckat ry kokoaa yhteen sellaisia ihmisiä, jotka haluavat harrastaa ja elävöittää 1700-luvun historiaa. Jäseniä on noin satakunta ja joukko jakaantuu suunnilleen tasan musketööreihin ja ns. kaupungin hyviin asukkaisiin. Musketöörijoukon eli Wanhan Waruswäen esikuvana on kaupunkilaiskaarti, joka toimi Helsingissä 1700-luvulla. Ruotsin suurvaltakauden romahdukseen päättyneen Suuren Pohjan sodan (1700–1721) jälkeen kaupunkiin määrättiin perustettavaksi uudelleen ns. porvariskaarteja. Niihin kuului sekä jalka- että ratsuväkeä. Porvariston miespuolisen väestön kaikki palvelukseen kykenevät oli velvoitettu liittymään kaupungin jalkaväkeen, jolle 1740-luvulla hankittiin omat univormut.²²⁵

Rautpohjan tykkikerho (1998)

Rautpohjan tykkikerho on Jyväskylässä Rautpohjan tehtailla perustettu sotahistoriaa harrastava kerho. Sen toimintaan kuuluu omavalmisteisten mustaruutiaseiden valmistus ja historian elävöittäminen yleisötapahtumissa esiintyen ympäri Suomea ja Eurooppaa. Kerhon sotilasasut ja mustaruutiaseet on valmistettu mahdollisimman tarkasti aikakauden mukaan, aina 1700-luvun karoliinisotilaiden ajasta 1800-luvun Suomen sotaan. Rautpohjan tykkikerho kuului tapahtumissa edustaessaan aikanaan nyt jo lakkautetun puolustusvoimien yksikön, Savon prikaatin alaisuuteen.²²⁶

Savon Karoliinitykistö

Ruotsi-Suomen ajan tykistön toimintaa elävöittävä Savon Karoliinitykistö oli aktiivinen ainakin vielä vuonna 2013.²²⁷

²²⁵ Helsingin Wanha Waruswäci ia Caupungin Hywät Asuckat ry. [viit. 4.6.2017]. <http://hww.fi>

²²⁶ Ks. esim. Rautpohjan tykkikerho. [Viit. 4.6.2017]. www.facebook.com/pg/rautpohjantykkikerho/about/

²²⁷ Siren. Ulla. Karoliiniarmeijan taistelutavat saivat sadat katsojat liikkeelle. Sydän-Hämeen Lehti

Suomen Sodan 1808 Tykkimiehet ry (1997)

Suomen Sodan 1808 Tykkimiehet ry ylläpitää Kuninkaallisen Suomen Tykistörykmentin ja Suomen Sodan perinteitä. Yhdistyksen kotipaikkana on Kauhajoki ja yhdistys kuuluu eurooppalaiseen *Union der Wehrhistorischen Gruppen* -nimiseen liittoon.

Tykkimiesten varustus on Kustaa IV Adolfin sotakollegion vuonna 1794 antamien määräysten mukainen. Tykkeinä käytetään kolmen naulan kanuunan m/1756 jäljennöksiä Ruonan taistelussa sotasaaliiksi saaduista kanuunoista. Kanuunat ovat ns. jäykkälavettisia ja suustaladattavia. Ampumaetäisyys on noin 700 metristä aina kilometriin. Tällaisilla kanuunoilla on ammuttu aikanaan rautakuulia ja lähipuolustuksessa srpnelleja eli hajoavia ammuksia sekä esimerkiksi kiviä. Yhdistyksellä on useita kanuunoita.²²⁸

Uudenmaan Karoliinit ry (2008)

Uudenmaan Karoliinit on historianelävöitysseura, joka elävöittää Ruotsi-Suomen ajan sotilasperinteitä, Ruotsin kuninkaallisten karoliinien jalkaväkirykmenttiä vuosien 1700–1809 ajalta. Yhdistyksen pyrkimyksenä on myös edistää karoliiniajan historian harrastusta ja tutkimista. Toimintaan kuuluu muun muassa sotilaskulttuuriin perehtyminen, esiintymiset historiallisissa asuissa ja historialliset aseet.²²⁹

1.8.2013. <http://shl.fi/2013/08/01/kaksi-kertaa-tykinjyrähdys/>

²²⁸ Suomen Sodan Tykkimiehet ry. [Viit. 4.6.2017]. www.suomensodantykkimiehet.net

²²⁹ Uudenmaan Karoliinit ry. [Viit. 4.6.2017]. www.karoliinit.fi/www

4. 1900-luku

2nd Armoured Ordnance Maintenance Battalion (2011)

Suomalainen 2nd Armoured Ordnance Maintenance Battalion elävöittää toisen maailmansodan ajalta yleensä vähemmän ihannoitua huoltomiehen työtä. Ko. elävöitysrhymällä on vanhaa 1940-luvun ajoneuvokalustoa melkoinen määrä, joten toimintaan liittyy myös konkreettisesti ajoneuvojen huolto.

Joel Coupland ja hänen poikansa Joachim saivat idean ryhmän perustamiseen käydessään alan tapahtumassa Iso-Britanniassa vuoden 2011 tienoilla. Huoltojoukot on valittu siksi, että suurin osa ryhmän jäsenistä on mekaanikkoja ja hieman vanhempia miehiä. Monissa huolto-osastossa työskenteli sota-aikana myös vanhempia sotilaita, sillä heidän ammattitaitoaan tarvittiin huollon moninaisissa tehtävissä.

2nd Armoured Ordnance Maintenance Battalion elävöittää ja korjaa pääasiassa amerikkalaisia toisen maailmansodan ajan sotilasajoneuvoja; myös ryhmän muu ulkoasu, kuten univormut myötäilevät tätä teemaa. He ovat antaneet lisäksi asiantuntija-apua muun muassa Parolan Panssarimuseolle vanhan kaluston huollossa.

2nd Armored Maintenance Battalion on iso-britannialaisen *Normandy 44* historianelävöitysrhymän jäsen. Tarkoituksena ei ole ihannoida sotaa, vaan kunnioittaa sodassa taistelleita sotilaita ja heidän elämänsä kokien samalla osaltaan jotakin mitä he ehkä aikanaan kokivat.²³⁰

Asehistorian Liitto ry (1996)

Asehistorian Liitto on asehistoriallisten seurojen keskusjärjestö. Sen tarkoituksena on

²³⁰ Ks. esim. 2nd ord Maintenance Battallion. 2nd Armored Ordnance Maintenance Battalion haastattelussa Panssarimuseon teemapäivällä. Panssarikilta ry. [Julkaistu 11.8.2016]. [Viit. 12.9.2017]. www.youtube.com ; Jukka Koskinen (2nd Armored Ordnance Maintenance Battalion),

muun muassa edistää asehistorian ja -tekniikan tuntemusta, tutkimustyötä, säilyttämistä ja toimia suomalaisten asehistoriallisten seurojen yhdyssiteenä sekä edunvalvojana. Joissakin jäsenseuroissa harrastetaan esimerkiksi muun ampumatoiminnan lisäksi historian elävöittämistä.

Asehistorian Liiton jäsenseuroja ovat (3.6.2017): Arma Aboa ry (1974), Arma Wanaja ry (2008), Asekerho - 93 ry (1994), Helsingin Asehistoriallinen Seura ry (1978), Etelä-Pohjanmaan Asehistoriallinen Seura ry (1991), Hämeen Asehistoriallinen Seura Arma Tawastica ry (1996), Kaakkois-Suomen Asehistoriallinen Seura ry (1990), Kara Arms ry (1999), Keski-Uudenmaan Asehistoriallinen Seura ry (1995), Lapin Aseseura ry (1989), Loimaan Asehistoriallinen Seura ry (1989), Pirkanmaan ampuma- ja asekeräilyseura ry (2001), Pohjois-Kymenlaakson Asehistoriallinen yhdistys ry (1997), Satakunnan Asehistoriallinen Seura ry (1981), Someron Asehistoriallinen Seura ry (1995) ja Tampereen Asehistoriallinen Seura Tamarms ry (1989).

Asehistorian Liitto ja Asehistoriallinen Seura (ks.) toimivat yhteistyössä muun muassa Sotatieteen päivien järjestämisessä sekä aselakeihin vaikuttamisessa. Jäsenmäärältään Asehistoriallinen Seura on suurin yksittäinen suomalainen asekeräilijöiden järjestö, Asehistorian liittoon puolestaan kuuluu jäsenyhdistystensä kautta enemmän jäseniä.²³¹

Etulinja ry (2017)

Etulinja perustettiin alun perin vuonna 2007 muutaman innokkaan harrastajan voimin elävöittämään Suomen toisen maailman sodan aikaista historiaa. Ryhmän tarkoituksena oli, ja on edelleen, käytännössä kokeilemalla tutustua ja opiskella sotahistorian tutkimuksesta sekä kirjallisuudesta tuttuja asioita. Elävöittämisessä käytetään lähteinä muun muassa Suomen armeijan ohjesääntöjä sekä koulutus- ja taisteluoppaita. Tutkimustyöhön ja toimintaan liittyy myös vahvasti neuvostoliittolaisen näkemyksen

henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 3.10.2017.

²³¹ Asehistorian Liitto ry. [Viit. 3.6.2017]. www.asehistorianliitto.fi

tutkiminen ja ymmärtäminen, sillä suomalaisen sotilaan kokemukset, taistelut ja toiminta eivät olleet irrallaan tuon ajan vihollisen todellisuudesta. Toiminnan yksi tärkeimmistä painopisteistä onkin jäsenten harrastama tutkimustyö erilaisista aihepiireistä ja tämän tiedon välittäminen ihmisille eri muodoissa.

Vuonna 2017 Etulinja rekisteröityi yhdistykseksi ja sen kotipaikka on Tampereella. Etulinja ry on poliittisesti sitoutumaton. Toiminnassa pyritään käsittelemään tapahtumia mahdollisimman neutraalisti ottamatta kantaa sota-ajan politiikkaan. Etulinja ei mallinna poliittissävyytteisiä historiallisia tai nykyajan tapahtumia. Vaikka elävöittämisen keskiössä on Suomen toisen maailmansodan historia, yhdistyksen piiristä löytyy jäseniä, jotka harrastavat myös Neuvostoliiton, Saksan ja Yhdysvaltojen sotahistorian elävöittämiseen liittyviä asioita.

Etulinja ry:n toiminta painottuu pääasiassa ryhmän keskinäisiin tapahtumiin eri puolilla Suomea, erilaisten teemojen parissa. Viime vuosina Etulinjan jäsenet ovat lisäksi perehtyneet muun muassa tykistö patterin toimintaan Porin Prikaatin kurseilla Niinisalossa sekä ilmatorjuntaan ja erilaiseen partiotoimintaan Rovaniemen ampumaleirillä.

Toisinaan yhdistys osallistuu myös yleisötapahtumiin. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi Jämi Fly-In, Tampereen Suvi-Vintage –tapahtuma, ns. evakkovaellukset sekä vuonna 2014 itsenäisyyspäivän paraati Hämeenlinnassa.

Myös museot ja elokuvatuottajat ovat olleet kiinnostuneita yhteistyöstä. Etulinja on osallistunut Parolan Panssarimuseon yleisötapahtumiin sekä muuhun toimintaan, kuten vuonna 2017 Parolan Panssariprikaatin 75-vuotisjuhlallisuuksiin. Torpin Tykit puolestaan on Inkoossa sijaitseva museo, joka on mahdollistanut sekä ilmatorjunnan että tykistön toiminnan opiskelun lainaamalla kalustoa Etulinja ry:n käyttöön.²³²

²³² Etulinjan Facebook-sivusto. [Viit. 12.9.2017]. www.facebook.com/Etulinja/posts/510932779086805:0; Petri Peltola (puheenjohtaja, Etulinja ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 18.9.2017.

Vuonna 2016 Etulinjan jäsenet Panu Korhonen ja Petri Peltola toimivat Aku Louhimiehen Tuntematon Sotilas –elokuvan tuotannossa historiallisina asiantuntijoina sekä useat jäsenet avustajina lukuisissa kohtauksissa. Elokuvan tiimoilta kiireitä riitti aina seuraavan vuoden puolelle saakka.

Etulinja ry tekee yhteistyötä myös Suomessa ja ulkomailla toimivien toisen maailmansodan aikaa elävöittävien ryhmien kanssa. Näitä ovat Suomessa *2nd Armoured Ordnance Maintenance Battalion* (ks.), *Sotahistoriallinen Seura "Karelia"* (ks.) ja *Michael Gaißmair* (ks.), joka toimi alkuaikoina vahvana innoittajana Etulinjan perustamiselle. Elävöitysrhymistä neljäs tärkeä yhteistyökumppani on puolalainen *GRH Suomen Armeija* (ks.), joka nimensä mukaisesti elävöittää maamme puolustusvoimien toisen maailmansodan historiaa. Etulinjan vieraana Suomessa ovat olleet muun muassa hollantilainen *American Patrol* vuonna 2013 ja seuraavana vuonna puolalainen *GRH Suomen Armeija*. Vuonna 2017 Etulinja ry osallistui Tanskassa pidettyyn *Timewinder*–

Suomessa elävöitetään myös toisen maailmansodan aikaa. Etulinjan miehet rakentamassa viestiyhteyksiä ”siellä jossakin”. Kuva: Petri Soini.

tapahtumaan suomalaisina sotilaina yhdessä ruotsalaisen, Suomen sotahistoriaa elävöittävän ryhmän *Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944* (ks.), kanssa.

Myös monet naiset ovat halunneet liittyä mukaan Etulinjan toimintaan. Yli vuoden kestäneen suunnittelun jälkeen Etulinja perusti yhteiteensä Lotta-osaston vuonna 2016.²³³

Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944 (2017)

Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944 on ruotsalainen Suomen jatkosotaa elävöittävä ryhmä. Se on perustettu muutamia vuosia sitten, mutta todenteolla toiminta lähti käyntiin toukokuussa 2017. Ryhmän perusti Fredrik Tångelin yhdessä muutaman muun sotahistorian elävöittämisestä kiinnostuneen ihmisen kanssa. Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944 on enemmänkin joukko sotahistoriasta kiinnostuneita harrastajia, ei rekisteröity yhdistys. Se on itsenäinen, voittoa tavoittelematon ryhmä, jonka kiinnostuksen kohteena on historian elävöittäminen.

Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944 tutkii muun muassa valokuvamateriaalia, aikakauden varusteita ja kirjallisuutta saadakseen mahdollisimman todenmukaisen, sekä kokonais- että yksityiskohtaisen, kuvan elävöitettävästä aikakaudesta. He ovat pyrkineet hankkimaan autenttisia varusteita ko. aikakaudelta ja lisäksi sotahistoriallisen materiaalin parhasta uustuotantoa. Ryhmää on auttanut paljon etenkin Petri Peltola ja muut suomalaisen Etulinja ry:n (ks.) jäsenet.²³⁴

²³³ Etulinja. [Julk. 15.1.2016]. [Viit. 12.9.2017]. www.facebook.com/Etulinja/posts/510932779086805:0 ; Petri Peltola (puheenjohtaja, Etulinja ry), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 18.9.2017.

²³⁴ Fredrik Tångelin (Föreningen Fortsättningskriget 1941–1944), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 28.9.2017.

”Föreningen Fortsättningskriget 1941-1944” grundades för något år sedan men kom igång på riktigt i maj 2017. Fredrik Tångelin tog initiativet och startade gruppen, men de är en liten kärna som driver gruppen framåt. Gruppen har mer karaktären av en löst sammansatt grupp likasinnade, inte registrerade i någon förening eller förbund. En fristående och ideell grupp som har en passion för levande historia.

Föreningen Fortsättningskriget 1941-1944 aktivitet går ut på att dels studera fotomaterial och förkovra i aspekter som uniform, övergripande historia kring kriget, individers skildringar och utifrån detta återskapa en så sanningsenlig bild som bara är möjlig. Fokus initialt har legat på att få till materiel, uniformer osv. och hitta de bästa reproduktioner som finns på marknaden. Har Petri Peltola i gruppen Etulinja att tacka för mycket, han och hans vänner har mycket kunskap och har hjälpt Föreningen Fortsättningskriget 1941-1944.

GRH Suomen Armeija

GRH Suomen Armeija elävöittää maamme toisen maailmansodan historiaa. Kyseessä on puolalaisista nuorista miehistä koostuva ryhmä, joka harrastaa Puolassa suomalaisen sotilaselämän ja –toiminnan elävöittämisestä. Ryhmä tekee yhteistyötä muun muassa suomalaisen Etulinja ry:n kanssa (ks.).

Gruppe W.A.S. (Wiking AirSoft, 2007)

Gruppe W.A.S. (Wiking AirSoft) on vuonna 2007 perustettu, pienestä tiimistä kummunnut, voittoa tavoittelematon airsoft- ja historianelävöittämisryhmä, jonka pääasiallinen toimintapaikka sijaitsee Pöytyällä. Ryhmä on suuntautunut etenkin toisen maailmansodan ajan varusteista ja taisteluista kiinnostuneille airsoftin harrastajille. Toiminnan päätarkoitus on laajentaa airsoft-harrastajien kiinnostusta myös sotahistoriallisiin tapahtumiin ja ennen kaikkea harjoittaa airsoft-harrastusta.

Wiking Airsoftilla on yksinoikeudella kaksi pelialuetta Pöytyällä: 11 hehtaarin alue

sijaitsee Kyrön kupeessa ja 25 hehtaarin alue Yläneellä. Wiking Airsoft järjestää pääasiassa vain jäsenilleen tarkoitettuja useampia vuorokausia yhtäjaksoisesti kestäviä kokoontumistapahtumia toisen maailmansodan taisteluiden ja rintamaelämän merkeissä. Lisäksi toiminnan piiriin kuuluu erilaisten kaikille airsoftaajille avointen teemapelien järjestäminen, kuten esimerkiksi yötaistelut. Lähivuosina on suunnitelmassa erilaisten skenaariopelien järjestäminen. Wiking Airsoft on poliittisesti sitoutumaton ja yksityishenkilöistä koostuva yhteisö, ei yhdistys.²³⁵

Hämeen Ratsukaroliinit

Hämeen Ratsukaroliinit on eri hevostalleihin liittyvä historianelävöityseri. Esimerkiksi Hämeen Ratsukaroliinien kolme ratsukkoa ovat harjoitelleet Marissa Henttisen ohjauksessa Luopioisten ratsastuskeskuksessa ja myös yhdessä Uudenmaan Karoliinien (ks.) kanssa.

Kevät 1918

Kevät 1918 projektiryhmä tai harrastajaporukka, joka koostuu historian tutkijoista, harrastajista, käsityöihmisistä ja keräilijöistä, joita yhdistää mielenkiinto historian elävöittämiseen. Kiinnostuksen kohteena on etenkin Suomen sisällissodan tapahtumat vuonna 1918. Mukana on ase-, sotilaspuku- ja kunniamerkkikeräilijöitä, tutkijoita ja käsityöihmisiä. Ryhmän kokoajana on toiminut Jukka Mattila.

Kevät 1918 on esiintynyt muun muassa erilaisissa museoiden järjestämissä tapahtumissa ja vuonna 2008 Tampereen taisteluiden muistojuhlissa. Tämän lisäksi ryhmä on järjestänyt lukuisia pienempimuotoisia pukukavalkadeja ja luentotilaisuuksia. Ryhmä järjestää noin 3-4 tapaamista vuosittain, joiden aikana harrastajat voivat vaihtaa kokemuksia ja tietoa.²³⁶

²³⁵ Wiking AirSoft – esittely. [Viit. 4.6.2017]. <https://sites.google.com/site/wikingairsoft/esittely>

Michael Gaißmair (2006)

Michael Gaißmair, tai suomeksi kirjoitettuna Michael Gaissmair, on toisen maailmansodan historiaa elävöittävä ryhmä. Sen perustivat alkuvuodesta 2006 pitkäaikaiset militariaharrastajat, jotka halusivat tuoda uusia ulottuvuuksia keräily- ja militariaharrastukselleen. Yksikään ryhmä Suomessa ei ollut aikaisemmin elävöittänyt yhtä tiettyä historiallista joukko-osastoa, mutta sekalaista alan harrastamista maassamme on ollut 1990-luvulta alkaen.

Ryhmän nimi viittaa Waffen-SS:ään kuuluneeseen Saksan armeijan 6. SS-vuoristodivisioonan ”Nord”:iin kuuluneeseen 12. SS-vuoristojääkärirykmenttiin, joka sai nimen ”Michael Gaißmair”. Divisioonan toinen vuoristojääkärirykmentti, järjestysnumeroltaan 11., sai nimen ”Reinhard Heydrich”. Nykyään ehkä hieman erikoiselta tuntuva henkilöön viittaava lisänimi johtuu siitä, että kunnostautuneille Saksan armeijan yksiköille myönnettiin joskus oikeus käyttää Saksan historiasta tunnetun, tietyn henkilön nimeä tunnuksenaan. Ko. yksikön miehet toimivat aikanaan lähes koko sodan ajan yhdessä suomalaisten kanssa Kiestingin rintamalla vuosina 1941–1944. Michael Gaißmair –elävöityserhmä oli aikanaan innoittajana Etulinja ry:n perustamiselle (ks.).

Yksikön toimintaan kuuluvat toimintaviikonloput autenttisessa metsäympäristössä sekä näyttely- ja tapahtumatoiminnassa avustaminen. Michael Gaißmair on ollut Someron Asehistoriallisen Seura ry:n yhteistyökumppanina useampana kesänä, esitellyt toimintaansa Parolan Panssarimuseon perhe- ja harrastepäivillä sekä avustanut Suomen Sotilas –lehden artikkelien kuvauksissa.

Ryhmällä ei kustannussyistä ole tällä hetkellä www-sivuja, mutta tietoa heidän toiminnastaan löytyy Facebookista ja Instagramista.²³⁷

²³⁶ Kevät 1918. [Viit. 4.6.2017]. www.jukkamattila.net/1918 ; TA-kilta, foorumi. [Viit. 4.6.2017]. <http://www.takilta.fi/keskustelu/viewtopic.php?t=3822>

Ratsumieskilta ry (1963)

Ratsumieskilta ry on suomalaisia ratsuväkiperinteitä ylläpitävä yhdistys ja vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö. Sillä on paikallisia jaostoja: Helsingin Eskadroona, Joensuun Eskadroona, Keski-Suomen Eskadroona, Kouvolan Eskadroona, Lahden Eskadroona, Lappeenrannan Eskadroona, Lempäälän Seudun Eskadroona, Ratsukoulun Eskadroona ja Uudenmaan Eskadroona. Lempäälän Seudun Eskadroona on järjestänyt Tammelan Hakkapeliittatapahtumaa vuodesta 1997.²³⁸

RetroTroops – Suomen Elävän Sotahistorian Yhdistys ry (2002)

RetroTroops – Suomen Elävän Sotahistorian Yhdistys ry – sai alkunsa Turussa innokkaiden varuste- ja univormukeräilijöiden ajatuksesta elävöittää harrastustoimintaansa yhdessä sekä antaa kokoelmissaan oleville aseille ja varusteille uutta käyttöä mahdollisimman todenmukaisessa ympäristössä. Toiminta alkoi jo vuonna 1998, mutta yhdistys perustettiin varsinaisesti vuonna 2002 Esko Koskisen, Ville Kososen ja Roope Tammen toimesta. Metsästys sekä ammunta ja asetekniikka, olivat ja ovat osittain vieläkin yhteisiä nimittäjiä perustajien kesken.

Yhdistys ei ota varsinaisesti kantaa toisen maailmansodan maailmanpoliittisiin tapahtumiin, vaan tarkoituksena on kokea ja nähdä sodan tapahtumat tavallisen rivisotilaan näkökulmasta. Tähän on saatu apua myös sotaveteraaneilta.

Yhdistyksen alajaoksena toimii perinneammuntaa pääsääntöisesti harrastava RT-LIVE FIRE. Sen tarkoituksena on testata käytännössä vanhoja palvelusaseita, varusteineen ja asepukuineen. Aseita myös verrataan sekä keskenään että nykyajan palvelusaseisiin.

RetroTroopsin jäsenet eivät edusta mitään poliittista aatesuuntaa ja on poliittisesti

²³⁷ Michael Gaißmair / tiedottaja, henkilökohtainen kirjeenvaihto s-postitse 27.9.2017.

²³⁸ Ratsumieskilta ry. [viit. 4.6.2017]. <http://www.nsaura.fi/hakkapeliittatapahtuma/>

sitoutumaton. Viime sotien tapahtumat ovat etenkin sodan häviäjien näkökulmasta edelleen arka asia monille, mutta kenenkään osapuolen näkemystä ei pyritä erikseen korostamaan tai hautaamaan.²³⁹

Sotahistoriallinen Seura ”Karelia” (2014)

Sotahistoriallinen Seura ”Karelia” on perustettu kesän 2014 aikana Paul Eklöfin toimesta, joka suunnittelee edelleen kaikki ryhmän tapahtumat. Syksyyn 2015 saakka ryhmä esiintyi nimellä Ladoga, mutta Venäjällä oli jo samanniminen ryhmä 1990-luvulla.

Keskeinen teema Karelian omissa tutkimuksissa ja harrastamisessa ovat puna-armeijan palveluksessa olleet suomalaiset ja suomensukuiset ihmiset. Tällä hetkellä Karelian tapahtumat keskittyvät 71. kivääridivisioonan 126. jalkaväkirykmenttiin toukokuusta 1941 helmikuuhun 1942. Kesäkuun lopulla 1941 tämän rykmentin kokoonpanosta 55 % oli suomalaisia tai suomensukuisia sotilaita. Jos, tai kun, Karelia siirtyy takaisin talvisota-teemaan, vaihtuu heidän elävöittämänsä rykmentti aina tapahtuman skenaarion mukaisesti.

Karelian elävöittävä OGPU-teema on tällä hetkellä määriteltynä vuosiin 1923–1925. Historiallisesti sen juuret juontuvat kuitenkin kauemmaksi. Neuvosto-Venäjän salainen poliisi eli Tšeka oli ”olemassa” joulukuusta 1917 helmikuuhun 1922, jolloin se laajentui ja nimestä tuli GPU. Tämä puolestaan muuttui marraskuussa 1923 koko Neuvostoliiton kattavaksi toimielimeksi, jonka nimeksi tuli lopulta Valtion yhdistynyt poliittinen hallinto (OGPU).

Sotahistoriallinen Seura ”Karelia” pyrkii tekemään tapahtumansa kiinnostaviksi myös niille, jotka haluavat vain harjoittaa erätoimintaa ja oppia sen ohella jotakin uutta.

²³⁹ Roope Tammi (RetroTroops), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 29.6.2017; RetroTroops. [Julk. 12.6.2006]. [Viit. 21.7.2016]. www.retrotroops.com

Karelian tapahtumat ovat kuin viikonlopun pituisia kursseja, joissa harrastajat pyrkivät oppimaan ja harjoittelemaan vanhoista ohjekirjoista löydettyjä taktiikoita sekä muita toimia käytännössä. Kaikki koulutukset on laadittu aitojen puna-armeijan koulutusmetodien mukaisesti, kouluttajat kehittävät tottumuksiaan ryhmän johtamisessa ja ”kurssilaiset” pyrkivät saamaan perusymmärryksen siitä, millaista oli olla puna-armeijalainen. Komennot pyritään toteuttamaan pääosin venäjäksi. Harjoitusten aikana kuri on tiukka eli iskulauseiden tai hokemien (ns. meemien) lietsominen on kiellettyä ja pukeutumisen pitää olla sääntöjen mukaista.

Tulevaisuudessa Sotahistoriallinen Seura ”Karelia” pyrkii perustamaan omat www-sivut. Lisäksi suunnitelmissa on laajentaa elävöittämisen teemaa Suomen kaartiin (1881–1905), Karjalan jääkäriprikaatiin (1925–1934) sekä Suomen kansanarmeijaan (1939–1940).²⁴⁰

Suomen Asehistoriallinen Seura ry (1965)

Suomen Asehistoriallisen Seura toimii asekeräilijöiden yhdyssiteenä, edistäen aseiden ja niihin kuuluvien tarvikkeiden historiallista tutkimusta ja tuntemusta sekä näihin liittyvien kulttuuriarvojen säilymistä. Yhdistys järjestää muun muassa näytös- tai harjoitusammuntoja ja ampumakilpailuja vanhoilla tai mustaruutiaseilla.

Seura harjoittaa myös alaansa koskevaa julkaisutoimintaa lähinnä ASE-lehti Oy:n kautta ja edustaa Suomea Euroopan Asekeräilijöiden yhdistysten liitossa (Foundation for European Societies of Arms Collectors, FESAC); ks. myös Asehistorian liitto.²⁴¹

²⁴⁰ Paul Eklöf (Sotahistoriallinen Seura ”Karelia”), henkilökohtainen kirjeenvaihto sähköpostitse 29.9.2017.

Tampereen Seudun Ratsuväenkilta ry (1964)

Tampereen Seudun Ratsuväenkilta ry eli Hämeen Eskadroona on vuonna 1964 perustettu vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, jonka päätehtävänä on pitää toiminnallisesti yllä suomalaisen ratsuväen ja hevosvetoisen tykistön perinteitä. Järjestö elävöittää entisajan suomalaista ratsuväkeä.²⁴²

* * *

Historian elävöittäminen on ulottunut myös urheiluun saakka. Kesäkuussa 2017 Asikkalan Raikas, Kalkkisten Kataja ja Vesivehmaan Vire järjestivät vanhan ajan yleisurheilukilpailut 1920-luvun hengessä. Kaikessa pyrittiin luomaan autenttinen tunnelma: myös osa yleisöstä oli pukeutunut vanhoihin vaatteisiin, äänentoistolaitteita ja musiikkia ei ollut, tulostauluna toimivat lautaseinään hakatut paperit ja vanhan ajan tyyliin aikataulut olivat vain suuntaa antavia. Kisojen toimitsijat ja johtajat olivat aikanaan erittäin arvostettuja ja myös he olivat nyt pukeutuneet arvokkaan roolinsa edellyttämällä tavalla.

Vesivehmaan kisojen suoritustavat pyrkivät noudattelemaan mahdollisimman tarkkaan 1920-lukua: korkeutta hypättiin purukasaan, kuulaa työnnettiin molemmilla käsillä ja juoksijat kaivoivat omat lähtökuoppansa maahan. Joitakin myönnytyksiä jouduttiin kuitenkin tekemään ja esimerkiksi keihästä heitettiin nykyaikaisella mallilla puukeihään sijasta. Yleisurheilun historian asiantuntijana toimi osaltaan Suomen urheiluhistoriallinen seura ry:n hallituksen jäsen, Suomen Yleisurheiluarkisto ry:n puheenjohtaja Mikko Nieminen. Kisojen johtajana puolestaan toimi Juri Nieminen ja järjestelijänä Sanna Nieminen. Kilpailu kuului Suomi 100 vuotta –tapahtumiin.²⁴³

²⁴¹ Suomen Asehistoriallinen Seura ry. [Viit. 2.6.2017]. www.suomenasehistoriallinenseura.fi

²⁴² Tampereen Seudun Ratsuväenkilta ry. [Viit. 4.6.2017]. www.ratsuvaenkilta.fi

²⁴³ Paso, Ville. ”Pituutta paljain jaloin, korkeutta hiekkakasaan – Vanhan ajan kisat tyydyttivät nostalgiannälkää”. [Julk. 12.6.2017]. [Viit. 20.9.2017]. www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2376965 ;

Edellä mainittujen yhdistysten ja ryhmien lisäksi maassamme toimii myös muita eri alojen elävöitysryhmiä esimerkiksi musiikille ja tanssille. Laulu- ja soitinyhtyeitä ovat muun muassa Greenrose Faire (Tampere), Härkätien Leikarit (Hämeenlinna), kelttimusiikkitrio Isara (Tampere), Räikkä (Turku) ja Muskotti. L'Amusette puolestaan on tamperelainen elävöittäjä- ja tanssiryhmä, jonka sydäntä lähellä on 1700-luku ja kyseisen vuosisadan kulttuuri. Historian elävöittämiseen liittyvät myös vaikkapa Autohistoriallinen Seura ry. (1964) ja Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskus (KEK). Jokaiselle historian elävöittämisestä kiinnostuneelle löytynee Suomesta sopiva yhdistys.

Summary

In 2016, on the 15th to 17th of June, a tournament based on historical sources and featuring a comprehensive spectrum of European historical fighting styles: longswords, historical medieval battles (HMB) and medieval horsemanship skills was held in the city of Turku, Finland. This was the first event of its kind in Turku and probably the first ever held in modern Europe. The Tournament of Turku Castle event (Turun Linnan Turnajaiset) also held the Finnish Championships in Medieval horsemanship. The main organisers were Rohan Stables, Medieval Combat Sport Finland and the Turku Association for Historical Swordsmanship. Interest in old European fighting arts has grown tremendously over the past fifteen years, both in Finland and internationally.

When defining the concept of Historical European Martial Arts (HEMA), it must be approached from the perspectives of geography, timeframe and content. Geographically, HEMA is confined to fighting arts practiced roughly in a European area considered to extend from the Atlantic to the Urals and the Arctic Ocean to the Mediterranean Sea.

With respect to timeframe, many consider the starting point of HEMA to be the first European manuals that taught individual fighting skills. For example, references to Greek wrestling and sword techniques can be found in antique literature such as *Oxyrhynchus Papyrus* (MS P.Oxy.III.466), located in the Rare Book Manuscript Library of Columbia University in New York. This papyrus, possibly dating even from the 2nd century, is considered by some to be the oldest preserved Western fighting (wrestling) manual. Although descriptions of Viking battles can be found in the sagas, the oldest surviving medieval fighting manual is the so-called *Tower Fechtbuch* or *Walpurgis Fechtbuch*, i.e. *MS I.33*, and is kept in the Leeds Royal Armouries. The *MS I.33* is written in Latin and dated to the 1320s. While this book describes the use of a sword and buckler in a duel-like situation, perhaps it more resembles fencing for recreational purposes. In the drawings, for example, a monk and a woman fence together. Indeed, one of the oldest health books, the *Tacuinum sanitatis medicina*, whose first Latin

editions date from the 1300s, also describes fencing with a sword and buckler. Nevertheless, it is not considered a manual for fighting, more a guide for a healthy lifestyle.

The oldest known works dealing with longsword (and other weapons) are by the Italian Fiore dei Liberi, called *Fior di Battaglia* (c. 1404-1409) with four editions. The oldest written source in the German language is the *Nürnbergger Handschrift GNM 3227a* (1389-1494) and is now located at the Germanisches Nationalmuseum in Nuremberg.

The oldest texts describing military and related military exercises have been preserved in Europe since antique times. Although they do not actually deal with individual combat but mass battles, it may be questioned whether these works should be included within the HEMA purview – in some cases these are used as manuals among those practicing ‘living history’. The same may be said of manuals of historical horsemanship that have already been used in that field. In addition, modern day practitioners have practically extended their research beyond literary sources, favouring a multidisciplinary approach.

The upper temporal limit of HEMA varies according to point of view. Some consider the upper limit at around the 1800s mark; for others it extends right up to and includes the Second World War, during which time numerous books were written and films produced on hand-to-hand combat.

Due to their content, some traditions, such as boxing or pugilism, in the form it was practiced in the 1800s or early 1900s, can be regarded as part of HEMA. In any case, there exist a wide variety of European martial skills under the umbrella concept of HEMA, which are connected in different ways. In general, HEMA proponents are interested in history and hold a desire to understand at a practical level how people in Europe fought and thought of fighting and physical violence.

From the point of view of history science, for example, Historical European Martial Arts (HEMA) is a modern interpretation of the old European fighting traditions, based on the

preserved sources. These sources include not only the manuals, or fighting guides for individual combat, published in Europe since the late Middle Ages (1300-1500), but also the weapons and equipment, art objects, histories and chronicles. Research of historical martial arts is at best multidisciplinary. For example, fencing clubs, in addition to fencers, also have as members, historian researchers, artisans, blacksmiths and people who are interested in history in general.

In Finland, there are many different groups interested in historical traditions whose timeframes range from modelling Stone Age life to modern times. Living history or re-enactment can also be characterised as a kind of popularisation of science. Coming from different kinds of historical sources, (European) martial arts can be subdivided in different ways. The following breakdown is based on a presentation made by the director of Wiktenauer, Michael Chidester (division by the first three I-III)²⁴⁴ and upon which I have expanded. In principle, this division could also be applied to the martial arts and other traditions of different countries.

I *Historical unbroken lineage* such as savate, boxing, and numerous folk style wrestling and stickfighting systems. The latter include Irish *Shillelagh*, Portuguese *Jogo de Pau* and French *la Canne*. Some of these martial arts mentioned above can be quite different in their present form than, for example, 100 years ago. However, with the same logic, it can be said that the historic tradition of a swordsmanship or style has not always been broken in Europe – it has evolved into something else. Sometimes the term “Western Martial Arts” (WMA) refers to a wider concept of Western martial arts, of which some fighting systems may have been founded relatively recently.

II *Reconstructed systems* are based on preserved manuals such as the fighting systems of Fiore dei Liberi, Johannes Liechtenauer and Ridolpho Capoferro, or for example historical horsemanship, which have been reconstructed in modern times.

²⁴⁴ Chidester, Michael. Defining HEMA. [Published 25.6.2013]. [Ref. 21.7.2016].

That practice also includes a preserving element. In some cases, the categories can complement or overlap one another. For example, with preserved sources, it is possible to reconstruct parts of a living tradition (I) whose lineage has been broken at some point – and vice versa, i.e., use a living tradition as an aid in reconstructing older one.

III *Speculative systems* such as Greek Pankration, Roman Gladiators and Viking fighting arts. Although speculative, these systems have some historical basis, as they have once existed. Conversely, since, no martial arts manuals have been preserved, for example from the Viking Age, modelling martial skills of that era relies on extrapolation and sources outside the manuals.

IV Combat with (historical) weapons, replicas or simulators that simulate these weapons, that is, *syncretistic systems*. In this approach, influences have been sought and mixed from many different sources and from modern martial arts and modern sports. Development as a fighter is often important. Of course, it can be said that all of these categories inevitably have syncretistic influences to a certain degree.

V *Re-enactment*, i.e. modelling of historical events, lifestyle or battles. These may include, to some extent, a martial or even competitive aspect – or not. They also include the study of the culture history of a certain era. Depending on the modelling event, it may also include the use of weapons.

VI *Stage combat*, which refers to kind of theatrical fighting style that emphasises the visual appearance of the movements for both narrative and public entertainment. It creates an illusion of fighting without harming the participants. Stage fighting combines historical combat skills to varying degrees.

Training Objectives. Historical European martial arts variously appear in Finnish sports culture from many perspectives: as a hobby, competitive sport, fitness exercise, as well as living history. Such events are associated with a strong social element that brings people together from very different backgrounds. Interest can be directed to cultural and military history, craftsmanship, manufacturing equipment, weapons techniques, competitive sport, recreational activity, experiences or lifestyle, etc. In contrast to many other martial arts, the practice of self-defence in everyday modern life is usually not emphasised in European historical martial arts. The lack of this training objective at least in Finland, is apparently due to the fact that historical martial arts are seen as being part of a certain cultural-historical context that lies either in the past, or in competitions with rules that are influenced by historical regulations.

Practitioners. Nowadays, in contrast to a historical class-based society, anyone who complies with the rules of associations and groups can practice these martial arts, regardless of gender or social status. The practitioners also understand, for example, that the ideas of the Middle Ages or Renaissance espoused strict boundaries to discriminate between people of different social status, gender or racial origin. Such concepts are unacceptable in contemporary Western countries, where equality and democracy are emphasised.

There are no actual junior activities in Finland within the European historical martial arts. This is partially justified by safety considerations. In addition, it has been felt that these martial arts as such are not practiced with equipment or weapons suitable for children.

Organisations. An examination of European historical martial arts is also largely linked to the history of the organisations. Most clubs in this sports culture in Finland are registered associations, which are specialised in their own field and do not include, for example, other sports. However, they may have other activities in the same field, such as traditional archery. Exceptions to this are the Vaasa Fencers Association and the Oulu Fencing Association, where historical fencing has served as a subdivision of the

Olympic Fencing Club. Some riding schools work on a company basis, as well as the Guy Windsor SES-school (see below).

In Finland, the training of European historical martial arts began in Turku, as a registered association of WarusSeppäin Kilta ry (WSK, 1997) under the leadership of Marko Saari. The WSK style is based on the tradition of the medieval German school of Liechtenauer and also includes the manufacture armour and arms. Another significant step was the arrival of Guy Windsor from England in Helsinki, where he founded the School of European Swordsmanship (SES) in 2001 and started to teach his interpretation of Fiore dei Liberi's *Fior di Battaglia* (1404-1409), Ridolpho Capoferro's rapier manual (1610) and the oldest preserved medieval swordsmanship manual *I.33* (from the 14th century). Shortly afterwards, the Finnish Historical Swordsmanship Association (Suomen Historiallisen Miekkailun Seura ry, 2003) was established, which gathered small groups that trained in different parts of Finland, while also functioning as a local club in Helsinki closely tied to Windsor's school. Under Windsor's influence, HEMA-groups and registered associations concentrated on the Italian school of swordsmanship and member clubs of the SES organisation were established in both Finland and abroad. The beginning of the 21st century was a significant time of growth for the SES organisation and Guy Windsor influenced much on the Finnish HEMA field, as well as internationally through his books, seminars and social media.

At the national level, the degree of organisation is still in its infancy. The fastest in this regard has been the historical medieval battles (HMB) or 'buhurt', which came to Finland in 2013. Buhurt enthusiasts set up a national umbrella organisation called Medieval Combat Sport Finland ry (MCSF) already in 2014. It quickly became a member of VALO (Finnish central sport organisation), and after merging with the Olympic Committee in 2017, MCSF is now a member of the Finnish Olympic Committee – all in only three and a half years.

The national umbrella organization the Historical Horsemanship Federation was founded in 2013, when that riding style had been practiced in Finland for less than 10 years. In

Finland, the pioneer of historical horsemanship has been the private company, the Rohan Stables (Rohan Tallit). In addition, the Finnish Horseback Archery Federation was founded in 2010 and belongs to the International Horseback Archery Alliance. In Finland, there are also other historical horsemanship trends, such as Western riding and the so-called Working Equitation.

By comparison, in re-enactment or living history, the field of organization is so diverse and informal that there has been no need, or indeed even opportunity for a national umbrella organisation that could merge different trends. Some associations, such as the Finnish Association of Middle Ages, have local activities in different cities.

Similarly, although HEMA has been practiced in Finland for twenty years, there is no national federation. The development of HEMA in our country is in many ways different compared to many sports. Since 2001, the SES organisation, which operated from Guy Windsor's business model, became in a sense an 'umbrella' organisation, whose affiliated clubs in various cities had class leaders authorised by Windsor. Later, these branches were organised into registered associations, while still maintaining close links to Windsor's school – as their class leaders continued to be authorised by Windsor. In 2010, new clubs were established in Finland that did not join the SES organisation, while former and current SES member clubs have continued to operate more independently. While Windsor, now living in England, remains the head of his organization, it is rather as a successful writer and a 'consultant'. In local associations, weapons styles and influences have been widely diversified in Finland in recent years and clubs have started to cooperate more closely with each other.

Since the growth of the network of HEMA clubs in Finland, with some exceptions, has been top-down, there has been no need to establish a national umbrella organisation, at least thus far. However, this development has meant, for example, that there have been no Finnish championships in HEMA. Competition rules also vary internationally among HEMA tournaments, which reflect a pre-industrial physical culture. In modern sports culture, rules and venues have often come up with standardized forms that can be

compared both nationally and internationally.

In HEMA, proponents even try to avoid standard rules and arrangements in competitions. Practitioners justify this because the normative competition rules cannot simulate real combat where there are no written rules. Different styles teach how to fight with the same weapons in different ways, so rules may have to consider these differences: if the competition is to simulate stylistic differences between, for example, medieval German and Italian swordsmanship. In addition, HEMA-people have experienced that a standardised code easily leads people to practice solely to compete in certain types of competitions and rules, instead of considering the historical fighting systems more widely.

One new form of civic activity is 'light activity'. People have emphasized their own activity instead of organisations and associations. In the physical culture of Finland, this has become a more common non-organizational sports culture and self-motivated sports activities have increased.

This is reflected in the European historical martial arts and, more generally, in living history, where the activities and organisational level of groups can be quite informal. Sometimes the activity is finished almost as soon as it was started. Not all practitioners want to form registered associations, preferring simply to gather as a group of friends. Moreover, HEMA groups have not followed the traditional Finnish model of organisation, in which a long-standing division was based on political principles into workers'- and so-called burghers' sports.

Internationalism. According to the renowned Finnish sports researcher Jouko Kokkonen (Ph.D), Finnish sports culture has been built on international influences, as a result of national interpretation. For some people, the relationship to the physical activity or physical culture has formed due to international than national influences. Such influences include travelling for recreational and sports purposes, or derive from media and the internet. European historical martial arts and living history clearly show

international influences. Conversely, among living history groups, influences are sometimes specifically sought from Finnish cultural history. Immigrants and teachers from abroad have brought their know-how to Finland, while Finns have actively invited foreign coaches to hold seminars, or travel themselves to seminars or events in other countries. In turn, Finns hold seminars abroad as their knowledge and skills have increased. Multiculturalism is seen in Finnish clubs, for example, as foreign exchange students and work-based immigrants actively train, some of which have advanced to also serve as instructors. In Buhurt (HMB), international influences can also be seen in the English names of clubs and tournaments in Finland.

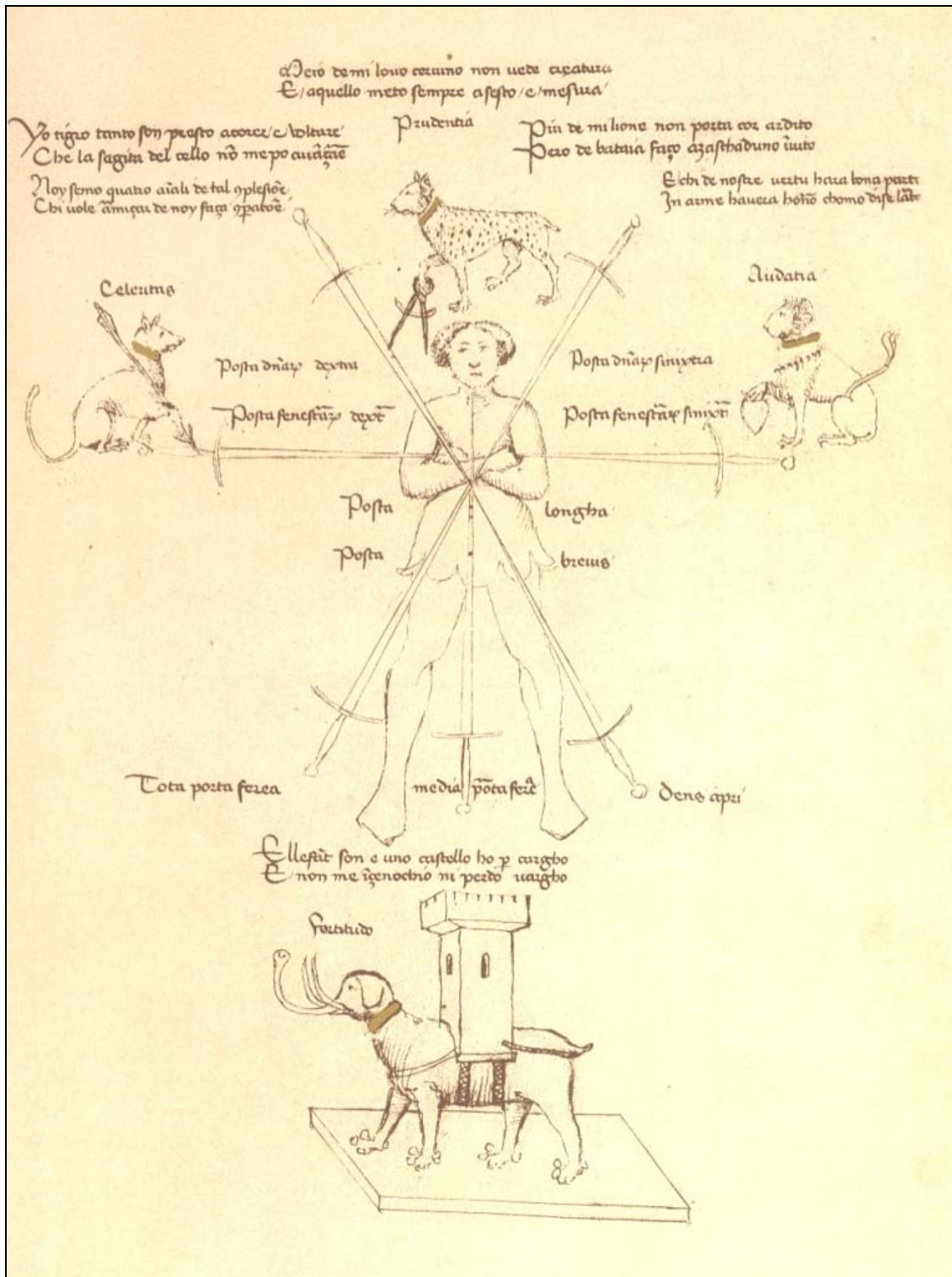
Competition. Internationality is also visible in competitions, and in Finland's HEMA particularly in the Espoo Association for Historical Fencing (2010), which has also succeeded internationally as a contest organiser, as well as producing successful fighters. The club was founded by Ilkka Hartikainen with a few other SES background practitioners. The new club was established based on a different approach and viewpoints for example to competition in the context of European historical martial arts.

In Buhurt the women's national team has been successful even at the World Championships (IMCF), taking 3rd place in the 3vs3 -category. One of the special features of European historical martial arts is teams competing against each other in mass battles, which as such cannot be found in Oriental martial arts. In Medieval horsemanship the first Finnish championships took place in 2016 at The Tournament of Turku Castle event, with categories of jousting, skill at arms, including hunting skills. The first Finnish championships in Horseback Archery was held in 2015.

Social status. Contrary to some other martial arts, European historical martial arts have not been forced to compete for social acceptability. This is apparently due to a long tradition of Western-style fencing being an art of 'gentlemen', which combined with associations in the media of swords and armour to noble knights, has helped the acceptance of European historical martial arts at least in Finland. Conversely, in the early days of HEMA, the attitudes of Oriental martial artists and even Olympic fencers

towards the HEMA were varied, some considering it an interesting addition to the Finnish martial arts scene, while others opposed it strongly, even claiming it as fake.

European historical martial arts form their own subculture, with many different trends. In its own way, this is well suited to the modern era of sports trends, which over the last 20 years has emphasised active people maintaining a certain lifestyle and seeking new experiences. At the same time, an increasing number of people are becoming aware of the enormous wealth of European traditional fighting arts that are in many ways as fascinating as those of the Asian fighting systems.

From the Fiore dei Liberi's *Flos Duellatorum* (or *Fior di Battaglia*, CA. 1404 – 1409) so called *Segno* or *Sette Spada*, which describes, among other things, important attributes of a swordsman and angles of attack. Pisano-Dossi –version, facimile 1902, fol. 16r. Image: Commons Wikimedia.

ISBN 978-952-67440-6-3 (PDF)

ISSN 2489-6047